

LATVIJAS BANKAS 2011. GADA PĀRSKATS

LATVIJAS BANKAS 2011. GADA PĀRSKATS

Grafiskajos attēlos ar punktiem atzīmēts rādītāja faktiskais lielums, ar līnijām – šo rādītāju aproksimējošā līkne. Rādītāja katras dienas mērījumu aproksimējošā līkne ir vairāk izcelta nekā faktiskā lieluma līkne.

Skaitļu noapaļošanas rezultātā komponentu summa var atšķirties no kopsummas.

– attiecīgajā periodā nav darījumu vai nav atlikumu.

x dati nav pieejami vai rādītājus nav iespējams aprēķināt.

0 rādītājs mazāks par 0.5, bet lielāks par nulli vai rādītāja aprēķina rezultāts ir nulle.

© Latvijas Banka, 2012

Pārpublicējot obligāta avota norāde.

Latvijas Bankas monētu foto – Andris Tenass. Fotoattēla "Rīga. Daugavas dzelzs tilts" oriģināla glabātājs ir Atis Artmanis. A. Vegera gravīras "Rīgas Doms 19. gs. vidū" fragments (*Rigascher Almanach für 1877. Riga, 1876*). Rīgas bīskapijā bīskapa Alberta (1199–1229) laikā kaltā feniņa foto – Leons Balodis. Foto "Rīga. Marijas iela" oriģināls atrodas Latvijas Nacionālās bibliotēkas Sīkiespiedarbu un attēlizdevumu nodaļas krājumā.

17.04.2012. redakcija.

Latvijas Bankas prezidenta ievadvārdi	5
Latvijas Bankas vīzija un misija	9
Ekonomiskā vide	11
Ārējā ekonomiskā vide	12
Latvijas ekonomiskā vide	15
<i>Inflācija un cenas</i>	15
<i>Iekšzemes kopprodukts</i>	17
<i>Darba tirgus</i>	19
<i>Ārējā tirdzniecība, maksājumu bilance un ārējais parāds</i>	20
<i>Fiskālās norises</i>	22
<i>Kreditīstāžu attīstība</i>	24
<i>Naudas piedāvājums</i>	25
<i>Naudas bāze</i>	30
<i>Kredītu un noguldījumu procentu likmes</i>	31
<i>Starptanku tirgus</i>	33
<i>Valūtas tirgus</i>	33
<i>Vērtspapīru tirgus</i>	35
Latvijas Bankas darbība	39
Juridiskais ietvars un funkcijas. Latvijas Banka Eiropas Centrālo banku sistēmā un Eiropas Savienības institūcijās	40
Monētārās politikas sagatavošana, noteikšana un īstenošana	41
Skaidrās naudas apgrozībā nodrošināšana	44
Maksājumu un norēķinu sistēmu darbība	47
Finanšu stabilitāte	50
Kredītu reģistra darbība	51
Statistika	51
Finanšu pakalpojumi valdībai	53
Konsultēšana un sabiedrības informēšana	54
Sadarbība ar starptautiskajām organizācijām un ārvalstu centrālajām bankām	57
Latvijas Bankas pārvaldība un organizācija	59
Latvijas Bankas struktūra	60
Pārvaldības principi un attīstība	62
Resursu pārvaldība	63
Risku pārvaldīšana	67
Iekšējais un ārējais audits	68
Latvijas Bankas 2011. gada finanšu pārskati	71
Neatkarīgu revidentu ziņojums	115
Pielikumi	117
1. Monetārie rādītāji 2011. gadā	118
2. Latvijas Bankas 2011. gada mēnešu bilances	119
3. Latvijas Bankas 2007.–2011. gada bilances	120
4. Latvijas Bankas 2007.–2011. gada peļņas un zaudējumu aprēķini	121
5. Latvijas Bankas noteiktie Lielbritānijas sterliņu mārciņas, Japānas jenas un ASV dolāra kursi	122
6. Latvijas Bankas struktūrvienības 2011. gada beigās	123
7. Latvijas Bankas pārstāvniecība starptautiskajās organizācijās	125
8. 2011. gadā publicētie Latvijas Bankas izdevumi un nozīmīgākās Latvijas Bankas darbinieku publikācijas	128
9. Latvijas Bankas pamatuzdevumu izpildes 2011. gada normatīvās aktualitātes	129
10. Termini	131

SAĪSINĀJUMI

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
AS	akciju sabiedrība
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
CFS	citi finanšu starpnieki, izņemot apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus
CSP	Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde
EBI	Eiropas Banku iestāde
ECB	Eiropas Centrālā banka
ECBS	Eiropas Centrālo banku sistēma
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
EFK	Ekonomikas un finanšu komiteja
EFUS	Eiropas Finanšu uzraudzības sistēma
EK	Eiropas Komisija
EKS	Latvijas Bankas elektroniskā klīringa sistēma
EKS 95	Eiropas Kontu sistēma 1995
EMS	Ekonomikas un monetārā savienība
ES	Eiropas Savienība
ESRK	Eiropas Sistēmisko risku kolēģija
Eurostat	Eiropas Savienības statistikas birojs
FKTK	Finanšu un kapitāla tirgus komisija
FM	Latvijas Republikas Finanšu ministrija
FRS	ASV Federālo rezervju sistēma
IIN	iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IKP	iekšzemes kopprodukts
LCD	Latvijas Centrālais depozitārijs
M0	naudas bāze
M1	šaurās naudas rādītājs
M2	vidējās naudas rādītājs
M3	plašās naudas rādītājs
M2X	plašā nauda
MFI	monetārā finanšu iestāde
NĪN	nekustamā īpašuma nodoklis
NTF	naudas tirgus fonds
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
PTO	Pasaules Tirdzniecības organizācija
PVN	pievienotās vērtības nodoklis
RIGIBID	Latvijas starpbanku noguldījumu procentu likmju indekss (<i>Riga Interbank Bid Rate</i>)
RIGIBOR	Latvijas starpbanku kredītu procentu likmju indekss (<i>Riga Interbank Offered Rate</i>)
SAMS	Latvijas Bankas starpbanku automatizētā maksājumu sistēma
SDR	Speciālās aizņēmuma tiesības (<i>Special Drawing Rights</i>)
SEPA	Vienotā eiro maksājumu telpa (<i>Single Euro Payments Area</i>)
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SNB	Starptautisko norēķinu banka (<i>Bank for International Settlements</i>)
SPCI	saskaņotais patēriņa cenu indekss
SVF	Starptautiskais Valūtas fonds
VAS	valsts akciju sabiedrība
VKM II	Valūtas kursa mehānisms II
VSAOI	valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas
VZD	Valsts zemes dienests

LATVIJAS BANKAS PREZIDENTA IEVADVĀRDI

Latvijas tautsaimniecības 2011. gada un 2012. gada 1. ceturkšņa dati ļoti spilgti apstiprina ekonomiskās krīzes pārvarēšanai pieņemto lēmumu pareizību. Vēl 2008. gada beigās valdība apjukums un raisījās diskusija par nepieciešamību devalvēt latu. Tā bija interesanta un pamatota, ļaujot argumentēti izskanēt Latvijas Bankas konsekventajai nostājai – fiksētā lata kursa maiņa nebūtu risinājums ne pirms krīzes, ne tās laikā, apzinoties gan to, ka dramatiski pieaugtu inflācija, gan to, ka ievērojami sadārdzinātos to importa preču izmaksas, kuras nepieciešamas Latvijas eksporta produkcijas ražošanai, gan apzinoties eiro īpatsvaru kredītportfelī. Aizvadītajos gados Latvijas valdība un Saeima pieņēmušas daudz grūtu, nepopulāru lēmumu, kuri tagad dod augļus. Par to liecina Latvijas iekšzemes kopprodukta, eksporta un apstrādes rūpniecības straujā izaugsme un bezdarba samazināšanās.

Savukārt ir citas valstis, kurās situācija aizvadītajos gados diemžēl tikai sarežģījusies – fiskālās konsolidācijas lēmumi un problēmas atliktas, ārējais parāds būtiski palielinājies, dažās valstīs devalvēta valūta, un pieaugusi neziņa. Pašlaik arvien mazāk ir ekonomistu, kas, analizējot Latvijas ekonomisko situāciju, apjukuši uzdod sev jautājumu, – kā tas var būt, ka mazāk ir vairāk? Proti, kā tas var būt, ka samazināti budžeta izdevumi un mazāks budžeta deficīts ļauj tautsaimniecībai augt? Kā var būt, ka pēc šādiem lēmumiem rodas jaunas darbvietas un aug budžeta ieņēmumi? Kā var būt, ka konsolidējot budžetu, nekāda tautsaimniecības "saspiešana" nav notikusi – Latvijā un pārējās Baltijas valstīs, kurās risinājies līdzīgs reformu, izdevumu un ieņēmumu samērošanas process, ekonomiskā izaugsme ir straujākā Eiropas Savienībā?

Tautsaimnieku diskusijā par izeju no valsts parāda krīzes pakāpeniski arvien skaidrāk iezīmējas atziņa, ka pasaulslavenā ekonomista Džona Meinarda Keinsa tradicionālās zāles šoreiz diemžēl nedarbojas. Līdz šim valstis mudinātas kompensēt privāto investīciju atplūdus un krīzes laikā drukāt naudu, lai atdzīvinātu tautsaimniecību. Parāds tā tikai pieaudzis, pārsniedzot 100% no iekšzemes kopprodukta gan lielās, gan mazākās valstīs Eiropā un citur pasaulē. Turklāt reālā ekonomiskā aktivitāte šajās valstīs pēdējos gados bijusi maza, savukārt valstu kredītreitingi kritušies, palielinot parāda apjomu un apkalpošanas izmaksas.

Eiropas ziemeļos – Baltijā un Ziemeļvalstīs – izkristalizējusies vienota atziņa: drukāt naudu nav nekāda māksla. Māksla ir nodrošināt tās ieplūdi tautsaimniecībā, veicinot banku izsniegto kredītu apjoma pieaugumu un investīciju piesaisti. Citādi veidojas

paradokss – nauda tiek drukāta, zinot, ka tā nogulst banku kontos, kur gaida labākus laikus – laikus, kad valdība pārstās to drukāt un palielināt budžeta deficītu un valsts parādu.

Arī Eiropa aizvadītajā gadā kopumā arvien skaidrāk apzinājusies, ka tās problēmu pamatā ir parāda krīzes radītās problēmas atsevišķās valstīs, ka vienota valūta prasa lielāku disciplīnu, atbildību, centralizētāku un skaidrāku finanšu politiku. Gaidāms, ka, labojot iepriekš pieļautās kļūdas, eiro zona krīzē stiprināsies. Tomēr problēmas Eiropā ne tuvu nav atrisinātas.

Latvijā svarīgi pabeigt iesākto ceļu, kas labi saprotams un sevi pierādījis, atjaunojot izaugsmi. Citviet jo dienas, jo skaidrāk redzams, ka valstīs, kuras nenonāk līdz atbildīgas budžeta politikas īstenošanai, tautsaimniecība stagnē, riņķodama deficīta, parāda, konkurētspējas un bezdarba spirālē.

Sakarības ir vienkāršas.

Lielāks deficīts nozīmē lielāku parādu, kas mazina uzticību valstij, bet tas savukārt nozīmē augstākus aizdevumu procentus, ierobežotu kredītēšanu, mazāk jaunu darbvieta. Tātad ir arī mazāk augošu uzņēmumu, samaksātu nodokļu un ir mazāki valsts ieņēmumi. Tāpēc mazākas ir arī iespējas ieguldīt cilvēkos – izglītībā, veselībā, atalgojumā un pensijās.

Savukārt apņēmīga rīcība, sakārtojot budžetu, ļauj ātri atjaunoties tautsaimniecības izaugsmei, tādējādi pārstājot tērēt nenopelnīto un pasliktināt bērnu un mazbērnu dzīvi, aizņemoties uz viņu rēķina. Gan vienu, gan otru pieeju uzskatāmi ilustrē atšķirīgās Eiropas Savienības valstu iekšzemes kopprodukta pieauguma tendences pēdējos divos gados.

Proti, Eiropas Savienības valstīs, kurās pašlaik joprojām ir nopietnas budžeta problēmas un augsts valsts parāda līmenis – Grieķijā, Portugālē, Spānijā, Īrijā un Itālijā –, tautsaimniecība stagnē vai norisinās tās lejupslīde. Turpretī Baltijas valstīs, kas atrisinājušas vai gandrīz atrisinājušas budžeta problēmas, pašlaik ir Eiropā vadošās iekšzemes kopprodukta un eksporta izaugsmes ziņā.

Ceru, ka Latvijas tautsaimniecība nākamajos gados spēs demonstrēt attīstības ilgtspēju, kā arī apturēt valsts ārējā parāda pieaugumu. Šādas stabilizācijas apliecinājums varētu būt pilnvērtīga dalība eiro zonā, kas ir Latvijas valdības stratēģiskais mērķis. Ja 2012. un 2013. gadā valsts būs sagatavojusies Māstrihtas kritēriju izpildes novērtējumam, krīzes pārvarēšanas stāstu Latvijā varēs uzskatīt par veiksmīgi pabeigtu. Vienlaikus gaidāms, ka jau veiktie fiskālās disciplīnas nodrošināšanas pasākumi eiro zonas valstīs varētu stiprināt vienotās valūtas zonu un veiksmīga pāreja no lata uz eiro 2014. gadā Latvijai tādējādi nozīmētu lielāku stabilitāti un eksporta iespējas, kā arī lētākas aizņemšanās nosacījumus uzņēmumu attīstīšanai un krīzes gados uzkrātā valsts parāda pārfinansēšanai.

Lai gan parāda krīzes kontekstā dažs varētu skeptiski vērtēt gan eiro, gan vajadzību to ieviest Latvijā jau 2014. gadā, šādu stratēģisko izvēli apsverot, nedrīkst aizmirst, ka mazās Eiropas Savienības valstīs, kuras ieviesušas eiro pēdējos gados, globālajā krīzē laimīgi izmantojušas tā aizvēju. Nedrīkstam aizmirst, ka atbildīgi saimniekojošām valstīm eiro nodrošina daudz zemākas procentu likmes, un, neieviešot eiro, Latvijai turpmākajos 10 gados par parādu var nākties pārmaksāt aptuveni miljardu latu. 2014. un 2015. gadā Latvijai jāsamaksā liela valsts parāda daļa – 1.8 mljrd. latu. Tik daudz papildu līdzekļu Latvija nenopelna, un būs jāaizņemas. Ja būsīm ieviesuši eiro, Latvijai tirgus aizdos lētāk. Ir milzu starpība, vai varēsim aizņemties par 2–3%, ja eiro būs ieviests, vai par 5–6%, ja tas nebūs paveikts. Sliktākajā gadījumā tas nozīmē, ka gadā papildu procentu maksājumi par aizdevumu izmantošanu atbildīs izglītības vai veselības budžetam, nevis palīdzēs samazināt parāda apkalpošanas izmaksas un veicinās valsts attīstību.

Sagatavoties vienotās valūtas ieviešanai Latvijai, visticamāk, nebūs viegli. Tāpēc atzīstami, ka valdība ir gatava visu galveno makroekonomisko rādītāju dinamiku, inflācijas

un fiskālās disciplīnas virzību skatīt caur eiro ieviešanas prizmu. Mērķtiecīgā valdības darbība eiro ieviešanas sagatavošanā rada gandarījumu, apzinoties, cik tālejošas ir šāda projekta sekas. Tas lielā mērā noteiks, kā Latvijā dzīvosim turpmāk, ne tikai viena budžeta gada ietvaros, – ar eiro un investīcijām pievilcīgiem kredītreitingiem un jaunām darbvietām vai bez eiro un ieguldītājiem nesaprotami, tāli un neinteresanti, tātad bez jauniem impulsiem nodarbinātības un labklājības pieaugumā.

Atskatoties uz aizvadītā gada spraigo darba cēlienu, vēlos izteikt sirsnīgu pateicību Latvijas Bankas padomei un valdei par veiksmīgu Latvijas Bankas darba organizāciju un ikvienam darbiniekam par atbildīgu ikdienas darbu un radošu pieeju, uzticīgi pildot Latvijas Bankas uzdevumus.

Ilmārs Rimšēvičs
Latvijas Bankas prezidents
Rīgā 2012. gada 12. aprīlī

VĪZIJA

Latvijas Banka ir neatkarīga un savus uzdevumus veic, sabiedrības interešu un augstas profesionālās atbildības vadīta. Tā pilnvērtīgi darbojas ECBS, sadarbojas ar citām ES institūcijām un veido stabilu un labvēlīgu vidi Latvijas tautsaimniecības attīstībai.

MISIJA

Latvijas Bankas kā centrālās bankas darbības mērķis ir cenu stabilitāte, kas sekmē valsts ilgtermiņa ekonomisko izaugsmi.

Latvijas Banka ir aktīva un atbildīga ECBS dalībniece, kas ar savu darbību veicina Latvijas un pārējo ES valstu finanšu sistēmu integrāciju un stabilitāti.

Latvijas Banka pilnveido Latvijas sabiedrības ekonomikas zināšanas, vairojot izpratni un uzticamību.

Latvijas Banka efektīvi darbojas, lai, nodrošinot augstu kvalitāti un ierobežojot riskus, profesionāli un nepārtraukti īstenotu savus uzdevumus.

Latvijas Banka ir uzticama sadarbības partnere.

EKONOMISKĀ VIDE

ĀRĒJĀ EKONOMISKĀ VIDE

Pasaules tautsaimniecība 2011. gada 1. pusgadā attīstījās samērā strauji. To galvenokārt nodrošināja pasaules tirdzniecības kāpums un spēcīgāks iekšējais pieprasījums attīstības valstīs un arī vairākās attīstītajās valstīs. Straujā izaugsme izraisīja cenu kāpumu pasaules preču un enerģijas tirgū un augstāku, nekā gaidīts, inflāciju. Tomēr vasarā pieauga ar parāda problēmām saistītie lejupvērstie riski gan ASV, gan eiro zonā. Tika pazemināts ASV valsts kredītreitings, saasinājās valsts finanšu problēmas arī vairākās eiro zonas valstīs. Tādējādi vājinājās konfidences rādītāji, pasaules tautsaimniecības izaugsmes izredzes pasliktinājās, samazinājās starptautiskās tirdzniecības apjoma pieauguma temps.

1. ceturksnī bija vērojama eiro zonas tautsaimniecības atveseļošanās, tomēr kopš 2. ceturkšņa izaugsmes temps sāka sarukt. IKP pieaugumu lielākoties nodrošināja neto eksports, gada sākumā – arī investīciju kāpums. Joprojām saglabājās ievērojamas dažādu eiro zonas valstu atšķirības ekonomiskās aktivitātes jomā. Vācija un Francija veidoja pozitīvu devumu eiro zonas IKP pieaugumā galvenokārt lielāka iekšējā pieprasījuma dēļ. Savukārt Grieķijā un Portugālē 2011. gadā bija vērojams lielākais IKP kritums eiro zonas valstīs. Inflācija eiro zonā auga līdz aprīlim, bet vēlāk sāka mazināties, palēninoties ekonomiskajai aktivitātei. Straujākais IKP kāpums eiro zonas valstīs 2011. gadā bija Igaunijā, un tas balstījās uz investīciju, privātā patēriņa un eksporta pieaugumu. Lai gan bija bažas, ka pēc eiro ieviešanas strauji palielināsies cenas, gada inflācija Igaunijā samazinājās no 5.1% 2011. gada janvārī līdz 4.1% decembrī, sarūkot pārtikas un energoresursu cenu augšupvērstajam spiedienam ārējos tirgos.

Kopumā 2011. gadā septiņās ārpus eiro zonas esošajās ES valstīs turpinājās tautsaimniecības atveseļošanās, tomēr 4. ceturksnī tā nozīmīgi palēninājās. Šajā valstu grupā visstraujākā tautsaimniecības izaugsme bija Lietuvā, balstoties uz iekšzemes pieprasījuma un eksporta kāpumu. Privāto patēriņu pozitīvi ietekmēja bezdarba kritums. Gada inflācija Lietuvā kopš maija saruka zemāku pasaules preču cenu ietekmē. Savukārt Polijā, Ungārijā un Čehijas Republikā 2011. gada beigās gada inflācija sāka palielināties, samazinoties šo valstu valūtas kursiem attiecībā pret eiro un augot importa preču cenām. Polijā, Ungārijā un Čehijas Republikā saglabājās stabils apstrādes rūpniecības pieaugums, tomēr noturīga privātā patēriņa izaugsme bija vērojama tikai Polijā.

Zviedrija 2011. gadā joprojām bija Skandināvijas valstu līdere tautsaimniecības izaugsmes ziņā. Strauju attīstību Zviedrijā veicināja stabila valsts finanšu politika. IKP pieaugumā lielākais bija iekšējā pieprasījuma devums. Savukārt Dānijas tautsaimniecības atveseļošanās joprojām bija ļoti trausla. Mājokļu tirgus stagnēja, patēriņu ierobežoja liela fiskālā konsolidācija un bezdarba līmeņa pieaugums. Gaidāms, ka lēnāka izaugsme eiro zonā ietekmēs arī Dānijas eksporta dinamiku.

Lielbritānijas tautsaimniecības izaugsme bija nepastāvīga un balstījās galvenokārt uz neto eksporta pieaugumu. Iedzīvotāju reālo ienākumu sarukums inflācijas dēļ, fiskālā konsolidācija un stingrie kredītēšanas nosacījumi turpināja vājināt privāto patēriņu. Turklāt 2011. gadā darba tirgū nebija vērojama situācijas uzlabošanās. 2011. gada beigās inflācija sāka kristies, jo vairs netika plānots celt PVN likmes, tika samazinātas enerģijas mazumtirdzniecības cenas un saruka preču cenas pasaules tirgū.

2011. gadā ASV tautsaimniecība turpināja atveseļoties, un 4. ceturksnī ASV IKP gada izaugsmes temps jau bija lielāks nekā eiro zonā. ASV IKP kāpumā nozīmīgākais bija neto eksports, privātā patēriņa un investīciju pieauguma devums. Tomēr joprojām vājš mājokļu tirgus, augsts bezdarba līmenis un tautsaimniecības stimulēšanas programmas izbeigšana pasliktināja ASV tautsaimniecības nākotnes perspektīvu.

Turpinājās strauja Krievijas tautsaimniecības izaugsme. IKP kāpumā lielākais bija iekšējā pieprasījuma devums. Iekšējo pieprasījumu pozitīvi ietekmēja nozīmīgs kredītēšanas pieaugums un bezdarba kritums. Vienlaikus augsts naftas cenu līmenis pozitīvi ietekmēja

tautsaimniecību, jo naftas eksports veidoja būtisku eksporta daļu. Lai gan Krievijas tautsaimniecības izaugsme bija spēcīga, kopš 2. ceturkšņa ārējo faktoru ietekmē mazinājās inflācija. Gaidāms, ka pievienošanās PTO palielinās cenu konkurenci un palēninās cenu pieaugumu nākotnē.

2011. gada pirmajos mēnešos, uzlabojoties eiro zonas tautsaimniecības rādītājiem, situācija finanšu tirgos stabilizējās. Taču jau martā Eiropas finanšu tirgū bija vērojami jauni satricinājumi: saasinājās situācija Grieķijā, Portugālē valdībai, saskaroties ar pārlietu augstām aizņemšanās izmaksām, nācās lūgt palīdzību EK, Īrijā valdības izdevumi kredītiestāžu atbalstam draudēja būtiski pieaugt. Arī vēlāk Grieķijas maksāspēja vairākkārt nonāca politiku un tirgus dalībnieku uzmanības lokā, jo iepriekš panāktie risinājumi spēja sniegt tikai īslaicīgu atvieglojumu un neizrādījās pietiekami efektīvi. Eiro zonas parāda krīze pieņēma spēkā septembrī, kad, augot tirgus dalībnieku piesardzībai, eiro zonas valstīm un kredītiestādēm, kas tajās darbojas, kļuva sarežģīti piesaistīt finansējumu. Tirgus dalībnieku piesardzība un nevēlēšanās investēt eiro zonas problemātiskākajās valstīs radīja spiedienu uz vairāku iesaistīto valstu obligāciju peļņas likmēm, kas tādējādi sasniedza līmeni, kurā šo valstu parāda apkalpošana ilgtermiņā kļuva neiespējama. Finanšu sektora samilzušās problēmas sāka ietekmēt arī eiro zonas reālo sektoru, kur nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām kredītiestāžu kredīti kļuva grūtāk pieejami. 2011. gadā vadošās pasaules starptautiskās kredītreitingu aģentūras būtiski pazemināja problēmu skarto eiro zonas valstu un to kredītiestāžu kredītreitingus, vēl vairāk padziļinot situācijas nopietnību. Augustā kredītreitingu aģentūra *Standard & Poor's* par vienu pakāpi pazemināja arī ASV AAA kredītreitingu.

Brent jēlnaftas cena 2011. gada beigās bija augstāka nekā pirms gada (108 ASV dolāri par barelu; 2010. gada beigās – 93 ASV dolāri par barelu). Visvairāk jēlnaftas cena pieauga 1. ceturksnī, kad optimistiskāks pasaules tautsaimniecības attīstības izredžu vērtējums veicināja naftas pieprasījuma kāpumu un vienlaikus politiskās situācijas saasināšanās Tuvo Austrumu un Ziemeļāfrikas valstīs būtiski ierobežoja tās piedāvājumu. Vēlāk naftas cena bija svārstīga, taču kopumā saglabājās samērā augsta, jo pasaules tautsaimniecības attīstības perspektīvu pavājināšanās ietekmi slāpēja jēlnaftas ieguves ierobežojumi.

Euro zonas tautsaimniecības attīstību ietekmēja ECB lēmumi par eiro bāzes likmes pazemināšanu. ECB divas reizes (aprīlī un jūlijā), argumentējot ar augošo inflācijas risku eiro zonas valstīs, paaugstināja eiro bāzes likmi (katru reizi par 25 bāzes punktiem; kopumā līdz 1.5%). Taču jau 2. pusgadā ECB mainīja nostāju, norādot uz inflācijas riska mazināšanos un eiro zonas tautsaimniecības attīstības perspektīvu pavājināšanos, un novembrī un decembrī pazemināja eiro bāzes likmi (katru reizi par 25 bāzes punktiem). Pārējās pasaules nozīmīgākās centrālās bankas 2011. gadā nemainīja bāzes likmes. Tādējādi FRS ASV dolāra bāzes likme saglabājās 0–0.25% koridorā, *Bank of England* bāzes likme bija 0.5% un Japānas Bankas bāzes likme – 0–0.1%. Turklāt FRS pastāvīgi norādīja, ka plāno ASV dolāra bāzes likmi ilgstoši saglabāt līdzšinējā līmenī.

Lai mazinātu eiro zonas banku likviditātes grūtības un stimulētu bankas turpināt mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kreditēšanu, ECB Padome pieņēma lēmumu ieviest vairākus nestandarta monetārās politikas pasākumus, kas pēc būtības ir pagaidu pasākumi. Spriedzei starpbanku tirgū augot, ECB Padome augustā paziņoja, ka tā atjaunos "Vērtspapīru tirgu programmu", kuras ietvaros kopš marta beigām iegādes nebija veiktas. 2011. gadā Eirosistēma nodrošināja bankām likviditāti, izmantojot fiksētas procentu likmes izsoles procedūras ar pilna apjoma piešķirumu. Oktobrī ECB Padome norādīja, ka turpinās izmantot fiksētas procentu likmes izsoļu procedūras ar pilna apjoma piešķirumu visās refinansēšanas operācijās vismaz līdz 2012. gada 1. pusgada beigām. 2011. gadā notika vairākas ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas ar termiņu 3 mēneši, 6 mēneši un 1 gads. Turklāt tika izziņota jauna "Nodrošināto obligāciju iegādes programma", ļaujot Eirosistēmai no 2011. gada novembra līdz 2012. gada oktobrim iegādāties nodrošinātas obligācijas ar plānoto vērtību 40 mljrd. eiro sākotnējā un otrreizējā tirgū.

8. decembrī ECB Padome nolēma veikt divas ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas ar termiņu 3 gadi, paredzot pirmstermiņa atmaksas iespēju pēc 1 gada (operācijas notika 21. decembrī un 2012. gada 29. februārī). Turklāt tika paplašināta nodrošinājuma pieejamība, un rezervju norma tika samazināta no 2% līdz 1% (spēkā ar 2012. gada 18. janvāri). Lai nodrošinātu banku operācijām nepieciešamo ārvalstu valūtu, FRS, ECB, *Bank of England*, Japānas Banka, Kanādas Banka un Šveices Nacionālā banka nolēma atjaunot savstarpējas mijmaiņas darījumu operācijas. FRS septembrī paziņoja, ka savā vērtspapīru portfeli palielinās vērtspapīru īpatsvaru ar ilgāku dzēšanas termiņu. *Bank of England* 6. oktobrī negaidīti palielināja kvantitatīvās stimulēšanas programmas apjomu par 75 mljrd. Lielbritānijas sterliņu mārciņu (līdz 275 mljrd. Lielbritānijas sterliņu mārciņu). Japānas Banka, reaģējot uz zemestrīces radītajām sekām, vairākkārt palielināja aktīvu uzpirkšanas programmas apjomu, aktīvāk kredītēja kredītiestādes un iekļudināja tirgū papildu likviditāti.

Pasaules valdības obligāciju tirgū 1. ceturksnī varēja vērot par drošākām atzīto obligāciju īslaicīgu peļņas likmju pieaugumu. Taču jau martā, augot tirgus dalībnieku piesardzībai, šo vērtspapīru peļņas likmes atsāka samazināties. 2. pusgadā ASV valdības obligāciju peļņas likmes sāka stabilizēties, jo tās ietekmēja vairāki pretējas iedarbības faktori. No vienas puses, FRS lēmums pagarināt bilancē esošo obligāciju dzēšanas termiņu veicināja peļņas likmju tālāku samazināšanos, bet, no otras puses, ASV tautsaimniecības pirmās atveseļošanās pazīmes veicināja peļņas likmju pieaugumu. Vienlaikus vairākās eiro zonas valstīs, īpaši tajās, kuru spēja tirgū piesaistīt nepieciešamo finansējumu tika apšaubīta visvairāk, peļņas likmes auga straujāk. No 2010. gada decembra beigām līdz 2011. gada nogalei ASV valdības 2 gadu obligāciju peļņas likme saruka no 0.7% līdz 0.3% un 10 gadu obligāciju peļņas likme – no 3.4% līdz 1.9%. Vācijas valdības 2 gadu obligāciju peļņas likme samazinājās no 0.9% līdz 0.1% un 10 gadu obligāciju peļņas likme – no 3.0% līdz 1.7%. Savukārt Francijas valdības 2 un 10 gadu obligāciju peļņas likmes gada laikā samazinājās samērā nedaudz (attieciņi par 0.4 un 0.2 procentu punktiem; līdz 0.6% un 3.2%), tāpēc 2011. gadā tirgus dalībnieki pamatoti uztraucās par valsts spēju saglabāt AAA kredītreitingu.

Pasaules akciju cenām 2011. gada pirmajos mēnešos bija tendence augt, uzlabojoties pasaules tautsaimniecības attīstības izredzēm un akciju sabiedrībām gūstot lielāku peļņu, nekā gaidīts. Akciju cenu kāpumu pārtrauca tirgus dalībnieku bažas par tālākām pasaules tautsaimniecības attīstības perspektīvām, ko visvairāk izraisīja eiro zonas parāda krīzes saasināšanās, kā arī bažas par ASV valsts kredītreitinga pazemināšanu. Japānā un ar to saistītos tirgos akciju cenas būtiski ietekmēja marta zemestrīce un tās radītās sekas. 2011. gada pēdējos mēnešos akciju cenu indeksi bija svārstīgi. ASV tiem bija tendence mēreni augt, reaģējot uz labākiem, nekā gaidīts, ASV tautsaimniecības rādītājiem. Savukārt Eiropā akciju cenu kāpuma tendence nebija vērojama. Kopumā pasaules akciju tirgos 2011. gadā ASV akciju tirgus indekss *Standard & Poor's 500* būtiski nemainījās, likvidāko akciju cenu indekss DJIA pieauga par 5.5% un ASV *Nasdaq Composite* samazinājās par 1.8%. Savukārt ES akciju cenu indekss *Dow Jones EURO STOXX 50* saruka par 17.1%. Tirgus dalībniekiem uztraucoties par Eiropas parāda krīzes ietekmi uz eiro zonas banku finanšu stāvokli, Eiropas banku akciju cenu indekss *DJ Stoxx 600 Banks* saruka vēl straujāk (par 32.5%). Japānas *Nikkei 225* indekss samazinājās par 17.3%, bet Ķīnas *SSE A Share* – par 21.6%. Tirgus dalībnieku riska piesardzības pieaugums un izejmateriālu cenu sarukums noteica Krievijas akciju tirgus indeksa RTS kritumu par 21.9%.

No februāra līdz maijam eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru pieauga, tirgus dalībniekiem gaidot eiro bāzes likmes paaugstinājumu. Maijā–septembrī eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru svārstījās mazā intervālā. Taču pēc tam eiro kursam attiecībā pret ASV dolāru bija tendence samazināties. To var skaidrot ar tirgus dalībnieku satraukumu par eiro zonas tautsaimniecības attīstības perspektīvām un starpības sarukumu starp ASV dolāra un eiro bāzes likmēm. Gada laikā eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru samazinājās no 1.33 līdz 1.29.

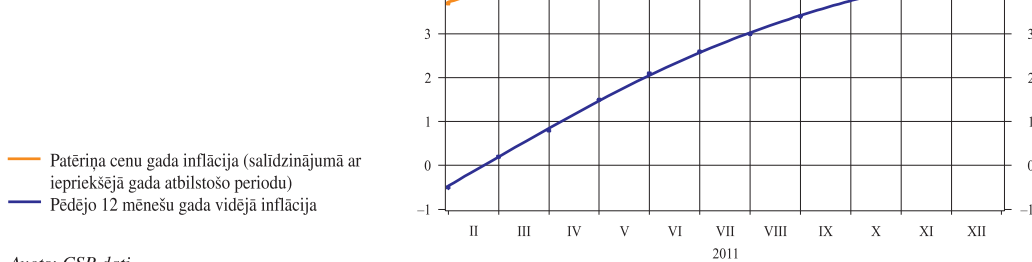
LATVIJAS EKONOMISKĀ VIDE

INFLĀCIJA UN CENAS

Lai gan 2011. gadā Latvijas tautsaimniecības izaugsme paātrinājās un auga arī patēriņš un patēriņa cenas (gada vidējā inflācija sasniedza 4.4%; sk. 1. att.), tomēr gada inflācijas kāpumu galvenokārt radīja piedāvājuma faktori, bet iekšzemes pieprasījuma un darba tirgus ietekme uz patēriņa cenām bija ierobežota.

1. attēls

PATĒRIŅA CENU GADA INFLĀCIJA (%)

Avots: CSP dati.

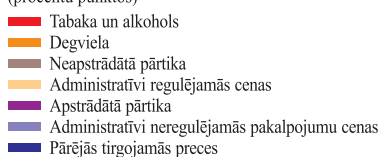
1. pusgadā bija vērojams ļoti straujš pasaules pārtikas cenu gada pieauguma temps, kas saskaņā ar ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas datiem 2011. gada pirmajos sešos mēnešos vidēji pārsniedza 35%, bet 2. pusgadā jaunās ražas ietekmē pasaulē bija iespējams gan palielināt galveno pārtikas preču krājumu, gan samazināt šo preču cenas. Globālais energoresursu cenu pieaugums turpinājās gan pakāpeniska pieprasījuma kāpuma ietekmē, gan arī Tuvo Austrumu naftas ieguves reģionos vērojamā militāro konfliktu un politisko nemieru saasinājuma dēļ. Daļēji un īslaicīgi konfliktu risinājumi radīja nelielu naftas cenu samazinājumu 4. ceturksnī, tomēr to nevarēja uzskatīt par ilgstošu tendenci.

Gada laikā Latvijā vairākkārt tika paaugstinātas netiešo nodokļu likmes. PVN pamatlīkme tika palielināta par 1 procentu punktu (līdz 22%), samazinātā PVN likme – par 2 procentu punktiem (līdz 12%), bet elektroenerģijas piegādei iedzīvotājiem PVN samazināto likmi aizstāja pamatlīkme. Jūnijā stājās spēkā paaugstināta degvielas un alkohola akcīzes nodokļa likme, bet jūlijā – tabakas un siltumenerģijas ražošanai izmantotā dabasgāzes akcīzes nodokļa likme. Arī dabasgāzes piegāde samazinātās PVN likmes vietā tika aplikta ar PVN pamatlīkmi.

Minēto faktoru dēļ pārtikas cenu ietekme veidoja 2.1 procentu punktu no gada vidējās inflācijas, bet energoresursu cenas paaugstināja inflāciju vēl par 2.1 procentu punktu. Arī administratīvi regulējamo cenu ietekmi noteica energoresursu cenas, bet to mazināja kompensējamo medikamentu cenas. Administratīvi regulējamo cenu kopējā ietekme uz inflāciju sasniedza 0.9 procentu punktus (sk. 2. att.).

2. attēls

PCI GADA PĀRMAIŅAS KOMPONENTU DALĪJUMĀ UN 12 MĒNEŠU VIDĒJĀ INFLĀCIJA (procentu punktos)

Avots: CSP dati.

Par samērā nelielu iekšzemes pieprasījuma ietekmi uz inflāciju liecina minimāls cenu pieaugums pārējām tirgojamām precēm un tiem pakalpojumiem, kuru cenas netiek administratīvi regulētas. Šo preču un pakalpojumu cenas vidēji gadā auga par 0.3%. Turklāt šajās grupās ietilpst vairākas preces un pakalpojumi, kam bieži notika atlaižu akcijas un izpārdošanas un tāpēc cenas vidēji gadā bija zemākas nekā 2010. gadā (gatavajiem apģērbiem – vidēji par 1.7%, sadzīves aprīkojumam – par 3.7%, sporta un atpūtas precēm – par 2.6%, bet audio, video, foto un datu apstrādes iekārtām – par 10.9%). Atpūtas un kultūras pakalpojumu cenas vidēji bija par 0.8% zemākas nekā 2010. gadā.

2011. gada vidējā inflācija, ko mēra ar saskaņoto patēriņa cenu indeksu (SPCI), bija 4.2%, jo tajā nerezidentu patēriņa struktūras ietekmē ir mazāks regulējamo cenu īpatsvars (tās auga straujāk nekā vidējās patēriņa cenas). Neietverot minēto netiešo nodokļu ietekmi, 2011. gada vidējais SPCI būtu 2.7%.

Energoresursu un pārtikas cenu tendences pasaules tirgos būtiski ietekmēja arī ražotāju cenu dinamiku, īpaši iekšzemes tirgū pārdotajai produkcijai, kur pārtikas ražošanas un elektroenerģijas, gāzes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas cenu kāpums kopā veidoja aptuveni trīs ceturtdaļas no kopējā ražotāju cenu pieauguma rūpniecībā (gadā vidēji – 8.7%). Šo nozaru ražotāju cenu kāpums atspoguļojās arī patēriņa cenu dinamikā. Tā kā ražošanas struktūra iekšzemes un ārējam tirgum būtiski atšķiras (piemēram, netiek eksportēta siltumenerģija), arī ražotāju cenu dinamika abiem tirgiem ražotajai produkcijai atšķīrās (2011. gadā ražotāju cenu gada vidējais pieaugums eksportētajai produkcijai bija 6.3%). Eksportētās produkcijas ražotāju cenu kāpumu ietekmēja importēto izejvielu cenu pieaugums – 2011. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu bija augstākas gan vairāku kokmateriālu, gan metālu, gan pārtikas ražošanā izmantojamo lauksaimniecības preču cenas. Ražošanas procesu sadārdzināja arī energoresursu cenas.

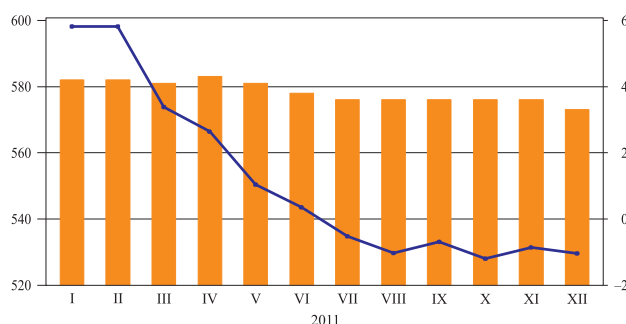
Būvniecības izmaksas 2011. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada vidējam būvniecības izmaksām pieauga par 2.1% galvenokārt degvielas cenu ietekmēta mašīnu un mehānismu uzturēšanas un ekspluatācijas izmaksu pieauguma dēļ. Pēc 2010. gadā novērotā kāpuma 2011. gadā atkal samazinājās strādnieku darba samaksa (par 1.0%), bet būvmateriālu izmaksas gandrīz nemainījās. Būvobjektu kategoriju dalījumā būvniecības izmaksas visstraujāk pieauga pazemes maģistrālo cauruļvadu būvniecībā (par 13.2%, galvenokārt palielinoties degvielas un metāla izmaksām) un transporta objektu būvniecībā (par 2.9%), bet visstraujāk samazinājās biroju (par 4.2%) un ģimenes māju (par 3.1%) būvniecībā.

Nekustamā īpašuma tirgū 2011. gadā bija vērojama t.s. divu ātrumu attīstība. Sērijveida dzīvokļu tirgū cenu pārmaiņas bija minimālas, gada laikā vidējā dzīvokļu cena Rīgā samazinājās par 1.0% (SIA "Latio" dati; sk. 3. att.). Galvenie ierobežojošie faktori bija stingrie kredītiestāžu kredītēšanas standarti (kredītiestāžu nākotnes vērtējums saglabājas ļoti piesardzīgs), augstais māsaimniecību parāda līmenis (māsaimniecību ienākumu atvērēšanās ir pārāk vāja, lai nozīmīgi mazinātu kopējo parādu slogu un veidotu uzkrājumus), kā arī zemā piedāvāto dzīvokļu kvalitāte (potenciālie pircēji meklēja dzīvokļus, kuros nebūtu jāveic papildu ieguldījumi remontam, bet to piedāvājums ir

3. attēls

SĒRIJVEIDA DZĪVOKĻU RĪGĀ VIDĒJĀ CENA UN TĀS GADA PĀRMAIŅU TEMPS

— Vidējā cena (eiro/m²)
— Vidējās cenas gada pārmaiņu temps (%; labā ass)

Avots: SIA "Latio".

mazs). Savukārt jauno projektu tirgū bija vērojams pieprasījuma un cenu pieaugums, ko nodrošināja gan rezidenti, gan nerezidenti. Imigrācijas likuma grozījumi veicināja nerezidentu pieprasījumu pēc augstas kvalitātes mājokļiem ar cenu virs 100 tūkst. latu, lai iegūtu termiņuzturēšanās atļauju. Jūrmalas nekustamā īpašuma tirgū tas radīja ļoti strauju jauno projektu cenu kāpumu, jo pieprasījums ievērojami pārsniedza piedāvājumu. Savukārt rezidentu pieprasījuma objekts bija ekonomiski Rīgas mikrorajonu jaunie projekti. Kopumā aktivitātes līmenis nekustamā īpašuma tirgū bija augstāks – Zemesgrāmatā reģistrēto nekustamā īpašuma pirkuma līgumu skaits 2011. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga par 13.9%.

Mājsaimniecību ierobežotās iespējas iegādāties nekustamo īpašumu veicinājušas to aktivitāti īres tirgū, un, augot pieprasījumam, kāpusi arī īres maksa. Rīgā īres dzīvokļiem jaunajos projektos īres maksas vidējais gada pieaugums tuvojās 20%, bet sērijveida projektos – pat 30%. Arī komercplatību nomas tirgū aktivitāte palielinājās, saruka neizīrēto komercplatību skaits un atsevišķos segmentos pieauga nomas maksa.

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

2011. gadā Latvijas ekonomiskā izaugsme bija viena no straujākajām Eiropā. Latvijas IKP palielinājās par 5.5%, savukārt ES valstīs kopumā – par 1.5%.

2011. gadā reālais preču un pakalpojumu eksports joprojām bija galvenais tautsaimniecības virzītājspēks. Neraugoties uz negatīvajām norisēm pasaules tautsaimniecībā (īpaši Eiropā), Latvijas eksportā bija vērojama ļoti strauja izaugsme (12.6%). Eksporta apjoma palielināšanos veicināja gan atgūtā konkurētspēja apstrādes rūpniecībā, gan spēcīgais investīciju kāpums. Tomēr tautsaimniecības attīstības palēnināšanās galvenajās tirdzniecības partnervalstīs neļauj cerēt uz tikpat nozīmīgu eksporta izaugsmi tuvākajā nākotnē.

Lai gan ārējā pieprasījuma kāpums bija straujāks, arī iekšzemes pieprasījumam bija vērojama dinamiska izaugsme. Iekšzemes pieprasījuma lielākā sastāvdaļa – privātais patēriņš – 2011. gadā palielinājās par 4.4%. Tomēr, ņemot vērā zemo bāzi un krietni krasāku citu IKP izlietojuma komponentu palielinājumu, Latvijā šāds kāpums vērtējams kā mērens. Privātā patēriņa atjaunošanos palēnina vāja pirktspēja un augsts mājsaimniecību parāda līmenis. Lai gan nodarbinātības un vidējās algas pieaugums nodrošina rīcībā esošo ienākumu palielinājumu, tomēr paaugstinātie nodokļi un pasaules cenu kāpums (īpaši pārtikai) turpina ierobežot iedzīvotāju pirktspējas uzlabošanos. Turpmāk nodokļu un cenu pieauguma ietekme mazināsies, tomēr privātā patēriņa atjaunošanos ierobežos kopējās tautsaimniecības attīstības izaugsmes palēnināšanās vājāka ārējā pieprasījuma dēļ.

2011. gadā bija vērojams spējš kopējā pamatkapitāla veidošanas kāpums (24.6%), 4. ceturksnī kopējam investīciju līmenim sasniedzot 26.4% no IKP (t.sk. kopējā pamatkapitāla veidošana – 26.3%). Pozitīvas pārmaiņas vērojamas arī investīciju struktūrā, straujāk augot produktīvām investīcijām. Pusi no nefinanšu investīcijām veidoja ieguldījumi rūpniecībā un transporta nozarē. Investīciju kāpumu nodrošināja gan ES fondu līdzekļu finansētie investīciju projekti, gan arī iekšzemes lielo uzņēmumu investīcijas un kredītu pieejamības kāpums konkurētspējīgiem projektiem. Būtisku artavu investīciju kāpumā devušas arī ārvalstu tiešās investīcijas. Uzņēmējdarbības vides pievilcības veicināšanā liela nozīme ir starptautisko kredītreitingu aģentūru 2011. gadā veiktajam Latvijas novērtējuma uzlabojumam. Tomēr pasaules tautsaimniecības izaugsmes samazinājuma dēļ straujā investīciju plūsma var atkal apstāties.

Ekonomiskā krituma laikā sarukušo krājumu atjaunošanas tendence 2011. gadā beidzās, tāpēc krājumu pārmaiņu pozitīvais devums saruka līdz 2.1 procentu punktam (2010. gadā – 4.5 procentu punkti). Arī turpmākajos gados šā komponenta ietekme uz IKP pārmaiņām būs samērā neliela.

Preču un pakalpojumu importa apjoms 2011. gadā palielinājās par 20.7%. To galvenokārt noteica eksporta produkcijas ražošanai nepieciešamo starppatēriņa preču ievadums. Investīciju straujais kāpums būtiski palielināja arī kapitālpriekšmetu importu. Importa pieaugumam apsteidzot eksporta izaugsmi, neto eksporta negatīvais devums bija 5.2 procentu punkti.

Kopējā pievienotā vērtība 2011. gadā palielinājās par 5.5%. Tās kāpumu galvenokārt noteica pievienotās vērtības pieaugums apstrādes rūpniecībā (devums kopējā gada kāpumā – 1.4 procentu punkti, palielinājums salīdzināmajās cenās – 11.7%), vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā (attiecīgi 1.6 procentu punkti un 8.7%), transportā un uzglabāšanā (1.0 procentu punkti un 8.0%), profesionālajos, zinātniskajos un tehniskajos pakalpojumos (0.3 procentu punkti un 4.2%), izmitināšanā un ēdināšanas pakalpojumos (0.3 procentu punkti un 21.9%) un būvniecībā (0.7 procentu punkti un 12.4%). Savukārt negatīvu devumu gada pieaugumā veidoja pievienotās vērtības samazinājums operācijās ar nekustamo īpašumu (0.4 procentu punkti un 4.5%).

Mazumtirdzniecības apgrozījums 2011. gadā palielinājās par 4.6%, lielāko devumu kāpumā veidojot mēbeļu, sadzīves tehnikas un būvmateriālu pieprasījumam. Īpaši straujš bija mazumtirdzniecības apgrozījuma (ietverot automobiļu pārdošanu) kāpums (12.5%). Pieprasījumu pēc automobiļiem, mēbelēm un sadzīves tehnikas galvenokārt noteica atliktais patēriņš – iepriekšējo uzkrājumu izmantošana, pieaugot drošības sajūtai par nākotni.

2011. gadā tirdzniecības apgrozījumu palielināja ne vien iekšzemes pieprasījums, bet arī nerezidentu pirkumi, jo daļa automobiļu tirdzniecības saistāma ar reeksportu, turklāt tirdzniecību veicināja arī tūristi, kuru skaits strauji pieauga, stimulējot ne vien tirdzniecību, bet arī sabiedriskās ēdināšanas apgrozījumu, izmitināšanas, kultūras u.c. pakalpojumus.

Apstrādes rūpniecības saražotās produkcijas apjoms salīdzināmajās cenās 2011. gadā pieauga par 11.5% (pēc darbadienu skaita izlīdzināti dati), bet faktiskajās cenās palielinājās par 16.4%. 1. ceturksnī saražotās produkcijas apjoms (saskaņā ar sezonāli izlīdzinātiem datiem) salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni samazinājās par 1.0%, bet gada pārējos ceturkšņos pieauga (2. ceturksnī – par 6.4%, 3. ceturksnī – par 1.5%, bet 4. ceturksnī – par 1.9%). Tāpat kā 2010. gadā, apstrādes rūpniecības izaugsmi veicināja ārējā pieprasījuma kāpums. Tādējādi straujāk attīstījās nozares, kuru galvenie noieta tirgi ir ārvalstīs. Koksnes un koka izstrādājumu nozares devums apstrādes rūpniecības saražotās produkcijas gada pieaugumā (faktiskajās cenās) bija 3.5 procentu punkti, gatavo metālizstrādājumu ražošanas devums – 2.1 procentu punkti un elektrisko iekārtu ražošanas devums – 0.9 procentu punkti. Taču, pakāpeniski uzlabojoties darba tirgus situācijai, atzīstamus rezultātus sasniedza arī uz vietējo tirgu orientētā pārtikas rūpniecība (2.7 procentu punkti). Arī nemetālisko minerālu ražošanā bija vērojama strauja izaugsme (1.9 procentu punkti), kas saistāma ar pakāpenisku būvniecības apjoma pieaugumu.

Lielāko devumu apstrādes rūpniecības kopējā izaugsmē 2011. gadā nodrošināja koksnes un tās izstrādājumu ražošana (saražotās produkcijas apjoms salīdzināmajās cenās pieauga par 12.4%), gatavo metālizstrādājumu ražošana (34.2%), apģērbu ražošana (28.1%), nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana (23.9%), kā arī elektrisko iekārtu ražošana (48.1%). Negatīvs pieauguma temps bija tikai ķīmisko vielu un produktu ražošanā (3.5%), papīra un papīra izstrādājumu ražošanā (3.0%) un dzērienu ražošanā (6.3%).

Transporta un uzglabāšanas nozarē 2011. gadā joprojām bija vērojama strauja izaugsme. To noteica būtisks Latvijas ostās pārkrauto kravu apjoma pieaugums un ar autotransportu pārvadāto kravu apjoma kāpums. Latvijas ostās tika pārkrauti 68.8 milj. tonnu kravu (par 12.5% vairāk nekā 2010. gadā). Pa dzelzceļu tika pārvadāti 59.4 milj. tonnu kravu (par 20.8% vairāk nekā 2010. gadā). Pārkrauto ostu un dzelzceļa kravu apjoma pieaugums

galvenokārt saistīts ar ogļu tranzīta apjoma būtisku kāpumu. Savukārt ar autotransportu tika pārvadāti 51.3 milj. tonnu kravu (par 13.4% vairāk nekā 2010. gadā).

Pēc vairāku gadu pārtraukuma 2011. gadā atkal pieauga veikto nefinanšu investīciju apjoms, tomēr to līmenis joprojām bija samērā zems. Nefinanšu investīcijas faktiskajās cenās palielinājās par 28.7%. Investīciju aktivitātes kāpumu noteica vairāki faktori. Apstrādes rūpniecība veidoja 5.6 procentu punktus no kopējā nefinanšu investīciju gada pieauguma. Nefinanšu investīciju lielākā daļa apstrādes rūpniecībā tika veikta koksnēs un koka izstrādājumu apakšnozarē, lai aizstātu nolietoto meža izstrādes tehniku ar jaunāku un lai kāpinātu ražošanas jaudu un paplašinātu produkcijas klāstu. Transporta un uzglabāšanas nozarē investīcijas galvenokārt tika veiktas sauszemes transportā, un to devums sasniedza 2.9 procentu punktus. Taču lielāko devumu (6.3 procentu punktus) nefinanšu investīciju gada izaugsmē nodrošināja elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozare, jo 2011. gadā turpinājās vairāku enerģētikas infrastruktūras objektu būvniecība. Lielu nefinanšu investīciju devumu (5.0 procentu punktus) nodrošināja arī valsts pārvaldes un aizsardzības nozare, un to noteica valsts pasūtījumi ceļu būvē un dažādu veidu sabiedrisko ēku būvniecībā.

DARBA TIRGUS

2011. gadā situācija darba tirgū turpināja uzlaboties. Būtiski saruka bezdarbs, lai gan bezdarba līmenis joprojām saglabājās augsts gan vēsturiskā kontekstā, gan salīdzinājumā ar citām ES valstīm. Atjaunojās līdzsvars starp reālo darba samaksu un darba ražīgumu, veidojot pamatu tautsaimniecības ilgtspējīgai attīstībai nākotnē. Visās tautsaimniecības nozarēs sāka palielināties atalgojums, kopā ar nodarbinātības pieaugumu veicinot privātā patēriņa atveseļošanu. 2. pusgadā bija vērojama pakāpeniska ilgtermiņa bezdarbnieku skaita un arī ilgtermiņa bezdarbnieku īpatsvara bezdarbnieku kopskaitā samazināšanās, liecinot par to, ka bezdarba sarukumu rada ne vien cikliskais, bet arī strukturālais komponents.

Mēneša vidējā darba samaksa 2011. gadā pilna darba laika vienībās bija Ls 464, gada laikā pieaugot par 4.4%. Atalgojuma kāpums privātajā un sabiedriskajā sektorā bija līdzīgs. Darba ražīgums pieauga, rēķinot gan uz nostrādāto stundu, gan uz nodarbināto. Tas noteica vienības darbaspēka izmaksu tālāko samazinājumu reālajā izteiksmē (gada laikā – 2.1%), uzlabojot tautsaimniecības konkurētspēju (nominālajā izteiksmē vienības darbaspēka izmaksas pieauga par 2.1%).

Nodarbināto skaita kāpums 2011. gadā bija vērojams saskaņā ar visiem pieejamiem statistisko datu avotiem. Piemēram, saskaņā ar CSP darbaspēka apsekojuma datiem nodarbināto skaits 4. ceturksnī bija par 35.6 tūkst. lielāks nekā iepriekšējā gadā, savukārt saskaņā ar CSP uzņēmumu apsekojuma datiem darbvietu skaits tautsaimniecībā palielinājās par 31.0 tūkst. Nodarbinātības pieaugums bija vērojams visās galvenajās tautsaimniecības nozarēs. Preču sektorā lielākais tas bija lauksaimniecībā, apstrādes rūpniecībā un būvniecībā, pakalpojumu sektorā – informācijas un komunikācijas pakalpojumos, kā arī profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu jomā.

Reģistrētā bezdarba līmenis gada laikā saruka par 2.8 procentu punktiem, gada beigās sasniedzot 11.5% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita. Tādējādi reģistrēto bezdarbnieku skaits kopš vēsturiski augstākā rādītāja, kas tika sasniegts 2010. gada martā, saruka aptuveni par trešdaļu (līdz 130.2 tūkst.). Saglabājās plašas reģistrētā bezdarba reģionālās atšķirības (gada beigās reģistrētā bezdarba līmenis Rīgā bija 7.8%, savukārt Latgalē – 19.8%), tomēr daļēji to joprojām noteica atšķirīga darba meklētāju motivācija reģistrēties NVA – CSP darbaspēka apsekojuma dati reģionu dalījumā uzrādīja daudz mērenākas bezdarba atšķirības.

Saskaņā ar CSP darbaspēka apsekojuma datiem darba meklētāji 2011. gadā veidoja 15.4%

no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita. Saglabājās darba meklētāju īpatsvara atšķirības vecumgrupu un izglītības līmeņa dalījumā – iedzīvotājiem ar zemāku izglītību un mazāku darba pieredzi atrast darbu ir salīdzinoši grūtāk. Piemēram, 4. ceturksnī, kad vidējais darba meklētāju īpatsvars valstī bija 14.3%, 15–24 gadu vecumgrupā tas sasniedza 26.5%, turklāt iedzīvotāju grupā ar pamatizglītību tas bija piecas reizes augstāks nekā augstāko izglītību ieguvušo vidū (attiecīgi 29.0% un 5.8%).

Brīvo darbvieta skaits tautsaimniecībā pieauga mēreni, no vienas puses, liecinot par lielākām iespējām atrast darbu, bet, no otras puses, par to, ka darbaspēka trūkums var būt vērojams vien dažās profesijās un uzņēmumos, bet ne tautsaimniecībā kopumā. NVA datubāzēs 2011. gada beigās bija reģistrēti 2.5 tūkst. brīvo darbvieta, savukārt saskaņā ar CSP uzņēmumu apsekojuma datiem brīvo darbvieta skaits tautsaimniecībā bija 2.8 tūkst. EK konjunktūras aptaujas dati liecina, ka darbaspēka trūkums visvairāk izplatīts būvniecībā, kur šo šķērslī kā galveno uzņēmējdarbību kavējošo faktoru 2011. gada beigās minēja 8.7% uzņēmēju (apstrādes rūpniecībā un pakalpojumu nozarē – attiecīgi 4.9% un 5.4%).

Tautas skaitīšanas provizoriskie rezultāti liecina, ka 2011. gada 1. martā valstī bija 2 067.9 tūkst. iedzīvotāju – būtiski mazāk par Iedzīvotāju reģistra datiem šajā datumā (2 225.4 tūkst.). Pēdējo 10 gadu laikā Latvijas iedzīvotāju skaits migrācijas dēļ saruka par 190 tūkst., tādējādi vairākkārt pārsniedzot Iedzīvotāju reģistrā fiksēto rādītāju. Tomēr VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" un SIA "Rīgas Pasažieru termināls" izbraukušo un iebraukušo pasažieru skaita starpības dinamika netieši liecina, ka 2011. gadā Latvijas iedzīvotāju skaita zaudējums migrācijas dēļ bija jau ievērojami mazāks nekā iepriekšējos divos aizvadītās krīzes gados. Turklāt 2011. gadā pieauga imigrantu skaits, galvenokārt atspoguļojot Latvijas emigrantu atgriešanos.

ĀRĒJĀ TIRDZNICĪBA, MAKSĀJUMU BALANCE UN ĀRĒJAIS PARĀDS

2011. gadā Latvijas ārējās tirdzniecības aktivitāte turpināja palielināties. Preču tirdzniecības apgrozījuma gada pieaugums sasniedza 28.6% (2010. gadā – 27.6%). Preču eksporta un importa gada kāpuma temps nominālajā izteiksmē bija līdzīgs – eksports gada laikā pieauga par 27.7%, imports – par 29.2%, bet reālajā izteiksmē importa kāpums bijis straujāks (reālais eksports gada laikā pieauga par 14.7%, bet imports – par 23.0%).

Nominālā preču eksporta apjoms 2011. gadā nozīmīgi pārsniedza pirmskrīzes līmeni un vairākus mēnešus uzrādīja arvien jaunus eksporta rekordus. Saskaņā ar *Eurostat* datiem 2011. gadā Latvijai bija trešais straujākais eksporta pieaugums ES. Eksporta straujo kāpumu nodrošināja gan Latvijas ražotāju konkurētspējas palielināšanās, gan labvēlīgā cenu un izmaksu dinamika, gan ārējā pieprasījuma pieaugums, kas bija nozīmīgāks gada sākumā, bet nedaudz saruka gada pēdējos mēnešos. Latvijas eksports nozaru dalījumā kļuva diversificētāks, un preču eksporta struktūrā samazinājās koka un koka izstrādājumu īpatsvars (no 19.0% 2010. gadā līdz 17.0% 2011. gadā), bet pieauga parasto metālu un metāla izstrādājumu īpatsvars (attiecīgi no 13.8% līdz 14.6%), kā arī būtiski palielinājās minerālproduktu (naftas eļļu un no bitumenminerāliem iegūtu eļļu, elektroenerģijas un kūdras) eksporta īpatsvars (attiecīgi no 6.0% līdz 8.9%). Eksporta kāpums tika sasniegts visās galvenajās eksporta preču grupās, bet lielākais devums preču eksporta gada izaugsmē bija minerālproduktiem (8.1 procentu punkts), parastajiem metāliem un to izstrādājumiem (5.1 procentu punkts), lauksaimniecības un pārtikas produktiem (3.1 procentu punkts), ķīmiskās rūpniecības ražojumiem, t.sk. galvenokārt farmācijas produktiem (2.9 procentu punkti), satiksmes līdzekļiem (2.8 procentu punkti), mehānismiem un elektroiekārtām (2.7 procentu punkti) un kokam un koka izstrādājumiem (2.5 procentu punkti). Pēdējo sešu gadu laikā Latvijas preču eksportā vērojama pozitīva tendence: audzis augsto un vidējo tehnoloģiju ražojumu īpatsvars (no 15.8% 2005. gadā līdz 24.0% 2011. gadā), lai gan 2011. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu augsto

tehnoloģiju produkcijas īpatsvars mazliet (par 0.9 procentu punktiem) sarucis, bet vidējo tehnoloģiju ražojumu īpatsvars pieaudzis vien nedaudz (par 0.2 procentu punktiem).

Saskaņā ar PTO informāciju 2011. gadā Latvijas tirgus daļas pasaules eksportā būtiski pieaugušas, turklāt kāpums bijis straujāks nekā pārējām valstīm, kas ES pievienojās vienlaikus ar Latviju. Visstraujāk pieauga eksports uz Poliju, Lietuvu, Nīderlandi un Igauniju, palielinot gada eksporta apjomu attiecīgi par 53.0%, 41.5%, 31.7% un 28.7%. Ievērojami (par 77.2%) audzis eksporta apjoms uz Āzijas valstīm, palielinot šo valstu īpatsvaru kopējā eksportā no 5.6% 2010. gadā līdz 7.8% 2011. gadā. Eksporta struktūrā valstu un valstu grupu dalījumā lielas pārmaiņas gada laikā nav notikušas. Tāpat kā līdz šim, galvenās eksporta partnervalstis bija Lietuva (18.0% no eksporta kopapjoma), Igaunija (13.6%), Krievija (10.6%) un Vācija (8.4%), bet 72.4% (2010. gadā – 71.6%) no eksporta kopapjoma nonāca ES valstīs.

Latvijas uzņēmumu eksporta tirgus paplašināšanos noteikusi ne tikai galveno eksporta preču grupu dinamika, bet arī tas, ka līdzšinējā eksporta struktūrā parādījušās jaunas un augušas iepriekš mazāk nozīmīgās preču grupas, piemēram, mehānismu un elektroiekārtu eksportā palielinājies datu pārraides un uztveršanas aparātu eksporta īpatsvars, bet ķīmiskās rūpniecības ražojumu eksportā audzis biodīzeļa eksporta īpatsvars.

Preču importa kāpumu 2011. gadā galvenokārt noteica eksporta nozaru vajadzības pēc izejvielām un investīcijām, visu gadu straujāk augot kapitālpreču un starppatēriņa preču ievadumam. Latvijas iekšzemes patēriņš joprojām saglabājās zemā līmenī, kavējot patēriņa preču importa pieaugumu. Būtiskākais importa kāpums bija satiksmes līdzekļiem (59.9%), minerālproduktiem (48.3%), parastajiem metāliem (39.5%), kā arī mehānismiem un elektroprecēm (34.4%). Galvenās preču importa partnervalstis bija Lietuva (18.7% no importa kopapjoma), Vācija (12.1%), Krievija (8.6%), Polija (7.9%) un Igaunija (7.3%).

2011. gadā pozitīva preču tirdzniecības bilance bija tikai kokam un koka izstrādājumiem, kā arī parastajiem metāliem un to izstrādājumiem. Lielākais negatīvais saldo saglabājās minerālproduktiem un mehānismiem un elektroiekārtām. No galvenajām tirdzniecības partnervalstīm pozitīva ārējās tirdzniecības bilance Latvijai bija ar Igauniju, Lielbritāniju, Norvēģiju, Zviedriju un Dāniju.

Lata reālā efektīvā kursa, kas aprēķināts, izmantojot ražotāju cenu pārmaiņas, dati liecina par izmaksu konkurētspējas uzlabošanu (šis rādītājs salīdzinājumā ar 2010. gada vidējo vērtību saruka par 0.3%). Savukārt, augot darba ražīgumam, izmaksu konkurētspēju nodrošināja vienības darbaspēka izmaksu kritums Latvijā salīdzinājumā ar to nelielu kāpumu vidēji galvenajās tirdzniecības partnervalstīs. Lata reālais efektīvais kurss, kas aprēķināts, izmantojot darbaspēka izmaksu pārmaiņas, 2011. gadā saskaņā ar novērtējumu salīdzinājumā ar 2010. gadu saruka par 1.6%. Netiešo nodokļu kāpuma dēļ inflācija Latvijā auga straujāk nekā vairākumā galveno tirdzniecības partnervalstu, tāpēc lata reālais efektīvais kurss, kas aprēķināts, izmantojot patēriņa cenu pārmaiņas, 2011. gadā nedaudz palielinājās (par 0.2%). Nominālais efektīvais kurss saglabājās stabils un būtiski neietekmēja konkurētspēju.

2011. gadā eksporta preču grupu cenu kāpums bija straujāks nekā importa preču grupu cenu pieaugums (eksporta vienības vērtība gada laikā palielinājās par 12.2%, bet importa – par 6.1%). Straujākais eksporta preču cenu kāpums bija augu valsts produktiem (25.0%) un parastajiem metāliem un to izstrādājumiem (22.1%), bet eksporta preču cenas samazinājās ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru ražojumiem (par 5.0%) un mehānismiem un elektroiekārtām (par 2.3%). Importa preču cenu būtiskākais kāpums bija minerālproduktiem (26.5%), bet straujākais kritums – satiksmes līdzekļiem (11.3%). Spēcīgāks eksporta preču cenu kāpums noteica kopējo tirdzniecības nosacījumu uzlabošanu (par 5.9%). Nozaru dalījumā uzlabojās augu valsts produktu, satiksmes līdzekļu, plastmasas un tās izstrādājumu, kā arī parasto metālu un to izstrādājumu tirdzniecības nosacījumi.

2011. gadā ārvalstu tiešo investīciju neto plūsma sasniedza 5.5% no IKP. Lielākās ārvalstu tiešās investīcijas bija finanšu starpniecībā, nekustamo īpašumu nozarē, tirdzniecībā un apstrādes rūpniecībā. Rūpniecības attīstībai labvēlīgs faktors bija augošā interese par Latviju kā vietu investīciju veikšanai, lai ražotu eksportam. Par to liecina tas, ka jau 1. pusgadā ārvalstu tiešās investīcijas pārsniedza kopējo 2010. gada līmeni, bet 2. pusgadā to ietilpa turpināja augt. Mainījies arī ārvalstu tiešo investīciju struktūra, tām arvien vairāk ietilpst apstrādes rūpniecībā un elektroenerģijas un transporta nozarē. Šīs investīcijas produktīvajā kapitālā ir pamats ilgtspējīgai tautsaimniecības izaugsmei.

Preču un pakalpojumu tirdzniecības bilance 2011. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pasliktinājās, un tās deficīts bija 474.9 milj. latu jeb 3.4% no IKP. 2011. gada pirmajos trijos ceturkšņos maksājumu bilances rādītāji atspoguļoja Latvijas ārējās un iekšējās ekonomiskās vides uzlabošanos, bet 4. ceturksnī preču eksporta pieaugums nozīmīgi samazinājās, tomēr vienlaikus pieauga sniegto pakalpojumu eksports. Pakalpojumu tirdzniecības bilance bija pozitīva (930.3 milj. latu jeb 6.6% no IKP), galvenokārt kompensējot preču ārējās tirdzniecības negatīvo bilanci, turklāt pakalpojumu eksports 2011. gadā salīdzinājumā ar 2010. gadu palielinājās par 14.4%, savukārt pakalpojumu importa kāpums bija mērenāks (11.0%). Gan pārvadājumu, gan braucieni pakalpojumu eksportā bija vērojams pieaugums, tomēr joprojām bija bažas par transporta pakalpojumu eksporta izaugsmes ierobežojumu – jau 2011. gadā kravu autopārvadājumu licenču apjoms darījumos ar Krieviju nebija pietiekams. Pakalpojumu importā arī bija vērojams pieaugums, palielinājās pārvadājumu un braucieni, kā arī sakaru pakalpojumu, apdrošināšanas un citu saimnieciskās darbības pakalpojumu imports.

Latvijas maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo 2011. gadā bija 170.9 milj. latu jeb 1.2% no IKP. Ienākumu konta saldo 2011. gadā bija negatīvs (132.9 milj. latu), deficītam ienākumu kontā saglabājoties jau kopš 2010. gada 2. pusgada. Lai gan dažus mēnešus ārvalstu investori cieta zaudējumus, tomēr kopumā 2011. gadā bija vērojams ārvalstu investoru ieguldījumu ienākumu pieaugums. Neliels samazinājums (aptuveni 5%) bija vērojams kārtējo pārvedumu kontā, tomēr šā konta pozitīvais saldo bija 437.0 milj. latu. Kārtējo pārvedumu kontā nozīmīga bija ES fondu līdzekļu ietilpde. Visvairāk līdzekļu saņemts no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (kopā 195.8 milj. latu) un Eiropas Sociālā fonda (91.2 milj. latu).

2011. gadā valdība vairs neizmantoja starptautiskās finanšu palīdzības aizņēmumus, izņemot Pasaules Bankas aizdevumu (100 milj. eiro), kas bija piešķirts sociālās drošības tīkla un sociālā sektora reformu programmas īstenošanai iepriekšējās vienošanās rezultātā. Papildus tam arī privātajā sektorā (galvenokārt kredītiestādēs) notiekošā aizņemto līdzekļu atmaksa noteica neto ārējā parāda sarukumu gada laikā par 8.4 procentu punktiem no IKP (līdz 6.4 mljrd. latu jeb 45.1% no IKP).

FISKĀLĀS NORISES

Valsts konsolidētā kopbudžeta deficīts 2011. gadā saskaņā ar naudas plūsmas principu bija 444.9 milj. latu jeb 3.1% no IKP, bet saskaņā ar uzkrāšanas principu (EKS 95), pēc kura tiek vērtēta atbilstība Māstrihtas kritērijiem, deficīts provizoriski bija 502.1 milj. latu jeb 3.5% no IKP.

Deficīts (šeit un arī turpmāk saskaņā ar naudas plūsmas principu) 2011. gadā, tāpat kā iepriekšējā gadā, bija gan valsts pamatbudžetā (300.7 milj. latu), gan valsts sociālās apdrošināšanas budžetā (124.9 milj. latu). Atšķirībā no iepriekšējā gada arī pašvaldību konsolidētajā budžetā bija deficīts (40.0 milj. latu), savukārt atvasināto publisko personu budžetā gada beigās bija pārpalikums (12.0 milj. latu).

2011. gadā noslēdzās trīs gadus ilgusī Latvijas tautsaimniecības stabilizācijas un izaugsmes atjaunošanas programma, lai nodrošinātu valsts finanšu ilgtspēju, pakāpeniski

samērojot izdevumus ar ienākumiem. Starptautiskie aizdevēji atzinīgi novērtēja Latvijas sasniegumus grūtu pasākumu veikšanā, kas nodrošināja tautsaimniecības atveseļošanas pēc krīzes. Programmas pirmajos divos gados tika veikta fiskālā konsolidācija gandrīz 15% apmērā no IKP, bet 2011. gadā tā sasniedza 2.0% no IKP un tika īstenota, lai nodrošinātu pamatu, kas 2012. gadā ļautu izpildīt Māstrihtas kritēriju (budžeta deficīts – 3% no IKP). Noslēdzot programmu, panākta vienošanās, ka Latvijas mērķis 2012. gadā būs budžeta deficīts, kas nepārsniedz 2.5% no IKP, un turpmāk budžeta plānošana un izpilde tiks veikta saskaņā ar Fiskālās disciplīnas likumu.

2011. gadā fiskālās konsolidācijas temps samazinājās un konsolidācijas pasākumi tika veikti galvenokārt budžeta ieņēmumu pusē, jo iepriekš bija izmantotas vieglāk īstenojamās izdevumu samazināšanas iespējas. Nozīmīgākie pasākumi bija PVN likmes celšana par 1 procentu punktu (līdz 22%), darba ņēmēju sociālās apdrošināšanas iemaksu palielināšana par 2 procentu punktiem, uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieviešana u.c. nodokļu pārmaiņas. Lai kompensētu nodokļu palielināšanas ietekmi uz iedzīvotāju ieņēmumiem, par 1 procentu punktu tika samazināta iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme.

Kā nozīmīgs strukturāls uzlabojums stabilizācijas programmas ietvaros ir sagatavošanas procesā esošais Fiskālās disciplīnas likums, ko plānots pieņemt 2012. gadā un kas juridiski novērsīs iespēju atgriezties pie procikliskas budžeta politikas.

Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2011. gadā bija 5 087.4 milj. latu jeb 35.9% no IKP. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi pieauga par 480.4 milj. latu jeb 10.4%. Ieņēmumu kāpumu galvenokārt noteica nodokļu ieņēmumu palielināšanās (par 475.8 milj. latu jeb 14.0%). Latvijas nodokļu ieņēmumu straujo kāpumu veicināja tautsaimniecības atveseļošanās un atsevišķu nodokļu likmju palielināšana. Darba ņēmēja sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes palielināšana un darba tirgus augšupeja noteica šā nodokļa ievērojamo ieguldījumu kopējā ieņēmumu kāpumā (136.4 milj. latu), līdzīgs bija arī PVN devums (133.4 milj. latu). Atjaunojoties uzņēmumu peļņai, ievērojamo ieguldījumu deva labāka uzņēmumu ienākuma nodokļa iekasēšana, savukārt vidējās algas un nodarbinātības pieaugums kompensēja iedzīvotāju ienākuma nodokļa samazināšanas ietekmi, šā nodokļa ieņēmumiem pārsniedzot iepriekšējā gada līmeni. Paaugstināto likmju ietekmē palielinājās arī akcīzes un nekustamā īpašuma nodokļu ieņēmumi. Nenodokļu ieņēmumi saruka par 57.1 milj. latu jeb 9.5%. Šo kritumu ietekmēja vairāki faktori: nebija valstij piederošo siltumnīcefekta gāzu emisijas vienību tirdzniecības ieņēmumu (iepriekšējā gadā – 37.0 milj. latu), bija zemāki atvasināto finanšu instrumentu ieņēmumi, un transportlīdzekļu ikgadējā nodeva bija pārklasificēta par transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokli. ES fondu līdzekļu 2007.–2013. gada plānošanas perioda ietvaros valsts konsolidētajā kopbudžetā ieskaitītās ārvalstu finanšu palīdzības apjoms pārsniedza 2010. gada apjomu par 63.4 milj. latu jeb 10.6%.

Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2011. gadā bija 5 532.2 milj. latu jeb 39.1% no IKP (gada pieaugums – 122.5 milj. latu jeb 2.3%). Izdevumu kāpumu noteica straujš kapitālo izdevumu palielinājums (196.5 milj. latu), kas atspoguļoja ES fondu līdzfinansēto projektu maksājumu pieaugumu no valsts budžeta. Vērā ņemami palielinājās darba atlīdzības maksājumi un izdevumi precēm un pakalpojumiem, kā arī procentu izdevumi. Kopējo izdevumu pieaugumu ievērojami palēnināja sociālo pabalstu izdevumu samazinājums (134.9 milj. latu jeb 7.7%) un izdevumu subsīdijām un dotācijām kritums (63.7 milj. latu). Sociālie izdevumi saruka salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, kad tika veikta vecuma pensiju daļas atmaksa, kā arī samazinoties bezdarbnieku un citu sociālās apdrošināšanas pabalstu izmaksām.

Kopējais centrālās valdības un pašvaldību parāds 2011. gada beigās saskaņā ar naudas plūsmas principu bija 5 348.8 milj. latu jeb 37.8% no IKP (gada pieaugums – 267.9 milj. latu). To noteica centrālās valdības ārējā parāda palielinājums (351.8 milj. latu). Centrālās

valdības iekšējais parāds gada laikā saruka par 83.8 milj. latu, bet pašvaldību aizņēmumi pieauga par 27.7 milj. latu, taču tas notika, aizņemoties no valsts budžeta un nepalielinot valsts kopējo parādu. Valdībai 2011. gadā vairs netērējot Latvijas tautsaimniecības stabilizācijas un izaugsmes atjaunošanai paredzētā starptautiskā aizdevuma ietvaros pieejamo finansējumu, ārējā parāda pieaugumu noteica eiroobligāciju emisija 500 milj. ASV dolāru apjomā un Pasaules Bankas aizdevums sociālās drošības tīkla un sociālā sektora reformu programmas īstenošanai 100 milj. eiro apjomā. Euroobligāciju emisija 9. jūnijā apliecināja Latvijas veiksmīgu atgriešanos starptautiskajos kapitāla tirgos pēc pārtraukuma kopš 2008. gada.

Valdības parāds, ko uzskaita saskaņā ar EKS 95 metodoloģiju, 2011. gada beigās pēc provizoriskiem datiem sasniedza 6 052.2 milj. latu (42.7% no IKP; gada pieaugums – 357.6 milj. latu).

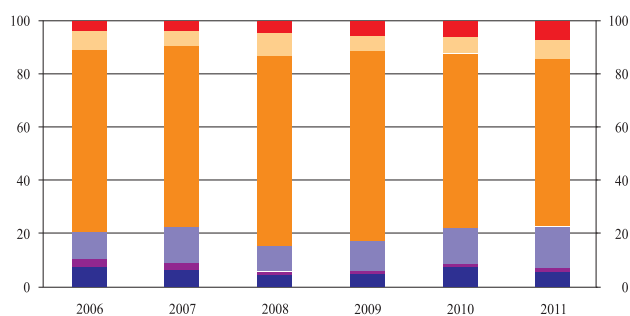
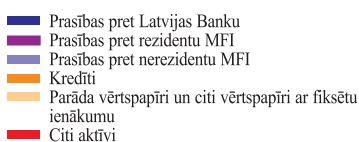
KREDĪTIESTĀŽU ATTĪSTĪBA

Latvijas Republikā 2011. gada beigās bija reģistrēta 31 kredītiestāde (t.sk. deviņas ārvalstu kredītiestāžu filiāles), 33 krājaizdevu sabiedrības, piecas elektroniskās naudas institūcijas un divi naudas tirgus fondi. 2011. gadā no jauna izveidota AS "Rigensis Bank", bet maksātnespējas procesā atrodas AS "Latvijas Krājbanka", kas vēl nav zaudējusi kredītiestādes licenci. Darbību izbeidza viena ārvalstu kredītiestādes filiāle, viena krājaizdevu sabiedrība un trīs naudas tirgus fondi. Valsts daļa kredītiestāžu apmaksātajā pamatkapitālā gada laikā nedaudz pieauga un 2011. gada beigās bija 26.9%.

2011. gadā Latvijas tautsaimniecībā joprojām bija vērojama izaugsme, savukārt kredītiestāžu aktīvi saruka par 4.7% (2010. gadā tie pieauga par 1.3%; sk. 4. att.), kredītu atmaksas apjomam pārsniedzot no jauna izsniegto kredītu apjomu un norakstot bezcerīgos kredītus. Kredītiestāžu rezidentiem un nerezidentiem ne-MFI izsniegto kredītu portfelis turpināja sarukt (par 8.1%; 2010. gadā – par 7.1%). Kritās arī nerezidentu MFI finansējums (par 27.4%; 2010. gadā – par 12.2%), veidojot 22.8% no kopējiem kredītiestāžu aktīviem (t.sk. mātesbanku finansējums – 22.1%; sk. 5. att.). Kopumā noguldījumu bāze saglabājās stabila (rezidentu nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikums pieauga par 0.5%), tomēr rezidentu noguldījumu kopējais atlikums samazinājās par 9.9%. To veicināja valdības AS "Citadele banka" un AS "Parex banka" veikto noguldījumu daļas atmaksa (116.8 milj. latu) un valdības AS "Parex banka" veikto noguldījumu daļas

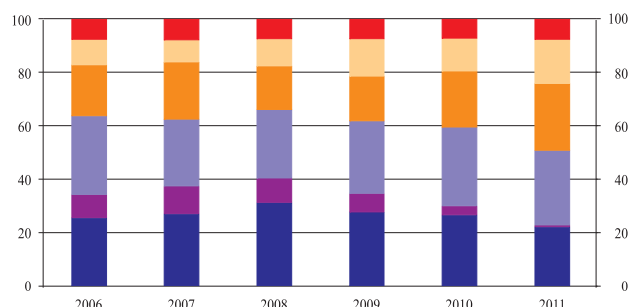
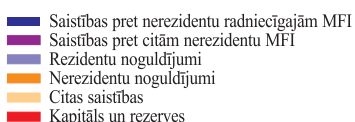
4. attēls

KREDĪTIESTĀŽU AKTĪVU POZĪCIJU DINAMIKA (%)

5. attēls

KREDĪTIESTĀŽU PASĪVU POZĪCIJU DINAMIKA (%)

konvertēšana slēgtās emisijas vērtspapīros (427.8 milj. latu). Nerezidentu noguldījumu atlikums turpināja augt (par 13.0%).

Saglabājoties zemi kredītēšanas aktivitātei, likvīdo aktīvu īpatsvars kopējos aktīvos joprojām bija augsts (27.4%).

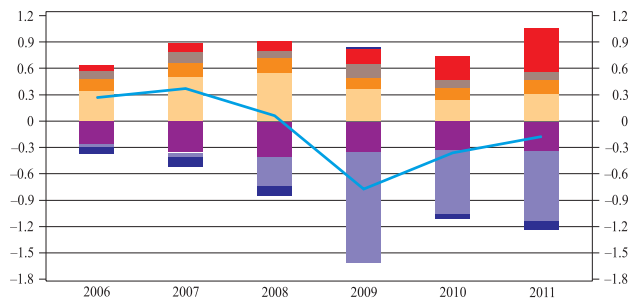
Līdz ar tautsaimniecības izaugsmi kredītiestāžu kredītu kvalitāte turpināja uzlaboties, un 2011. gada beigās kredītu ar maksājumu kavējumu ilgāku par 90 dienām īpatsvars kopējā kredītiestāžu kredītportfelī saruka līdz 17.5%, tomēr šis uzlabojums galvenokārt skaidrojams ar problemātisko kredītu norakstīšanu. Kredītiestādes turpināja aktīvi strādāt ar grūtībās nonākušajiem aizņēmējiem, piešķirot tiem atvieglojumus. Pārstrukturēto kredītu atlikums 2011. gada beigās veidoja 17.5% no kopējā kredītiestāžu kredītportfeļa.

Lai gan 2011. gadā lielākā daļa Latvijas kredītiestāžu darbojās ar peļņu, tomēr kopumā kredītiestādes šo gadu beidza ar zaudējumiem (178.7 milj. latu), kas bija uz pusi mazāki nekā iepriekšējā gadā (360.6 milj. latu; sk. 6. att.). Galvenais zaudējumu iemesls – izdevumi uzkrājumiem AS "Latvijas Krājbanka" un AS "Parex banka" nedrošajiem parādiem un saistībām. Kredītiestāžu finansiālās darbības peļņa 2011. gadā bija 571.0 milj. latu (par 21.1% vairāk nekā iepriekšējā gadā). Tīrie procentu ienākumi – apjoma ziņā nozīmīgākais finansiālās darbības peļņas postenis – bija lielāki nekā iepriekšējā gadā. Kaut arī kredītiestāžu procentu ienākumi salīdzinājumā ar 2010. gadu saruka, tomēr procentu izdevumu straujāks kritums noteica tīro procentu ienākumu pieaugumu par 27.1% salīdzinājumā ar 2010. gada samazinājumu par 33.3%. Tīrie procentu ienākumi veidoja nedaudz vairāk nekā pusi no finansiālās darbības peļņas. Tīrie komisijas naudas ienākumi (otrs nozīmīgākais ienākumu postenis) turpināja palielināties (par 17.5%, 2010. gadā – par 7.0%), saglabājot aptuveni 30% īpatsvaru finansiālās darbības peļņā. Kredītiestāžu administratīvie izdevumi būtiski nemainījās, jo kredītiestādes izmaksas ievērojami samazināja jau iepriekšējos gados.

6. attēls

KREDĪTIESTĀŽU IENĀKUMU UN IZDEVUMU STRUKTŪRA (mljrd. latu)

- Tīrie procentu ienākumi
- Tīrie komisiju ienākumi
- Ienākumi no finanšu instrumentu tirdzniecības un pārvērtēšanas
- Pārējie ienākumi
- Administratīvie izdevumi
- Izdevumi uzkrājumiem nedrošiem parādiem
- Pārējie izdevumi
- Pārskata gada nesadalītā peļņa vai zaudējumi

Kredītiestāžu kapitāla pietiekamības rādītājs turpināja uzlaboties un gada beigās sasniedza 17.4% (FKTK noteiktā minimālā kapitāla prasība ir 8%), bet pirmā līmeņa kapitāla rādītājs bija 14.2%. Kredītiestādes turpināja palielināt kapitālu – gada laikā to palielināja 12 kredītiestāžu kopumā par 139.4 milj. latu.

NAUDAS PIEDĀVĀJUMS

Monetāro rādītāju attīstību Latvijā 2011. gadā (sk. 1. pielikumu) pozitīvi ietekmēja tautsaimniecības izaugsme un – gada lielākajā daļā – arī augstais kredītiestāžu likviditātes pārpalikums. Tomēr pakāpeniskais spriedzes pieaugums ārējos tirgos, ar Latvijas Republikas Saeimas ārkārtas vēlēšanām saistītā politiskā neskaidrība un ilgstoši nenoteiktās 2012. gada budžeta aprises kavēja uzkrājumu palielināšanos un noteica kopējā naudas piedāvājuma stagnāciju. 2011. gada pēdējos divos mēnešos līdz ar AS "Latvijas Krājbanka" darbības apturēšanu un baumu radīto kraso skaidrās naudas pieprasījuma pieaugumu situācija finanšu sektorā īslaicīgi saasinājās. Naudas piedāvājuma koncentrēšanās likvidākajos – skaidrās naudas un pieprasījuma noguldījumu – segmentos norādīja uz tautsaimniecības dalībnieku piesardzīgu attieksmi pret ilgāka

termiņa uzkrājumu veidošanu, kas varētu būt saistīta gan ar neskaidro nākotnes ainu attiecībā uz stāvokli ārējos tirgos un tā ietekmi uz eksportējošiem uzņēmumiem Latvijā, gan ar neseno problēmu ietekmē atjaunojušos zināmu neuzticēšanos kredītiestādēm. Tomēr gada beigu norisēm bija īslaicīgs raksturs, un jau 2012. gada sākumā situācija stabilizējās.

Gada nogalē notikušo finanšu sektora satricinājumu ietekmē skaidrās naudas apgrozībā (bez atlikumiem kredītiestāžu kasēs) kāpums kopumā bija straujākais kopš 1994. gada (28.8%), un skaidrā nauda apgrozībā sasniedza rekordaugstu līmeni – 1 040.0 milj. latu. Vienlaikus naudas piedāvājumā būtiski auga arī otras likvidākās naudas piedāvājuma sastāvdaļas – noguldījumu uz nakti – loma, tāpēc bija vērojams plašās naudas likvidākā komponenta M1 kāpums (15.6%; 2010. gadā – 26.6%). M2 un M3 pieauga nedaudz (attiecīgi par 0.3% un 1.7%; 2010. gadā – attiecīgi par 11.2% un 11.5%; monetāro rādītāju gada pārmaiņas sk. 1. tabulā). M3 gada laikā kopumā palielinājās par 112.1 milj. latu (iepriekšējā gadā – par 674.5 milj. latu), 2011. gada beigās veidojot 6 659.7 milj. latu (sk. 7. att.) – rekordaugstu līmeni, pārsniedzot līdz šim visaugstāko (2010. gada decembra) rādītāju. Naudas piedāvājums M3 1. pusgadā saruka par 1.0%, bet 2. pusgadā pieauga par 2.8%. Ņemot vērā straujo kāpumu iepriekšējā gadā, M3 gada pārmaiņu temps visu gadu pakāpeniski samazinājās. Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī 2011. gada decembrī bija vērojams lielākais M3 mēneša kāpums gada laikā (185.1 milj. latu jeb 2.9%), būtiski augot gan MFI (izņemot Latvijas Banku) piesaistīto noguldījumu atlikumam, gan skaidrajai naudai apgrozībā. Savukārt straujākais mēneša kritums fiksēts jūnijā (65.3 milj. latu jeb 1.0%), kad saruka noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem atlikums MFI.

1. tabula

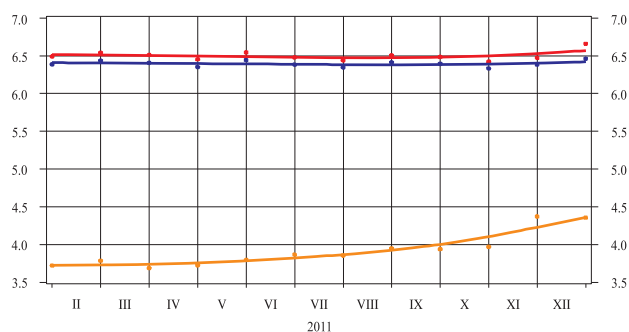
MONETĀRO RĀDĪTĀJU GADA PĀRMAIŅAS (%)

	2011	2010
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	28.8	21.0
Noguldījumi uz nakti	12.0	28.2
M1	15.6	26.6
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	-22.4	-5.2
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	-10.2	-2.9
M2	0.3	11.2
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas un parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	93.4	32.6
M3	1.7	11.5

7. attēls

NAUDAS RĀDĪTĀJI
(perioda beigās; mljrd. latu)

— M1
— M2
— M3

Nedaudz mazāks nekā kopējā naudas piedāvājuma pieaugums bija saskaņā ar Latvijas Bankas metodoloģiju aprēķinātā naudas rādītāja M2X kāpums (1.5%; 2010. gadā – 9.8%).

Gan M3, gan M2X kāpumu gandrīz pilnībā noteica skaidrās naudas komponenta palielināšanās. Mazumtirdzniecības apgrozījuma pieaugums un darba samaksas līmeņa stabilizēšanās veicināja skaidrās naudas pieprasījuma kāpumu. To zināmā mērā stimulēja arī norēķini ēnu ekonomikā – par to netieši liecināja pastāvīgi augošais bankomātos

iemaksātās skaidrās naudas apjoms (2011. gadā salīdzinājumā ar 2010. gadu tas palielinājās par 24.4%).

Skaidrās naudas pieprasījuma dinamikā 2011. gadā bija vērojami divi posmi. Nostiprinoties Latvijas tautsaimniecības stabilitātei un atjaunojoties mērenai izaugsmei, 2011. gada pirmajos 10 mēnešos arī skaidrās naudas pieprasījuma pieaugums bija visai mērens (7.8%), savukārt novembrī un decembrī skaidrās naudas pieprasījuma kāpums bija neierasti augsts (divos mēnešos – 14.8%), ko vienlaikus ar sezonālītātes faktoru noteica AS "Latvijas Krājbanka" darbības apturēšana novembrī un tai sekojošās noguldījumu kompensāciju izmaksas, kā arī baumu radītā ažiotāža decembra pirmajā pusē, kas rosīnāja atsevišķu kredītiestāžu noguldītājus pārvērst savus uzkrājumus skaidrā naudā. Tāpēc skaidrā nauda apgrozībā (Latvijas Bankas emitētās latu banknotes un monētas, neieskaitot to atlikumus pārējo MFI kasēs) gada beigās par 232.7 milj. latu pārsniedza iepriekšējā gada beigu līmeni (2010. gadā skaidrā nauda apgrozībā palielinājās par 140.1 milj. latu). Lai gan noteicošā loma kopējā naudas masā ir bezskaidrajai naudai, turpināja augt skaidrās naudas īpatsvars plašajā naudā (no 12.3% 2010. gada beigās līdz 15.6% 2011. gada beigās).

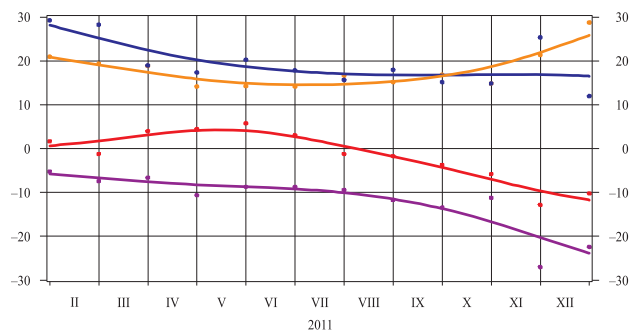
Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikums 2011. gadā samazinājās par 2.4% (2010. gadā palielinājās par 8.3%), augot visās valūtās MFI uz nakti veikto noguldījumu atlikumam (par 12.0%), bet samazinoties visās valūtās veikto noguldījumu MFI ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem (ieskaitot) atlikumam (par 22.4%) un visās valūtās veikto noguldījumu ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem (ieskaitot) atlikumam (par 10.2%). Tādējādi uz nakti veikto noguldījumu daļa plašajā naudā pieauga no 45.3% 2010. gada beigās līdz 49.8% 2011. gada beigās (M3 sastāvdaļu pārmaiņas sk. 8. att.).

8. attēls

M3 SASTĀVDAĻAS

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

- Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)
- Noguldījumi uz nakti
- Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem (ieskaitot)
- Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem (ieskaitot)

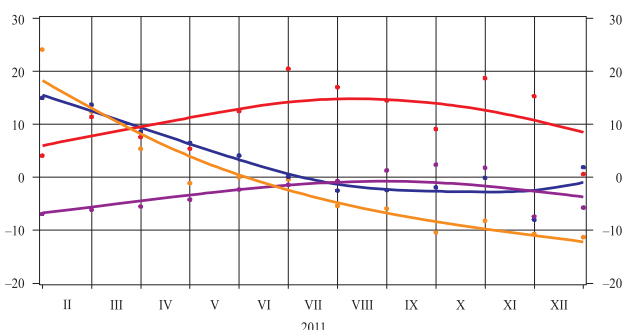

2011. gadā vērojamā rūpniecības, eksporta un mazumtirdzniecības izaugsme veicināja nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikuma kāpumu (2.0%), bet mājsaimniecību noguldījumu atlikums saruka par 0.5%, atspoguļojot patēriņa pieaugumu, uzkrājumu samazināšanos un parāda apkalpošanas izmaksas. Tomēr mājsaimniecību noguldījumu īpatsvars palielinājās līdz 53.8% no kopējā noguldījumu atlikuma (2010. gada beigās – 52.8%), jo būtiski saruka finanšu iestāžu noguldījumu atlikums MFI.

Gada beigu norises iekšzemes finanšu tirgū un eiro zonas tautsaimniecības problēmas mazināja gan lata, gan eiro kā noguldījumu valūtas pievilcību. Tādējādi latos veikto noguldījumu atlikums MFI gada laikā samazinājās par 5.3% un eiro veikto noguldījumu atlikums – par 3.1%, savukārt citās ārvalstu valūtās veikto noguldījumu atlikums vienlaikus palielinājās par 22.8% (mājsaimniecību, kā arī finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību latos un eiro veikto noguldījumu atlikuma pārmaiņas sk. 9. att.). Citu valūtu noguldījumu atlikuma grupā nozīmīgākais bija ASV dolāru noguldījumu atlikuma pieaugums (15.1%), savukārt straujākais – Lielbritānijas sterliņu mārciņās veikto noguldījumu atlikuma kāpums (24.9%). 2010. gada beigās latos veikto noguldījumu atlikums veidoja 49.7% no rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikuma, bet 2011. gada beigās šis īpatsvars samazinājās līdz

**REZIDENTU FINANŠU IESTĀŽU,
NEFINANŠU SABIEDRĪBU UN
MĀJSAIMNIECĪBU NOGULDĪJUMI MFI
(IZŅEMOT LATVIJAS BANKU)**
(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada
atbilstošo periodu, %)

- Finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību latos veiktie noguldījumi
- Mājsaimniecību latos veiktie noguldījumi
- Finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību eiro veiktie noguldījumi
- Mājsaimniecību eiro veiktie noguldījumi

48.3%, savukārt eiro veikto noguldījumu atbilstošais rādītājs saruka attiecīgi no 43.5% līdz 43.2%. Turpretī ASV dolāros veikto noguldījumu atlikuma īpatsvars pieauga attiecīgi no 5.1% līdz 6.5%.

M3 ietvertu papildu komponentu apjoms saglabājās samērā neliels, lai gan decembrī divu kredītiestāžu veiktā obligāciju emisija līdz 133.1 milj. latu palielināja MFI emitēto parāda vērtspārīru ar termiņu līdz 2 gadiem (ieskaitot) atlikumu.

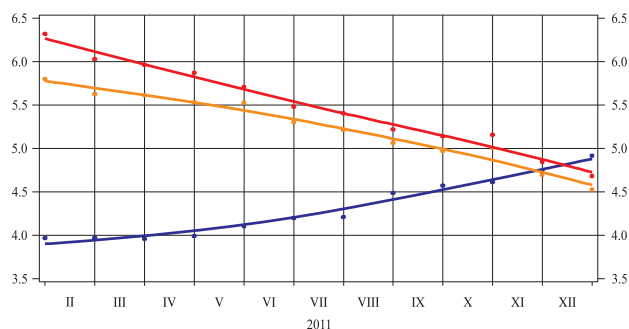
Naudas reininātājs nedaudz samazinājās un 2011. gada decembrī bija 3.07 (2010. gada decembrī – 3.73). Makroekonomisko risku pieauguma dēļ saistībā ar situācijas attīstību Eiropā naudas aprites ātrums palielinājās līdz 2.1 (2010. gadā – 1.9).

Joprojām zemās kredīšanas aktivitātes dēļ turpinājās no ārvalstu mātesbankām piesaistīto resursu atmaksa, kā arī tika dzēsti atlikušie sindicētie kredīti. Nerezidentu nebanku noguldījumu atlikums pieauga par 16.7% un pārsniedza no ārvalstu kredītiestādēm piesaistīto resursu apjomu (sk. 10. att.). Tādējādi kredītiestādēs ielūstošā kapitāla apjoma pārmaiņu ietekme uz naudas piedāvājuma dinamiku saruka. MFI tīro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs gada laikā samazinājās 5.4 reizes (līdz 224.8 milj. latu), t.sk. Latvijas Bankas tīrajām ārējām aktīviem sarūkot par 14.8% (līdz 3 435.2 milj. latu).

10. attēls

**LATVIJAS MFI (IZŅEMOT LATVIJAS
BANKU) ĀRZEMJU SAISTĪBU GALVENĀS
SASTĀVDAĻAS**
(perioda beigās; mljrd. latu)

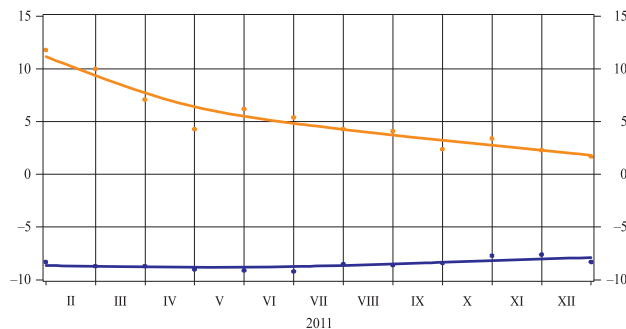
- Saistības pret ārvalstu MFI
- t.sk. pret saistītajām MFI
- Nerezidentu ne-MFI noguldījumi

MFI (izņemot Latvijas Banku) ārzemju saistības 2011. gadā samazinājās par 1.1 mljrd. latu (2010. gadā – par 0.4 mljrd. latu), t.sk. saistībām pret ārvalstu MFI sarūkot par 1.8 mljrd. latu (no tām pret saistītajām un radniecīgajām MFI – par 1.2 mljrd. latu), bet nerezidentu ne-MFI noguldījumu atlikumam palielinoties par 0.7 mljrd. latu. Kredītiestāžu ārzemju aktīvu palielinājums 2011. gadā bija 0.5 mljrd. latu, prasībām pret nerezidentu MFI pieaugot par 0.4 mljrd. latu. Tādējādi MFI (izņemot Latvijas Banku) tīro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs 2011. gada beigās bija par 1.6 mljrd. latu mazāks nekā 2010. gada beigās (2010. gadā MFI tīro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs saruka par 1.1 mljrd. latu).

No atbilstošajiem bilances posteņiem samazinoša ietekme uz monetārajiem rādītājiem joprojām bija MFI privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikuma kritumam, rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikumam, tāpat kā 2010. gadā, samazinoties par 8.3% (sk. 11. att.). Tomēr 2. pusgadā mēneša krituma temps nedaudz samazinājās (kredītu mēneša vidējais sarukuma temps

11. attēls

**M3 UN REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM,
NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN
MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTIE
KREDĪTI**(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada
atbilstošo periodu; %)— M3
— Kredīti

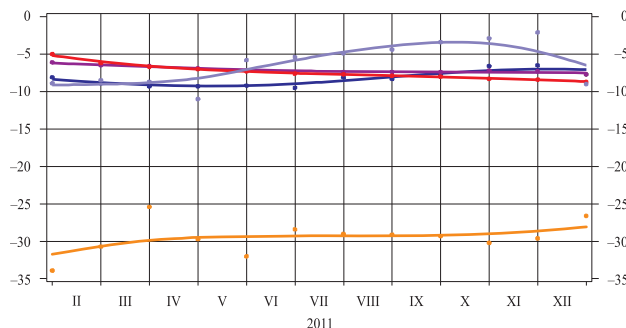
1. pusgadā bija 0.8%, 2. pusgadā – 0.6%). Kredītportfeļa samazinājumu daļēji noteica zaudēto kredītu norakstīšana (īpaši decembrī), tomēr kreditēšanas aktivitāšu atjaunošanos galvenokārt attālināja augošie ārējā pieprasījuma vājināšanās riski. Tādējādi no jauna izsniegto kredītu apjoms mērenā pieprasījuma un kredītiestāžu piesardzīgās attieksmes dēļ atpalika no atmaksāto kredītu apjoma un kredītiestāžu kredītportfelis turpināja sarukt. Vienlaikus bija vērojama kredītu ar maksājumu kavējumiem īpatsvara samazināšanās (kavējums ilgāks par 90 dienām 2011. gada beigās bija 17.2% izsniegto kredītu; 2010. gada beigās – 19.0%).

Turpinoties kredītiestāžu kredītportfeļa samazinājuma tendencei, rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu īpatsvars MFI (izņemot Latvijas Banku) kopsavilkuma bilances aktīvos 2011. gada beigās samazinājās līdz 55.2% (2010. gada beigās – 57.6%).

Valdības neto noguldījumu MFI atlikums gada laikā saruka par 767.0 milj. latu.

Būtiski neatšķīrās kredītiestāžu attieksme pret nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām – kreditēšanas gada samazinājuma temps abām klientu grupām bija vienāds (7.7%), straujāk sarūkot aizdevumiem finanšu iestādēm (šādu kredītu atlikums bija par 26.6% mazāks nekā iepriekšējā gada beigās; finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma pārmaiņas sk. 12. att.). Mājsaimniecību kreditēšana gandrīz nemainīgā tempā katru mēnesi sarūk jau vairākus gadus. To nosaka mājokļa kredītu pakāpeniska atmaksa, savukārt aizdevumi nefinanšu sabiedrībām pēc straujāka sarukuma 2011. gada 1. ceturksnī stabilizējās un pat nedaudz pieauga vasaras un rudens mēnešos, atkal samazinoties tikai gada nogalē.

12. attēls

**REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM,
NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN
MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTO KREDĪTU
ATLIKUMA GADA PĀRMAIŅU DINAMIKA
(%)**— Finanšu iestādēm izsniegtie kredīti
— Nefinanšu sabiedrībām izsniegtie kredīti
— Mājsaimniecībām izsniegtie kredīti
— t.sk. kredīti mājokļa iegādei
— Patēriņa kredīti

Vairākumam tautsaimniecības nozaru izsniegto kredītu atlikums 2011. gadā saruka (īpaši strauji – nekustamā īpašuma un būvniecības jomā), tomēr atsevišķās eksportspējīgajās un ar infrastruktūras attīstību saistītās nozarēs ieguldīto līdzekļu atlikums pieauga (t.sk. koksnes ražošanā, augkopībā un lopkopībā un sauszemes transportā). Tomēr 2011. gada beigās lielākā kopējā uzņēmējdarbībai izsniegto kredītu atlikuma daļa joprojām koncentrējās operācijās ar nekustamo īpašumu (34.3%; iepriekšējā gadā – 33.4%), kā arī apstrādes rūpniecībā (tāpat kā iepriekšējā gadā – 13.7%), tirdzniecībā (tāpat kā iepriekšējā gadā – 10.9%) un būvniecībā (9.1%; iepriekšējā gadā – 10.5%).

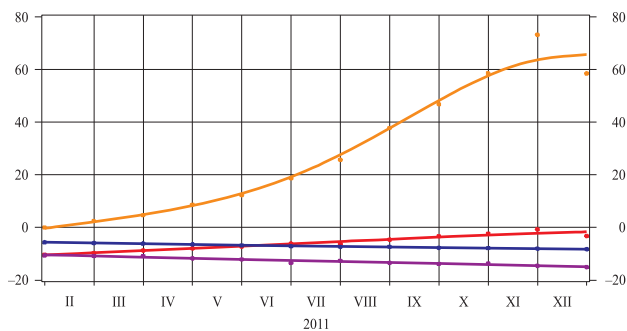
Nozīmīgāk gada laikā saruka nefinanšu sabiedrībām izsniegto hipotēku kredītu atlikums, kā arī mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto kredītu atlikums (attiecīgi par 14.1% un 8.7%). Mērenāks bija komerckredītu un mājsaimniecībām izsniegto patēriņa kredītu atlikuma sarukums (attiecīgi 6.4% un 6.3%), savukārt industriālo kredītu atlikums samazinājās tikai par 4.4%. Mājokļa iegādei decembra beigās bija izsniegti 4.2 mljrd. latu jeb 79.5% no visu mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma (par 0.4 mljrd. latu mazāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā). Tādējādi mājokļa iegādei izsniegto kredītu atlikums gada beigās veidoja 37.1%, industriālo kredītu atlikums – 17.8% un komerckredītu atlikums – 14.6% no kredītu kopējā atlikuma (iepriekšējā gada atbilstošajā periodā – attiecīgi 37.2%, 17.0% un 14.3%).

Tirgus pārmaiņas, kā arī latu un eiro procentu likmju dinamika gada laikā nedaudz mainīja kredītportfeļa valūtu struktūru – palielinoties par 23.6%, latos izsniegto kredītu atlikums 2011. gada beigās veidoja 10.5% no kopējā kredītu atlikuma (2010. gada beigās – 7.8%), bet eiro izsniegto aizdevumu īpatsvars samazinājās par 3.5 procentu punktiem (līdz 85.8%; mājsaimniecību un arī finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību latos un eiro izsniegto kredītu atlikuma pārmaiņas sk. 13. att.).

13. attēls

REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM, NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTO KREDĪTU ATLIKUMA GADA PĀRMAIŅU DINAMIKA (%)

- Finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām latos izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām latos izsniegtie kredīti
- Finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām eiro izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām eiro izsniegtie kredīti

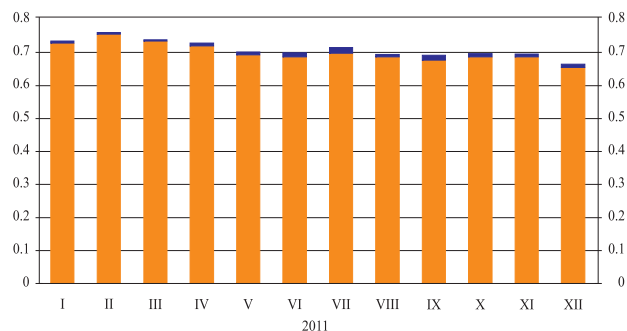
NAUDAS BĀZE

Obligāto rezervju prasībām pakļauto kredītiestāžu saistību atlikuma samazināšanās noteica obligāto rezervju apjoma sarukumu kredītiestāžu kontos Latvijas Bankā (sk. 14. att.). Tomēr kredītiestāžu un citu finanšu institūciju noguldījumu uz nakti atlikums Latvijas Bankā gada laikā palielinājās par 191.4 milj. latu jeb 23.4% (2010. gadā šādu noguldījumu atlikums saruka par 4.7%), jo būtiski samazinājās noguldījumu iespējās Latvijas Bankā izvietoto līdzekļu atlikums. Iekšzemes finanšu tirgū 2011. gada beigās vērojamo norišu ietekmē krasi pieauga skaidrās naudas pieprasījums, un skaidrā nauda apgrozībā pieauga par 222.3 milj. latu jeb 23.7% (2010. gadā – par 19.0%). Tādējādi naudas bāze M0 palielinājās par 23.6% un 2011. gada beigās bija 2 168.9 milj. latu, bet skaidrās naudas īpatsvars naudas bāzē pieauga līdz 53.5% (2010. gada beigās – 53.4%).

14. attēls

KREDĪTIESTĀŽŪ REZERVES LATVIJAS BANKĀ (mljrd. latu)

- Obligātās rezerves kredītiestāžu norēķinu kontos Latvijas Bankā
- Virsrezerves

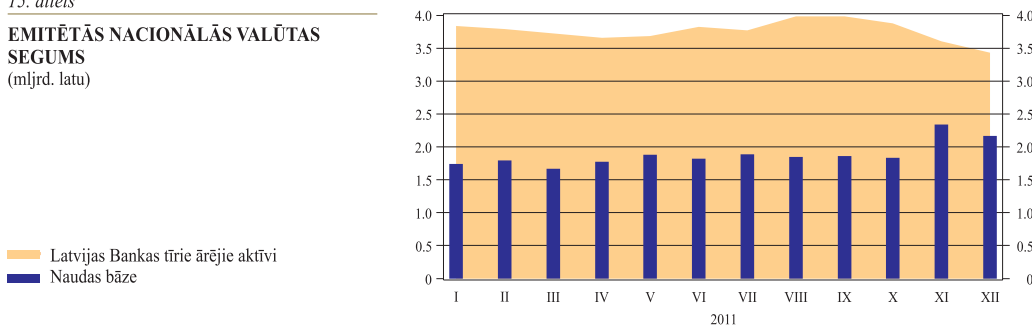

Palielinoša ietekme uz naudas bāzi bija valdības noguldījumu atlikuma Latvijas Bankā samazinājumam par 343.9 milj. latu un banku izmantoto noguldījumu iespēju atlikuma Latvijas Bankā kritumam par 666.7 milj. latu.

Galvenokārt Latvijas valdības noguldīto ārvalstu valūtas līdzekļu samazinājuma ietekmē 2011. gadā par 596.9 milj. latu saruka Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi. 2011. gada beigās Latvijas Bankas rezerves aktīvi sedza 5.1 mēnešu (2010. gada beigās – 7.9 mēnešu) preču importa apjomu, bet emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrijiem ārējiem aktīviem (sk. 15. att.) bija 158.4% (iepriekšējā gada beigās – 229.7%).

15. attēls

EMITĒTĀS NACIONĀLĀS VALŪTAS SEGUMS (mljrd. latu)

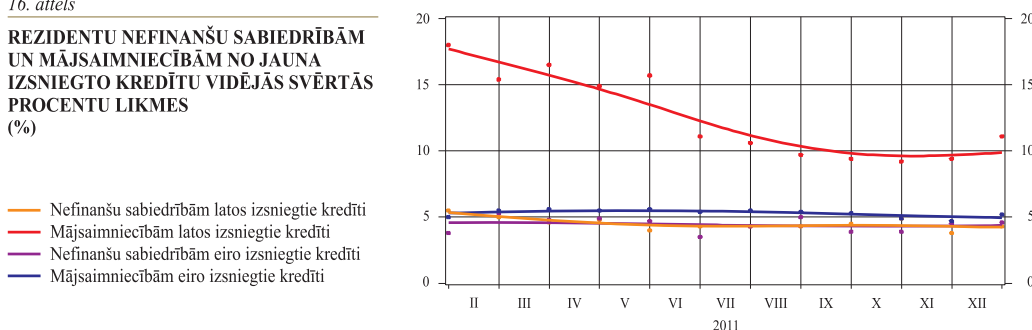
KREDĪTU UN NOGULDĪJUMU PROCENTU LIKMES

2011. gadā eiro izsniegto kredītu procentu likmēm nebija raksturīgas krāsas svārstības – kredītiestādes eiro naudas tirgus indeksu pieauguma epizodēs noteica zemākas virs naudas tirgus indeksiem pievienotās procentu likmes, bet, naudas tirgus indeksiem sarūkot, pievienotās procentu likmes varēja palielināt. Līdz novembrim latos izsniegto kredītu procentu likmēm bija tendence samazināties, sarūkot naudas tirgus indeksiem un virs tiem pievienotajai procentu likmes daļai. Saglabājoties augstai kredītiestāžu likviditātei, arī noguldījumu procentu likmēm bija lejupvērsta tendence, izņemot novembri un decembri, kad īslaicīga finanšu tirgus satricinājuma ietekmē saistībā ar AS "Latvijas Krājbanka" darbības apturēšanu pieauga no mājsaimniecībām latos no jauna piesaistīto noguldījumu procentu likmes.

2011. gadā rezidentu nefinanšu sabiedrībām eiro no jauna izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme būtiski nemainījās (gan 2010., gan 2011. gada decembrī – 4.6%; sk. 16. att.). Lai gan samazinājās rezidentu nefinanšu sabiedrībām eiro no jauna izsniegto kredītu ar apjomu līdz 250 tūkst. eiro (no 6.0% līdz 5.4%) un ar apjomu 0.25–1 milj. eiro (no 5.9% līdz 5.2%) vidējā svērtā procentu likme, tā mazliet pieauga kredītiem ar apjomu virs 1 milj. eiro (no 4.2% līdz 4.4%; tieši šie kredīti veidoja rezidentu nefinanšu sabiedrībām eiro no jauna izsniegto kredītu nozīmīgāko daļu). 1. pusgadā, kad EURIBOR bija tendence augt, kredītiestādes nefinanšu sabiedrībām eiro no jauna izsniegtajiem kredītiem pakāpeniski pazemināja virs naudas tirgus indeksiem pievienoto procentu likmi, savukārt 2. pusgadā, EURIBOR samazinājumam mijoties ar riska piesardzības pieaugumu, pievienotā procentu likme atkal palielinājās.

16. attēls

REZIDENTU NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN MĀJSAIMNIECĪBĀM NO JAUNA IZSNIEGTO KREDĪTU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES (%)

Rezidentu nefinanšu sabiedrībām latos no jauna izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme samazinājās (2010. gada decembrī – 5.2%; 2011. gada decembrī – 4.3%), galve-

no kārt pazeminoties virs naudas tirgus indeksiem pievienotajai procentu likmes daļai. Visvairāk saruka rezidentu nefinanšu sabiedrībām latos no jauna izsniegto kredītu ar apjomu līdz 250 tūkst. eiro vidējā svērtā procentu likme (no 7.8% līdz 5.0%), savukārt kredītiem ar apjomu 0.25–1 milj. eiro tā saruka no 5.5% līdz 4.6% un kredītiem ar apjomu virs 1 milj. eiro – no 5.0% līdz 4.0%. 2011. gada pēdējos trijos mēnešos nefinanšu sabiedrībām latos izsniegto kredītu procentu likmes ietekmēja RIGIBOR kāpums, taču virs naudas tirgus indeksa pievienotās procentu likmes kritums to pārsniedza.

Rezidentu nefinanšu sabiedrībām kļuva pieejamāki arī kredīti ar ilgāku procentu likmes darbības sākotnējo periodu. Latos no jauna izsniegto kredītu ar procentu likmes darbības sākotnējo periodu ilgāku par 1 gadu vidējā svērtā procentu likme no 2010. gada decembra līdz 2011. gada decembrim samazinājās no 6.7% līdz 5.2%, savukārt eiro izsniegtajiem kredītiem – no 6.2% līdz 4.3%. Latos izsniegto kredītu ar mainīgo procentu likmi un ar procentu likmes darbības sākotnējo periodu līdz 1 gadam vidējā svērtā procentu likme pazeminājās no 5.0% līdz 4.1%, savukārt eiro izsniegtajiem kredītiem tā pieauga no 4.4% līdz 4.7%.

2011. gadā rezidentu mājsaimniecībām mājokļa iegādei eiro no jauna izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme būtiski nemainījās (2010. gada decembrī – 4.0%; 2011. gada decembrī – 4.1%), pievienotajai procentu likmei EURIBOR kāpuma epizodēs samazinoties, bet tā krituma epizodēs pieaugot vai būtiski nemainoties. Mājsaimniecībām mājokļa iegādei latos no jauna izsniegto kredītu procentu likmēm bija tendence samazināties. Decembrī līdz ar finanšu tirgus satricinājumiem un RIGIBOR kāpumu procentu likmes būtiski pieauga. Tādējādi, salīdzinot 2010. gada decembra un 2011. gada novembra rādītājus, mājsaimniecībām mājokļa iegādei latos no jauna izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme samazinājās par 2.1 procentu punktu (līdz 3.6%), bet salīdzinājumā ar 2011. gada decembra rādītāju – par 1.0 procentu punktu (līdz 4.7%).

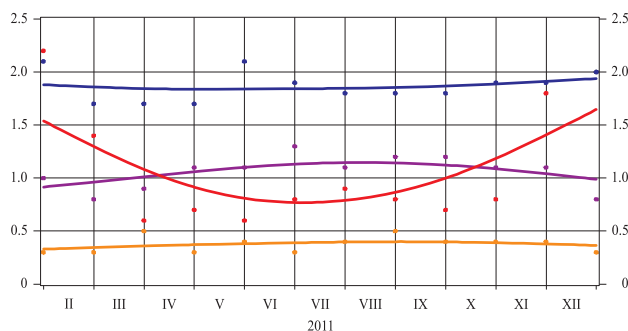
Tā kā latos izsniegto kredītu procentu likmes bija kļuvušas izdevīgākas, auga latos no jauna izsniegto kredītu apjoms un kredītu atlikumā – latos izsniegto kredītu īpatsvars. Šī tendence nefinanšu sabiedrību segmentā bija krasāka nekā mājsaimniecību segmentā.

2011. gadā, izņemot novembri un decembri, kredītiestādēm nebija spēcīgas motivācijas piesaistīt noguldījumus no rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām, tāpēc rezidentu mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumu procentu likmes saglabājās zemas (sk. 17. att.). Turpretī novembrī un decembrī kredītiestādes paaugstināja no mājsaimniecībām latos no jauna piesaistīto termiņnoguldījumu procentu likmes finanšu sektorā vērojamā īslaicīgā satricinājuma dēļ sakarā ar AS "Latvijas Krājbanka" darbības apturēšanu. Tādējādi no rezidentu mājsaimniecībām latos no jauna piesaistīto termiņnoguldījumu vidējā svērtā procentu likme no 2010. gada decembra līdz 2011. gada oktobrim saruka no 2.1% līdz 0.8%, 2011. gada decembrī atgriezoties 2.0% līmenī. No rezidentu nefinanšu sabiedrībām latos no jauna piesaistīto termiņnoguldījumu vidējā svērtā procentu likme svārstījās 0.3–0.5% robežās. Savukārt eiro no jauna piesaistīto termiņnoguldījumu vidējā svērtā procentu likme gada laikā mājsaimniecību nogul-

17. attēls

REZIDENTU NEFINANŠU SABIEDRĪBU UN MĀJSAIMNIECĪBU TERMIŅNOGULDĪJUMU (JAUNIE DARĪJUMI) VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES (%)

- Nefinanšu sabiedrību latos veiktie noguldījumi
- Mājsaimniecību latos veiktie noguldījumi
- Nefinanšu sabiedrību eiro veiktie noguldījumi
- Mājsaimniecību eiro veiktie noguldījumi

dījumiem samazinājās no 2.4% līdz 2.0% un nefinanšu sabiedrību noguldījumiem – no 0.9% līdz 0.8%.

Latos piesaistīto noguldījumu īpatsvars kopējā no rezidentu māsaimniecībām piesaistīto noguldījumu atlikumā līdz gada vidum pakāpeniski samazinājās, latos piesaistīto termiņnoguldījumu procentu likmēm noslīdot zem eiro termiņnoguldījumu procentu likmju līmeņa, un gada beigās tas atkal pieauga. No rezidentu nefinanšu sabiedrībām piesaistīto noguldījumu atlikumā latos piesaistīto noguldījumu īpatsvars saglabājās augsts, bet svārstīgs.

Kredītu un noguldījumu procentu likmju starpība lēnām auga. To noteica noguldījumu procentu likmju sarukums. Finanšu resursu pieejamība samazinājusi noguldījumu kā kredītiestāžu finansējuma avota nozīmi, tādējādi noguldījumu procentu likmes naudas tirgus indeksu pieauguma epizodēs paaugstinājušās mazāk, bet krituma epizodēs samazinājušās vairāk.

STARPBANKU TIRGUS

Latu naudas tirgus procentu likmes 2011. gadā atradās ļoti zemā līmenī. To veicināja gan joprojām augstais kredītiestāžu likviditātes pārpalikums, gan valsts apliecinātā spēja sakārtot savas finanses un nostiprināt uzticēšanos finanšu tirgū. Tādējādi starpbanku tirgū, kur dominē darījumi ar termiņu līdz 1 mēnesim, darījumu procentu likmes bija tuvas Latvijas Bankas piedāvātajām noguldījumu iespējās uz nakti (2011. gadā – 0.25%) un uz septiņām dienām (2011. gadā – 0.375%) procentu likmēm. Latu naudas tirgus vislikvidāko darījumu – starpbanku aizdevumu uz nakti – mēneša vidējā svērtā procentu likme 2011. gadā atradās diapazonā no 0.23% līdz 0.36%. 1. pusgadā vēl turpinājās iepriekšējā gadā vērotā starpbanku tirgus darījumu apjoma samazinājuma tendence, bet 2. pusgadā (līdz ar likviditātes pārpalikuma samazināšanos) arī starpbanku tirgus aktivitāte pieauga, tādējādi starpbanku tirgus latu aizdevumu apjomam vidēji mēnesī (354.1 milj. latu) tikai nedaudz atpaliekot no 2010. gada darījumu apjoma.

Atgūtā makroekonomiskā stabilitāte ļāva arī ilgāka termiņa naudas tirgus procentu likmju indeksiem RIGIBOR (pie tiem tiek piesaistītas ne-MFI latos izsniegto kredītu procentu likmes) visu gadu atrasties vēsturiski zemākajā līmenī. 3 mēnešu RIGIBOR 2011. gadā bija 0.96%, bet 6 mēnešu RIGIBOR – 1.51%. Tikai pašā gada nogalē bija vērojams neliels ilgāka termiņa RIGIBOR kāpums. Atšķirībā no tendencēm iekšzemes tirgū eiro naudas tirgus procentu likmju indeksi EURIBOR (pie tiem tiek piesaistītas ne-MFI eiro izsniegto kredītu procentu likmes), reaģējot uz ECB īstenoto naudas politiku, 1. pusgadā paaugstinājās, samazinājumam atsākoties gada nogalē (līdz ar ECB monetārās politikas virziena maiņu). Tādējādi naudas tirgus procentu likmju starpība, kas aprēķināta kā starpība starp attiecīgā termiņa RIGIBOR un EURIBOR, 2011. gadā bija negatīva (kredītiem ar termiņu 3 mēneši – –0.43 procentu punkti, kredītiem ar termiņu 6 mēneši – –0.13 procentu punktu).

VALŪTAS TIRGUS

2011. gada 1. pusgadā valūtas tirgū bija vērojams ASV dolāra kursa kritums, tomēr 2. pusgadā ASV dolāra pieprasījums pieauga, un gadā kopumā ASV dolāra kurss attiecībā pret eiro un Lielbritānijas sterliņu mārciņu nedaudz palielinājās, bet attiecībā pret Japānas jenu – samazinājās. 2011. gadā vairākumā attīstīto valstu bija vērojama niecīga ekonomiskā izaugsme, bet atsevišķās valstīs – pat ekonomiskā lejupslīde. Japānu martā satricināja postoša zemestrīce. Politiskie nemieri Tuvajos Austrumos un Ziemeļāfrikā un relatīvi straujāka ekonomiskā izaugsme attīstības valstīs ļāva saglabāt augstas energoresursu cenas. 1. pusgadā tirgus uzmanības centrā bija ASV ekonomiskās problēmas, ko 2. pusgadā aizēnoja eiro zonas valsts parāda krīze. Situācijas saasināšanās Grieķijā pastiprināja tirgus

bažas par citu eiro zonas valstu finansiālo stabilitāti un veicināja spekulācijas pat par iespējamu eiro zonas sabrukumu. Eiropas banku ieguldījumi valsts parāda krīzes skarto eiro zonas valstu valdības vērtspapīros radīja neuzticēšanos bankām. Tāpēc 2. pusgadā daudzi investori ieguldīja ASV finanšu aktīvos, veicinot ASV dolāra kursa pieauguma tendenci. Gada nogalē publicētie ASV ražošanu raksturojošie rādītāji liecināja par pozitīvām tendencēm, bet bezdarba samazināšanās ļāva gaidīt iekšējā patēriņa pieaugumu, kas tradicionāli bijis ASV tautsaimniecības dzinējspēks.

Lai arī 2011. gada sākums eiro zonas valstīm bija cerīgs, tomēr notikumu attīstība iezīmēja lielu atšķirību starp divām eiro zonas valstu grupām. Relatīvi spēcīga ekonomiskā izaugsme Vācijā pilgti kontrastēja ar Eiropas dienvidu valstu (Grieķijas, Portugāles un Itālijas) problēmām. Grieķijas valdības vērtspapīru restrukturizācija uz nenoteiktu laiku attālināja iespējamo valsts bankrotu, tomēr pastiprināja investoru bažas par eiro zonas nākotni, un eiro kurss attiecībā pret citu attīstīto valstu valūtām turpināja samazināties. Vājā ekonomiskā attīstība ASV, īpaši 1. pusgadā, un krīze eiro zonas valstīs veicināja pastiprinātu investoru interesi par Japānas aktīvu iegādi. Virzība uz negatīvu Japānas tirdzniecības bilanci skaidrojama ar zemestrīces izraisīto postījumu negatīvo ietekmi uz ražošanu un to veicināto izejvielu importa palielināšanos, kā arī lielāku konkurenci ar citām Āzijas reģiona valstīm. Turklāt Japānas jenas kursa kāpuma tendence negatīvi ietekmēja Japānas eksportu, un Japānas Banka 2011. gadā vairākas reizes veica intervences valūtas tirgū ar mērķi samazināt Japānas jenas kursu, bet bez panākumiem. Lielbritānijas tautsaimniecības izaugsme 2011. gadā bija vāja, un 4. ceturksnī Lielbritānijas IKP saruka, bet bezdarbs sasniedza pēdējo gadu maksimumu. Tomēr tirgus dalībnieku vērtējumā Lielbritānija šķita drošāka nekā eiro zonas valstis, un 2. pusgadā bija vērojamas finanšu plūsmas no eiro zonas valstīm uz Lielbritāniju, kas veicināja Lielbritānijas sterliņu mārciņas kursa attiecībā pret eiro kāpumu. Attīstīto valstu monetārā politika bija vērsta uz likviditātes nodrošināšanu tirgos. ASV, Lielbritānijas un Japānas Banka 2011. gadā nemainīja bāzes likmi (attiecīgi 0.25%, 0.5% un 0.1%). Tikai ECB iespējamās cenu palielināšanās dēļ 1. pusgadā divas reizes (katru reizi par 25 bāzes punktiem) paaugstināja bāzes likmi, bet, padziļinoties krīzei eiro zonā, gada nogalē ECB atkal (pazeminot novembrī un decembrī) noteica bāzes likmi sākotnējā līmenī (1.0%). Vājo ekonomisko izaugsmi attīstītajās valstīs atspoguļoja arī šo valstu akciju tirgi. 2011. gadā ASV akciju tirgus praktiski nemainījās, bet Eiropas un Japānas akciju tirgu indeksi samazinājās. Vienlaikus globālā akciju tirgus pieaugumu noteica galvenokārt attīstības valstu akciju tirgus izaugsme.

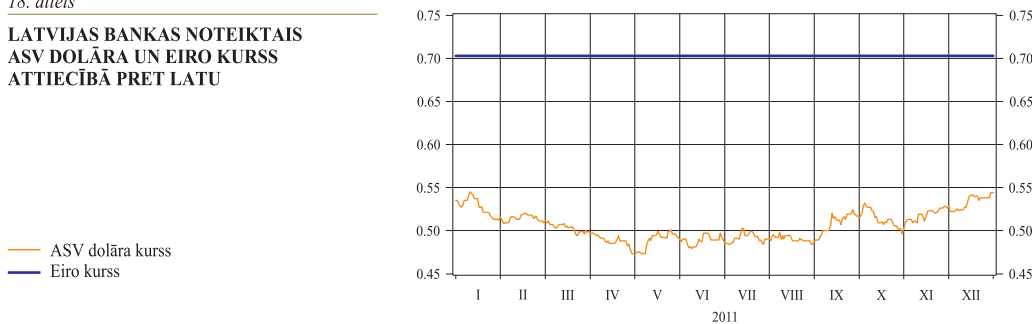
2011. gadā eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru samazinājās par 3.2% (no 1.3384 2010. gada beigās līdz 1.2961 2011. gada beigās), augstāko līmeni (1.4940) sasniedzot 4. maijā, bet zemāko (1.2858) – 29. decembrī. Neraugoties uz ASV centrālās bankas stimulējošo monetāro politiku, vājā ekonomiskā izaugsme un augstais bezdarba līmenis ASV 1. pusgadā radīja bažas par tautsaimniecības atkārtotu ieslīgšanu recesijā. Augusta sākumā starptautiskā kredītreitingu aģentūra *Standard & Poor's* pazemināja ASV kredītreitingu. Tomēr relatīvi labāki 2. pusgada ekonomiskie dati, akciju tirgus pieaugums, naftas cenas stabilizēšanās un pārlicība, ka eiro zonas valstu krīze tik lielā mērā neskaras ASV korporatīvo sektoru, veicināja ASV dolāra kursa kāpumu. ASV mājokļu tirgū bija vērojamas mājokļu cenu stabilizēšanās pazīmes. Euro zonas valsts parāda krīze arī mazināja iespēju, ka ASV dolārs tuvākajos gados varētu zaudēt rezervju valūtas statusu. Vienlaikus pieauga spiediens uz tām eiro zonas dienvidu valstīm, kuru valsts parāds sasniedzis ļoti augstu līmeni. Ekonomiskā lejupslīde vairākumā eiro zonas valstu darīja neiespējamu nozīmīgu valsts parāda samazināšanu. Eiropas banku ieguldījumi nedrošo valstu parāda vērtspapīros radīja bažas par banku maksā spēju. Lai mazinātu spiedienu starpbanku tirgū, ECB veica vairākus pasākumus banku nodrošināšanai ar nepieciešamo likviditāti. ASV dolāra kurss attiecībā pret Japānas jenu samazinājās no 81.12 2010. gada beigās līdz 76.91 2011. gada beigās (kritums – 5.2%), augstāko līmeni (85.53) sasniedzot 6. aprīlī, bet zemāko (75.35) – 31. oktobrī. Parasti krīzes situācijās Japānas aktīvi bijuši

pievilcīgi investoriem, pat neraugoties uz zemo ienesīgumu. Arī 2011. gads nebija izņēmums. Zemās procentu likmes un vājās atveseļošanās perspektīvas citās attīstītajās valstīs bija pietiekami spēcīgs stimuls, lai Japānas jenas kurss augtu. Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss attiecībā pret ASV dolāru gada laikā samazinājās par 0.4% (no 1.5612 2010. gada beigās līdz 1.5543 2011. gada beigās), augstāko līmeni (1.6747) sasniedzot 28. aprīlī, bet zemāko (1.5272) – 6. oktobrī.

Martā–oktobrī eiro kurss attiecībā pret latu atradās pie Latvijas Bankas noteiktā valūtas kursa koridora augšējās robežas (0.7098), bet, gadu noslēdzot, eiro kurss attiecībā pret latu bija 0.6995 (Latvijas Bankas noteiktā ASV dolāra kursa pārmaiņas un eiro kursu sk. 18. att.). Latvijas valūtas tirgū ASV dolāra kurss attiecībā pret latu pieauga no 0.5304 2010. gada beigās līdz 0.5401 2011. gada beigās (kāpums – 1.8%). Augstākais ASV dolāra kurss bija 10. janvārī (0.5445), bet zemākais – 4. maijā (0.4748).

18. attēls

LATVIJAS BANKAS NOTEIKTAIS ASV DOLĀRA UN EIRO KURSS ATTIECĪBĀ PRET LATU

Atbilstoši Latvijas kredītiestāžu statistikas datiem valūtu darījumu apgrozījums 2011. gadā turpināja samazināties, gada laikā sarūkot par 7.2% (lēnāk nekā 2010. gadā). Arī latu valūtas maiņas darījumu apgrozījums samazinājās, bet lēnāk nekā kopējais apgrozījums (par 3.9%), tāpēc nedaudz (līdz 17%) palielinājās latu valūtas maiņas darījumu īpatsvars. Tāpat kā iepriekšējos gados, pret latiem galvenokārt tika mainīti eiro un ASV dolāri (īpatsvars attiecīgi 89.5% un 9.4%), lielākoties starpbanku tirgus bezskaidrās naudas mijmaiņas darījumu veidā.

Eiro bezskaidrās naudas maiņas darījumos pret latiem kā kredītiestāžu darījuma partneri dominēja nerezidenti (83.9% no kopējā apgrozījuma; galvenokārt nerezidentu MFI). Valūtu pārī ASV dolārs par latiem darījumi ar nerezidentiem 2011. gadā būtiski samazinājās (līdz 13.0%), taču aptuveni tikpat liels kāpums bija darījumiem ar rezidentiem (12.7 procentu punkti; 83.9% no kopējā apgrozījuma attiecīgajā valūtu pārī). Pārējo valūtu maiņas darījumu pret latiem apgrozījums bezskaidrā naudā 2011. gadā palielinājās par 26% salīdzinājumā ar 2010. gadu, tomēr tā īpatsvars joprojām bija ļoti mazs.

Skaidrā naudā pret latiem visbiežāk 2011. gadā tika konvertēti eiro (īpatsvars – 58.5%), ASV dolāri (22.5%), Krievijas rubļi (6.6%) un Lielbritānijas sterliņu mārciņas (5.9%). Skaidrās naudas valūtas darījumos pret latiem eiro īpatsvars samazinājās par 1.2 procentu punktiem, bet ASV dolāru un Krievijas rubļu īpatsvars palielinājās kopā par 1.1 procentu punktu.

Visu valūtu bezskaidrās naudas darījumu apgrozījumā dominēja ASV dolāru maiņas darījumi pret eiro (to īpatsvars vidēji 2011. gadā bija 38.9% no kopējā valūtas apgrozījuma), un nozīmīgu apgrozījuma daļu (18.1%) valūtas tirgū veidoja Krievijas rubļu maiņas darījumi pret ASV dolāriem.

VĒRTSPAPĪRU TIRGUS

Fiskālās konsolidācijas pasākumi un makroekonomisko rādītāju uzlabošanās 2011. gadā veicināja risku sarukumu valsts vērtspapīru tirgū. Tomēr gada pēdējos mēnešos Eiropas

valstu valsts parāda krīzes dēļ riski nedaudz pieauga, jo krīzes saasinājums Eiropā nākotnē varētu negatīvi ietekmēt arī Latvijas izaugsmi.

Valsts kase valdības vērtspapīru sākotnējā tirgus izsolēs piedāvāja vērtspapīrus 435.0 milj. latu apjomā (par 29.6% mazāk nekā iepriekšējā gadā). Pieprasījums bija 1 246.1 milj. latu, bet pārdotais apjoms – 417.1 milj. latu. Piedāvājuma apjomu samazināja 10 gadu obligāciju emisijas atsākšana (iepriekš obligācijas ar līdzīgu termiņu – 11 gadu – tika emitētas 2008. gadā), jo, Valsts kasei izvēloties ilgākus vērtspapīru termiņus, šo vērtspapīru refinansēšanas nepieciešamība kļuva retāka un tādējādi mazinājās kopējā izsolēs piedāvātā summa. 2011. gadā 10 gadu obligāciju izsoles norisēja veiksmīgi: februāra izsolē vidējā svērtā peļņas likme bija 6.72%, bet jūnija izsolē tā jau bija samazinājusies līdz 5.71%. Arī 1stermiņa parādzīmju vidējās svērtās peļņas likmes saruka, bet mazāk, jo tās jau iepriekš bija zemā līmenī. 12 mēnešu parādzīmju vidējā svērtā peļņas likme gada laikā kritās par 16 bāzes punktiem (līdz 1.69%). Peļņas likmes samazināja kopējais uzticēšanās līmeņa pieaugums Latvijas reformām, 1. pusgadā vairākām starptautiskajām kredītreitingu aģentūrām palielinot Latvijas kredītreitinga novērtējumu, bet *Fitch Ratings* palielinot kredītreitingu līdz investīciju pakāpei (no BB+ uz BBB–).

Īslaicīgi pastiprinoties nenoteiktībai finanšu tirgos sakarā ar norisēm ar AS "Latvijas Krājbanka", kopš novembra vidus Valsts kase neveica valdības vērtspapīru emisiju, tādējādi 2011. gada pēdējo divu mēnešu laikā valdības vērtspapīru atlikums apgrozībā samazinājās par 181.7 milj. latu (līdz 712.1 milj. latu; sarukums gadā kopumā – 83.7 milj. latu). 2011. gadā valdības vērtspapīru īpašnieku struktūrā Latvijas kredītiestāžu īpatsvars samazinājās no 59.9% līdz 54.8%, bet pārējo rezidentu īpatsvars pieauga no 37.8% līdz 42.8%, savukārt nerezidentu īpatsvars – no 2.3% līdz 2.4%.

Jūnijā Latvija emitēja 10 gadu obligācijas 500 milj. ASV dolāru apjomā (pieprasījums – 3.6 mljrd. ASV dolāru). Emitēšanas brīdī šo obligāciju peļņas likme bija 5.49%, bet kotētā pirkšanas peļņas likme saskaņā ar *Bloomberg* datiem globālo norišu dēļ (arī citu valstu valdības obligācijām bija vērojamas līdzīgas tendences) līdz gada beigām palielinājās no 5.35% līdz 6.27%. Attiecīgi pieauga arī pirkšanas peļņas likmes starpība ar ASV obligācijām (no 237 bāzes punktiem līdz 437 bāzes punktiem). Veiktās fiskālās konsolidācijas un strukturālo reformu dēļ tā bija veiksmīga Latvijas atgriešanās starptautiskajos tirgos pēc pārvarētās krīzes, radot pārliecību, ka, turpinot ievērot fiskālo disciplīnu, Latvijai nebūs problēmu pārfinansēt esošo parādu starptautiskajos tirgos, ņemot vērā samērā lielo parāda atmaksu 2014. un 2015. gadā (galvenokārt aizdevuma atmaksas EK un SVF). 2012. gada februārī Valsts kase veiksmīgi emitēja nākamo obligāciju laidieni 1 mljrd. ASV dolāru apjomā.

LCD reģistrēto un izplatīto korporatīvo parāda vērtspapīru atlikums visās valūtās pieauga līdz 166.5 milj. latu (2010. gada beigās – 160.8 milj. latu). Tika dzēstas 13 emisijas no 28, bet no jauna tika izlaistas 6 emisijas, t.sk. latu korporatīvo parāda vērtspapīru atlikums samazinājās no 26.4 milj. latu līdz 23.1 milj. latu, jo tika dzēstas VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" un AS "GE Money Bank" ķīlu zīmju emisijas. No jaunajām emisijām jāatzīmē ABLV Bank, AS eiro un ASV dolāru obligāciju emisijas 33.8 milj. latu kopapjomā.

Latvijas valdības obligāciju (ar dzēšanas termiņu 2021. gada februārī) pirkšanas peļņas likme *NASDAQ OMX Riga* gada laikā samazinājās no 6.72% līdz 6.00%, jo pozitīvie notikumi Latvijā, tāpat kā sākotnējā tirgū, dominēja pār ārējās vides pasliktināšanos. Valdības vērtspapīriem, kuriem līdz dzēšanai atlicis mazāk par vienu mēnesi, pirkšanas peļņas likme gada beigās, tāpat kā gada sākumā, bija ap 1.25%.

VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" ķīlu zīmju (ar dzēšanas termiņu 2013. gada augustā) pirkšanas peļņas likme gada sākumā bija 4.25%, septembrī – 3.50%, bet gada pēdējos mēnešos – 5.00%. Šo dinamiku izraisa īslaicīga nenoteiktības palielināšanās sakarā

ar AS "Latvijas Krājbanka" darbības apturēšanu (kredītiestāžu parāda vērtspapīriem gada beigās risku novērtējums pieauga straujāk nekā valdības vērtspapīru tirgū).

Latvijas valdības eiroobligāciju (ar dzēšanas termiņu 2018. gadā) kotētā pirkšanas peļņas likme 2011. gada beigās saskaņā ar *Bloomberg* datiem bija 5.04% (par 28 bāzes punktiem zemāka nekā iepriekšējā gadā). Pirkšanas peļņas likmju starpība ar Vācijas attiecīgā termiņa valdības obligācijām palielinājās no 280 bāzes punktiem līdz 407 bāzes punktiem. Šis pieaugums saistīts ar Vācijas valdības obligāciju pirkšanas peļņas likmju samazinājumu, palielinoties augstas kvalitātes aktīvu pieprasījumam un vēršoties plašumā eiro zonas perifērisko valstu parāda krīzei.

NASDAQ OMX Riga parāda vērtspapīru gada apgrozījums samazinājās no 8.0 milj. latu 2010. gadā līdz 1.0 milj. latu 2011. gadā, tirgus dalībniekiem dodot priekšroku ārpusbiržas darījumiem. Lielākais bija VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" ķīlu zīmju apgrozījums (0.9 milj. latu).

NASDAQ OMX Riga akciju apgrozījums pieauga no 14.6 milj. latu 2010. gadā līdz 26.1 milj. latu 2011. gadā. Tāpat kā divus iepriekšējos gadus, lielākais bija AS "Grindeks" akciju (7.0 milj. latu), AS "Latvijas kuģniecība" akciju (5.8 milj. latu) un AS "Olainfarm" akciju (4.2 milj. latu) apgrozījums.

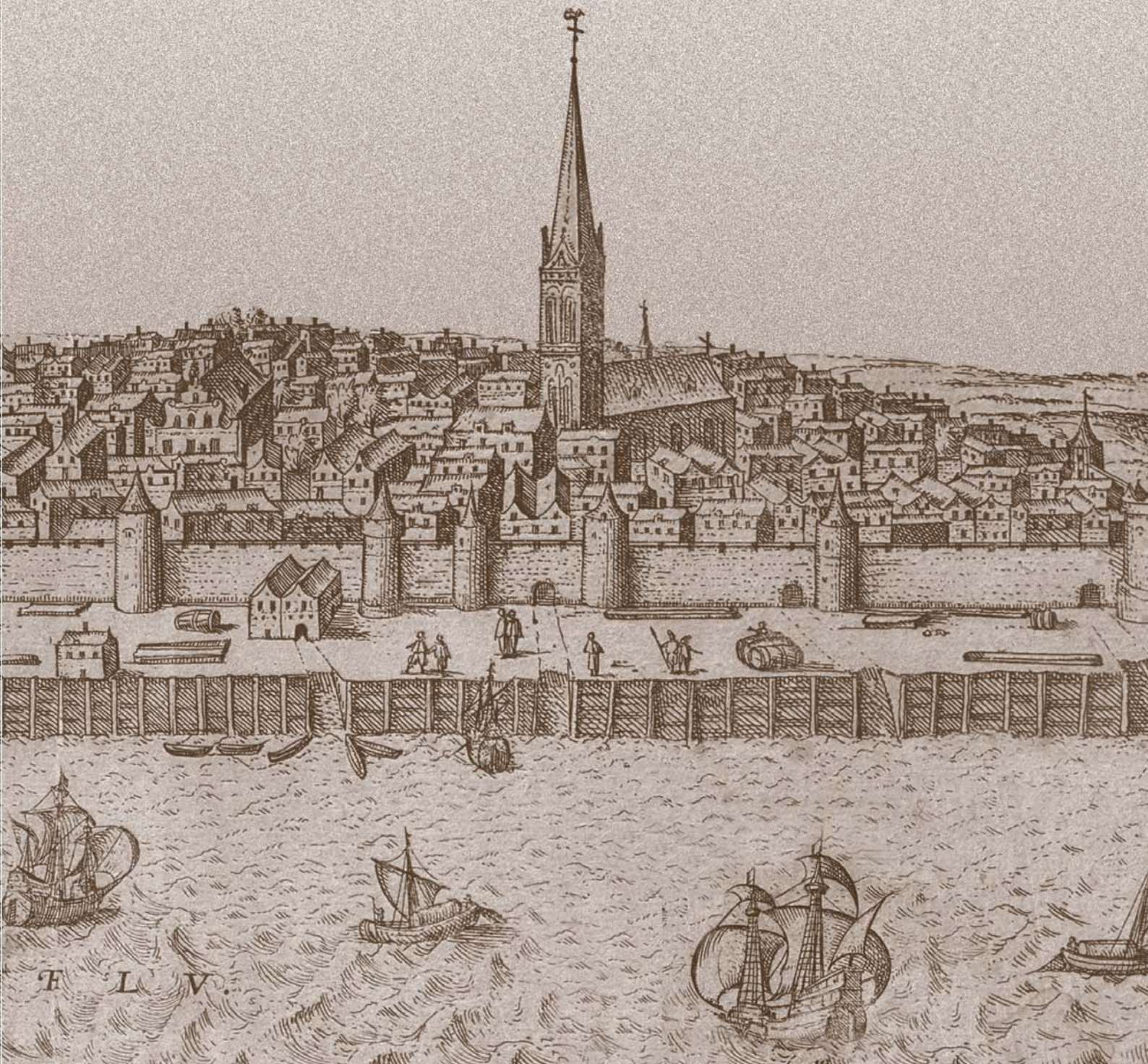
Latvijas akciju tirgu lielā mērā ietekmēja situācija Eiropas biržās, kas nebija iepriecinoša – gada laikā akciju tirgus indeksi Vācijā un Francijā samazinājās par 15–18%. Turklāt Eiropā tika prognozēta turpmāka lēna izaugsme vai pat recesija, kas var atstāt ietekmi arī uz Latvijas sabiedrību darbību. Vienlaikus Latvijā joprojām bija spēcīgi makroekonomiskie un sabiedrību finanšu rādītāji. Biržā kotētajām sabiedrībām pārsvarā joprojām auga peļņa un apgrozījums, tomēr bija vērojams izaugsmes tempa kritums.

NASDAQ OMX Riga indekss OMXR 2011. gadā samazinājās par 5.7%, bet kopējais Baltijas indekss OMXBGI saruka par 22.7%. Šo atšķirību galvenokārt var skaidrot ar 2010. gada rādītājiem, kad abu šo indeksu izaugsme bija attiecīgi 41.1% un 59.5%. 2011. gada beigās *NASDAQ OMX Riga* kotēja 32 sabiedrību akcijas (par divām mazāk nekā 2010. gada beigās). Baltijas Oficiālajā sarakstā bija piecu sabiedrību akcijas, bet Baltijas Otrajā sarakstā – 27 sabiedrību akcijas.

D O N L

LATVIJAS BANKAS DARBĪBA

F L V

JURIDISKAIS IETVARŠ UN FUNKCIJAS. LATVIJAS BANKA EIROPAS CENTRĀLO BANKU SISTĒMĀ UN EIROPAS SAVIENĪBAS INSTITŪCIJĀS

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas centrālā banka. Latvijas Bankas uzdevumi noteikti likumā "Par Latvijas Banku". Latvijas Bankas galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti valstī. Tās svarīgākie uzdevumi ir šādi:

- noteikt un īstenot monetāro politiku;
- pārvaldīt ārvalstu valūtas un zelta rezerves;
- emitēt nacionālo valūtu – banknotes un monētas;
- veicināt maksājumu sistēmu raitu darbību Latvijā un organizēt un nodrošināt starpbanku maksājumu sistēmas darbību;
- vākt, reģistrēt un apkopot finanšu statistikas datus un Latvijas maksājumu bilanci, kā arī publicēt apkopoto statistisko informāciju;
- izsniegt Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām juridiskajām personām, izņemot kredītiestādes, atļaujas (licences) ārvalstu valūtas pirkšanai un pārdošanai komercdarbības veidā;
- pārstāvēt Latviju ārvalstu centrālajās bankās un starptautiskajās finanšu institūcijās;
- darboties kā Latvijas valdības finanšu aģentam.

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas Saeimas un Ministru kabineta konsultante naudas politikas un citos ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītos jautājumos. Latvijas Banka nodrošina arī Kredītu reģistra darbību.

Latvijas Banka nav pakļauta valdības vai citu institūciju lēmumiem un rīkojumiem. Latvijas Banka ir neatkarīga lēmumu pieņemšanā un īstenošanā. Latvijas Bankas uzraudzību veic Latvijas Republikas Saeima.

Latvijas Banka, tāpat kā pārējo ES valstu centrālās bankas, ir ECBS dalībniece. Latvijas Banka savā darbībā ievēro Latvijas Republikas un ES tiesību aktus, kā arī ECB normatīvos aktus un norādījumus atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību un ECBS un ECB Statūtiem.

2011. gadā Latvijas Bankas prezidents piedalījās ECB Ģenerālpadomes darbā. ECB Ģenerālpadomes sēdēs atbilstoši ECBS un ECB Statūtiem tika apspriesti ziņojumi par ES valstu makroekonomisko situāciju un finanšu stabilitāti, pārskati par VKM II funkcionēšanu, kā arī izskatīti citi jautājumi, kas attiecas uz visu ES valstu centrālajām bankām.

Latvijas Bankas pārstāvji strādāja 12 ECBS komitejās un Cilvēkresursu konferencē (sk. 7. pielikumu), kā arī vairāk nekā 30 darba grupās, risinot ar monetāro politiku, tirgus operācijām, finanšu stabilitāti, maksājumu sistēmām, eiro banknotēm, statistiku, starptautiskajām attiecībām un grāmatvedību saistītus un citus jautājumus.

Latvijas Bankas speciālisti piedalījās arī ES Padomes un EK komitejās un darba grupās. Darbojoties EFK un tās apakškomitejās, Latvijas Bankas pārstāvji regulāri piedalījās lēmumu pieņemšanā ES tautsaimniecības un finanšu attīstības jautājumos, sprieda par valstu gatavošanos eiro ieviešanai, par attiecībām ar trešām valstīm un starptautisko finanšu institūciju politiku, kā arī piedalījās priekšlikumu izstrādē par ekonomiskās politikas stratēģiju un instrumentiem. 2011. gadā EFK īpašu uzmanību veltīja ES finanšu stabilitātes jautājumiem, finanšu sektora uzraudzības reformai un arī ekonomiskās politikas koordinācijas stiprināšanas un krīzes risināšanas instrumentiem. Latvijas Bankas pārstāvji darbojās EK un Eurostat darba grupās ar eiro monētām, maksājumu sistēmām, tautsaimniecības prognozēšanu un statistiku saistītos jautājumos.

2011. gadā Latvijas Bankas prezidents piedalījās ESRK darbā, risinot ar ES finanšu sistēmas sistēmisko risku pārraudzību saistītus jautājumus. Latvijas Bankas pārstāvji darbojās ESRK Konsultatīvajā speciālistu komitejā un tās darba grupās ar finanšu stabilitāti saistītos jautājumos.

Latvijas Banka aktualizēja eiro ieviešanas darba plānu, t.sk. vērtējot Igaunijas gūto eiro ieviešanas pieredzi. Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās *Euro Team* lektoru projektā, lasot interesentiem lekcijas un publicējot analītiskus rakstus par eiro ieviešanu un nozīmi.

Latvijas Banka saskaņā ar ECBS un ECB Statūtu prasībām nodrošināja ECB 2010. gada pārskata un ECB "Mēneša Biļetena" ceturkšņa versijas kopsavilkuma tulkošanu latviešu valodā (publiskoti interneta versijā).

MONETĀRĀS POLITIKAS SAGATAVOŠANA, NOTEIKŠANA UN ĪSTENOŠANA

EKONOMISKĀ IZPĒTE, ANALĪZE UN PROGNOZĒŠANA

Centrālajā bankā ekonomiskā izpēte un analīze nepieciešama, lai sniegtu kvantitatīvus un zinātniski pamatotus tautsaimniecībā notiekošo procesu skaidrojumus un izstrādātu ekonometriskos modeļus makroekonomisko rādītāju prognozēšanai un alternatīvo scenāriju analīzei. 2011. gadā Latvijas Banka interneta vietnē publicēja trīs pētījumus un vienu diskusijas materiālu, turklāt vēl divi pētījumi veikti sadarbībā ar citu nacionālo centrālo banku pētniekiem un publicēti ECB un *Oesterreichische Nationalbank* pētījumu sērijās. Trīs Latvijas Bankas speciālistu raksti publicēti starptautiski recenzējamajos žurnālos.

Turpinot iepriekšējā gadā uzsākto projektu par cenu veidošanās mehānismu Latvijā, publicēts pētījums par faktoriem, kas nosaka uzņēmumu lēmumus koriģēt cenas (sk. Latvijas Bankas pētījumu 1/2011 Latvijas Bankas interneta vietnē). Pētījuma rezultāti liecina, ka Latvijas uzņēmumi (vai vismaz būtiska to daļa) izmanto stāvokļa noteiktu cenu veidošanas stratēģiju. To, ka Latvijā cenu pārmaiņu biežums atkarīgs no inflācijas un pieprasījuma un piedāvājuma nosacījumiem, varētu uzskatīt par priekšnoteikumu straujākai cenu korekcijai ekonomiskās nelīdzsvarotības gadījumā. Inflācijas tēma citā aspektā aplūkota arī pētījumā par inflācijas jutīgumu pret ekonomisko aktivitāti. Šis pētījums veikts sadarbībā ar vairāku citu nacionālo centrālo banku pārstāvjiem un publicēts ECB interneta vietnē (sk. *ECB Working Paper No. 1357, 22 June 2011*). Pētījumā analizēta ekonomiskās aktivitātes un inflācijas mijiedarbība un ekonomiskās lejupslīdes ietekme uz cenām eiro zonas valstīs un atsevišķās ārpus eiro zonas esošajās valstīs.

Latvijas Bankas pētnieki 2011. gadā attīstīja iepriekš izstrādāto vispārējā līdzsvara modeli, izmantojot garākas datu laikrindas plašākam valstu lokam (sk. Latvijas Bankas pētījumu 2/2011 Latvijas Bankas interneta vietnē). Šajā pētījumā veikta empīriskā analīze liecina, ka visās aplūkotajās valstīs (Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, Lielbritānijā, Zviedrijā, Polijā un Čehijas Republikā) īstenotā monetārā politika salīdzinājumā ar alternatīviem monetārās politikas režīmiem garantē stabilāku inflāciju un produkcijas izlaidi.

Nesenā finanšu krīze atklāja finanšu faktoru lielo nozīmi makroekonomiskajās norisēs un finanšu šoku izplatībā. Latvijas Bankā izstrādāts vispārējā līdzsvara modelis, kas ļauj analizēt ne tikai finanšu ierobežojumu ietekmi uz ekonomisko un finanšu šoku izplatību, bet aplēst arī finanšu sektora regulējuma prasību pārmaiņu ietekmi (sk. Latvijas Bankas pētījumu 3/2011 Latvijas Bankas interneta vietnē). Ņemot vērā arvien spēcīgāku makroekonomikas un finanšu sektora saikni, modeli var izmantot, pētot makrouzraudzības instrumentu potenciālu un mijiedarbību ar citiem makroekonomiskajiem un monetārās politikas instrumentiem.

Viens no veiksmīgas EMS funkcionēšanas priekšnoteikumiem ir ekonomiskā konverģence, tāpēc Latvijas Bankas speciālisti regulāri analizē Latvijas un eiro zonas valstu konverģences pakāpi. 2011. gadā veiktais pētījums liecina, ka pēc straujas reālo ienākumu konverģences perioda Latvijas tautsaimniecības struktūra pakāpeniski diverģēja no Eiropas valstu tautsaimniecības struktūras. Sākoties pasaules finanšu krīzei, Latvijas ienākumu konverģences process apstājās un faktiski notika reālā diverģence. Tas savukārt

veicināja strukturālās konverģences procesu, un nesabalansētība, kas bija radusies straujās izaugsmes periodā, saruka (sk. Latvijas Bankas diskusiju materiālu 1/2011, kā arī 2011. gada 12. oktobra konferences "Globālās problēmas un lokālās iespējas: Baltijas valstu sasniegumi un perspektīvas" materiālus Latvijas Bankas interneta vietnē).

2011. gads bija bagāts ar publikācijām starptautiski recenzējamās žurnālos un ar starptautisko sadarbību pētījumu jomā. Latvijas Bankas pētījuma 2/2010 "Jauno ES valstu eksporta kvalitāte un daudzveidība: ļoti detalizētu datu sniegtā informācija" pārstrādātā un uzlabotā versija publicēta starptautiski recenzējamā žurnālā *Economics of Transition*. Sadarbībā ar *Oesterreichische Nationalbank* ekspertiem Latvijas Bankas pētnieku izstrādātā eksporta un importa kvalitātes novērtēšanas metodoloģija attīstīta un pilnveidota, to piemērojot vairāku lielo ES valstu importam (sk. *Oesterreichische Nationalbank* pētījumu 175/2011). Sadarbības rezultātā veikts arī pētījums par eiro zonas monetārās politikas transmisiju dažās Centrāleiropas valstīs (publicēts starptautiski recenzējamā žurnālā *Focus on European Economic Integration*). Visbeidzot, Latvijas Bankas pētījums, kas paplašina Krugmena mērķa zonas modeli valūtas kursam un apraksta valūtas koridora režīmu pirms pievienošanās vienotās valūtas zonai, publicēts starptautiski recenzējamā žurnālā *Applied Economics Letters*. Saskaņā ar pētījumā izstrādāto modeli noteikts, ka nacionālā centrālā banka saglabā nelielu brīvības pakāpi monetārajā politikā pirms pievienošanās vienotās valūtas zonai.

MONETĀRĀS POLITIKAS LĒMUMI

2011. gadā pēc iepriekšējo gadu ekonomiskās lejupslīdes turpinājās tautsaimniecības atveseļošanās. To stimulēja gan atgūtā makroekonomiskā stabilitāte un uzlabotā konkurētspēja, gan arī samērā dinamiska ārējā pieprasījuma attīstība. Lai gan ārējo faktoru (energoresursu un pārtikas sadārdzināšanās pasaules tirgos) un nodokļu likmju paaugstinājuma dēļ pieauga inflācija, iekšzemes faktoru ietekme uz inflāciju bija ierobežota un cenu stabilitātes riski vidējā termiņā saglabājās zemi. Tā kā jau 2010. gadā Latvijas Banka bija pieskaņojusi monetārās politikas instrumentus jaunajiem tautsaimniecības nosacījumiem, 2011. gadā Latvijas Banka nemainīja procentu likmes un arī kredītiestāžu rezervju normu.

Liela nozīme lēmumu pieņemšanas procesā bija arī ārējo faktoru dinamikai. Saasinoties Eiropas valstu parāda krīzei, reģiona ekonomiskās attīstības perspektīvas būtiski pasliktinājās, īpaši gada beigās. Eiropas valstu tautsaimniecības attīstības prognozes 2012. gadam liecināja par recesijas riskiem. Tāpēc tika gaidīta arī Latvijas tautsaimniecības izaugsmes palēnināšanās, kas vēl vairāk ierobežotu inflācijas augšupvērstos riskus. Šādos apstākļos monetārās politikas nosacījumu stiprināšana nebija darba kārtībā, un zemās latu naudas tirgus procentu likmes bija atbilstošas ekonomiskajai situācijai.

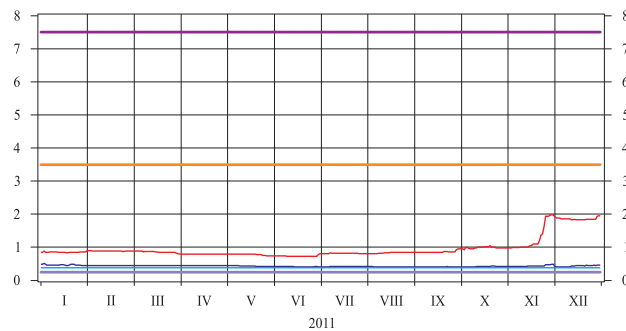
Liela nozīme tautsaimniecības stabilizēšanas un izaugsmes atjaunošanas procesā bija fiskālajai politikai. Budžeta deficīta samazināšanas pasākumu dēļ, kas ļāva stabilizēt makroekonomisko situāciju un veicināja valsts finanšu ilgtspējas atgūšanu un Latvijas atgriešanos starptautiskajos kapitāla tirgos, tautsaimniecības un finanšu tirgus dalībniekiem 2011. gadā vairs neradās šaubas par Latvijas Bankas spēju uzturēt fiksētu lata kursu attiecībā pret eiro.

2011. gadā bija spēkā šādas Latvijas Bankas noteiktās procentu likmes: refinansēšanas likme – 3.50%, noguldījumu iespējas uz nakti procentu likme – 0.25% un noguldījumu iespējas uz septiņām dienām procentu likme – 0.375% (sk. 19. att.). Savukārt aizdevumu iespējas procentu likme bija 7.50%, ja aizdevumu iespēju konkrētā kredītiestādē izmantojusi ne vairāk kā 5 darbadienas iepriekšējo 30 dienu laikā, 15.0%, ja kredītiestādē aizdevumu iespēju izmantojusi 6–10 darbadienas iepriekšējo 30 dienu laikā, un 30.0%, ja aizdevumu iespēja izmantota vairāk nekā 10 darbadienu iepriekšējo 30 dienu laikā. Kredītiestāžu rezervju norma noguldījumiem ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem,

19. attēls

NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMES (%)

- Latvijas Bankas refinansēšanas likme
- Kredītiestāžu noguldījumu iespējas uz nakti Latvijas Bankā procentu likme
- Aizdevumu iespējas uz nakti Latvijas Bankā procentu likme¹
- 3 mēnešu RIGIBOR
- RIGIBOR kredītiem uz nakti
- Kredītiestāžu noguldījumu iespējas uz septiņām dienām Latvijas Bankā procentu likme

¹ Aizdevumu izmantojot ne vairāk kā 5 darbadienas iepriekšējās 30 dienās.

noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 2 gadiem un kredītiestādes emitētajiem neatsaucamajiem parāda vērtspapīriem ar sākotnējo dzēšanas termiņu ilgāku par 2 gadiem bija 3%, *repo* darījumiem – 0%, bet pārējām saistībām, kas ietvertas rezervju bāzē, rezervju norma bija 5%.

MONETĀRĀS POLITIKAS INSTRUMENTU LIETOŠANA

2011. gadā Latvijas kredītiestādes neto pārdeva Latvijas Bankai latos par eiro 181.9 milj. latu apjomā saskaņā ar darījumu noslēgšanas dienas principu (235.9 milj. latu apjomā saskaņā ar norēķinu dienas principu). Vēl 2.1 milj. latu apjomā Latvijas Bankai tika pārdoti lati par eiro skaidrā naudā Latvijas Bankas kasē. Valsts kase kopš gada sākuma tās līdzekļus konvertēja vienīgi Latvijas kredītiestādēs.

Skaidrās naudas apgrozībā dienas beigu vidējais atlikums 2011. gadā bija 989.7 milj. latu – par 16.8% vairāk nekā iepriekšējā gadā (pieaugums 2010. gadā – 2.0%). Skaidro naudu apgrozībā gada beigās nozīmīgi ietekmēja iedzīvotāju bažas par atsevišķu kredītiestāžu stabilitāti, kas radīja vēlmi lielākā apjomā nekā parasti turēt skaidro naudu. Kredītiestāžu obligāto rezervju prasību vidējais atlikums bija 697.5 milj. latu (par 0.4% mazāks nekā iepriekšējā gadā). Valdības latos veiktā noguldījuma vidējais atlikums Latvijas Bankā bija 179.9 milj. latu (3.0 reizes vairāk nekā iepriekšējā gadā). Valdības latos veiktā noguldījuma atlikumu Latvijas Bankā paaugstināja gan konvertācijas prakses maiņa, gan arī lielāki budžeta ieņēmumi. Skaidrās naudas, kredītiestāžu obligāto rezervju prasību un valdības veiktā noguldījuma kopējā ietekme 2011. gadā samazināja latu likviditāti par 259.0 milj. latu.

2011. gadā, tāpat kā iepriekšējā gadā, galveno refinansēšanas operāciju izsoles un valūtas mijmaiņas darījumu izsoles tika organizētas katru darbadienu (piedāvātais apjoms bija attiecīgi 5 milj. latu un 10 milj. latu), bet izsoļu minimālās procentu likmes bija piesaistītas refinansēšanas likmei. Tomēr likviditātes pārpalikuma apstākļos šo instrumentu pieprasījums bija mazs. Galvenajās refinansēšanas operācijās 2011. gadā kredītiestāžu pieprasījums un izsniegtais apjoms bija tikai 0.1 milj. latu, vidējā procentu likme – 3.50% (arī iepriekšējā gadā šajās operācijās izsniegtais apjoms bija mazs – 2.1 milj. latu). Savukārt valūtas mijmaiņas darījumus Latvijas Banka piedāvāja divreiz lielākā apjomā nekā iepriekšējā gadā, kredītiestāžu pieprasījums un izsniegtais apjoms bija 20.1 milj. latu, bet vidējā procentu likme arī bija vienāda ar refinansēšanas likmi (iepriekšējā gadā kredītiestādes nepieprasīja valūtas mijmaiņas darījumus).

Likviditātes pārpalikuma apstākļos nozīmīgākais monetārās politikas instruments, tāpat kā iepriekšējā gadā, bija noguldījumu iespēja. Noguldījumu iespējas uz nakti un uz septiņām dienām kopējais vidējais atlikums 2011. gadā bija 618.8 milj. latu (par 14.5% mazāks nekā iepriekšējā gadā, kad tas sasniedza rekordaugstu līmeni). Izmantotās noguldījumu iespējas vidējā procentu likme samazinājās no 0.73% 2010. gadā līdz 0.37% 2011. gadā (2011. gadā noguldījumu iespējas procentu likme netika mainīta, bet 2010. gada sākumā tā bija 1.00%). Aizdevumu iespēja uz nakti jau otro gadu netika izmantota.

Latvijas Banka turpināja aprēķināt naudas tirgus indeksus RIGIBID (starpbanku noguldījumu procentu likmēm) un RIGIBOR (starpbanku kredītu procentu likmēm), saskaņā ar Latvijas Bankas "RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanas noteikumiem" kotēšanas sarakstā iekļaujot kredītiestādes, kas ir aktīvas starpbanku tirgus dalībnieces un spēj veikt aktīvas tirgus operācijas atbilstoši to kotētajām naudas tirgus procentu likmēm darījumiem latos. 2011. gada beigās kredītiestāžu, kuru naudas tirgus kotācijas saskaņā ar Latvijas Bankas "RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanas noteikumiem" tiek izmantotas RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanai, sarakstā bija iekļautas "Swedbank" AS, AS "SEB banka", AS "UniCredit Bank", *Nordea Bank Finland Plc* Latvijas filiāle, AS DNB banka un VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka".

ĀRVALSTU VALŪTAS UN ZELTA REZERVJU PĀRVALDĪŠANA

Latvijas Bankas ārējās rezerves, kas ietver zelta krājumus, ārvalstu konvertējamās valūtas un SDR, 2011. gada beigās bija 3 472.9 milj. latu (2010. gada beigās – 4 068.1 milj. latu). Ārējo rezervju sarukumu radīja ārvalstu aizdevumu līdzekļu samazināšanās Valsts kases kontos un ārvalstu valūtas pārdošana kredītiestādēm.

Latvijas Banka ārējās rezerves pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām. Neitrālā portfeļa valūta ir eiro, un neitrālā aktīvu struktūra ir 50% eiro, 40% ASV dolāru un 10% Japānas jenu aktīvu. Latvijas Banka ārējās rezerves iegulda drošos un likvīdos finanšu instrumentos, galvenokārt eiro zonas valstu valdības un ASV valdības, to aģentūru un starptautisko organizāciju emitētajos parāda vērtspapīros, kā arī augstas kvalitātes banku un komercsabiedrību emitētajos parāda vērtspapīros, ar aktīviem nodrošinātos parāda vērtspapīros un atsaucamās obligācijās. Procentu riska indeksa (*duration*) regulēšanai tiek izmantoti biržā tirgotie procentu likmju nākotnes līgumi. Ienesīguma līkņu maiņas stratēģiju īstenošanai procentu likmju tirgū tiek izmantoti procentu likmju mijmaiņas darījumi, bet nepieciešamās ārējo rezervju valūtu struktūras nodrošināšanai – gan biržā tirgotie, gan biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi.

Lielākā daļa ārvalstu valūtas rezervju Latvijas Bankā tiek pārvaldīta attiecībā pret ASV, eiro zonas un Japānas 1–3 gadu valdības vērtspapīru indeksu. Tāpēc ieguldījumi galvenokārt tiek veikti 1–3 gadu vērtspapīros. Īpaša uzmanība tiek pievērsta 2 gadu obligāciju procentu likmēm, kas 2011. gadā samazinājās (eiro zonā – no 0.86% līdz 0.14%, ASV – no 0.59% līdz 0.24% un Japānā – no 0.18% līdz 0.14%). Pastāvot vēsturiski ļoti zemām procentu likmēm, centrālajai bankai kā konservatīvam investoram ar nelielu riska pakāpi ir sarežģīti sasniegt augstu ienesīgumu. Tomēr būtiskais procentu likmju samazinājums noteica ieguldījumu vērtības pieaugumu un pozitīvi ietekmēja Latvijas Bankas ienākumus 2011. gadā.

Latvijas Bankas zelta rezerves tika glabātas *Bank of England*. Zelta rezervju pārvaldīšanā izmantoti arī biržā tirgotie un biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes darījumi un procentu likmju mijmaiņas darījumi.

Latvijas Banka izmanto četru ārējo ārvalstu rezervju pārvaldītāju pakalpojumus. Tie pārvalda nelielu daļu no Latvijas Bankas ārējām rezervēm saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām.

Ārējo rezervju pārvaldīšanā liela uzmanība tiek pievērsta riska vadībai un kontrolei. Katru dienu tiek pārbaudīta ārējo rezervju portfeļu atbilstība vadlīnijām un kontrolēts riska sadalījums atbilstoši dažādiem investīciju lēmumiem.

SKAIDRĀS NAUDAS APGROZĪBĀ NODROŠINĀŠANA

Skaidrā nauda apgrozībā 2011. gada beigās salīdzinājumā ar 2010. gada beigām palielinājās par 23.7% (no 937.9 milj. latu līdz 1 160.2 milj. latu).

2011. GADĀ KALTĀS LATVIJAS BANKAS MONĒTAS (NOMINĀLVĒRTĪBA – 1 LATS)

ĪPAŠAS APGROZĪBAS MONĒTAS AR IEROBEŽOTU TIRĀŽU

ALUS KAUSS

Svars: 4.80 g, diametrs: 21.75 mm
Metāls: vara un niķeļa sakausējums
Kalta *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)
Mākslinieki: Juris Dimiters (grafiskais dizains),
Andris Vārpa (plastiskais veidojums)

PIPARKŪKU SIRDS

Svars: 4.80 g, diametrs: 21.75 mm
Metāls: vara un niķeļa sakausējums
Kalta *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)
Mākslinieces: Rūta Briede (grafiskais dizains),
Laura Medne (plastiskais veidojums)

JUBILEJAS UN PIEMIŅAS MONĒTAS

RĪGA

Monēta izlaista starptautiskās monētu programmas "Hanzas pilsētas" ietvaros.
Svars: 31.47 g, diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
Kalta *Rahapaja Oy* (Somija)
Mākslinieki:
Gunārs Krollis (grafiskais dizains),
Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

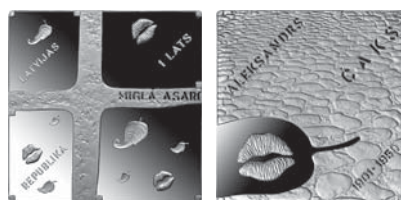

RUNDĀLES PILS

Svars: 31.47 g, diametrs: 38.61 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
Kalta *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)
Mākslinieki:
Guntars Sietiņš (grafiskais dizains),
Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

MIGLĀ ASARO LOGS

Svars: 26.00 g, forma: kvadrāts,
laukuma izmērs: 32 x 32 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
Kalta *Rahapaja Oy* (Somija)
Mākslinieki:
Ilmārs Blumbergs (grafiskais dizains),
Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

RĪGAS DOMS

Svars: 22.00 g, diametrs: 35.00 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta *Rahapaja Oy* (Somija)
 Mākslinieki:
 Kristaps Ģelzis (grafiskais dizains),
 Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)

RĪGAS NAUDAI 800

Svars: 12.50 g, diametrs: 28.00 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta *Rahapaja Oy* (Somija)
 Mākslinieki:
 Inta Sarkane (grafiskais dizains),
 Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

DZELZCEĻŠ LATVIJĀ

Svars: 22.00 g, diametrs: 35.00 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta *Koninklijke Nederlandse Munt*
 (Nīderlande)
 Mākslinieki:
 Aigars Ozoliņš (grafiskais dizains),
 Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)

AKMENS MONĒTA

Diametrs: 35.00 mm
 (centrālā apla diametrs – 22.00 mm),
 ārējā gredziena svars: 13.60 g
 Materiāls: centrālais aplis – granīts,
 ārējais gredzens – 925° sudrabs,
 kvalitāte: *proof*
 Kalta *Rahapaja Oy* (Somija)
 Mākslinieki:
 Laimonis Šēnbergs (grafiskais dizains),
 Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

No kredītiestādēm saņemtās skaidrās naudas nolietotības pakāpes un īstuma pārbaudi nodrošināja automatiskās naudas apstrādes sistēmas. 2011. gadā apstrādātā nauda (3 226.9 milj. latu) 2.8 reizes (2010. gadā – 3.3 reizes) pārsniedza apgrozībā esošās skaidrās naudas apjomu. Šajā procesā no apgrozības izņemtās naudas kopējā vērtība bija 249.9 milj. latu jeb 7.7% no apstrādātās naudas (2010. gadā – 158.5 milj. latu jeb 5.1%).

Atklāto viltojumu nominālvērtību summa (37.6 tūkst. latu) veidoja tikai 0.0032% no apgrozībā esošās skaidrās naudas apjoma (2010. gadā – 0.0038%).

2011. gadā Latvijas Banka sadarbībā ar Beļģijas, Īrijas, Luksemburgas, Nīderlandes un Somijas centrālajām bankām īstenoja skaidrās naudas aprites organizācijas pilnveides projektu. Projekts ietver jaunu informācijas sistēmu – *CashSSP* un *MyCashSSP* – ieviešanu, pāreju uz slēgtajiem naudas iesaiņojumiem un to identifikāciju ar svītrkodu palīdzību, nodrošina vienotu informācijas apmaiņu par latu skaidrās naudas darījumiem starp Latvijas Banku un kredītiestādēm un to pilnvarotajiem komersantiem, kā arī nodrošina iekšējās loģistikas un naudas apstrādes efektivitātes paaugstināšanu. *CashSSP* un *MyCashSSP* darbu uzsāka 21. novembrī.

2011. gadā Latvijas Banka, atzīmējot Latvijas kultūrai un vēsturei nozīmīgus notikumus, laida apgrozībā sudraba jubilejas monētas "Rundāles pils" (apgrozībā no 23.05.2011.), "Rīga" (astotā un pēdējā monēta, ko Latvijas Banka laidusi apgrozībā starptautiskās monētu programmas "Hanzas pilsētas" ietvaros; apgrozībā no 15.06.2011.), "Rīgas Doms" (apgrozībā no 22.07.2011.), "Rīgas naudai 800" (apgrozībā no 15.08.2011.) un "Dzelzceļš Latvijā" (apgrozībā no 12.09.2011.). Kā veltījums Aleksandra Čaka daiļradei tapusi jubilejas monēta "Miglā asaro logs" (apgrozībā no 15.04.2011.). Latvijas pamatvērtības godājot, kalta "Akmens monēta" ar sudraba gredzenā ietvertu granīta disku (apgrozībā no 10.01.2012.).

Apgrozības monētu klāsts papildināts ar divām jaunām īpašajām 1 lata monētām – "Alus kausis" (apgrozībā no 15.06.2011.) un "Piparkūku sirds" (apgrozībā no 09.12.2011.).

MAKSĀJUMU UN NORĒĶINU SISTĒMU DARBĪBA

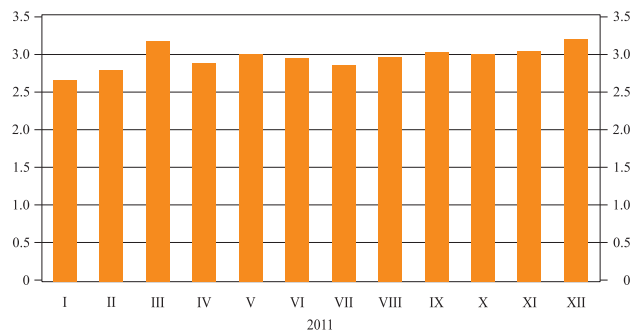
LATVIJAS BANKAS MAKSĀJUMU UN NORĒĶINU SISTĒMAS

Uzturot starpbanku maksājumu sistēmas, Latvijas Banka nodrošina monetārās politikas operāciju izpildi, drošus, ātrus un efektīvus norēķinus starp kredītiestādēm, kā arī citu maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu galanorēķinus. Tādējādi kredītiestādēm pieejama efektīva maksājumu infrastruktūra, sniedzot maksājumu pakalpojumus saviem klientiem. Citu maksājumu sistēmu un vērtspapīru norēķinu sistēmu darbību Latvijā nodrošina privātais sektors.

Latvijas Banka organizēja un nodrošināja triju maksājumu sistēmu (SAMS, EKS un TARGET2-Latvija) darbību Latvijas Republikā. Vidēji dienā visās sistēmās Latvijas Banka kopā apstrādāja 140.6 tūkst. maksājumu (apjoms – 1.2 mljrd. latu; Latvijas Bankas starpbanku maksājumu sistēmās apstrādāto maksājumu mēneša datus sk. 20. un 21. att.).

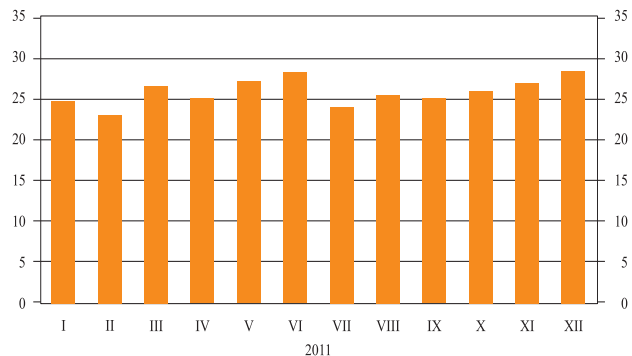
20. attēls

**LATVIJAS BANKAS STARPANKU
MAKSĀJUMU SISTĒMĀS APSTRĀDĀTO
MAKSĀJUMU KOPSKAITS**
(milj.)

21. attēls

**LATVIJAS BANKAS STARPANKU
MAKSĀJUMU SISTĒMĀS APSTRĀDĀTO
MAKSĀJUMU KOPAPJOMS**
(mljrd. latu)

SAMS ir reālā laika bruto norēķinu sistēma norēķiniem latos. SAMS nodrošināja Latvijas Bankas monetārās politikas operāciju norēķinus, starpbanku norēķinus liela apjoma maksājumiem un LCD vērtspapīru norēķinu sistēmas, SIA "First Data Latvia", MasterCard Europe Sprl un Visa Europe Services Inc. karšu maksājumu sistēmu un

Latvijas Bankas EKS galanorēķinus latos. 2011. gada beigās SAMS dalībnieces bija 24 kredītiestādes (t.sk. četras ārvalstu banku filiāles), Valsts kase un Latvijas Banka. SAMS apstrādāja 216.4 tūkst. maksājumu (apjoms – 137.8 mljrd. latu; sk. 2. tabulu). SAMS dalībniekiem nodrošināja 99.93% sistēmas pieejamību, t.i., gada laikā SAMS dalībniekiem no kopējā darba laika nebija pieejama vienu stundu, astoņas minūtes un 52 sekundes.

2. tabula

SAMS APSTRĀDĀTIE MAKSĀJUMI

	Skaits (tūkst.)			Apjoms (mljrd. latu)		
	Starptanku un papild-sistēmu	Klientu		Starptanku un papild-sistēmu	Klientu	
2011	106.9	109.6	216.4	126.2	11.6	137.8
2010	96.8	96.3	193.0	157.5	8.8	166.3
2009	101.6	98.6	200.2	156.5	11.0	167.5
2008	93.4	140.7	234.1	166.0	12.9	178.9
2007	82.0	131.4	213.4	81.6	10.6	92.2

EKS ir Latvijas Bankas neto norēķinu sistēma, kas tiek izmantota neliela apjoma klientu maksājumiem latos un eiro. EKS ir ACH (*Automated Clearing House*) sistēma, kurā maksājumu apstrāde pilnībā automatizēta un kurā tiek pieņemti un apstrādāti tikai elektroniskie maksājuma dokumenti. EKS galanorēķini latos tiek veikti Latvijas Bankā atvērtajos dalībnieku kontos SAMS un galanorēķini eiro – Latvijas Bankā atvērtajos dalībnieku kontos TARGET2-Latvija. EKS kā SEPA prasībām atbilstoša maksājumu sistēma veicina vienotu SEPA prasību ieviešanu arī kredītiestāžu attiecībās ar klientiem Latvijā. 2011. gada 21. novembrī Latvijas Banka ieviesa EKS jauno versiju, kas nodrošina EKS dalībniekiem iespēju veikt maksājumus eiro bez summas ierobežojuma, izmantojot priekšmaksas opciju, un piedāvā iespēju iesniegt un saņemt maksājumus EKS netieši – izmantojot kādu no tiešajiem sistēmas dalībniekiem. EKS tika ieviests vēl viens norēķinu cikls eiro maksājumu apstrādei (plkst. 9.30), nodrošinot vēl ātrāku pārrobežu maksājumu eiro veikšanu un ieskaitīšanu klientu kontos tās pašas dienas laikā. Maksājumi eiro tika apstrādāti četros norēķinu ciklos – plkst. 9.30, plkst. 11.30, plkst. 14.30 un plkst. 17.00. Maksājumi latos tika apstrādāti divos norēķinu ciklos – plkst. 10.30 un plkst. 15.00. 2011. gada beigās EKS latu norēķinos piedalījās 24 kredītiestādes (t.sk. četras ārvalstu banku filiāles), Valsts kase un Latvijas Banka, bet eiro norēķinos – 15 kredītiestāžu (t.sk. viena ārvalstu bankas filiāle), Valsts kase un Latvijas Banka. EKS apstrādāja 35.1 milj. maksājumu (apjoms – 14.0 mljrd. latu; sk. 3. tabulu). EKS dalībniekiem nodrošināja 99.77% sistēmas pieejamību, t.i., gada laikā EKS klīringa cikla norēķins kavējās trīs reizes.

3. tabula

EKS APSTRĀDĀTIE MAKSĀJUMI

	Skaits (tūkst.)			Apjoms (mljrd. latu)		
	Latu	Eiro		Latu	Eiro	
2011	34 597.9	464.0	35 061.9	12.0	2.0	14.0
2010	32 796.8	310.1	33 107.0	10.5	1.1	11.6
2009	31 796.8	252.5	32 049.2	10.2	0.9	11.1
2008	33 227.1	223.8	33 451.0	13.1	1.1	14.1
2007	30 198.6	–	30 198.6	12.4	–	12.4

Latvijas Banka kopā ar citām ECBS dalībniecēm nodrošināja Eiropas automatizētās reālā laika bruto norēķinu sistēmas TARGET2 darbību. Latvijas Banka uzturēja TARGET2-Latvija komponentu, nodrošinot sistēmas dalībnieku savstarpējo eiro maksājumu norēķinus un EKS galanorēķinus eiro. 2011. gada beigās TARGET2-Latvija tiešās dalībnieces bija 22 kredītiestādes (t.sk. trīs ārvalstu banku filiāles), Valsts kase un Latvijas Banka. 2011. gadā TARGET2-Latvija apstrādāja 307.4 tūkst. maksājumu (apjoms – 227.8 mljrd. eiro; sk. 4. tabulu). 2011. gada 21. novembrī Latvijas Banka kopā

ar pārējām ECBS dalībniecēm ieviesa TARGET2 jauno versiju, uzlabojot dalībnieku likviditātes pārvaldīšanas iespējas.

4. tabula

**TARGET2-LATVIJA APSTRĀDĀTIE
MAKSĀJUMI**

	Skaits (tūkst.)			Apjoms (mljrd. latu)		
	Starptanku	Klientu		Starptanku	Klientu	
2011	35.2	272.2	307.4	215.2	12.6	227.8
2010	39.5	247.6	287.1	190.7	9.3	200.0
2009	43.4	126.5	169.9	194.7	5.7	200.5
2008	31.1	118.7	149.8	63.5	6.6	70.1
2007	1.1	8.5	9.6	3.6	0.7	4.3

MAKSĀJUMU UN VĒRTSPAPĪRU NORĒĶINU SISTĒMU PĀRRAUDZĪBA

Latvijas Bankas padome saskaņā ar 2011. gada 13. janvāra rīkojumu Nr. 189/6 apstiprināja "Latvijas Bankas politiku maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu jomā", kas nosaka Latvijas Bankas lomu un galvenos uzdevumus maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu pārraudzībā.

Latvijas Banka veica tās uzturēto maksājumu sistēmu un LCD vērtspapīru norēķinu sistēmas ikdienas pārraudzību, analizējot sistēmu tehnisko un operacionālo darbību un apkopojot sistēmu statistiskos datus. Latvijas Banka maksājumu sistēmu pārraudzības ietvaros sadarbojās ar iestādēm, kas nodrošina klīringa un maksājumu sistēmu darbību (SIA "First Data Latvia", AS "Itella Information" un kredītiestādēm), konsultējot tās un izsakot viedokli par jautājumiem maksājumu sistēmu jomā.

Latvijas Banka maksājumu sistēmu pārraudzības ietvaros 2011. gadā novērtēja EKS un AS "Itella Information" tiešā debeta maksājumu sistēmas atbilstību SNB Maksājumu un norēķinu sistēmu komitejas publicētajiem "Sistēmiski nozīmīgu maksājumu sistēmu pamatprincipiem" (*Core Principles for Systemically Important Payment Systems*). Novērtējums parādīja, ka EKS ir pilnībā atbilstīga šiem pamatprincipiem, savukārt AS "Itella Information" tiešā debeta maksājumu sistēma kopumā ievēro šos pamatprincipus.

2011. gadā Latvijas Banka veica LCD vērtspapīru norēķinu sistēmas pārraudzību. Latvijas Banka konsultēja un sniedza viedokli LCD vērtspapīru norēķinu sistēmu darbības un attīstības jautājumos, diskutēja par sistēmu attīstības aktualitātēm, sistēmu darbības nepārtrauktību, jaunajām likumdošanas iniciatīvām un prasību pārmaiņām vērtspapīru norēķinu infrastruktūrām Eiropā. Pārraudzības ietvaros Latvijas Banka sadarbojās ar FKTK, kas uzrauga LCD darbību. Latvijas Banka sadarbībā ar FKTK un LCD uzsāka LCD vērtspapīru norēķinu sistēmas un ar to saistītās infrastruktūras atbilstības ESCB-CESR (ECBS un Eiropas Vērtspapīru regulatoru komiteja (*Committee of European Securities Regulators*; CESR; kopš 2011. gada 1. janvāra – Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde (ESMA)) rekomendācijām novērtējumu un plāno to pabeigt 2012. gadā.

Lai veicinātu Latvijas vērtspapīru tirgus integrāciju kopējā Eiropas vērtspapīru tirgū, vērtspapīru norēķinu sistēmu pārraudzības ietvaros Latvijas Banka kopā ar LCD vadīja Eirosistēmas projekta TARGET2 vērtspapīriem Latvijas lietotāju grupu. Latvijas lietotāju grupas sastāvā darbojas LCD, Latvijas Bankas, FKTK, Valsts kases un Latvijas Komerčbanku asociācijas pārstāvji. Latvijas lietotāju grupa apstiprināja Latvijas kopējo TARGET2 vērtspapīriem sistēmas ietekmes novērtējumu. Latvijas Banka un LCD piedalījās ECBS komiteju un darba grupu sanāsmēs, kurās tika izskatīti ar TARGET2 vērtspapīriem projekta ieviešanu saistīti jautājumi. Saskaņā ar ECB Padomes 2011. gadā pieņemto lēmumu TARGET2 vērtspapīriem sistēmas ieviešana paredzēta 2015. gada jūnijā.

Latvijas Banka apkopoja datus par Latvijā izmantotajiem maksāšanas līdzekļiem (sk. 5. tabulu). 2011. gadā 50% no visiem izmantotajiem maksāšanas līdzekļiem bija klientu kredīta pārvedumi (119.3 milj. maksājumu), 47.8% – maksājumi ar norēķinu kartēm (114.0 milj. maksājumu). Šādu maksājumu apjoms bija attiecīgi 297.1 mljrd. latu un 1.7 mljrd. latu. Pārējie maksāšanas līdzekļi (tiešais debets, čeki un e-nauda) tika izmantoti samērā reti.

5. tabula

LATVIJĀ LIETOTIE MAKSĀŠANAS LĪDZEKĻI

	Skaits (milj.)				Apjoms (mljrd. latu)			
	Klientu kredīta pārvedumi	Karšu maksājumi	Tiešais debets, čeki un e-naudas maksājumi		Klientu kredīta pārvedumi	Karšu maksājumi	Tiešais debets, čeki un e-naudas maksājumi	
2011	119.3	114.0	5.3	238.6	297.1	1.7	0.1	298.9
2010	115.7	101.9	5.3	222.9	260.7	1.4	0.2	262.3
2009	114.3	97.8	5.2	217.2	242.7	1.4	0.2	244.3
2008	121.9	95.1	5.3	222.3	364.5	1.7	0.3	366.5
2007	117.4	76.6	4.7	198.7	410.8	1.4	0.2	412.4

Lai veicinātu Latvijas maksājumu sistēmu iekļaušanos Vienotajā eiro maksājumu telpā, Latvijas Banka turpināja SEPA projekta koordinēšanu Latvijā. SEPA projektā Latvijas Banka vadīja Nacionālo SEPA darba grupu un piedalījās Latvijas Komercbanku asociācijas Maksājumu komitejas SEPA darba grupā.

2011. gadā Latvijas Banka sadarbībā ar FKTK piedalījās ECB dibinātajā Eiropas klientu maksājumu drošības forumā, izstrādājot rekomendāciju projektus karšu maksājumiem internetā un banku elektroniskajiem maksājumu pakalpojumiem.

FINANŠU STABILITĀTE

2011. gadā turpinājās finanšu sistēmas risku novērtēšanas instrumentu attīstīšana gan Latvijā, gan ES līmenī.

Ņemot vērā kredītiestāžu kredītriska nozīmīgumu, Latvijas Banka turpināja kredītriska novērtēšanas metodoloģijas pilnveidi. Kredītu reģistra mikrodati tika izmantoti, lai iegūtu ar kredītu apjomu svērtās saistību nepildīšanas varbūtības (SNV) novērtējumus ar augstu elastīguma pakāpi datu agregēšanā un strukturēšanā kredītriska analīzes vajadzībām. SNV ir viena no svarīgākajiem kredītriska novērtēšanas metodoloģijas pamatelementiem. Balstoties uz iegūtajiem SNV novērtējumiem, tika izstrādāts kredītriska modelis kredītiem mājokļa iegādei. Šajā modelī SNV dinamika saistīta ar makroekonomiskajiem rādītājiem. Modelis tiek lietots, veicot makroekonomisko stresa testus.

2011. gadā tika veikta arī pirmā māsaimniecību kredītņēmēju aptauja, aptverot māsaimniecības, kurām ir vismaz viens kredīts mājokļa iegādei, remontam vai rekonstrukcijai. Aptaujas mērķis bija gūt informāciju par māsaimniecību kredītņēmēju saistībām, ienākumiem un izdevumiem, lai novērtētu to finansiālo situāciju aptaujas brīdī un modelētu dažādu finansiālu šoku ietekmi uz māsaimniecību kredītņēmēju maksātspēju.

2011. gada sākumā darbu uzsāka Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK). Tā kā Latvijas Banka ir ESRK dalībniece, tā aktīvi piedalījās ESRK darbā, līdzdarbojoties ESRK Konsultatīvajā speciālistu komitejā un tās darba grupās (Analīzes darba grupā, Instrumentu darba grupā un Aizdošanas ārvalstu valūtā ekspertu grupā) ESRK politikas un analīzes dokumentu izstrādē un viedokļa formulēšanā.

2011. gada pavasarī Eiropas Banku iestāde (EBI) veica visaptverošus ES valstu kredītiestāžu stresa testus, izmantojot konsolidētos datus par 90 nozīmīgākajām banku

grupām. Lai gan Latvijas kredītiestādes nebija šo banku sarakstā, tomēr tajā tika pārstāvētas Latvijas kredītiestāžu mātesbankas – *Swedbank*, *SEB*, *DNB*, *Nordea* un *Unicredit*. Latvijas Banka, izmantojot EBI metodoloģijas galvenos elementus, veica visu Latvijas kredītiestāžu stresa testus.

Šo uzdevumu veikšanai arvien lielāka nozīme ir ciešai Latvijas Bankas un FKTK sadarbībai. Nozīmīgs projekts šajā jomā ir abu iestāžu darbinieku pieredzes apmaiņas programmas uzsākšana, lai pilnveidotu kredītiestāžu risku analīzi gan makrolīmenī, gan mikrolīmenī.

KREDĪTU REĢISTRA DARBĪBA

Latvijas Banka Kredītu reģistrā vāc, uzkrāj un glabā Kredītu reģistra dalībnieku (kredītiestāžu, kuras sniedz ar kredītrisku saistītus finanšu pakalpojumus, komercsabiedrību, kurām ir ciešas attiecības ar kredītiestādēm un kuras sniedz ar kredītrisku saistītus finanšu pakalpojumus, krājaizdevu sabiedrību un apdrošinātāju) ziņas par aizņēmējiem un aizņēmēju galvniekiem, viņu saistībām un to izpildes gaitu. Kredītu reģistra mērķis ir ļaut Kredītu reģistra dalībniekiem precīzāk novērtēt aizņēmēju kredītspēju un efektīvāk vadīt kredītriskus, nodrošināt FKTK papildu iespējas saņemt nepieciešamās ziņas uzraudzības veikšanai, ļaut ES un EEZ valstu patērētāju kreditoriem novērtēt patērētāju kredītspēju un nodrošināt informāciju Latvijas Bankas un FKTK makroekonomiskās analīzes vajadzībām.

2011. gadā Latvijas Banka turpināja Kredītu reģistra pilnveidošanu, lai turpmāk Kredītu reģistrā iekļautu jaunas ziņas par aizņēmēja saistību statusu un saistību rašanās un izpildes veidu, lai precizētu ziņu ievadīšanas un labošanas kārtību gadījumos, kad Kredītu reģistra dalībnieks zaudē dalībnieka statusu. Minētie uzlabojumi ļauj Kredītu reģistra dalībniekiem vēl precīzāk izvērtēt esošo un potenciālo aizņēmēju kredītspēju un sniedz papildu iespējas FKTK un Latvijas Bankai finanšu tirgus un makroekonomiskās analīzes jomā. Latvijas Banka Kredītu reģistrā turpmāk neuzkrās ziņas par aizņēmēju ienākumu apjomu, aizdevuma līgumā noteikto procentu likmes veidu un normatīvo aktu prasību un citu veidu pārkāpumiem, izņemot maksājumu kavējumus. Turklāt nodrošināta iespēja personai par viņu Kredītu reģistrā esošās ziņas saņemt pasta sūtījuma veidā, personai iesniedzot Latvijas Bankai rakstisku pieteikumu, uz kura notariāli vai līdzvērtīgā veidā apliecināts personas paraksta īstums vai kurš parakstīts ar drošu elektronisko parakstu.

2011. gada beigās Kredītu reģistrā bija 95 dalībnieki, kuri darbam ar Kredītu reģistru pilnvaroja 760 lietotāju. 2011. gada beigās Kredītu reģistrā bija uzkrāti dati par 965.4 tūkst. personu 2.8 milj. saistību (2010. gada beigās – par 939.6 tūkst. personu 2.6 milj. saistību). Kopējais spēkā esošo saistību skaits bija 1.3 milj., un Kredītu reģistra dalībnieku kredītportfelis bija 14.0 mljrd. latu (2010. gada beigās – 1.5 milj. saistību ar kopējo saistību atlikumu 15.1 mljrd. latu). 2011. gadā dalībnieki Kredītu reģistrā veica 16.2 milj. pieprasījumu (pieaugums salīdzinājumā ar 2010. gadu – 10%). Latvijas Banka apkalpoja 3.1 tūkst. fizisko un juridisko personu (pieaugums salīdzinājumā ar 2010. gadu – 35%), sniedzot ziņas par saistībām Kredītu reģistrā.

STATISTIKA

Latvijas Banka vāc un apkopo finanšu un monetāro statistiku un maksājumu bilances statistiku, kā arī sagatavo ceturkšņa finanšu kontu un valdības finanšu statistiku. Saskaņā ar ECB pieprasījumu Latvijas Banka iesaistīta arī atsevišķu tautsaimniecības statistikas jomu metodoloģijas jautājumu risināšanā un noteiktu rādītāju sagatavošanā. Statistisko informāciju Latvijas Banka izmanto, lai īstenotu monetāro politiku, veiktu finanšu stabilitātes un makroekonomisko analīzi, kā arī informētu sabiedrību par norisēm finanšu sektorā un tautsaimniecībā.

2011. gadā tika būtiski papildināta un uzlabota statistikas jomā sniegtā informācija, paplašinot un pārstrukturējot Latvijas Bankas interneta vietnes sadaļu "Statistika". Tajā papildus ietverts skaidrojums par Latvijas Bankas darbību statistikas jomā, konfidencialitātes un statistikas sagatavošanas principi, datu revīzijas politika, statistikā izmantotās klasifikācijas sistēmas un datu apraksti. Sadaļā "Statistika" regulāri tiek publicētas aktualitātes – svarīgākie ar statistiku saistītie notikumi. Atbilstoši statistikas sagatavošanas un publiskošanas procesam un nolūkā precīzāk uzrunāt mērķauditoriju nodalītas divas apakšsadaļas "Datu telpa" un "Respondentu telpa". Apakšsadaļā "Datu telpa" ietverti Latvijas Bankas publicētie statistiskie dati un ar tiem saistītā informācija. Apakšsadaļā "Respondentu telpa" apkopota katrai respondentu grupai nepieciešamā informācija, nodrošinot fokusētu un ērtu piekļuvi informācijai.

Lai nodrošinātu datu lietotājiem mūsdienīgu, ērtu un pielāgojamu datu atlasu un piedāvātu analīzes iespējas, t.sk. grafisko attēlu veidošanu, Latvijas Banka 2011. gadā uzsāka interneta statistikas datubāzes izveidi.

2011. gadā Latvijas Banka turpināja regulāro statistisko datu pārraidi uz ECB, SNB un SVF un sniedza statistisko informāciju citiem iekšzemes un ārvalstu datu lietotājiem. Lai ar informāciju laikus nodrošinātu plašu datu lietotāju loku, Latvijas Banka publicēja Latvijas finanšu un monetārās statistikas un maksājumu bilances statistikas datus tās regulārajās izdevumos un interneta vietnē un sagatavoja datus publicēšanai ECB izdevumos un datu noliktavā *Statistical Data Warehouse*, kā arī SVF izdevumos un SVF Speciālā datu izplatīšanas standarta ietvaros. Latvijas Banka uzsāka jaunu datu kategoriju sūtīšanu SNB un papildus gada finanšu stabilitātes rādītājiem arī ceturkšņa finanšu rādītāju sagatavošanu un sūtīšanu SVF.

Latvijas Banka piedalījās ECBS un *Eurostat* komiteju un darba grupu sanāksmēs un semināros statistikas jomā, kā arī Latvijas starpinstitūciju darba grupā, kas risina ar valdības parāda un budžeta deficīta notifikācijas sagatavošanu un metodoloģijas pilnveidošanu saistītus jautājumus.

FINANŠU UN MONETĀRĀ STATISTIKA

2011. gadā tika nozīmīgi paplašināts Latvijas Bankas interneta vietnē publiskotās finanšu tirgus un monetārās statistikas datu klāsts. Tika papildināta tabula "MFI (izņemot Latvijas Banku) atsevišķas mēneša bilances pārskata pozīcijas valstu grupu dalījumā" un uzsākta 48 jaunu rādītāju publiskošana. Tādējādi Latvijas Banka nodrošināja detalizētāku informāciju par Latvijā izmantotajiem kredītu veidiem un sniedza statistikas lietotājiem iespēju veikt Latvijas kredītu tirgus datu plašāku izpēti un salīdzinājumu ar citu ES valstu rādītājiem.

Saskaņā ar jaunajām ECB prasībām MFI statistikas datu kvalitātes nodrošināšanā tika papildināta kopsavilkuma datu kvalitātes kontroles sistēma. Šāda kvalitātes kontrole tiek piemērota gan MFI bilances, gan procentu likmju statistikas datiem.

Saistībā ar grozījumiem Kredītiestāžu likumā, kas noteica elektronisko naudas iestāžu izslēgšanu no kredītiestāžu sastāva, kā arī grozījumiem Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likumā un FKTK normatīvajos aktos, saskaņā ar kuriem ieviesa Eiropas vērtspapīru regulatora prasības attiecībā uz NTF, Latvijas Banka veica grozījumus Latvijas Bankas noteikumos Nr. 40 "Monetāro finanšu iestāžu mēneša bilances pārskata sagatavošanas noteikumi", mainot MFI un NTF definīciju (Latvijas Bankas noteikumi Nr. 82; spēkā ar 01.01.2012.).

Saistībā ar ECB pieprasījumu padziļināti tika pētīta par kredītiem ar nekustamā īpašuma nodrošinājumu sniegto datu kvalitāte un MFI un NTF definīcijas grozījumu ietekme uz respondentu loku un vācamo datu apjomu.

MAKSĀJUMU BILANCES STATISTIKA

2011. gada beigās tika pabeigta vērtspapīru emisijas un turētāju datubāzes izveide, nodrošinot datus maksājumu bilances statistikas vajadzībām un paverot iespēju tos izmantot arī kredītiestāžu un monetārās statistikas un finanšu kontu statistikas sagatavošanā. Gatavojoties SVF Maksājumu bilances statistikas rokasgrāmatas ieviešanai 2014. gadā, tika uzsākta attiecīgās metodoloģijas izpēte.

2011. gadā Latvijas Banka pilnveidoja datu kvalitāti. Latvijas Banka sāka saņemt CSP sagatavotos ārējās tirdzniecības statistikas datus sīkākā detalizācijas līmenī. Šādi dati Latvijas Bankai ļauj uzlabot maksājumu bilances kvalitāti un veikt padziļinātu datu analīzi. Vienlaikus Latvijas Banka veica pasākumus, lai uzlabotu vērtspapīru statistikas datu kvalitāti individuālu vērtspapīru līmenī.

TAUTSAIMNIECĪBAS UN VALDĪBAS FINANŠU STATISTIKA

Aprīlī Latvijas Banka interneta vietnē sāka publicēt ceturkšņa finanšu kontu statistiku, kas sniedz finanšu sistēmas datus par mājsaimniecībām, nefinanšu sabiedrībām, finanšu iestādēm un valdību, to savstarpējo mijiedarbību, kā arī mijiedarbību ar nerezidentiem.

Lai nodrošinātu ECB ar ceturkšņa datiem par mājokļu cenām, maijā Latvijas Banka sāka sagatavot mājokļu cenu ceturkšņa indeksus, kas balstīti uz VZD datiem par reģistrētajiem darījumiem ar nekustamajiem īpašumiem.

Februārī Latvijas Banka eksperta statusā piedalījās *Eurostat* valdības parāda un budžeta deficīta notifikācijas dialoga vizītē Latvijā. Latvijas Banka arī veica testus, iegūstot apstiprinājumu, ka Latvijas Bankas valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa nacionālajos kontos klasificēta saskaņā ar *Eurostat* prasībām.

Ievērojot ECB un *Eurostat* prasības, tika sagatavoti dati par Latvijas valdības 2011. gadā īstenotajiem krīzes novēršanas pasākumiem finanšu sektorā un to ietekmi uz valsts budžeta deficītu un parādu.

FINANŠU PAKALPOJUMI VALDĪBAI

Saskaņā ar likuma "Par Latvijas Banku" prasībām Latvijas Banka sniedz Valsts kasei vairākus pakalpojumus, nodrošinot norēķinu kontu apkalpošanu, termiņnoguldījumu pieņemšanu un ārvalstu valūtas maiņas u.c. darījumu veikšanu. Norēķinu veikšanai Valsts kase izmanto Latvijas Bankas pakalpojumus un arī piedalās Latvijas Bankas maksājumu un norēķinu sistēmās kā tiešā sistēmas dalībniece.

Latvijas Banka apkalpoja Valsts kases vienoto latu norēķinu kontu, kas līdz 2011. gada 23. septembrim nodrošināja budžeta maksājumu – nodokļu, pensiju, pabalstu u.c. maksājumu – apstrādi. Tad Valsts kase kļuva par SAMS un EKS latu norēķiniem dalībnieci un bez Latvijas Bankas starpniecības veica maksājumus pārējiem Latvijas Bankas maksājumu sistēmu dalībniekiem.

2011. gadā SAMS apstrādāja 12.0 tūkst., bet EKS – 12.1 milj. Valsts kases maksājumu (to kopsumma attiecīgi 2.6 mljrd. latu un 3.4 mljrd. latu).

Liela apjoma un steidzamos maksājumus eiro Valsts kase veica TARGET2-Latvija kā sistēmas tiešā dalībniece. Veicot SEPA kredīta pārvedumus, Valsts kase piedalījās EKS eiro norēķinos. 2011. gadā Valsts kase TARGET2-Latvija veica 2.8 tūkst. maksājumu, bet EKS – 61.9 tūkst. maksājumu (to kopsumma attiecīgi 3.1 mljrd. eiro un 77.1 milj. eiro).

2011. gadā Latvijas Bankā bija atvērti Valsts kases norēķinu konti deviņās ārvalstu valūtās. Gada laikā Latvijas Banka izpildīja 2.7 tūkst. Valsts kases maksājumu ārvalstu valūtā

(kopsomma – 5.7 mljrd. latu). Valsts kase veica arī 578 termiņnoguldījumus ārvalstu valūtā Latvijas Bankā, un Valsts kases termiņnoguldījumu atlikums 2011. gada beigās bija 259.1 milj. latu.

KONSULTĒŠANA UN SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA

VALDĪBAS KONSULTĒŠANA

Viens no Latvijas Bankas uzdevumiem ir konsultēt Latvijas Republikas Saeimu un Ministru kabinetu par monetāro politiku un citiem ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītiem jautājumiem.

Latvijas Bankas darbinieki 2011. gadā piedalījās Kredītu reģistra likuma projekta izstrādē. Latvijas Bankas prezidents, citas Latvijas Bankas amatpersonas un darbinieki regulāri tikās ar Latvijas Republikas valdības pārstāvjiem, t.sk. piedalījās Latvijas Republikas Ministru kabineta sēdēs un dažādu gan Latvijas Republikas ministrijās, gan saskaņā ar Ministru prezidenta rīkojumu veidotu komiteju darbā.

Latvijas Bankas darbinieki deva ieguldījumu Latvijas tautsaimniecības attīstībā, darbojoties dažādās darba grupās un profesionālajās organizācijās un sniedzot tām konsultācijas.

Latvijas Bankas pārstāvji aktīvi sadarbojās ar Latvijas iestādēm, kuras bija iesaistītas sarunās ar starptautiskajām kredītreitingu aģentūrām, piedalījās ziņojumu sagatavošanā par Latvijas valsts kredītreitingu un to ietekmējošiem faktoriem, sniedza priekšlikumus turpmākās sadarbības uzlabošanai, kā arī nodrošināja informācijas apmaiņu, gatavojoties šo aģentūru pārstāvju kārtējām vizītēm.

Darba grupā saistībā ar kredītbiroja izveidi Latvijas Bankas darbinieki piedalījās informatīvā ziņojuma sagatavošanā un pārrunās par būtiskiem kredītbiroja izveides un darbības principiem.

Latvijas Republikas Saeimas Publisko izdevumu un revīzijas komisijas sēdēs, kurās tika izskatīti jautājumi par norisēm finanšu sistēmā, Latvijas Bankas darbinieki sniedza šo jautājumu skaidrojumus un sagatavoja informāciju atsevišķām sēdēm.

Latvijas Bankas darbinieki turpināja dalību SEPA projekta ieviešanas uzraudzībā. Tika apstiprināta Latvijas Nacionālā SEPA plāna 3.0 versija. Latvijas Bankas darbinieki iesniedza priekšlikumus Latvijas Nacionālā eiro ieviešanas plāna pielikuma Nr. 1 "Pasākumu plāns vienotās Eiropas valūtas ieviešanai Latvijā" aktualizēšanai un pilnveidei.

Latvijas Bankas darbinieki konsultēja CSP valdības parāda un budžeta deficīta notifikācijas sagatavošanas jautājumos. Latvijas Bankas darbinieki ekspertu statusā piedalījās 2011. gada pavasara un rudens valdības parāda un budžeta deficīta notifikācijas tabulu sagatavošanā un ar to saistīto metodoloģisko jautājumu risināšanā. Valdības parāda un budžeta deficīta notifikācijas sagatavošanas darba grupā tika saskaņoti dati iesniegšanai ECB un *Eurostat* par valdības īstenotajiem pasākumiem krīzes skarto MFI atbalstam.

Sadarbībā ar CSP Latvijas Banka piedalījās vairākās *Eurostat* aptaujās, t.sk. par ieguldījumu uzskaiti multinacionālajās attīstības bankās un par tirdzniecības kredītu uzskaiti, kā arī kopīgi apsprieda Latvijas Bankas izstrādāto mājokļu cenu indeksu aprēķina metodoloģiju, kas balstīta uz VZD datiem par reģistrētajiem darījumiem ar nekustamajiem īpašumiem, un saskaņā ar šo metodoloģiju aprēķinātos indeksus, kā arī CSP veikumu saskaņotā mājokļu cenu indeksa iegūšanai *Eurostat* pilotprojekta ietvaros.

Valsts iestāžu iekšējie auditori tika iepazīstināti ar stratēģiskās vadības un korporatīvās pārvaldības labo praksi, valsts iestāžu kvalitātes vadītājiem tika prezentēta teorija un praktiskā pieredze stratēģiskajā vadībā un rezultatīvo rādītāju sistēmas izveidošanā.

Latvijas Republikas Satversmes aizsardzības birojs Latvijas Bankas darbiniekam izteicis atzinību par ieguldījumu informācijas tehnoloģiju drošības sistēmas izveidošanā Latvijas Republikā.

APMEKLĒTĀJU CENTRA DARBĪBA

Latvijas Bankas apmeklētāju centrā "Naudas pasaule" 2011. gadā viesojās 8 224 apmeklētāji (apmeklētāju skaits būtiski neatšķiras no iepriekšējo gadu rādītāja). Latvijas Bankai atkārtoti piedaloties Starptautiskajā Muzeju naktī, papildus uzņemts 2 715 interesentu.

Apmeklētāju centra galvenā mērķauditorija ir jaunieši, kas apgūst ekonomiku, – vidusskolu vecāko klašu skolēni un sociālo zinātņu studenti. Šī grupa veidoja gandrīz 80% no visiem apmeklētājiem. Jauniešu īpatsvara noturība apmeklētāju vidū svarīga gan tāpēc, ka saņemtā informācija palīdz apgūt mācību programmu, gan arī tāpēc, ka dialogs veicina interesi par makroekonomikas un finanšu tēmām, iesaistot diskusijā arī pārējās sabiedrības grupas.

Apmeklētājus visvairāk interesējošās tēmas 2011. gadā bija plānotā eiro ieviešana Latvijā, eiro zonas stabilitāte, valdības parāds, lata kursa stabilitātes saglabāšana, kā arī tautsaimniecības konkurētspējas atgūšanas process. Tāpēc pilnveidota ekspozīcija, interaktīvi skaidrojot valūtas piesaistes un centrālās bankas intervenču mehānismu, kā arī pārskatāmāk sniedzot informāciju par ārējo rezervju pārvaldīšanu. Ieviesta arī multimedijāla programma valūtas vērtības un piesaistes mehānismu skaidrošanai. Izveidots jauns stends un aplikācija digitalizētam stāstam par Latvijas Bankas ēkas vēsturi. Sabiedrības izpratnes paplašināšanai izveidots mehānisms, kas izskaidro apdomības nozīmi monetārajā politikā, lai saglabātu cenu stabilitāti.

Apmeklētāju aptauja uzrāda augstu informācijas pilnīguma un sniegšanas kvalitātes vērtējumu un vēlmi vairāk laika veltīt individuālai stendu izpētei, ko nodrošina ekspozīcijā viscaur ievērotais interaktivitātes princips, un saņemt plašākus izdales materiālus.

KOMUNIKĀCIJAS PASĀKUMI

Latvijas Bankas komunikācija, pildot centrālās bankas konsultatīvo lomu, bija vērsta uz makroekonomisko prognožu pamatošanu speciālistiem, analītiķiem, atbildīgajām institūcijām, lai valdība un tās partneri iespējami kvalitatīvi (ar deficītu Māstrihtas kritērija robežās) varētu sagatavot 2012. gada valsts budžetu. Vienlaikus tikpat svarīgi bija skaidrot dažādās auditorijās un plašai sabiedrībai makroekonomisko rādītāju stabilizēšanas nozīmi valsts attīstībā un iedzīvotāju labklājībā.

2011. gadā paaugstināto nodokļu likmju, kā arī pasaules energoresursu un pārtikas cenu kāpuma ietekmē Latvijā sākās inflācijas kāpums, šai tendencei pavēršoties pretējā virzienā gada vidū. Latvijas Banka skaidroja piedāvājuma faktoru nozīmi šajā procesā, tādējādi mazinot nepamatotu inflācijas gaidu veidošanos.

Sabiedrība tika plaši informēta par Latvijas Bankas veikto makroekonomisko un finanšu tirgus analīzi, kas nepieciešama valdības konsultēšanai un tautsaimniecības dalībniekiem situācijas izpratnei un tālāko lēmumu pieņemšanai. Latvijas Bankas prezidents pēc padomes sēdēm sniedza žurnālistiem pārskatu par makroekonomisko attīstību. Ceturkšņa izdevumā "Makroekonomisko Norišu Pārskats", izmantojot Latvijas Bankas, CSP, FM, FKTK un citu institūciju datus, vērtētas ārējā sektora un eksporta, finanšu tirgus, iekšzemes pieprasījuma un piedāvājuma, izmaksu un cenu, kā arī maksājumu bilances norises un sniegtas tautsaimniecības attīstības un inflācijas prognozes. Latvijas Banka sagatavoja un publiskoja izdevumu "Latvijas Maksājumu Bilance", ietverot un analizējot 2010. gada finanšu statistikas datus, kā arī izdevumā "Latvijas Bankas 2010. gadā veiktā maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu pārraudzība" atspoguļoja ar Latvijas maksājumu sistēmas raitas darbības nodrošināšanu saistīto

veikumu. Finanšu norises tautsaimniecības attīstības kontekstā atspoguļotas izdevumā "Finanšu Stabilitātes Pārskats". Ekonomisti tika iepazīstināti ar trim Latvijas Bankas speciālistu veiktajiem pētījumiem par inflācijas dinamiku, fiksēta valūtas kursa izvēles priekšrocībām un nekustamā īpašuma un kredītiestāžu sektora norisēm mazā valstī ar atvērtu tautsaimniecību. Minētās publikācijas un pētījumi pieejami Latvijas Bankas interneta vietnēs (makroekonomika.lv un bank.lv).

2011. gada sākumā izveidotā Latvijas Bankas jaunā interneta vietne makroekonomikas analīzei ātri kļuva par speciālistu un interesentu iecienītu informācijas ieguves un viedokļu apmaiņas vietu, kopējam tās apmeklētāju skaitam sasniedzot specializētai vietnei nozīmīgu apjomu – 9 tūkstošus. Šīs ekonomikas lietpratējiem paredzētās vietnes saturu veido Latvijas Bankas ekonomikas speciālistu komentāri, raksti, blogi, prezentācijas, pētījumi un viedokļi, vienuviet sniedzot augstvērtīgu pārskatu par situāciju Latvijas tautsaimniecībā.

Latvijas Bankas ekonomisti publicēja pētījumus arī zinātniskos ekonomikas izdevumos, t.sk. Baltijas valstu ekonomisko norišu analīzi sniedzošajā *Baltic Journal of Economics*.

Lai veicinātu ekonomistu un iesaistīto pušu dziļāku izpratni un diskusiju par tautsaimniecības attīstības analīzi un nākotni, šīs tēmas aktualizētas dažādos diskusiju formātos – Latvijas Bankas rīkotajā tautsaimniecības konferencē, vairākās ekspertu sarunās, kā arī Latvijas Bankas vadībai un speciālistiem aktīvi piedaloties citu organizāciju rīkotos forumos. Latvijas Bankas 2011. gada 12. oktobrī organizētajā gadskārtējā tautsaimniecības konferencē "Globālās problēmas un lokālās iespējas: Baltijas valstu sasniegumi un perspektīvas" starptautiski eksperti, augstskolu pasniedzēji un pētnieki, uzņēmēji, finansisti un žurnālisti analizēja neseno notikušo eiro ieviešanu Igaunijā un gaidāmo tā ieviešanu Latvijā, kā arī diskutēja par to, vai Latvijā sasniegtajam eksporta kāpumam ir ilgtspējīgs pamats un kādi praktiski pasākumi veicami uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanai.

Ekspertu sarunās tika apspriestas un vērtētas aktuālās tautsaimniecības problēmas. Sarunā "Valdības parāds – cik, ko, kam un kāpēc tas maksā" globālās parādu krīzes kontekstā tika diskutēts par to, kāda ir pārāk liela valdības parāda cena, vērtēta Latvijas situācija un iezīmēta nākotnes attīstība, kā arī apkopota informācija par Eiropā veiktajiem un plānotajiem valsts parāda mazināšanas pasākumiem. Situācijā, kad, no vienas puses, valsts atgūst starptautisko uzticību un, no otras puses, uzņēmumiem akūti nepieciešamas investīcijas ražošanas jaudu paplašināšanai, tika organizēta saruna "Investīcijas Latvijā pēc globālās finanšu krīzes". Gada noslēgumā ekspertu sarunā "Ko globālās attīstības tendences nozīmē Latvijai eksportam" tika vērtēta pasaules reģionu tautsaimniecības attīstības perspektīva un tas, kā Latvijas uzņēmumiem kopā ar valsts institūcijām panākt eksporta kāpumu strauji augošajos BRICS¹ valstu tirgos.

Tautsaimniecības krīzes pārvarēšanā un nākotnes attīstībā svarīgs faktors ir iedzīvotāju vērtējums un noskaņojums, ko lielā mērā nosaka izpratne par makroekonomiskajiem procesiem un lēmumiem. Tāpēc viens no Latvijas Bankas komunikācijas virzieniem ir makroekonomisko un finanšu procesu skaidrošana gan plašai sabiedrībai, gan atsevišķām sabiedrības grupām. Sadarbībā ar Latvijas Banku un izmantojot tās speciālistu analīzi un skaidrojumus, tika sagatavots Latvijas Televīzijas izglītojošs nedēļas raidījums "Naudas zīmes" un Latvijas Radio raidījums "Lata spoguļi", kas piesaista plašu auditoriju. Latvijas Bankas speciālisti katru nedēļu sagatavoja plašsaziņas līdzekļus un sabiedrību interesējošas publikācijas par Latvijas un globālajām tautsaimniecības norisēm.

Cits ilgtermiņa projekts, kura mērķis ir veicināt aktuālo makroekonomisko tēmu pētniecību, ir studentu zinātnisko darbu konkurss, kurā 2011. gadā tika godalgoti seši darbi no 23 iesniegtajiem, turklāt pēc ilgāka pārtraukuma žūrija vienu no darbiem atzina par uzvarējušu, piešķirot pirmo vietu.

¹ Brazīlija, Krievija, Indija, Ķīna un Dienvidāfrikas Republika.

Latvijas Banka papildus monetārās politikas īstenošanai un valdības konsultēšanai naudas politikas jautājumos veic arī citus uzdevumus, kas ir tautsaimniecības un finanšu sistēmas darbības pamatā, piemēram, nodrošina tautsaimniecību ar raitu skaidrās un bezskaidrās naudas apriti. Tāpēc Latvijas Banka arī informē sabiedrību un iesaistītās puses par interesējošiem jautājumiem, jaunumiem un projektiem, kas tos skar skaidrās un bezskaidrās naudas jomā.

2011. gada 14. maijā Starptautiskajā Muzeju naktī atkal bija atvērta Latvijas Bankas vēsturiskās ēkas durvis. Muzeju nakts devīze "Kaimiņi", interpretējot to finanšu pasaules valodā, skanēja "Naudas ceļi Latvijā, Baltijā, Eiropā". Apmeklētāji ieraudzīja ne vien pasaulē godalgotās zelta un sudraba jubilejas monētas, bet arī neredzamās – bezskaidrās – naudas ceļus, kas caur Latvijas Bankas maksājumu sistēmām savieno ikvienu maksājuma veicēju (kreditēstādes, uzņēmumus un iedzīvotājus) ar maksājuma saņēmēju. Latvijas Bankas ekonomisti skaidroja Igaunijas tautsaimniecības norišu cēloņus, un viesi iepazinās ar informatīvi izglītojošā apmeklētāju centra "Naudas pasaule" ekspozīciju.

Lai noskaidrotu, kā sabiedrība vērtē jubilejas un piemiņas monētu veidošanas jomā paveikto un kādas tēmas un mākslinieciskie risinājumi šķiet pievilcīgāki, Latvijas Banka rīkoja tradicionālo sabiedrības aptauju par gada monētu un aicināja ikvienu izteikt savu viedokli par to, kura no 2010. gadā tapušajām jubilejas un piemiņas monētām ir "Latvijas gada monēta 2010". Aptauju atbalstīja publisko bibliotēku tīkls, valsts aģentūras "Kultūras informācijas sistēmas" projekts "Trešais tēva dēls", kā arī Latvijas Televīzijas raidījums "100 g kultūras", un balsojumā ar 4 192 balsīm no 11 718 par Latvijas gada monētu kļuva mākslinieka Aigara Bikšes veidotā un *Rahapaja Oy* kaltā "Dzintara monēta".

SADARBĪBA AR STARPTAUTISKAJĀM ORGANIZĀCIJĀM UN ĀRVALSTU CENTRĀLAJĀM BANKĀM

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas pārstāve ārvalstu centrālajās bankās un starptautiskajās finanšu institūcijās. Latvijas Banka var piedalīties citu starptautisko finanšu un kredīta organizāciju darbībā, kas atbilst tās mērķiem un uzdevumiem.

2011. gadā Latvijas Banka turpināja pārstāvēt Latvijas intereses SVF Pilnvaroto sanāksmēs un ikdienas jautājumu koordinēšanā. Latvijas intereses SVF tika pārstāvētas Ziemeļvalstu un Baltijas valstu grupā, kurā ietilpst Dānija, Igaunija, Islande, Latvija, Lietuva, Norvēģija, Somija un Zviedrija. Šo valstu grupu SVF Izpilddirektoru valdē pārstāvēja viens izpilddirektors, un tai kopumā bija 3.39% balsu.

Latvijas Bankas pārstāvji turpināja darboties Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejā, kas izveidota stratēģisko virzienu un vadlīniju noteikšanai un saskaņota viedokļa izstrādāšanai SVF darbības jautājumos. 2011. gada svarīgākie SVF politikas jautājumi bija starptautiskās monetārās sistēmas stiprināšana, SVF finanses un aizdošanas instrumenti, kā arī divpusējās un daudzpusējās pārraudzības jautājumi.

2011. gadā turpinājās sadarbība ar SVF, pamatojoties uz SVF lēmumu par resursu rezerves vienošanos (*Stand-By Arrangement*) 1.52 mljrd. SDR apjomā Latvijas tautsaimniecības stabilizācijas un atveseļošanas plāna īstenošanai. Saskaņā ar resursu rezerves vienošanos maijā SVF Valde apstiprināja Latvijas programmas ceturto pārskatu, savukārt decembrī, apstiprinot piekto pārskatu, SVF Valde noslēdza Latvijas programmu.

2011. gadā Latvijas Banka turpināja līdzdalību SNB.

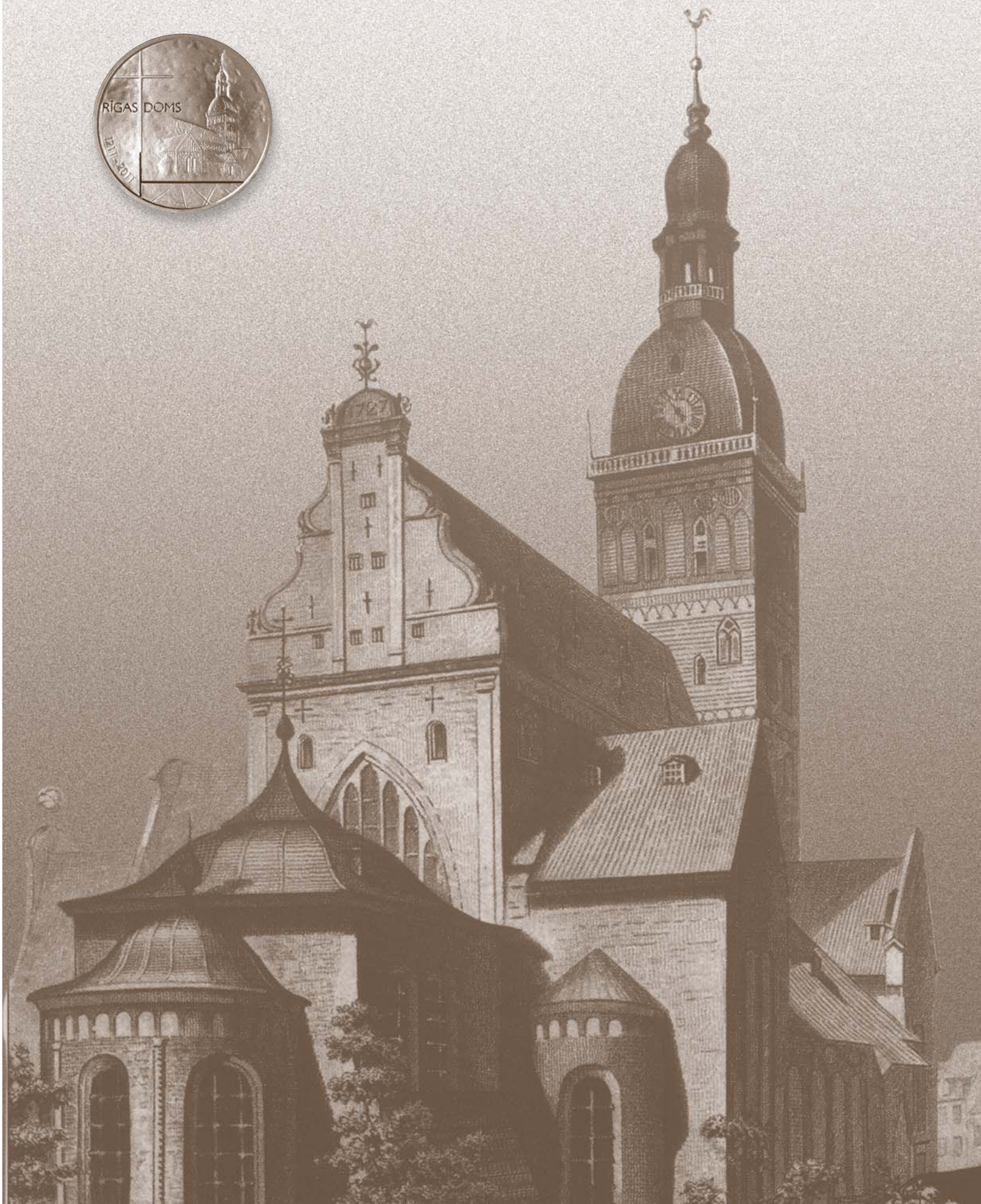
2011. gadā turpinājās Latvijas Bankas sadarbība ar citu valstu centrālajām bankām pieredzes un informācijas apmaiņas jomā. Latvijas Banka rīkoja vairākas starptautiskas sanāksmes un seminārus. Februārī norisinājās ECBS mācību seminārs "Ekonomika neekonomistiem". Maijā Latvijas Banka organizēja ECBS Maksājumu sistēmu politikas

darba grupas izbraukuma sēdi. Oktobrī Latvijas Bankas darbinieki konsultēja Kazahstānas centrālās bankas speciālistus bankas informācijas sistēmas modernizācijas un praktiskās izmantošanas jautājumos. Novembrī Latvijas Banka organizēja divus ECBS mācību seminārus par vadības un prezentēšanas prasmēm.

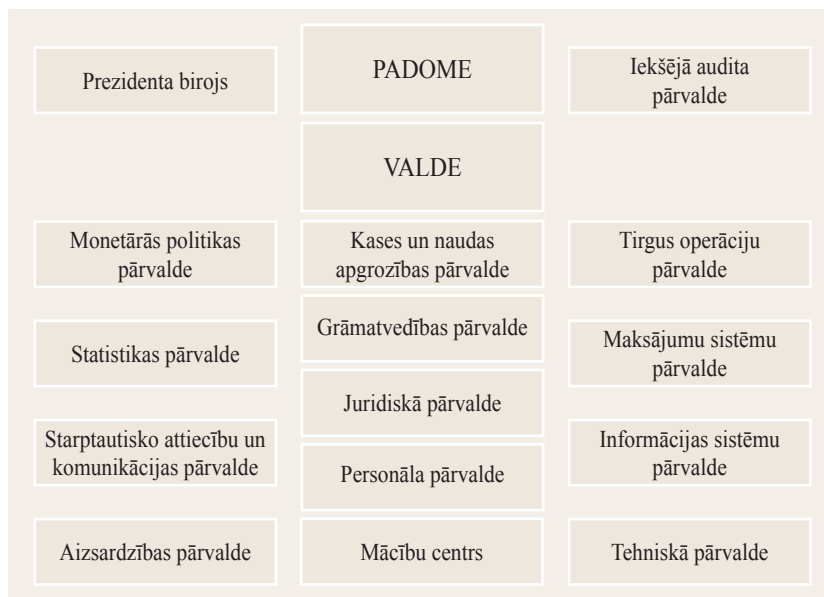
Starptautiskās finanšu organizācijas un ārvalstu centrālās bankas sniedza atbalstu Latvijas Bankai, piedāvājot iespēju piedalīties šo institūciju rīkotajos semināros unursos, kā arī saņemt konsultācijas ar centrālās bankas darbību saistītos jautājumos.

2011. gadā Latvijas Bankas darbinieki piedalījās ECB, SVF Institūta, Apvienotā Vīnes institūta, *Société Générale*, EK un *Study Center Gerzensee* organizētajosursos, kā arī Austrijas, Beļģijas, Dānijas, Francijas, Islandes, Itālijas, Lielbritānijas, Somijas un Ungārijas centrālās bankas un Pasaules Bankas rīkotajos semināros. Latvijas Bankas darbinieki devās pieredzes apmaiņas vizītēs uz Beļģijas, Igaunijas, Itālijas, Lietuvas un Zviedrijas centrālo banku.

LATVIJAS BANKAS PĀRVALDĪBA UN ORGANIZĀCIJA

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRA

LATVIJAS BANKAS PADOME

Latvijas Bankas padome pieņem lēmumus Latvijas Bankas vārdā. Latvijas Bankas padomes sastāvā ir Latvijas Bankas prezidents, prezidenta vietnieks un seši locekļi. Viņu pilnvaru laiks ir seši gadi. Latvijas Bankas padome 2011. gada beigās strādāja šādā sastāvā:

- prezidents **Ilmārs Rimševičs;**
- prezidenta vietnieks **Andris Ruselis;**
- padomes locekļi: **Leonīds Gricenko,**
Vita Pilsuma,
Zoja Razmusa,
Arvils Sautiņš,
Aivars Skopiņš.

2011. gada 17. februārī Latvijas Republikas Saeima par Latvijas Bankas padomes locekli apstiprināja Zoju Razmusu. 2011. gada 11. augustā pilnvaru laiks beidzās Latvijas Bankas padomes loceklei Valentīnai Zeilei. No 2011. gada 12. augusta viena Latvijas Bankas padomes locekļa vieta ir brīva.

Latvijas Bankas padomes sēdes sasauc pēc vajadzības, bet ne retāk kā reizi ceturksnī. 2011. gadā notika 10 Latvijas Bankas padomes sēžu. Lai noteiktu un īstenotu monetāro politiku, Latvijas Bankas padome veica padziļinātu monetāro un ekonomisko norišu novērtējumu un pieņēma ar monetārās politikas īstenošanu saistītus tiesību aktus (t.sk. trīs tiesību aktus par monetārās politikas instrumentu izmantošanu).

Īstenojot pārējos likumā "Par Latvijas Banku" noteiktos uzdevumus, Latvijas Bankas padome 2011. gadā kopumā pieņēma 81 tiesību aktu (t.sk. maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu darbības un pārraudzības jomā – 10, Kredītu reģistra darbības jomā – 3, ārvalstu rezervju pārvaldīšanas jomā – 3, finanšu tirgus un monetārās statistikas jomā – 3, skaidrās naudas apgrozības jautājumos – 4 un ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas licencēšanas un uzraudzības jomā – 4).

LATVIJAS BANKAS VALDE

Latvijas Bankas praktiskā darba veikšanai un operatīvajai vadīšanai Latvijas Bankas padome izveido pastāvīgi strādājošu Latvijas Bankas valdi sešu cilvēku sastāvā. Latvijas Bankas valde 2011. gadā strādāja šādā sastāvā:

- valdes priekšsēdētājs **Māris Kālis;**
- valdes priekšsēdētāja vietnieks **Reinis Jakovļevs;**
- valdes locekļi: **Andris Nīkitins,**
Harijs Ozols,
Ilze Posuma,
Raivo Vanags.

Latvijas Bankas valde vadīja bankas darbu, ievērojot likuma "Par Latvijas Banku" un citu tiesību aktu prasības un īstenojot Latvijas Bankas padomes lēmumus monetārās politikas un citās centrālās bankas darbības jomās. Latvijas Bankas valde pieņēma 138 tiesību aktus centrālās bankas praktiskā darba vadības jomās. Latvijas Bankas valde sagatavoja 32 Latvijas Bankas padomes tiesību aktu projektus un iesniedza izskatīšanai Latvijas Bankas padomē 20 ziņojumu par centrālās bankas darbības jautājumiem.

LATVIJAS BANKAS DARBINIEKI

Latvijas Bankā 2011. gada beigās strādāja 556 darbinieki, t.sk. 15 darbinieku, ar kuriem darba līgums noslēgts uz noteiktu laiku (2010. gada beigās – attiecīgi 570 un 13 darbinieku). 2011. gada beigās 58% Latvijas Bankas darbinieku bija vīrieši un 42% – sievietes.

Lai nodrošinātu informācijas apmaiņu starp Latvijas Banku un ES institūcijām, 2011. gadā darbu turpināja nozares padomnieks, Latvijas Bankas specializētais atašejs Latvijas Republikas Pastāvīgajā pārstāvniecībā ES.

2011. gadā turpinājās Latvijas Bankas struktūras pilnveide. Lai uzlabotu darba organizāciju un nodrošinātu efektīvāku Latvijas Bankas funkcijas – skaidrās naudas apgrozībā nodrošināšanas – izpildi, veiktas strukturālas pārmaiņas, Kases un naudas apgrozības pārvaldē ietverot Rīgas filiāli, Daugavpils filiāli un Liepājas filiāli.

LATVIJAS BANKAS KOMISIJAS UN KOMITEJAS

Lai nodrošinātu veiksmīgu un drošu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi, 2011. gadā darbu turpināja vairākas Latvijas Bankas padomes, Latvijas Bankas prezidenta un Latvijas Bankas valdes apstiprinātas komitejas, komisijas un darba grupas. Latvijas Bankā darbojās šādas ar centrālās bankas pamatdarbību saistītas komitejas un komisijas.

Eiro ieviešanas sagatavošanā būtisks bija Latvijas Bankas darba grupas eiro norēķinu ieviešanai ieguldījums (tās mērķis ir nodrošināt veiksmīgu eiro skaidrās un bezskaidrās naudas norēķinu ieviešanu Latvijas Republikā), bet darbu koordinēja un informācijas apriti nodrošināja Latvijas Bankas darba grupa sadarbībai ar ECBS.

Latvijas Bankas revīzijas komiteja Latvijas Bankas padomes uzdevumā pārraudzīja iekšējā audita funkciju, Latvijas Bankas ārējo revidentu darbību un finanšu pārskatu sagatavošanu, kā arī veicināja Latvijas Bankas iekšējās kontroles sistēmas darbību. Dažādu ar drošību saistītu jautājumu risināja Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija. Latvijas Bankas informācijas sistēmu vadības komiteja pārraudzīja un koordinēja ar Latvijas Bankas informācijas sistēmu darbību, drošību un attīstību, kā arī ar personas datu apstrādi saistītos jautājumus. Savukārt darbības risku pārvaldīšanu Latvijas Bankā pārraudzīja Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteja.

Latvijas Bankas budžeta komisija	Latvijas Bankas lata banknošu kvalitātes noteikšanas komisija
Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteja	Latvijas Bankas lata naudas zīmju ekspertīzes komisija
Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija	Latvijas Bankas licencēšanas komisija
Latvijas Bankas dokumentu un arhīva pārvaldības ekspertu komisija	Latvijas Bankas monētu dizaina komisija
Latvijas Bankas ētikas komiteja	Latvijas Bankas revīzijas komiteja
Latvijas Bankas informācijas sistēmu vadības komiteja	Latvijas Bankas RIGIBID un RIGIBOR komisija
Latvijas Bankas investīciju komiteja	

Latvijas Bankas lata banknošu kvalitātes noteikšanas komisija uzraudzīja Latvijas Bankas banknošu nolietotības, tīrības un bojājumu līmeni, savukārt Latvijas Bankas lata naudas zīmju ekspertīzes komisija identificēja lata naudas zīmju viltojumus, kā arī noteica, vai bojātās lata naudas zīmes atzīstamas par pilnvērtīgiem maksāšanas līdzekļiem un aizstājamas ar derīgām lata naudas zīmēm. Lai nodrošinātu ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirksanai un pārdošanai kā finanšu pakalpojumam izvirzīto prasību izpildi, Latvijas Bankas licencēšanas komisija izsniedza licences kapitālsabiedrībām ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirksanai un pārdošanai komercdarbības veidā.

Latvijas Bankas operacionālā darba vadībā ieguldījumu deva Latvijas Bankas budžeta komisija, kuras mērķis ir izvērtēt un iesniegt Latvijas Bankas budžeta projektu apstiprināšanai Latvijas Bankas padomē, nodrošinot Latvijas Bankas finanšu resursu lietderīgu izlietojumu paredzētajiem mērķiem, kā arī sekot finanšu resursu izlietojuma kontrolei.

Latvijas Bankas investīciju komiteja izstrādāja un noteica ārvalstu rezervju pārvaldīšanas stratēģiju un taktiku atbilstoši Latvijas Bankas padomes kārtībai "Latvijas Bankas ārvalstu rezervju pārvaldīšanas vadlīnijas". Latvijas Bankas RIGIBID un RIGIBOR komisija koordinēja visus pasākumus, kas saistīti ar RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanu.

Savukārt Latvijas Bankas dokumentu un arhīva pārvaldības ekspertu komisija, kuras mērķis ir veikt dokumentu vērtības ekspertīzi, sagatavot lietu nomenklatūru, noteikt dokumentu glabāšanas termiņus un risināt citus ar dokumentu pārvaldību saistītus jautājumus, nodrošināja "Dokumentu pārvaldības kārtības Latvijas Bankā" un Arhīvu likuma prasību īstenošanu Latvijas Bankas arhīva darba kontekstā. Latvijas Bankas ētikas komiteja pārraudzīja "Latvijas Bankas ētikas kodeksa" īstenošanu.

PĀRVALDĪBAS PRINCIPI UN ATTĪSTĪBA

Latvijas Bankas pārvaldībai jānodrošina teicama likumā "Par Latvijas Banku" noteikto uzdevumu izpilde un šāda spēja jāuztur ilgtermiņā. Latvijas Bankas pārvaldībā izmanto ciklu "Plāno – Dari – Pārbaudi – Rīkojies", kas ir arī pamatā vispārējās novērtēšanas modelim (*Common Assessment Framework*), kuru Latvijas Banka izmanto pārvaldības procesu pilnveidei. Tas dod iespēju atklāt nepilnības stratēģijas, resursu, darbinieku un procesu vadības un līderības jomā un novērtēt attiecībā uz klientiem, darbiniekiem un sabiedrību kopumā sasniegtos rezultātus.

Latvijas Bankas vīzijas, misijas un vērtību vēstījumi ir pamats darbībai un attīstības plānošanai. 2011. gadā beidzās stratēģiskās plānošanas posms un tika identificēti stratēģiskie mērķi nākamajiem četriem gadiem. Noteiktas četras jomas, kurām Latvijas Banka

pievērsīs pastiprinātu uzmanību. Šajā periodā būs svarīgi nodrošināt pamatuzdevumu kvalitatīvu izpildi, veicināt pievienošanos eiro zonai, stiprināt saikni ar sabiedrību, pilnveidot profesionālo kompetenci un uzlabot darba sniegumu.

Latvijas Bankas panākumus ikdienas uzdevumu veikšanā nodrošina darbinieki, un būtiski tās veiksmīgas darbības priekšnoteikumi ir darbinieku motivācija, radoša pieeja un atbildība. Latvijas Bankas pamatvērtības ir virzība uz pakalpojumu kvalitāti un rezultātu, modernu tehnoloģiju un korporatīvās vadības atzinumu izmantošana, komandas darbs, labvēlīgas darba vides uzturēšana, profesionalitāte, ētiska attieksme pret darbu un kolēģiem un pilsoniskās īpašības.

Katru gadu tiek vērtēts noteikto mērķu sasniegšanā paveiktais. Ikdienā tiek novērota funkciju un procesu izpilde, divas reizes gadā notiek darba plānu izpildes kontrole, un katru otro gadu tiek organizētas klientu aptaujas, aicinot viņus vērtēt Latvijas Bankas pakalpojumu kvalitāti, to pieejamību un ērtumu, darbinieku kompetenci un atsaucību. Latvijas Bankas valde novērtē Latvijas Bankas darbību kopumā un reizi gadā iesniedz Latvijas Bankas padomei ziņojumu, kurā ietverta informācija par stratēģisko mērķu sasniegšanas pakāpi, funkciju mērķu sasniegšanas rādītājiem, klientu aptaujas un darbinieku aptaujas rezultātiem, darbinieku un klientu sūdzībām un ieteikumiem un darbības risku un darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas rezultātiem.

Darbinieku aptaujā iegūts atbalsta funkciju izpildes kvalitātes vērtējums. 2011. gadā visaugstāk vērtēti fiziskās aizsardzības nodrošināšanas, grāmatvedības, bibliotēkas, biroja tehnikas uzturēšanas un sakaru pakalpojumi. Jomas, kas novērtētas zemāk, tika analizētas pēc būtības, nosakot nepieciešamos funkciju un procesu izpildes uzlabojumus. Klientu aptauja 2011. gadā netika veikta, tā atkal plānota 2012. gadā.

2011. gadā īstenoti dažādi pasākumi ikdienas darba vides un efektivitātes uzlabošanai. Tika pabeigta darba izpildes vadības sistēmas ieviešanas pilotprojekta otrā kārtā. Dokumentu pārvaldības kārtība uzlabota, īstenojot iekšējā audita ieteikumus, ieviešot ECB vadlīniju "Kopīgi noteikumi un standartu minimums darbam ar sensitīvu ECBS informāciju" (*Common rules and minimum standards for the treatment of sensitive ESCB information*) prasības un Latvijas Bankas tiesību aktu projektu iesniegšanas kārtības pārmaiņu rezultātā nodrošinot augstāku dokumentu plūsmas elektronizācijas pakāpi. Izveidota jauna tiesību aktu projektu iesniegšanas sistēma, t.sk. precizēta dokumentu sagatavju lietošanas kārtība. 2011. gadā pilnveidota Latvijas Bankas tiesību aktu elektroniskā bibliotēka, uzlabojot dokumentu meklēšanas iespēju, un uzsākts Starpgadījumu un incidentu reģistra pilnveides projekts. Savukārt darbinieki papildinājuši zināšanas risku pārvaldības un informācijas aizsardzības jomā. Uzlaboti datortelefonu sakari un pilnveidots Latvijas Bankas informatīvā tālruņa apkalpošanas process.

RESURSU PĀRVALDĪBA

PERSONĀLA RESURSI

Latvijas Banka 2011. gadā turpināja īstenot personāla politikas pamatprincipus, piesaistot kvalificētus un profesionālus darbiniekus un veidojot ilgtermiņa darba attiecības, radot motivējošu darba vidi, veicinot profesionālo pilnveidi, attīstību un vienlaikus sagaidot no darbinieka kvalitatīvu darbu, izvirzīto mērķu sasniegšanu, iniciatīvu, radošu pieeju un lojalitāti.

Latvijas Banka personāla attīstības nolūkos līdzīgi kā iepriekšējos gados izmantoja darbinieku iekšējo un ārējo rotāciju un personāla mācības. Iekšējā rotācija ļauj darbiniekiem paplašināt profesionālās zināšanas, attīstīt prasmes un veidot karjeras izaugsmi Latvijas Bankā. Ārējā rotācija ļauj darbiniekiem paplašināt starptautisko darba pieredzi.

2011. gadā turpinājās 2010. gadā uzsāktais pilotprojekts jaunas darba izpildes vadības

sistēmas izstrādei. Pilotprojektā piedalījās Grāmatvedības pārvalde, Iekšējā audita pārvalde, Tirgus operāciju pārvalde, Kases un naudas apgrozības pārvalde un Personāla pārvalde. Vēlme veidot strukturētu darba izpildes vadības sistēmu, kas veicinātu Latvijas Bankas mērķu sasniegšanu un ļautu nodrošināt racionālāku darbinieku attīstības plānošanu un īstenošanu, bija viens no galvenajiem iemesliem, kas noteica jaunas darba izpildes vadības sistēmas izstrādes nepieciešamību.

Jaunā darba izpildes vadības sistēma nodrošina to, ka darbinieku mērķi un uzdevumi pamatojas uz Latvijas Bankas stratēģiskajiem, funkciju un procesu mērķiem, un darbinieku darba sniegums ir vērst uz konkrētu Latvijas Bankas mērķu sasniegšanu un uzdevumu izpildi. Visiem mērķiem un uzdevumiem noteikti mērāmi snieguma rādītāji. Darbinieku attīstības plānošanu un īstenošanu nosaka darbinieku profesionālo un sociālo kompetenču pilnveides vajadzības. Jaunā darba izpildes vadības kārtība Latvijas Bankā pilnībā tiks ieviesta ar 2012. gadu.

2011. gadā trīs darbinieki tika pārcelti augstākā amatā citā Latvijas Bankas struktūrvienībā, 21 darbinieks tika paaugstināts amatā attiecīgajā Latvijas Bankas struktūrvienībā un viens darbinieks aizstāja ilgstošā prombūtnē esošu darbinieku. ECB īstermiņa norīkojuma programmā darba pieredzi, papildinot zināšanas ekonomikā, guva četri darbinieki, trīs darbinieki stažējās citās centrālajās bankās (*Oesterreichische Nationalbank*, *Sveriges Riksbank* un *Banca d'Italia*), bet viens Latvijas Bankas darbinieks guva darba pieredzi SVF. 2011. gadā viens Latvijas Bankas darbinieks uzsāka īstermiņa darbu EK nacionālā eksperta amatā.

Nozīmīgs personāla politikas elements ir darbinieka un Latvijas Bankas kopīga atbildība par mācībām un attīstību. To īstenojot, Latvijas Banka nodrošina budžeta resursus un mācību programmu piedāvājumu, savukārt darbiniekam nepārtraukti jāpilnveido profesionālās zināšanas un prasmes. Ar Latvijas Bankas darbinieku mācībām saistīto izdevumu apjoms atbilda 1.4% no darba samaksas apjoma (2010. gadā – 1.5%).

Latvijas Bankas darbinieki turpināja papildināt profesionālās zināšanas, gūstot jaunāko informāciju monetārās politikas, finanšu stabilitātes, makroekonomikas, ekonometrijas, finanšu tirgus, statistikas, banku grāmatvedības, audita, personāla vadības, juridiskajā, tulkošanas, risku vadības un informācijas tehnoloģiju jomā. Vairāki Latvijas Bankas darbinieki veiksmīgi piedalījās starptautiskās profesionālās sertifikācijas programmās.

2011. gada nogalē tika organizēti semināri visiem Latvijas Bankas struktūrvienību un daļu vadītājiem, lai viņus iepazīstinātu ar jauno darba izpildes vadības sistēmu un pilnveidotu vadītāju darba izpildes pārrunu vadīšanas prasmes.

2011. gadā Personāla pārvalde, lai padziļinātu darbinieku zināšanas par Latvijas Bankas funkcijām un informētu par aktualitātēm, organizēja Latvijas Bankas speciālistu vadītus seminārus par SEPA projektu Latvijā un nacionālo maksājumu sistēmu, par aktuālākajiem makroekonomikas jautājumiem, bankas darbības risku pārvaldīšanu un citiem būtiskiem ar Latvijas Bankas darbību saistītiem jautājumiem.

FINANŠU RESURSI

Latvijas Bankas finanšu vadības sistēma veidota tā, lai nodrošinātu atbalstu lēmumu pieņemšanai, finanšu risku pārvaldīšanu un finanšu līdzekļu lietderīgu izmantošanu.

Latvijas Banka savu darbību galvenokārt finansē no ārvalstu valūtas un zelta rezervju pārvaldīšanas ienākumiem. Latvijas Banka nesāņem finansējumu no valsts budžeta, bet veic maksājumus tajā 65% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas. Latvijas Banka 2011. gadā guva 32.0 milj. latu peļņu, no kuras valsts ieņēmumos ieskaitīs 20.8 milj. latu. Latvijas Banka no tās 2006.–2010. gada peļņas kopumā ieskaitījusi valsts ieņēmumos 115.9 milj. latu.

Nozīmīgākie Latvijas Bankas finanšu darījumi saistīti ar ārvalstu rezervju pārvaldīšanu un monetārās politikas īstenošanu. Ārvalstu rezervju pārvaldīšana tiek veikta atbilstoši Latvijas Bankas padomes pieņemtajās "Latvijas Bankas ārvalstu rezervju pārvaldīšanas vadlīnijās" noteiktajiem pamatprincipiem, kas ietver ārvalstu rezervju vērtības saglabāšanu, to likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu pieļaujamā riska ietvaros, nenonākot pretrunā ar Latvijas Bankas īstenoto monetāro politiku. Savukārt ar monetārās politikas īstenošanu saistītās operācijas Latvijas Banka veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemtajiem "Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanas noteikumiem".

Lai nodrošinātu vispusīgu un caurredzamu informāciju par Latvijas Bankas finanšu darījumiem, finanšu riskiem un to vadību, kā arī Latvijas Bankas darbības rezultātiem, Latvijas Banka sagatavo un publisko gada finanšu pārskatus. Tos sagatavo saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku", kārtojot grāmatvedību atbilstoši Latvijas Bankas valdes pieņemtajai "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības kārtībai" un citiem Latvijas Bankas normatīvajiem aktiem, ievērojot likuma "Par Latvijas Banku" un citu Latvijas Bankai saistošo Latvijas Republikas normatīvo aktu prasības. "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politika" nosaka, ka tos notikumus un Latvijas Bankas finanšu darījumus, kuri saistīti ar monetārās politikas īstenošanu, ārvalstu rezervju pārvaldīšanu, kā arī līdzdalību ECB kapitālā, grāmato saskaņā ar tiesību aktos par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanu ECBS noteikto, vienlaikus ievērojot to, ka Latvijas Banka nav Eirosistēmas dalībniece. Šī politika arī nosaka prasības skaidrojumu sniegšanai gada finanšu pārskatos. 2011. gadā Latvijas Bankas padome grozīja "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku", nosakot, ka pašu kapitāla instrumentus uzrāda bilancē patiesajā vērtībā, izņemot līdzdalību ECB kapitālā, ko bilancē uzrāda sākotnējo izmaksu vērtībā.

Latvijas Banka publicē katra mēneša slēguma bilanci un tās skaidrojumus un citu finanšu informāciju, kas pieejama arī Latvijas Bankas interneta vietnē. Integrētā bankas informācijas sistēma nodrošina standartizētu, automatizētu, drošu un efektīvu Latvijas Bankas finanšu darījumu veikšanu, to vienotu uzskaiti un finanšu pārskatu sagatavošanu. Latvijas Bankas vadībai un darbiniekiem pieejama arī dienas informācija par Latvijas Bankas finansiālo stāvokli, darbības rezultātiem un budžeta izpildes gaitu. Iekšējās finanšu kontroles sistēmas ietvaros Latvijas Bankas vadība regulāri izvērtē Latvijas Bankas aktīvu un saistību, kā arī ienākumu un izdevumu pārmaiņas, īpašu uzmanību pievēršot gan ārvalstu valūtas un zelta rezervju pārvaldīšanas rezultātiem, gan administratīvo izdevumu un ilgtermiņa ieguldījumu atbilstībai apstiprinātajam Latvijas Bankas budžetam.

Latvijas Bankas gada budžetu apstiprina Latvijas Bankas padome, un tā vadība tiek īstenota saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas budžeta vadības kārtību", kuras mērķis ir nodrošināt Latvijas Bankas finanšu līdzekļu lietderīgu izmantošanu un kurā noteikta Latvijas Bankas budžeta sagatavošanas, apstiprināšanas un izpildes kontroles kārtība. Budžeta vadības ietvaros Latvijas Banka pastāvīgi izvērtē katra projekta mērķtiecību, izmaksas un cilvēkresursus, lai nodrošinātu lietderīgu līdzekļu izlietojumu. Lai nodrošinātu iekšējā audita funkcijas neatkarību, Latvijas Bankas padome apstiprina arī Iekšējā audita pārvaldes izdevumu plānu.

Latvijas Bankas padome izveidojusi budžeta komisiju, kuras sastāvā ir vismaz pieci Latvijas Bankas padomes locekļi. Latvijas Bankas budžeta komisijas galvenie uzdevumi ir Latvijas Bankas valdes sagatavotā budžeta projekta izvērtēšana un budžeta izpildes gaitas pārraudzība. Savukārt Latvijas Bankas valdes galvenie budžeta vadības uzdevumi ir kopā ar attiecīgo Latvijas Bankas struktūrvienību vadītājiem sagatavot un iesniegt Latvijas Bankas budžeta komisijai un Latvijas Bankas padomei budžeta projektu un regulāri sniegt ziņojumus par budžeta izpildes gaitu.

INFRASTRUKTŪRAS RESURSI

Inženiertehniskās infrastruktūras resursi

Ēkas

Latvijas Banka uztur labā kārtībā tās darbībai nepieciešamo infrastruktūru. Gatavojoties eiro ieviešanai un ņemot vērā nepieciešamību ērti un droši apkalpot apmeklētājus vienlaikus vairākās kasēs, 2011. gadā, turpinot Latvijas Bankas ēkas K. Valdemāra ielā 1B, Rīgā, restaurācijas un rekonstrukcijas projekta īstenošanu, uzsākti būvdarbi, kurus saskaņā ar iepirkuma procedūras rezultātā noslēgtu būvniecības darbu līgumu 4.2 milj. latu apjomā veic SIA "Skonto Būve". Paredzams, ka ēku varēs sākt izmantot 2012. gada vidū. Restaurētajā un rekonstruētajā ēkā paredzēts izvietot Statistikas pārvaldes, Maksājumu sistēmu pārvaldes un Kases un naudas apgrozības pārvaldes darba telpas un izveidot konferenču, semināru un mācību telpas, telpas Kredītu reģistra ziņu saņēmēju apkalpošanai, kā arī kases bloku.

Sakarā ar to, ka Statistikas pārvaldes darba telpas atrodas rekonstruējamā ēkā, lai to atbrīvotu būvdarbu veikšanai, kopš 2010. gada maija Statistikas pārvaldes vajadzībām no VAS "Valsts nekustamie īpašumi" tiek nomātas telpas ēkā Pils laukumā 4, Rīgā.

2011. gadā veikts Latvijas Bankas ēkas K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā, jumta remonts. Nelieli būvdarbi veikti arī Daugavpils filiāles, Liepājas filiāles un Mācību centra ēkās.

Inženiertehniskās sistēmas

Pilnveidojot Latvijas Bankas drošību, 2011. gadā tika turpināts Latvijas Bankas video-novērošanas un videoieraksta sistēmu rekonstrukcijas projekts, pabeidzot tā īstenošanu Daugavpils filiāles un Liepājas filiāles ēkās.

2011. gadā veikta ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas rekonstrukcija Daugavpils filiāles ēkā, pabeigta jauno ārējās elektroapgādes līniju ierīkošana Latvijas Bankas ēkām K. Valdemāra ielā 2A un K. Valdemāra ielā 1B, Rīgā. Lai pilnveidotu Latvijas Bankas ēku elektroietaišu darbības nepārtrauktību, uzsākta projekta īstenošana visās Latvijas Bankas ēkās, izņemot Mācību centra ēku.

Latvijas Bankas videonovērošanas un videoieraksta sistēmu rekonstrukcijas projektu un ēku elektroietaišu rekonstrukcijas projektu paredzēts pabeigt 2012. gadā.

Informācijas tehnoloģiskie resursi

2011. gadā Latvijas Bankā izveidota nepieciešamā informācijas sistēmu infrastruktūra *CashSSP* sistēmas ieviešanai Latvijā, ietverot gan datortehnikas un citu ierīču apvienošanu vienotā datortīklā, gan drošu ārējo savienojumu izveidi, gan savienojumus ar citām Latvijas Bankas informācijas sistēmām un pārmaiņas tajās.

2011. gadā tika turpināta Latvijas Bankas elektroniskās dokumentu pārvaldības sistēmas pilnveide, modernizējot vienoto Latvijas Bankas tiesību aktu bibliotēku un Latvijas Bankas tiesību aktu projektu un sēžu pārvaldības servisu, nodrošinot vienotu visu Latvijas Bankas tiesību aktu uzturēšanu, detalizētāku aprakstīšanu, plašākas atlases un meklēšanas iespējas, tiesību aktu projektu pārvaldības procesa standartizēšanu un pilnīgāku elektronizēšanu, kā arī citas iespējas, kas uzlabo darba efektivitāti, arvien augot informācijas apjomam un aprites ātrumam. Izstrādāts un ieviests Latvijas Bankas audiovizuālo dokumentu arhīva tehniskais risinājums. Arhīvā tiks nodrošināta visu būtisko Latvijas Bankas audiovizuālo materiālu ievietošana, aprakstīšana un pieejamība.

2011. gadā uzsākts un daļēji īstenots Latvijas Bankas lokālā datortīkla modernizācijas projekts, lai ar modernu, funkcionālu, ātrdarbīgu, drošu un no ieviešanas un uzturēšanas kopējo izmaksu viedokļa efektīvu risinājumu nodrošinātu Latvijas Bankas datortīkla

veiksmīgu funkcionēšanu bez nepieciešamības vairāku turpmāko gadu laikā veikt tajā būtiskas papildu investīcijas.

2011. gadā tika turpināts serveru virtualizācijas projekts, nodrošinot papildu serveru resursu konsolidāciju un samazinot fizisko serveru skaitu, tādējādi veicinot vēl efektīvāku serveru resursu izmantošanu.

Veikta visu centralizēti izstrādāto informācijas sistēmu datubāzu vadības sistēmas modernizācija, tādējādi nodrošinot vienotu, drošu, funkcionālu un nākotnes attīstībai atvērtu tehnisko platformu visām Latvijas Bankā izstrādātajām informācijas sistēmām.

Turpinājās vienotā telekomunikāciju risinājuma projekts, lai nodrošinātu gan izmantotās informācijas sistēmas tehnisko modernizāciju, kas veicina plašāku funkcionalitāti un kvalitatīvāku darbību, gan arvien lielākai daļai Latvijas Bankas darbinieku nodrošinot ievērojami plašāku funkcionalitāti, t.sk. operatīvāku un daudzpusīgāku saziņu un informācijas apriti, kas nepieciešama kvalitatīvai darba pienākumu veikšanai.

Vides resursu efektīvāka izmantošana

Latvijas Banka ir videi draudzīga iestāde. Pēdējos gados tā dažādās jomās īstenojusi vairākus projektus vides resursu efektīvākai izmantošanai.

Veikti vairāki pasākumi, lai samazinātu papīra (attiecīgi arī tā ražošanai nepieciešamo resursu) izmantošanu. Latvijas Bankā pilnībā elektronizēta dokumentu aprīte, būtiski samazinot dokumentu drukāšanas nepieciešamību. Savukārt izlietotais papīrs tiek nodots otrreizējai pārstrādei.

Ieviests drukas iekārtu izejmateriālus (toneri, tinti un papīru) taupošs drukāšanas režīms, nodrošinot mazāku to patēriņa apjomu un nepieciešamā papīra daudzumu (izmantojot abpusējās drukāšanas iespējas). Darbinieki mudināti izmantot ekonomiskāku informācijas drukāšanas režīmu, novērtējot drukāšanas (īpaši krāsainu materiālu drukāšanas) nepieciešamību. Latvijas Bankas nosūtītajām e-pasta vēstulēm pievienota informācija ar lūgumu izvērtēt to drukāšanas nepieciešamību, aicinot samazināt nelietderīgu dabas resursu patēriņu.

Energoefektivitātes jomā Latvijas Bankā īstenoti vairāki tehnisko iekārtu modernizācijas projekti, tādējādi samazinot attiecīgo iekārtu darbībai nepieciešamā elektrības patēriņa apjomu. Energoefektivitātes rādītājs tiek ņemts vērā, arī atjaunojot datortehniku un citas tehniskās iekārtas.

Veiksmīgi īstenojot serveru virtualizāciju un to resursu konsolidāciju, nozīmīgi samazināts serveriem nepieciešamās elektrības patēriņa apjoms un to radītā siltuma daudzums (līdz ar to – arī to dzesēšanai nepieciešamais resursu izlietojums). Būtisks elektrības patēriņa samazinājums panākts, aizstājot viena datorlietotāja rīcībā esošo stacionāro un portatīvo datoru ar portatīvo datoru un dokstacijas risinājumu un tādējādi samazinot kopējo datoru skaitu, kā arī nodrošinot to, ka tie datori, kuru izslēgšana netraucē apkalpot datorsistēmas, ārpus darba laika tiek izslēgti.

Latvijas Banka rūpējās par ekonomisku elektroenerģijas izmantošanu. Latvijas Bankas ēkas K. Valdemāra ielā 1B, Rīgā, rekonstrukcija ietver vairākus pasākumus, lai šīs ēkas uzturēšana būtu pēc iespējas energoefektīvāka.

RISKU PĀRVALDĪŠANA

Latvijas Bankā tiek pārvaldīti stratēģiskie, finanšu un darbības riski. Risku pārvaldīšanu Latvijas Bankā nosaka Latvijas Bankas padomes pieņemtā "Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas politika", "Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas politika", "Latvijas Bankas informācijas un informācijas sistēmu drošības politika" un "Latvijas

Bankas fiziskās drošības politika". Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija nodrošina šo politiku īstenošanas vispusīgu un vienotu pārraudzību.

Ar Latvijas Bankas ārvalstu rezervēm saistītie finanšu riski tiek pārvaldīti saskaņā ar "Latvijas Bankas ārvalstu rezervju pārvaldīšanas vadlīnijām", ko Latvijas Bankas padome pārskata ne retāk kā reizi gadā un, ja nepieciešams, veic tajās grozījumus.

Darbības riskus Latvijas Bankā saskaņā ar Latvijas Bankas valdes pieņemto "Latvijas Bankas darbības risku pārvaldīšanas kārtību" pārvalda procesos un projektos. Procesi tiek klasificēti pēc svarīguma un kritiskuma atkarībā no to ietekmes uz Latvijas Bankas pamatfunkciju izpildi vai Latvijas Bankas mērķu sasniegšanu. Riski tiek identificēti, analizēti un novērtēti, nosakot risku ierobežošanai piemērotāko rīcību. Darbības risku pārvaldīšanu veic par Latvijas Bankas procesu izpildi atbildīgās Latvijas Bankas struktūrvienības, projektu vadītāji un citi Latvijas Bankas darbinieki.

Darbības risku pārvaldīšanu pārrauga Latvijas Bankas valdes izveidotā Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteja, kas ikdienā nodrošina darbības risku pārvaldīšanas procesa ietvaros veicamo pasākumu koordinēšanu un sniedz atbalstu Latvijas Bankas valdei darbības risku pārvaldīšanas jomā.

Latvijas Bankas darbības nepārtrauktība tiek pārvaldīta ar mērķi nodrošināt Latvijas Bankas kritiskā procesa izpildes nepārtrauktību vai izpildes atjaunošanu atbilstošā līmenī un pieņemamā laikā kritiskā procesa izpildes pārtraukuma gadījumā, kā arī efektīvu incidenta un krīzes pārvaldīšanu. Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas procesa ietvaros 2011. gadā galvenā uzmanība tika pievērsta darbības nepārtrauktības nodrošināšanas rīcības plānu pilnveidošanai.

2011. gadā tika turpināta kritisko un svarīgo Latvijas Bankas informācijas sistēmu risku analīze saskaņā ar informācijas sistēmu risku pārvaldības metodoloģiju. Risku analīze tiek veikta arī informācijas sistēmu izstrādes vai pilnveides projektos.

2011. gada aprīlī Latvijas Bankas valde izskatīja un apstiprināja Latvijas Bankas risku pārskatu un sniedza ziņojumu Latvijas Bankas padomei par situāciju risku pārvaldīšanā iepriekšējā gadā. Latvijas Banka netika pakļauta tādiem apdraudējumiem, kuri būtiski traucētu tās darbību. Darbinieki izglītoti informācijas, informācijas sistēmu drošības, darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas un darbības risku pārvaldīšanas jomā.

IEKŠĒJAIS UN ĀRĒJAIS AUDITS

Iekšējais audits, objektīvi pārbaudot Latvijas Bankas funkcijas un procesus, sniedz Latvijas Bankas vadībai neatkarīgu vērtējumu par risku vadības, kontroles sistēmas un procesu efektivitāti, kā arī sniedz konsultācijas to pilnveidei. Iekšējo auditu Latvijas Bankā veic Iekšējā audita pārvalde. Latvijas Bankā darbojas revīzijas komiteja, kas pārrauga un palīdz pilnveidot iekšējo auditu.

Iekšējo auditu organizē un veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas iekšējā audita politiku". Iekšējo auditu veic, ievērojot Iekšējo auditoru institūta "Iekšējā audita profesionālās prakses starptautiskos standartus" un "Ētikas kodeksu", kā arī *CobiT (Control Objectives for Information and Related Technology)* un *ISACA (Information System Audit and Control Association)* standartus.

Iekšējā audita darbības atbilstību Iekšējo auditoru institūta "Iekšējā audita profesionālās prakses starptautiskajiem standartiem" un "Ētikas kodeksam" apliecinājis 2010. gadā veiktais ārējais iekšējā audita kvalitātes novērtējums.

Iekšējais audits aptver visas Latvijas Bankas darbības jomas. Iekšējos auditus plāno un veic, pamatojoties uz risku novērtējumu. Par katra iekšējā audita rezultātiem Iekšējā

audita pārvaldes vadītājs ziņo Latvijas Bankas prezidentam un Latvijas Bankas revīzijas komitejai. Reizi ceturksnī Latvijas Bankas revīzijas komiteja kopā ar Iekšējā audita pārvaldes vadītāju izskata iekšējo auditu rezultātus, ieteikumus un to ieviešanas gaitu. Par iekšējā audita darbību reizi gadā tiek ziņots Latvijas Bankas padomei.

Iekšējā audita pārvalde veic iekšējos auditus Latvijas Bankā arī saskaņā ar ECBS Iekšējo auditoru komitejas (IAC) apstiprināto auditu plānu, kā arī 2011. gadā Iekšējā audita pārvaldes darbinieks veica ECBS IAC apstiprināto auditu *Magyar Nemzeti Bank*.

Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas pārskata gada saimnieciskās darbības un finanšu pārskatu revīziju veic revīzijas komisija, kuras personālsastāvu apstiprina Latvijas Republikas Valsts kontrole. 2011. gada saimnieciskās darbības un finanšu pārskatu revīzijas komisijas sastāvā iekļauti Valsts kontroles un SIA "Deloitte Audits Latvia" revīzijas speciālisti.

LATVIJAS BANKAS 2011. GADA FINANŠU PĀRSKATI

BILANCE

72

LATVIJAS BANKAS 2011. GADA PĀRSKATS

(gada beigās; tūkst. latu)			
AKTĪVI	Skaidrojumi ¹	2011	2010
ĀRZEMJU AKTĪVI		3 507 542	4 074 611
Zelts	7	210 066	187 179
Speciālās aizņēmuma tiesības	8	79 069	99 356
Ārvalstu konvertējamās valūtas	9	3 184 920	3 782 167
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā	10	750	750
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	11	18 997	1 763
Pārējie ārzemju aktīvi	12	13 740	3 396
VIETĒJIE AKTĪVI		31 683	32 722
Pamatlīdzekļi	13, 14	30 675	31 003
Pārējie vietējie aktīvi	15, 16	1 008	1 719
KOPĀ AKTĪVI		3 539 225	4 107 333

¹ No 78. lappuses līdz 114. lappusei sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

<i>(turpinājums)</i>		<i>(gada beigās; tūkst. latu)</i>	
PASĪVI	Skaidrojumi	2011	2010
ĀRZEMJU SAISTĪBAS		72 372	42 556
Ārvalstu konvertējamās valūtas	17	9 560	13 682
Starptautiskais Valūtas fonds	8	313	274
Citu starptautisko institūciju noguldījumi latos	18	18 271	8 505
Ārvalstu banku noguldījumi latos		712	726
Pārējās ārzemju saistības	19	43 516	19 369
LATI APGROZĪBĀ	20	1 160 183	937 904
VIETĒJĀS SAISTĪBAS		1 979 508	2 830 233
Kredītiestāžu noguldījumi	21	1 197 740	1 690 230
Valdības noguldījumi	22	737 088	1 081 010
Citu finanšu institūciju noguldījumi		42 715	56 738
Pārējās vietējās saistības	23, 24	1 965	2 255
KAPITĀLS UN REZERVES		327 162	296 640
Pamatkapitāls	25	25 000	25 000
Rezerves kapitāls	25	148 587	140 273
Pārvērtēšanas konts	25	121 547	107 613
Pārskata gada peļņa	25	32 028	23 754
KOPĀ PASĪVI		3 539 225	4 107 333

Latvijas Bankas valde 2012. gada 13. martā apstiprināja šos finanšu pārskatus, kas sniegti no 72. lappuses līdz 114. lappusei.

LATVIJAS BANKAS VALDE

M. Kālis

R. Jakovļevs

A. Ņikitins

H. Ozols

I. Posuma

R. Vanags

PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINS

74

LATVIJAS BANKAS 2011. GADA PĀRSKATS

		(tūkst. latu)	
	Skaidrojumi	2011	2010
PROCENTU IENĀKUMI			
Ārzemju operācijas	26	73 265	57 055
Procenti par vērtspapīriem		58 813	52 405
Procenti par noguldījumiem ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās		5 832	2 792
Procenti par atvasinātajiem finanšu instrumentiem		8 620	1 858
Vietējās operācijas	26	13	3 618
Procenti par kredītiem kredītiestādēm		1	3 618
Procenti par atvasinātajiem finanšu instrumentiem		12	–
PROCENTU IZDEVUMI			
Ārzemju operācijas	26	–494	–967
Procenti par noguldījumiem		–7	–1
Procenti par atvasinātajiem finanšu instrumentiem		–487	–966
Vietējās operācijas	26	–11 475	–13 362
Procenti par kredītiestāžu noguldījumiem		–4 057	–9 140
Procenti par valdības noguldījumiem		–7 125	–4 127
Procenti par citu finanšu institūciju noguldījumiem		–293	–95
TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI	26	61 309	46 344

<i>(turpinājums)</i>		(tūkst. latu)	
	Skaidrojumi	2011	2010
REALIZĒTIE FINANŠU OPERĀCIJU GUVUMI VAI ZAUDĒJUMI (-)	27	5 942	9 147
Ārzemju operācijas		-3 505	-6 315
Parāda vērtspapīri		11 836	17 599
Atvasinātie finanšu instrumenti		-15 341	-23 914
Valūtas maiņas darījumi		9 447	15 462
FINANŠU AKTĪVU UN POZĪCIJU PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA NORAKSTĪŠANA	25, 28	-16 556	-12 995
Ārzemju operācijas		-14 905	-11 639
Parāda vērtspapīri		-14 905	-11 639
Ārvalstu valūtas pozīcija		-1 651	-1 356
IENĀKUMI NO LĪDZDALĪBAS KAPITĀLĀ	29	245	611
CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI	30	1 261	1 278
BANKNOŠU DRUKĀŠANAS UN MONĒTU KALŠANAS IZDEVUMI	31	-582	-541
CITI BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI		-19 591	-20 090
Darba samaksa	32	-9 902	-10 278
Sociālās apdrošināšanas izdevumi	32	-2 373	-2 449
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo aktīvu amortizācija	13, 16	-2 948	-3 044
Informācijas sistēmu uzturēšana un izmantošana		-1 670	-1 554
Pārējie bankas darbības izdevumi	33	-2 698	-2 765
PĀRSKATA GADA PEĻŅA		32 028	23 754

KOPĒJĀS ATZĪTĀS PEĻNAS UN ZAUDĒJUMU PĀRSKATS

76

		(tūkst. latu)	
	Skaidrojumi	2011	2010
PĀRVĒRTĒŠANA	25	27 871	35 482
Pašu kapitāla instrumenti		17 233	–
Ārvalstu valūtas un zelts		6 068	36 680
Biržā netirgotie procentu likmju mijmaiņas līgumi		25	–
Parāda vērtspapīri		4 545	–1 198
UZKRĀTĀ PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA REALIZĒŠANA	25	–30 493	–14 993
Ārvalstu valūtas un zelts		–13 761	–3 889
Parāda vērtspapīri		–16 732	–11 104
FINANŠU AKTĪVU UN POZĪCIJU PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA NORAKSTĪŠANA	25, 28	16 556	12 995
PĀRSKATA GADA PEĻŅA		32 028	23 754
KOPĀ		45 962	57 238

NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

77

FINANŠU PĀRSKATI

		(tūkst. latu)	
	Skaidrojumi	2011	2010
PAMATDARBĪBAS NAUDAS PLŪSMA			
Pārskata gada peļņa		32 028	23 754
Korekcijas nenaudas darījumu rezultātā	34 (1)	19 506	16 294
Bilances posteņu tīrās pārmaiņas	34 (1)	6 178	-378 945
Tīrā naudas un tās ekvivalentu ieplūde/ aizplūde (-) pamatdarbības rezultātā		57 712	-338 897
IEGULDĪŠANAS DARBĪBAS NAUDAS PLŪSMA			
Starptautisko norēķinu bankas akciju dividendes	29	245	611
Pamatlīdzekļu iegāde	13	-2 345	-788
Nemateriālo aktīvu iegāde	16	-92	-146
Tīrā naudas un tās ekvivalentu aizplūde ieguldīšanas darbības rezultātā		-2 192	-323
FINANSĒŠANAS DARBĪBAS NAUDAS PLŪSMA			
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	25	-15 440	-48 355
Tīrā naudas un tās ekvivalentu aizplūde finansēšanas darbības rezultātā		-15 440	-48 355
TĪRĀ NAUDAS UN TĀS EKVIVALENTU IEPLŪDE/AIZPLŪDE (-)			
		40 080	-387 575
Nauda un tās ekvivalenti gada sākumā	34 (2)	556 650	944 225
Nauda un tās ekvivalenti gada beigās	34 (2)	596 730	556 650

1. PAMATDARBĪBA

Latvijas Banka ir Latvijas centrālā banka. Tā dibināta 1990. gada 31. jūlijā un darbojas saskaņā ar Latvijas Republikas likumu "Par Latvijas Banku" un citiem normatīvajiem aktiem.

Latvijas Bankas galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti valstī. Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" tās svarīgākie uzdevumi ir:

- noteikt un īstenot monetāro politiku;
- pārvaldīt ārvalstu valūtas un zelta rezerves;
- emitēt nacionālo valūtu – banknotes un monētas;
- veicināt maksājumu sistēmu raitu darbību Latvijā un organizēt un nodrošināt starpbanku maksājumu sistēmas darbību;
- vākt, apkopot un publicēt finanšu statistikas datus un Latvijas maksājumu bilanci;
- pārstāvēt Latviju ārvalstu centrālajās bankās un starptautiskajās finanšu institūcijās;
- darboties kā Latvijas valdības finanšu aģentam.

Kopš 2008. gada 1. janvāra Latvijas Banka nodrošina arī Kredītu reģistra darbību. Latvijas Banka izsniedz Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām juridiskajām personām, izņemot kredītiestādes, licences ārvalstu valūtas skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai komercdarbības veidā un kontrolē tās noteiktās ārvalstu valūtas skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas kārtības ievērošanu.

Latvijas Banka, pildot savus uzdevumus un veicot kontroli saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" un Kredītiestāžu likumu, neprasa un nepieņem norādījumus no valdības vai citām institūcijām. Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā un to praktiskajā īstenošanā. Latvijas Bankas uzraudzību veic Latvijas Republikas Saeima.

Latvijas Banka nepiedalās komercdarbībā un savu darbību tās uzdevumu izpildes ietvaros galvenokārt finansē no ārvalstu valūtas un zelta rezervju (tālāk tekstā – ārvalstu rezerves) pārvaldīšanas ienākumiem.

Latvijas Bankas centrālais birojs atrodas K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā. Skaidrās naudas glabāšanu, apstrādi un apriti Latvijas Banka nodrošina, izmantojot tās filiāli Rīgā un reģionālās filiāles Daugavpilī un Liepājā.

2. RISKU PĀRVALDĪŠANA

Galvenie ar Latvijas Bankas darbību saistītie riski ir finanšu riski un darbības riski. Tāpēc Latvijas Bankas valde izveidojusi Latvijas Bankas padomes noteiktajiem pamatprincipiem un vadlīnijām atbilstošu risku pārvaldības sistēmu, kas nepārtraukti tiek pilnveidota, ievērojot finanšu tirgus attīstību un pārmaiņas Latvijas Bankas darbībā. Latvijas Bankas finanšu risku un darbības risku pārvaldīšanu pārbauda Iekšējā audita pārvalde. Minēto risku pārvaldīšanu pārrauga Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija, Latvijas Bankas revīzijas komiteja un Latvijas Bankas budžeta komisija, kurās darbojas Latvijas Bankas padomes locekļi.

2.1. FINANŠU RISKI

Nozīmīgākie finanšu riski, kam ikdienā pakļauta Latvijas Banka, ir tirgus risks (cenas, procentu likmju un valūtas risks), kredītrisks un likviditātes risks.

Latvijas Banka ar tās ārvalstu rezervēm saistītos finanšu riskus pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes kārtību "Latvijas Bankas ārvalstu rezervju pārvaldīšanas vadlīnijas" (tālāk tekstā – vadlīnijas). Vadlīnijās noteiktās ieguldījumu politikas galvenie principi izklāstīti 5. skaidrojumā. Ārvalstu rezerves tiek pārvaldītas, tās sagrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Katram ieguldījumu portfeļa veidam vadlīnijās noteikti

neitrālā portfeļa parametri, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu (līmeni) un ienesīguma mērķi. Tirdzniecības operāciju pārvaldes Riska vadības daļa katru darbadienu kontrolē ārvalstu rezervju atbilstību vadlīnijās noteiktajām prasībām.

Ārvalstu rezervju, t.sk. ar tām saistīto finanšu risku, pārvaldīšanai izveidotā Latvijas Bankas investīciju komiteja vadlīniju ietvaros izstrādā ieguldījumu pārvaldīšanas stratēģiju, apstiprina ieguldījumu veikšanas taktiku un nosaka detalizētākus finanšu risku limitus, kā arī pārbauda ārējo rezervju pārvaldītāju darbību. Latvijas Bankas investīciju komiteja reizi ceturksnī pārskata ieguldījumu stratēģiju, bet reizi nedēļā saņem un izvērtē ārvalstu rezervju ieguldījumu portfeļu vadītāju ziņojumus par notikumiem finanšu tirgos un viņu sagatavotās nākotnes attīstības prognozes, finanšu risku vadītāju ziņojumus, kā arī apstiprina ārvalstu rezervju pārvaldīšanas taktiku nākamajai nedēļai. Reizi divos mēnešos Tirdzniecības operāciju pārvalde informē Latvijas Bankas padomi un valdi par ārvalstu rezervju pārvaldīšanas rezultātiem.

Tirdzniecības risks

Tirdzniecības risks raksturo iespēju ciest zaudējumus finanšu tirgus faktoru (piemēram, procentu likmju vai valūtas kursu) nelabvēlīgu pārmaiņu dēļ.

Procentu likmju risku Latvijas Bankai galvenokārt rada ieguldījumi procentu likmju maiņai pakļautos ārvalstu parāda vērtspapīros un atvasinātajos procentu likmju finanšu instrumentos, kas izmantoti ārvalstu rezervju pārvaldīšanas ietvaros. Latvijas Banka pārvalda procentu likmju risku, izmantojot katram ieguldījumu portfelim atsevišķi noteikto modificētā procentu riska indeksa (*modified duration*) limitu.

Latvijas Bankas pakļautību valūtas un zelta cenas riskam (tālāk tekstā – valūtas risks) nosaka tās ārvalstu rezervju struktūra, ko nevar izveidot atbilstoši Latvijas Bankas saistību parametriem. Latvijas Banka pārvalda valūtas risku, nosakot atklāto valūtas pozīciju limitus vai izmantojot sekošanas novirzi (*tracking error*). Sekošanas novirzi aprēķina kā ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa gaidāmo gada ienesīgumu starpības standartnovirzi. Ārvalstu rezervju, kas iekļautas daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos (sk. 5. skaidrojumu) kopējais tirdzniecības risks un kredītrisks tiek ierobežots, nosakot maksimāli pieļaujamo sekošanas novirzi. Sekošanas novirze 2011. un 2010. gadā atspoguļota 41. skaidrojumā.

Ieguldījumu portfeļu, izņemot piesaistīto rezervju portfeļus, neitrālā portfeļa valūta ir eiro. Piesaistīto rezervju portfeļiem neitrālo valūtas struktūru veido atbilstoši attiecīgo saistību parametriem. Novirzes no neitrālās valūtas struktūras rada atklāto valūtas pozīciju. Lai panāktu atklāto valūtas pozīciju atbilstību limitiem, Latvijas Banka ierobežo valūtas risku, izmantojot biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un biržā tirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus.

Tirdzniecības operāciju pārvaldes Riska vadības daļa katru darbadienu kontrolē ieguldījumu portfeļu modificētā procentu likmju riska indeksa un atklāto valūtas pozīciju atbilstību vadlīnijām un attiecīgajiem Latvijas Bankas investīciju komitejas lēmumiem.

Latvijas Banka neierobežo ar vietējiem finanšu aktīviem saistīto procentu likmju risku, lai nenonāktu pretrunā ar tās īstenoto monetāro politiku.

Latvijas Bankas pakļautība tirdzniecības riskam (stāvoklis 2011. gada un 2010. gada beigās) atspoguļota 40. un 41. skaidrojumā.

Kredītrisks

Kredītrisks raksturo iespēju ciest zaudējumus darījuma partnera saistību neizpildes dēļ. Latvijas Bankai kredītrisks galvenokārt rodas, veicot ieguldījumus ārvalstu finanšu

instrumentos, t.sk. naudas un zelta īstermiņa noguldījumos, kā arī izsniedzot īstermiņa kredītus iekšzemes kredītiestādēm.

Latvijas Banka ierobežo ar ieguldījumiem ārvalstu finanšu instrumentos, t.sk. naudas un zelta īstermiņa noguldījumos, saistīto kredītrisku, vadlīnijās nosakot limitus ieguldījumiem ar dažādu kredītkvalitāti. Kredītkvalitāte tiek noteikta, pamatojoties uz starptautisko kredītreitingu aģentūru *Fitch Ratings*, *Moody's Investors Service* un *Standard & Poor's* noteiktajiem kredītreitingiem. Ieguldījumus atļauts veikt OECD valstīs reģistrētajos noteiktas kredītkvalitātes finanšu instrumentos. Ierobežojumi noteikti arī maksimālajam ieguldījumu apjomam vienas grupas finanšu instrumentos, kā arī ar vienu partneri noslēgto un viena emitenta emitēto finanšu instrumentu apjomam. Lai kontrolētu ar Latvijas Bankas ārzemju operācijām saistīto kredītrisku, Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa katru darbadienu uzrauga esošā kredītriska atbilstību vadlīnijām.

Iekšzemes kredītiestādēm izsniegtie īstermiņa kredīti nodrošināti ar Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīriem (tālāk tekstā – valdības vērtspapīri) un privātā sektora parāda vērtspapīriem atbilstoši Latvijas Bankas padomes noteiktajām prasībām. Tirgus operāciju pārvalde regulāri kontrolē šo vērtspapīru emitentu kredītreitingu atbilstību Latvijas Bankas padomes noteiktajām prasībām, kā arī attiecīgo kredītu nodrošinājuma pietiekamību.

Latvijas Bankas pakļautība kredītriskam (stāvoklis 2011. gada un 2010. gada beigās) atspoguļota 43.–45. skaidrojumā.

Likviditātes risks

Likviditātes risks raksturo iespēju, ka saistības netiks izpildītas laikā. Latvijas Bankai likviditātes risks galvenokārt rodas tāpēc, ka nepieciešams nodrošināt ārvalstu valūtas līdzekļus ārvalstu valūtas pārdošanas darījumiem ar kredītiestādēm, kā arī Latvijas valdības un citu institūciju noguldījumu atmaksai. Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, ārvalstu rezerves ieguldot likvīdos starptautisko institūciju, ārvalstu valdību un korporatīvā sektora emitētajos parāda vērtspapīros, īstermiņa noguldījumos ārvalstu finanšu institūcijās un citos finanšu instrumentos. Ieguldījumi tiek veikti tā, lai nodrošinātu Latvijas Bankas saistību savlaicīgu izpildi. Latvijas Bankas naudas un tās ekvivalentu struktūra atspoguļota 34. skaidrojumā. Latvijas Bankas aktīvu un saistību likviditātes struktūra 2011. gada un 2010. gada beigās atspoguļota 42. skaidrojumā.

Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, arī nosakot ierobežojumus maksimālajam ieguldījumu apjomam vienas grupas finanšu instrumentos, kā arī viena emitenta emitēto finanšu instrumentu apjomam.

2.2. DARBĪBAS RISKI

Darbības riski raksturo iespēju ciest finansiālus un nefinansiālus zaudējumus nepiemērota vai kļūdaina darbības procesa, personu rīcības, informācijas vai inženiertehniskas sistēmas darbības vai ārēju apstākļu ietekmes dēļ.

Latvijas Bankas darbības risku pārvaldīšanas pamatprincipus nosaka Latvijas Bankas padome. Latvijas Bankas darbības risku pārvaldīšanu īsteno Latvijas Bankas valde, kas izveidojusi Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteju, kura ikdienā nodrošina darbības risku pārvaldīšanas procesa ietvaros veicamo pasākumu koordināciju un sniedz atbalstu Latvijas Bankas valdei darbības risku pārvaldīšanas jomā. Komiteju vada Latvijas Bankas valdes loceklis, un tajā iekļauts Latvijas Bankas darbības risku vadītājs, darbības nepārtrauktības vadītājs, informācijas drošības vadītājs, informācijas sistēmu drošības vadītājs un Aizsardzības pārvaldes vadītājs.

2011. gadā tika pārskatīti riski un, ņemot vērā notikušos incidentus un starpgadījumus, veikta to pārvērtēšana, kā arī identificēti, analizēti un novērtēti jauni darbības riski un izstrādāti un īstenoti tiem atbilstoši riska ierobežošanas pasākumi. Iegūtā informācija

apkopota informācijas sistēmā – Latvijas Bankas risku reģistrā –, kas pieejama par Latvijas Bankas procesu izpildi atbildīgo Latvijas Bankas struktūrvienību vadītājiem, projektu vadītājiem un citiem noteiktiem Latvijas Bankas darbiniekiem.

Lai nodrošinātu informācijas konfidencialitāti, autorizētu pieejamību un integritāti, Latvijas Bankas informācijas sistēmām atkarībā no to svarīguma tiek noteikts klasifikācijas līmenis. Latvijas Bankas informācijas sistēmām noteikti īpašnieki, kas atbild par drošības prasību un lietošanas kārtības noteikšanu, kā arī apstiprina attiecīgās informācijas sistēmas risku analīzes rezultātus. Latvijas Bankas informācijas sistēmu drošības vadītājs koordinē informācijas sistēmu risku analīzes veikšanu un pārbauda risku analīzē noteikto risku ierobežošanas pasākumu ieviešanu. Informācijas sistēmu pārvaldes vadītājs nodrošina Latvijas Bankas informācijas sistēmu loģisko un fizisko aizsardzību, t.sk. informācijas sistēmu pieejamību un citu ar informācijas sistēmu īpašniekiem saskaņoto drošības prasību izpildi. Latvijas Bankā regulāri tiek analizēti informācijas sistēmu drošības apdraudējumi un pilnveidoti aizsardzības pasākumi un rīki.

Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanu organizē un veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas politiku", ievērojot starptautiski atzītus standartus un ECB rekomendācijas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas jomā. Latvijas Bankā tiek nodrošināta regulāra darbinieku izglītošana informācijas un informācijas sistēmu drošības, risku pārvaldīšanas un darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas jomā.

Kopējo darbības risku ierobežošanas ietvaros Latvijas Banka ir apdrošināta pret noteiktiem darbības risku veidiem.

2011. gadā Latvijas Banka netika pakļauta apdraudējumiem, kuri būtiski ietekmētu vai traucētu tās darbību.

3. NOZĪMĪGĀKIE GRĀMATVEDĪBAS PRINCIPI

Šajā skaidrojumā sniegts finanšu pārskatu sagatavošanā izmantoto nozīmīgāko Latvijas Bankas grāmatvedības principu īss apraksts.

3.1. GRĀMATVEDĪBAS POLITIKAS MAIŅA

Lai veicinātu noderīgas informācijas atspoguļošanu finanšu pārskatos, kā arī ievērojot finanšu pārskatu sagatavošanas pamatnostādņu attīstības tendences, Latvijas Bankas padome 2011. gadā grozīja "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku", nosakot, ka pašu kapitāla instrumentus uzrāda bilancē patiesajā vērtībā, izņemot līdzdalību ECB kapitālā, ko saskaņā ar tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatu sniegšanu ECBS noteikto bilancē uzrāda sākotnējo izmaksu vērtībā. Līdzdalības kapitālā patiesās vērtības pārmaiņas atzīst bilances postenī "Pārvērtēšanas konts". Iepriekš līdzdalība kapitālā uzrādīta sākotnējo izmaksu vērtībā. Šie grozījumi piemēroti perspektīvi no 2011. gada 31. decembra.

Grāmatvedības politikas maiņas rezultātā līdzdalības kapitālā uzskaites vērtība 2011. gadā pieauga par 17 233 tūkst. latu (sk. arī 11. un 25. skaidrojumu).

3.2. FINANŠU PĀRSKATU SAGATAVOŠANAS PAMATS

Finanšu pārskati sagatavoti saskaņā ar Latvijas Bankas padomes kārtību "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politika" un likumu "Par Latvijas Banku".

"Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politika" nosaka, ka tos notikumus un Latvijas Bankas finanšu darījumus, kuri saistīti ar monetārās politikas īstenošanu un ārvalstu rezervju pārvaldīšanu, kā arī līdzdalību ECB kapitālā, grāmato saskaņā ar tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatu sniegšanu ECBS noteikto.

3.3. FINANŠU PĀRSKATU POSTEŅU NOVĒRTĒŠANAS PAMATS

Finanšu pārskati sagatavoti saskaņā ar sākotnējo izmaksu grāmatvedības principu, izņemot zeltu, parāda vērtspapirus, līdzdalību kapitālā (izņemot līdzdalību ECB kapitālā), biržā tirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un atvasinātos procentu likmju finanšu instrumentus, kas novērtēti patiesajā vērtībā. Biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi novērtēti saskaņā ar 3.16. skaidrojumā aprakstītajiem principiem, un šo līgumu uzskaites vērtības un patiesās vērtības salīdzinājums atspoguļots 38. skaidrojumā.

3.4. FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU PATIESĀ VĒRTĪBA

Patiesā vērtība ir aplēstā naudas summa, par kādu finanšu aktīvus iespējams apmainīt vai finanšu saistības iespējams dzēst darījumā, kas atbilst savstarpēji nesaistītu personu darījumu nosacījumiem un noslēgts starp informētām un ieinteresētām personām.

Finanšu instrumentu patieso vērtību Latvijas Banka nosaka, pamatojoties uz kotētajām cenām aktīvā tirgū, citiem finanšu tirgus informācijas avotiem vai diskontētajām naudas plūsmām. Diskontētās naudas plūsmas tiek modelētas, pamatojoties uz kotētajām finanšu instrumentu tirgus cenām un naudas tirgus procentu likmēm. Patiesajā vērtībā novērtēto aktīvu un saistību sadalījums, ņemot vērā patiesās vērtības noteikšanas hierarhiju, atspoguļots 6. skaidrojumā.

Latvijas Bankas finanšu aktīvu un finanšu saistību patiesā vērtība būtiski neatšķiras no bilancē uzrādītās vērtības.

3.5. ĀRVALSTU VALŪTU UN ZELTA NOVĒRTĒJUMS

Darījumi ārvalstu valūtās grāmatoti latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā. Monetārie aktīvi un saistības ārvalstu valūtās izteiktas latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa pārskata perioda beigās. Nemonetārie aktīvi un saistības, kas novērtētas sākotnējo vai amortizēto izmaksu vērtībā, izteiktas latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā. Ņemot vērā lata piesaisti eiro, Latvijas Banka ārvalstu valūtu kursus nosaka, pamatojoties uz elektroniskajā informācijas sistēmā *Reuters* kotēto eiro kursu attiecībā pret ASV dolāru un ASV dolāra kursu attiecībā pret pārējām ārvalstu valūtām.

Darījumus ārvalstu valūtās iekļauj kopējā attiecīgās valūtas pozīcijas aprēķinā. Darījumi ārvalstu valūtā, kuri samazina attiecīgo valūtas pozīciju, rada realizētos guvumus vai zaudējumus. Darījumu ārvalstu valūtā un valūtas pozīcijas pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātie guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Pārvērtēšanas konts" saskaņā ar 3.26. skaidrojumā aprakstītajiem principiem. Šajā skaidrojumā un 3.26. skaidrojumā aprakstītie darījumu ārvalstu valūtās novērtējuma un uzskaites principi piemēroti arī zelta rezervēm un darījumiem ar zeltu.

2011. gada un 2010. gada beigās bilances sagatavošanā izmantotie Latvijas Bankas noteiktie nozīmīgāko ārvalstu valūtu kursi latos ir šādi.

	(gada beigās)		
	2011	2010	Pārmaiņas (%)
Eiro (EUR)	0.702804	0.702804	0
ASV dolārs (USD)	0.544	0.535	1.7
Japānas jena (JPY)	0.007	0.00651	7.5
Zelts (XAU)	844.634	752.612	12.2
Speciālās aizņēmuma tiesības (XDR)	0.839	0.82	2.3

3.6. FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU ATZĪŠANA UN ATZĪŠANAS PĀRTRAUKŠANA

Finanšu aktīvi un finanšu saistības tiek atzītas bilancē tad, kad Latvijas Banka kļuvusi par attiecīgajā finanšu darījumā iesaistīto personu.

Finanšu aktīvu atzīšana tiek pārtraukta, kad beidzas vai ir nodotas līgumā noteiktās tiesības uz naudas plūsmām, kas izriet no attiecīgā finanšu aktīva, tādējādi ar to saistītie riski un tiesības uz atlīdzību ir nodotas un Latvijas Banka nesaglabā kontroli pār aktīvu. Finanšu saistību atzīšana tiek pārtraukta, kad attiecīgās saistības tiek dzēstas.

Finanšu aktīvu pirkšana vai pārdošana parastajā veidā tiek atzīta un atzīšana tiek pārtraukta norēķinu dienā.

3.7. FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU IESKAITS

Finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitu veic un finanšu pārskatos tīro atlikumu uzrāda tikai tad, ja iepriekš noslēgts līgums par finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitu un paredzēta vienlaicīga attiecīgo aktīvu atsavināšana un saistību dzēšana.

3.8. APLĒŠU IZMANTOŠANA

Finanšu pārskatu sagatavošanā veiktas aplēses un izdarīti pieņēmumi, kas ietekmē atsevišķu finanšu pārskatos uzrādīto aktīvu, saistību un iespējamo saistību apjomu. Notikumi nākotnē var ietekmēt minētās aplēses un pieņēmumus. Šādu aplēšu un pieņēmumu maiņas ietekme tiek uzrādīta pārskata gada un turpmāko gadu, uz kuriem tā attiecas, finanšu pārskatos.

3.9. ZELTS

Zelta rezerves bilancē uzrādītas to tirgus vērtībā saskaņā ar 3.5. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

Zelta rezervju un darījumu ar zeltu pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātie guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Pārvērtēšanas kants" saskaņā ar 3.26. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

3.10. PARĀDA VĒRTSPAPĪRI

Parāda vērtspapīri atspoguļoti bilancē to patiesajā vērtībā.

Vērtspapīru procenti, t.sk. prēmija un diskonts, atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi. Parāda vērtspapīru darījumu un pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātie guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Pārvērtēšanas kants" saskaņā ar 3.26. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

3.11. LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PIRKŠANU AR ATPĀRDOŠANU

Līgumi par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas nopirkti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu, nav uzrādīti Latvijas Bankas bilancē. Vērtspapīru pirkšanas rezultātā samaksātie naudas līdzekļi uzrādīti Latvijas Bankas bilancē to nominālvērtībā attiecīgi kā prasības pret iekšzemes kredītiestādēm vai kā prasības pret ārvalstu kredītiestādēm un citām ārvalstu finanšu institūcijām.

Starpība starp vērtspapīru pirkšanas un atpārdošanas cenu atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi attiecīgā līguma darbības laikā.

3.12. LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PĀRDOŠANU AR ATPIRKŠANU

Līgumi par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas pārdoti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu, uzrādīti attiecīgajā Latvijas Bankas bilances postenī kopā ar pārējiem šajos darījumos

neiesaistītajiem vērtspapīriem. Vērtspapīru pārdošanas rezultātā saņemtie naudas līdzekļi atspoguļoti bilancē to nominālvērtībā kā saistības pret vērtspapīru pircēju.

Starpība starp vērtspapīru pārdošanas un atpirkšanas cenu atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu izdevumi attiecīgā līguma darbības laikā.

3.13. VĒRTSPAPĪRU AIZDOŠANAS DARĪJUMI

Vērtspapīri, kas aizdoti saskaņā ar vērtspapīru automātiskās aizdošanas programmas līgumiem, uzrādīti Latvijas Bankas bilances posteņi "Ārvalstu konvertējamās valūtas" kopā ar pārējiem šajos darījumos neiesaistītajiem vērtspapīriem. Saņemtais nodrošinājums bilancē uzrādīts tikai tad, ja to veido Latvijas Bankas kontā ieskaitītu naudas līdzekļu ķīla.

Par vērtspapīru aizdošanu saņemtie ienākumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi.

3.14. KREDĪTI KREDĪTIESTĀDĒM, NOGULDĪJUMI UN TAMLĪDZĪGAS FINANŠU PRASĪBAS UN FINANŠU SAISTĪBAS

Kredīti kredītiestādēm, noguldījumi un tamlīdzīgas finanšu prasības un finanšu saistības bilancē uzrādītas to nominālvērtībā.

3.15. LĪDZDALĪBA KAPITĀLĀ

Līdzdalība kapitālā ietver Latvijas Bankas ilgtermiņa ieguldījumus pašu kapitāla instrumentos. Latvijas Bankai nevienā institūcijā nav kontroles vai būtiskas ietekmes, tāpēc līdzdalība kapitālā netiek uzskaitīta kā ieguldījums meitassabiedrībā vai asociētajā sabiedrībā. Pašu kapitāla instrumenti uzrādīti bilancē patiesajā vērtībā, izņemot līdzdalību ECB kapitālā, kas bilancē uzrādīta sākotnējo izmaksu vērtībā (sk. arī 3.1. skaidrojumu).

3.16. ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI

Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem un biržā tirgotajiem procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumiem, kuru līgumvērtība vai nosacītā vērtība uzrādīta ārpusbilances posteņos. Biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un valūtas mijmaiņas līgumus darījuma dienā iekļauj kopējā attiecīgās valūtas pozīcijā pēc darījuma tagadnes kursa un uzrāda bilancē latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa pārskata perioda beigās. Pārējos atvasinātos finanšu instrumentus uzrāda bilancē patiesajā vērtībā.

Atvasināto finanšu instrumentu procenti, t.sk. biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu un valūtas mijmaiņas līgumu tagadnes un nākotnes procentu likmju starpība, atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi vai izdevumi. Biržā tirgoto procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumu patiesās vērtības pārmaiņu guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā attiecīgo norēķinu veikšanas brīdī. Pārējo atvasināto finanšu instrumentu patiesās vērtības pārmaiņu guvumi vai zaudējumi ietverti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances posteņi "Pārvērtēšanas konts" saskaņā ar 3.26. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

3.17. UZKRĀTIE PROCENTU IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Uzkrātie procentu ienākumi par vērtspapīriem ietverti attiecīgo ienākumus nesošo vērtspapīru uzskaites vērtībā. Uzkrātie procentu ienākumi un izdevumi par pārējiem finanšu instrumentiem uzrādīti bilancē attiecīgajos pārējo aktīvu vai pārējo saistību posteņos.

3.18. PAMATLĪDZEKĻI

Pamatlīdzekļi ir materiāli ilgtermiņa ieguldījumi, kuru lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks par 1 gadu. Pamatlīdzekļu kapitalizācijas limits ir 100 latu, izņemot nekustamā īpašuma uzlabojumu un pamatlīdzekļu daļu nomaiņas izmaksas, kurām Latvijas Bankas

valde noteikusi augstāku kapitalizācijas limitu atkarībā no to nozīmīguma. Šie aktīvi tiek izmantoti pakalpojumu sniegšanai, kā arī citu pamatlīdzekļu uzturēšanai un Latvijas Bankas darbības nodrošināšanai.

Pamatlīdzekļi uzrādīti bilancē sākotnējo izmaksu vērtībā, no kuras atskaitīts uzkrātais nolietojums un zaudējumi no vērtības samazināšanās, ja tāda konstatēta.

Nolietojumu aprēķina noteiktajā pamatlīdzekļa lietderīgās lietošanas laikā pēc lineārās metodes. Būvniecības vai sagatavošanas stadijā esošajiem pamatlīdzekļiem, zemei un mākslas priekšmetiem nolietojums netiek rēķināts. Ēkas un būves tiek uzskaitītas pa atsevišķiem komponentiem, un katram komponentam noteikts atšķirīgs lietderīgās lietošanas laiks.

2010. un 2011. gadā noteiktais pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laiks bija šāds.

	(gados)
Ēkas un to sastāvdaļas, teritorijas labiekārtošana	5–100
Transportlīdzekļi	10
Telpu iekārtas un inventārs	5–25
Naudas pārbaudes un apstrādes iekārtas	5–15
Dator tehnika un telekomunikāciju aparātūra	2–7
Pārējie pamatlīdzekļi	5–15

Saskaņā ar vispārpieņemtajiem risku ierobežojošo darījumu uzskaites principiem atsevišķu pamatlīdzekļu sākotnējo izmaksu vērtībā ietverts ar to izveidi saistīto valūtas risku ierobežojošo finanšu darījumu efektīvais rezultāts.

3.19. NEMATERIĀLIE AKTĪVI

Nemateriālie aktīvi ir nemateriāli ilgtermiņa ieguldījumi, kuru lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks par 1 gadu. Nemateriālo aktīvu kapitalizācijas limits ir 100 latu. Nemateriālie aktīvi ietver programmatūru lietošanas tiesības un citas tiesības.

Nemateriālie aktīvi uzrādīti bilancē to sākotnējo izmaksu vērtībā, no kuras atskaitīta uzkrātā amortizācija un zaudējumi no vērtības samazināšanās, ja tāda konstatēta.

Attiecīgo tiesību iegādes izmaksu amortizāciju aprēķina to lietderīgās lietošanas laikā, bet ne ilgāk par 10 gadiem, izmantojot lineāro metodi.

Latvijas Bankas veiktās programmatūru izstrādes izmaksas tiek atzītas par peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

3.20. AKTĪVU VĒRTĪBAS SAMAZINĀŠANĀS

Aktīva vērtības samazināšanās notiek, ja tā uzskaites vērtība pārsniedz atgūstamo vērtību. Atklājot aktīva vērtības samazināšanās pazīmes, attiecīgajam aktīvam tiek aplēsta atgūstamā vērtība un, ja atgūstamā vērtība ir mazāka par attiecīgā aktīva uzskaites vērtību, izveidoti atbilstoši uzkrājumi. Šos uzkrājumus atzīst par peļņas un zaudējumu aprēķinā, attiecīgi samazinot aktīva uzskaites vērtību.

3.21. LATI APGROZĪBĀ

Latvijas Bankas emitētās un apgrozībā esošās latu banknotes un monētas, izņemot zelta apgrozības monētas un jubilejas un piemiņas monētas, uzrādītas bilances postenī "Lati apgrozībā" to nominālvērtībā, atspoguļojot Latvijas Bankas saistības pret šo banknošu un monētu turētājiem.

3.22. ZELTA APGROZĪBAS MONĒTAS

Latvijas Bankas naudas glabātavās esošās 999. raudzes zelta apgrozības monētas uzrādītas

bilances postenī "Pārējie vietējie aktīvi", jo to vērtību nodrošina monētās esošais zelts. Bilancē šīs monētas uzrādītas tajās esošā zelta tirgus vērtībā.

Emitētās zelta apgrozības monētas tiek izslēgtas no bilances posteņa "Pārējie vietējie aktīvi" to emisijas brīdī. Apgrozībā esošās zelta monētas nav ietvertas bilances postenī "Lati apgrozībā", jo to vērtību nodrošina monētās esošais zelts.

3.23. JUBILEJAS UN PIEMIŅAS MONĒTAS

Pārdotās jubilejas un piemiņas monētas neietver bilances saistībās, jo šo monētu atpārdošanas iespējamība ir neliela vai arī tajās esošā dārgmetāla vērtība pārsniedz to atpiršanas vērtību. Jubilejas un piemiņas monētu pārdošanas ienākumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

3.24. UZKRĀJUMI

Uzkrājumi tiek atzīti finanšu pārskatos, ja pagātnes notikumu vai darbību rezultātā Latvijas Bankai izveidojies juridisks vai prakses radīts pienākums, kura apjomu iespējams ticami novērtēt un kura izpildes rezultātā gaidāma naudas līdzekļu aizplūde no Latvijas Bankas.

3.25. NAUDA UN TĀS EKVIVALENTI

Naudas plūsmas pārskatā nauda un tās ekvivalenti ietver ārvalstu konvertējamo valūtu kasē, pieprasījuma noguldījumus un noguldījumus ar sākotnējo termiņu līdz 5 darbdienām ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās.

3.26. FINANŠU INSTRUMENTU PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU ATZĪŠANA

Finanšu instrumentu peļņa un zaudējumi atzīti saskaņā ar šādiem principiem, kas noteikti tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatu sniegšanu ECBS:

- a) realizētie guvumi un realizētie zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā;
- b) nerealizētie guvumi atzīti bilances postenī "Pārvērtēšanas kots";
- c) pārskata gada beigās bilances postenī "Pārvērtēšanas kots" ietvertie nerealizētie zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, ja tie pārsniedz attiecīgā finanšu instrumenta, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas iepriekš aprēķinātos pārvērtēšanas guvumus;
- d) nerealizētie zaudējumi, kas pārskata gada beigās atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, nākamajos gados netiek reversēti un ieskaitīti ar attiecīgā finanšu instrumenta, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas nerealizētajiem guvumiem;
- e) nerealizētos zaudējumus, kas aprēķināti finanšu instrumentam, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijai, neieskaita ar citam finanšu instrumentam, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijai aprēķinātajiem nerealizētajiem guvumiem.

Realizētos un nerealizētos guvumus un zaudējumus aprēķina pēc finanšu instrumenta, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas vidējo izmaksu metodes. Finanšu instrumenta, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas vidējās izmaksas samazina vai palielina par nerealizētajiem zaudējumiem, kas pārskata gada beigās atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā.

3.27. PROCENTU IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Procentu ienākumi un izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu.

Procentu ienākumi ietver procentus par vērtspapīriem, vērtspapīru aizdošanu, noguldījumiem, izsniegtajiem kredītiem, biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem un valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem. Procenti par vērtspapīriem ietver arī prēmiju un diskontu, ko amortizē vērtspapīra termiņa laikā pēc lineārās metodes.

Procentu izdevumi ietver procentus par piesaistītajiem Latvijas valdības, iekšzemes kredītiestāžu un citu finanšu tirgus dalībnieku noguldījumiem, kā arī biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem un valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem.

3.28. REALIZĒTIE FINANŠU OPERĀCIJU GUVUMI VAI ZAUDĒJUMI

Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā finanšu instrumenta atsavināšanas brīdī vai norēķinu brīdī.

Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi ietver realizētos atvasināto finanšu instrumentu, parāda vērtspapīru un valūtas maiņas darījumu guvumus un zaudējumus.

3.29. IENĀKUMI NO LĪDZDALĪBAS KAPITĀLĀ

Līdzdalības kapitālā patiesās vērtības pārmaiņas atzītas bilances postenī "Pārvērtēšanas kots".

Dividendes no līdzdalības kapitālā atzītas peļņas un zaudējumu aprēķinā, iegūstot to saņemšanas tiesības.

3.30. BANKNOŠU DRUKĀŠANAS UN MONĒTU KALŠANAS IZDEVUMI

Banknošu un monētu iegādes izdevumi, izņemot zelta apgrozības monētu iegādes izdevumus, atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā banknošu un monētu iegādes brīdī.

3.31. PĀRĒJIE IZDEVUMI UN IENĀKUMI

Pārējos bankas darbības izdevumus un ienākumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu. Uzkrāto izdevumu un uzkrāto ienākumu summu pārskata periodam aprēķina atbilstoši pārskata periodā saņemto vai sniegto pakalpojumu apjomam. Nomas maksājumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā proporcionāli attiecīgā līguma darbības laikam.

4. LATVIJAS BANKAS FINANSIĀLĀ STĀVOKĻA UN DARBĪBAS FINANŠU REZULTĀTU KOPSAVILKUMS

4.1. FINANSIĀLAIS STĀVOKLIS

Latvijas Bankas aktīvi 2011. gadā samazinājās par 568.1 milj. latu, un to galvenokārt noteica ārzemju aktīvu samazinājums.

Ārvalstu konvertējamo valūtu samazinājumu par 597.2 milj. latu galvenokārt noteica Latvijas valdības Latvijas Bankā ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikuma sarukums par 524.8 milj. latu. Samazinoša ietekme bija arī Latvijas Bankas veiktajiem ārvalstu valūtas pārdošanas darījumiem ar kredītiestādēm 235.9 milj. latu¹ apjomā, savukārt to Latvijas Bankā ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikums pieauga par 123.7 milj. latu.

Lai gan kredītiestāžu noguldījumu atlikums latos samazinājās par 616.2 milj. latu, kredītiestādēm bija latu likviditātes pārpalikums un Latvijas Banka 2011. gada beigās nebija izsniegusi kredītus kredītiestādēm.

Palielinoties skaidrās naudas pieprasījumam, 2011. gadā pieauga skaidrā nauda apgrozībā, tāpēc Latvijas Bankas bilances postenis "Lati apgrozībā" palielinājās par 222.3 milj. latu.

Latvijas Bankas kapitāls un rezerves pieauga par 30.5 milj. latu, un to noteica 2011. gadā gūtā peļņa (32.0 milj. latu) un finanšu instrumentu novērtējuma tīrās pārmaiņas (13.9 milj. latu), savukārt samazinoša ietekme bija valsts ieņēmumos ieskaitītajai peļņas daļai 15.4 milj. latu apjomā.

4.2. DARBĪBAS FINANŠU REZULTĀTI

Latvijas Banka 2011. gadā guva 32.0 milj. latu peļņu (2010. gadā – 23.7 milj. latu).

Tīrie procentu ienākumi 2011. gadā bija par 15.0 milj. latu lielāki nekā 2010. gadā. Procentu ienākumus turpināja negatīvi ietekmēt zema ASV un eiro zonas procentu likmju līmenis. Vērtspapīru procentu ienākumi pieauga par 6.4 milj. latu, un to

¹ Saskaņā ar norēķinu dienas principu.

galvenokārt noteica augstāks eiro zonas procentu likmju līmenis 2011. gada 1. pusgadā. Šajā laikā pieauga arī eiro un ASV dolāra īstermiņa procentu likmju starpība, kas palielināja ienākumus par valūtas riska ierobežošanai izmantotajiem atvasinātajiem finanšu instrumentiem.

Sakarā ar kredītiestāžu latu likviditātes pārpalikumu Latvijas Bankas 2011. gadā kredītiestādēm izsniegto kredītu apjoms bija mazs un attiecīgie procentu ienākumi saruka līdz 1 tūkst. latu.

Samazinoties kredītiestāžu Latvijas Bankā latos veikto noguldījumu atlikumam, kā arī tāpēc, ka par šiem noguldījumiem maksātās vidējās procentu likmes bija zemākas nekā 2010. gadā, izdevumi par kredītiestāžu noguldījumiem samazinājās par 5.1 milj. latu. Augstākas procentu likmes par valdības noguldījumiem ārvalstu valūtā noteica par šiem noguldījumiem maksāto procentu pieaugumu par 3.0 milj. latu.

Realizētie finanšu operāciju guvumi bija par 3.2 milj. latu mazāki, savukārt norakstītais finanšu aktīvu un pozīciju negatīvais pārvērtēšanas rezultāts bija par 3.6 milj. latu lielāks nekā 2010. gadā. To galvenokārt noteica eiro zonas procentu likmju kāpums 2011. gada 1. pusgadā, kā arī nevienmērīgās procentu likmju pārmaiņas eiro zonas valstu parāda vērtspapīru tirgos 2011. gada beigās, kas negatīvi ietekmēja šo vērtspapīru tirgus vērtību. Realizētos finanšu operāciju guvumus ietekmēja arī valūtas riska ierobežošanas nolūkā slēgto biržā tirgotu valūtas maiņas nākotnes līgumu rezultāts un realizētie valūtas maiņas darījumu guvumi. Pret valūtas risku ierobežoto bilances posteņu pozitīvais pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Pārvērtēšanas konts".

Samazinot Latvijas Bankas administratīvos izdevumus, t.sk. darbinieku atalgojumu, 2011. gadā citi bankas darbības izdevumi bija par 0.5 milj. latu mazāki nekā 2010. gadā.

Latvijas Bankas darbības turpmāko finanšu rezultātu nenoteiktība galvenokārt saistīta ar procentu likmju attīstību eiro zonas un ASV finanšu tirgos, jo Latvijas Banka ir pakļauta procentu likmju riskam. Pastāvot ļoti zēmam procentu likmju līmenim, turpmākais procentu likmju krituma potenciāls ir mazāks nekā tā kāpuma potenciāls, tāpēc nākotnē gaidāmais procentu likmju pieaugums ārvalstu finanšu tirgos var samazināt Latvijas Bankas ienākumus par ārvalstu fiksēta ienākuma vērtspapīriem.

5. IEGULDĪJUMU POLITIKA

Ārvalstu rezervju pārvaldīšana tiek veikta atbilstoši vadlīnijās noteiktajiem pamatprincipiem, kas ietver ārvalstu rezervju vērtības saglabāšanu, to likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu pieļaujamā riska ietvaros, nenonākot pretrunā ar Latvijas Bankas īstenoto monetāro politiku.

Ārvalstu rezerves ietver bilances posteņos "Zelts", "Speciālās aizņēmuma tiesības" un "Ārvalstu konvertējamās valūtas" uzrādītos aktīvus, kā arī atvasinātos finanšu instrumentus un valūtas maiņas tagadnes līgumus, kuru uzskaites vērtība uzrādīta bilancē attiecīgajos pārējo aktīvu vai pārējo saistību posteņos.

Ārvalstu rezerves tiek pārvaldītas, pēc ieguldījumu stratēģijas un līdzekļu avota tās sagrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Piesaistīto rezervju portfeļos ietver ārvalstu rezervju daļu, kam atbilst Latvijas Bankas saistības ārvalstu valūtā pret citām institūcijām, galvenokārt Valsts kases noguldījumu un monetārās politikas īstenošanas ietvaros veikto valūtas mijmaiņas darījumu rezultātā iegūtās ārvalstu rezerves. Ārvalstu rezerves, kas nav iekļautas piesaistīto rezervju portfeļos (tīrās rezerves), ietvertas zelta rezervju, daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajos un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos. Daļu daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos ietverto ārvalstu rezervju, kā arī ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītos portfeļus pārvalda ārējie ārvalstu rezervju pārvaldītāji.

Katram ieguldījumu portfeļa veidam vadlīnijās noteikti neitrālā portfeļa parametri, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu (līmeni) un ienesīguma mērķi.

Ārvalstu rezervju sadalījums pēc ieguldījumu portfeļa veida 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
	2011	2010	2011	2010
Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	2 388 804	2 602 693	72.7	64.9
Piesaistīto rezervju portfeļi	507 330	1 061 213	15.4	26.4
Zelta rezervju portfelis	215 374	184 090	6.5	4.6
Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	175 883	165 090	5.4	4.1
Kopā	3 287 391	4 013 086	100.0	100.0

Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītā portfeļa neitrālais portfelis piesaistīts eiro zonas valstu, ASV un Japānas valdības 1–3 gadu vērtspapīru svērtajam indeksam un izteikts eiro, novēršot valūtas risku.

Piesaistīto rezervju portfeļu neitrālo portfeli veido atbilstoši attiecīgā portfeļa saistību parametriem.

Zelta rezervju portfeļa neitrālais portfelis piesaistīts eiro naudas tirgus īstermiņa indeksam.

Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītā portfeļa neitrālais portfelis piesaistīts ASV dolāru ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam un izteikts eiro, novēršot valūtas risku.

Saskaņā ar Latvijas Bankas īstenoto valūtas kursa politiku vadlīnijās noteikts, ka ārvalstu rezervju, izņemot piesaistītās rezerves, neitrālā portfeļa valūta ir eiro. Piesaistīto rezervju portfeļiem neitrālā portfeļa valūtas struktūru veido atbilstoši attiecīgo saistību parametriem.

Finanšu risku pārvaldīšanā izmantoto galveno metožu izklāsts sniegts 2.1. skaidrojumā.

6. PATIESAJĀ VĒRTĪBĀ NOVĒRTĒTIE AKTĪVI UN SAISTĪBAS

Latvijas Bankas aktīvu un saistību patiesā vērtība noteikta, ievērojot šādu hierarhiju:

- kotēta cena. Patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz identiska finanšu instrumenta kotētu cenu aktīvā tirgū;
- tirgū novērojami dati. Patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz līdzīga finanšu instrumenta kotētu cenu aktīvā tirgū, līdzīga vai identiska finanšu instrumenta kotētu cenu neaktīvā tirgū vai ar modeli, kur datu avots ir tirgū novērojami dati;
- tirgū nenovērojami dati. Patieso vērtību nosaka ar modeli, kur tirgū nenovērojamu datu izmantojums ir nozīmīgs.

2011. gada un 2010. gada beigās Latvijas Bankas ieguldījumi parāda vērtspapīros galvenokārt novērtēti, izmantojot kotētu cenu.

2011. gada beigās līdzdalība SNB kapitālā novērtēta, izmantojot tirgū nenovērojamus datus. Novērtējums veikts, izmantojot 70% tīro aktīvu vērtības modeli (sk. arī 11. skaidrojumu).

Patiesajā vērtībā novērtēto aktīvu un saistību iedalījums pēc patiesās vērtības noteikšanas hierarhijas 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

(tūkst. latu)

	Kotēta cena	Tirgū novērojami dati	Tirgū ne- novērojami dati	Kopā
2011. gada 31. decembrī				
ĀRZEMJU AKTĪVI				
Zelts	210 066	–	–	210 066
Ārvalstu konvertējamās valūtas				
Parāda vērtspapīri	2 404 354	38 355	–	2 442 709
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	–	–	18 997	18 997
Pārējie ārzemju aktīvi				
Vērtspapīru nākotnes darījumi	560	–	–	560
Biržā netirgotie procentu likmju mijmaiņas līgumi	–	25	–	25
Ārzemju aktīvi patiesajā vērtībā kopā	2 614 980	38 380	18 997	2 672 357
ĀRZEMJU SAISTĪBAS				
Pārējās ārzemju saistības				
Vērtspapīru nākotnes darījumi	147	–	–	147
Ārzemju saistības patiesajā vērtībā kopā	147	–	–	147
2010. gada 31. decembrī				
ĀRZEMJU AKTĪVI				
Zelts	187 179	–	–	187 179
Ārvalstu konvertējamās valūtas				
Parāda vērtspapīri	2 637 581	51 831	–	2 689 412
Pārējie ārzemju aktīvi				
Vērtspapīru nākotnes darījumi	63	–	–	63
Ārzemju aktīvi patiesajā vērtībā kopā	2 824 823	51 831	–	2 876 654
ĀRZEMJU SAISTĪBAS				
Pārējās ārzemju saistības				
Vērtspapīru nākotnes darījumi	319	1	–	320
Ārzemju saistības patiesajā vērtībā kopā	319	1	–	320

Pārskata gada pēdējās tirgus dienas vidējās tirgus cenas noteiktas, izmantojot elektronisko informācijas sistēmu *Bloomberg* un *Interactive Data* informāciju. Ja minētā cena kādam finanšu instrumentam elektroniskajās informācijas sistēmās nav pieejama, finanšu instrumenta novērtēšanai izmantota pēdējā pieejamā tirgus cena vai diskontēto naudas plūsmu metode. Tirgū nenovērojamo datu novērtējuma grupā iekļauto aktīvu patiesās vērtības noteikšanas metode aprakstīta 11. skaidrojumā.

7. ZELTS

Zelta rezervju pārmaiņas 2011. un 2010. gadā bija šādas.

	Trojas unces	Tūkst. latu
2009. gada 31. decembrī	248 707	134 365
2010. gadā		
Zelta tirgus vērtības pieaugums	x	52 815
Tīrās pārmaiņas zelta noguldīšanas un noguldījumu izņemšanas rezultātā	-1	-1
2010. gada 31. decembrī	248 706	187 179
2011. gadā		
Zelta tirgus vērtības pieaugums	x	22 887
2011. gada 31. decembrī	248 706	210 066

Latvijas Banka ierobežo zelta rezervju tirgus vērtības svārstību risku, slēdzot biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un biržā tirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus (sk. arī 40. skaidrojumu). Zelta rezervju un biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Pārvērtēšanas konts", bet biržā tirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu pārvērtēšanas rezultāts – peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi".

8. SPECIĀLĀS AIZŅĒMUMA TIESĪBAS, STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS

Atbilstoši likumam "Par Latvijas Republikas iestāšanos Starptautiskajā Valūtas fondā" Latvijas Banka pilda SVF depozitārija funkcijas un bez atlīdzības apkalpo SVF kontus, kuros uzskaitīti SVF turējumi dalībvalsts nacionālajā valūtā. SVF turējumi latos ietver Latvijas valdības parādzīmes, kontu Nr. 1, kas tiek izmantots finanšu darījumu veikšanai ar SVF, un kontu Nr. 2, kas tiek izmantots SVF administratīvo izmaksu segšanai un maksājumu saņemšanai.

Latvijas prasības pret SVF ietver SDR un Latvijas kvotu SVF. SDR ir SVF izveidoti starptautiskie rezervju aktīvi, kas tiek izmantoti darījumos starp SVF un tā dalībvalstīm. Kvota SVF atspoguļo attiecīgās valsts dalības apjomu SVF. Latvijas kvota SVF nodrošināta ar tam izsniegto Latvijas valdības parādzīmi un izteikta SDR. 2011. gada martā Latvijas kvota SVF tika palielināta līdz 142 100 tūkst. SDR.

Latvijas saistības pret SVF veido SVF turējumi latos un SVF asignējumi. 2011. gadā saistības pret SVF palielinātās kvotas rezultātā pieauga par 15 300 tūkst. SDR.

2011. gada beigās Latvijas Bankas bilancē uzrādītās prasības pret SVF veido SDR 79 069 tūkst. latu apjomā (2010. gada beigās – 99 356 tūkst. latu), bet saistības pret SVF veido SVF rīcībā esošie resursi 313 tūkst. latu apjomā (2010. gada beigās – 274 tūkst. latu), kuri izvietoti SVF kontā Nr. 1 un Nr. 2.

Latvijas tīrās prasības un saistības pret SVF 2011. gada un 2010. gada beigās bija šādas.

	(tūkst. latu)		(tūkst. SDR)	
	2011	2010	2011	2010
Latvijas kvota SVF	119 222	103 976	142 100	126 800
SVF turējumi latos	-943 290	-909 382	-1 124 302	-1 109 002
Latvijas valdības parādzīmes	-942 977	-909 108	-1 123 930	-1 108 668
Konts Nr. 1	-298	-260	-355	-317
Konts Nr. 2	-15	-14	-17	-17
SVF aizdevums Latvijai	824 099	805 437	982 240	982 240
Rezerves pozīcija SVF	46	45	55	55
SDR	79 069	99 356	94 242	121 166
Višpārējais asignējums	-78 864	-77 077	-93 998	-93 998
Speciālais asignējums	-22 505	-21 996	-26 824	-26 824
Latvijas tīrās prasības/saistības (-) pret SVF	-22 254	328	-26 525	399

Rezerves pozīcija SVF ir starpība starp Latvijas kopējo kvotu SVF un SVF turējumiem latos, neietverot konta Nr. 2 atlikumu un pieskaitot SVF aizdevumu.

Prasības un saistības pret SVF izteiktas latos pēc Latvijas Bankas noteiktā SDR kursa gada beigās.

9. ĀRVALSTU KONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

Latvijas Bankas ārzemju aktīvi ārvalstu konvertējamās valūtās galvenokārt ieguldīti augsti likvīdos parāda vērtspapīros un īstermiņa noguldījumos.

Ienākumus nesošo parāda vērtspapīru vērtībā ietverti uzkrātie procentu ienākumi (19 604 tūkst. latu 2011. gada beigās un 24 234 tūkst. latu 2010. gada beigās).

Bilances aktīvu posteņa "Ārvalstu konvertējamās valūtas" sadalījums 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Ārvalstu valdību, finanšu institūciju un nefinanšu sabiedrību parāda vērtspapīri	2 442 709	2 689 412
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu centrālajās bankās, kredītiestādēs un starptautiskajās institūcijās	519 867	531 735
Termiņnoguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	208 733	545 307
Ārvalstu valūta kasē	13 611	15 713
Kopā	3 184 920	3 782 167

10. LĪDZDALĪBA EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS KAPITĀLĀ

Līdz ar Latvijas pievienošanos ES Latvijas Banka kļuva par ECB kapitāla daļu turētāju. Latvijas Bankas līdzdalības ECB kapitālā apjoms atbilstoši ECBS un ECB Statūtiem aprēķināts, pamatojoties uz datiem par katras attiecīgās ES valsts iedzīvotāju skaitu un iekšzemes kopprodukta apjomu, un to koriģē ik pēc pieciem gadiem vai agrāk, mainoties ES valstu skaitam.

2011. gada un 2010. gada beigās Latvijas Bankas procentuālā daļa ECB kapitālā bija 0.2837%, kas atbilda 30 528 tūkst. eiro (21 455 tūkst. latu). Tā kā Latvija neietilpst

eiro zonā, ievērojot ECBS un ECB Statūtos noteiktos pārejas noteikumus un ECB Ģenerālpadomes lēmumu, Latvijas Banka veikusi minimālo ieguldījumu 1 145 tūkst. eiro (750 tūkst. latu; 2010. gada beigās – 1 145 tūkst. eiro jeb 750 tūkst. latu) jeb 3.75% apjomā no tās kopējās daļas reģistrētajā ECB kapitālā (sk. arī 39. skaidrojumu).

Saskaņā ar tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatu sniegšanu ECBS noteikto Latvijas Bankas bilancē līdzdalība ECB kapitālā uzrādīta sākotnējo izmaksu vērtībā. ECB kapitāla daļas netiek tirgotas publiskā vērtspapīru tirgū, un Latvijas Bankas līdzdalības ECB kapitālā apjomu iespējams palielināt vai samazināt vienīgi šajā skaidrojumā minētajos gadījumos.

11. LĪDZDALĪBA STARPTAUTISKO NORĒĶINU BANKAS KAPITĀLĀ

2011. gada un 2010. gada beigās Latvijas Bankai piederēja 1 070 SNB akciju, kas atbilda 0.20% kopējā SNB parakstītā un apmaksātā kapitāla.

Latvijas Bankas īpašumā esošo SNB akciju nominālvērtība ir 5 350 tūkst. SDR (katras akcijas nominālvērtība ir 5 tūkst. SDR), kas apmaksāta 1 338 tūkst. SDR jeb 25% apjomā. Latvijas Banka 2011. gadā mainīja SNB akciju novērtēšanas politiku, un Latvijas Bankas bilancē 2011. gada beigās SNB akcijas uzrādītas patiesajā vērtībā (sk. arī 3.1. un 39. skaidrojumu). Pēc Latvijas Bankas vadības vērtējuma piemērotākā SNB akciju patiesās vērtības noteikšanas metode ir 70% no SNB tīrajiem aktīviem, pamatojoties uz SNB aktuālākajiem auditētajiem finanšu pārskatiem. Šo novērtēšanas metodi SNB izmantoja, nosakot tās emitēto akciju cenu, un arī Hāgas Starptautiskā tiesa to atzinusi par piemērotu akciju novērtēšanai, tās atpērkot no SNB bijušajiem privātajiem akcionāriem. SNB akcijas netiek tirgotas publiskā vērtspapīru tirgū. Saskaņā ar SNB Statūtiem tās akcionāri ir vienīgi centrālās bankas. SNB akciju patiesā vērtība 2011. gada beigās bija 18 997 tūkst. latu (2010. gada beigās – 17 320 tūkst. latu). Latvijas Bankas 2010. gada finanšu pārskatos SNB akcijas uzrādītas iegādes vērtībā (1 763 tūkst. latu).

Latvijas Bankas bilances posteņu pārrēķinātie rādītāji, ja 3.1. skaidrojumā aprakstītā grāmatvedības politika būtu piemērota retrospektīvi, ir šādi.

	2011	2010		
		Publicēts	Pārrēķināts	Starpība
Ārzemju aktīvi	3 507 542	4 074 611	4 090 168	15 557
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	18 997	1 763	17 320	15 557
Vietējie aktīvi	31 683	32 722	32 722	–
Kopā aktīvi	3 539 225	4 107 333	4 122 890	15 557
Ārzemju saistības	72 372	42 556	42 556	–
Lati apgrozībā	1 160 183	937 904	937 904	–
Vietējās saistības	1 979 508	2 830 233	2 830 233	–
Kapitāls un rezerves	327 162	296 640	312 197	15 557
Pārvērtēšanas konts	121 547	107 613	123 170	15 557
Kopā pasīvi	3 539 225	4 107 333	4 122 890	15 557

Latvijas Bankas kopējās atzītās peļņas un zaudējumu pārskata posteņu pārrēķinātie rādītāji, ja 3.1. skaidrojumā aprakstītā grāmatvedības politika būtu piemērota retrospektīvi, ir šādi.

	(tūkst. latu)					
	Publicēts		Pārrēķināts		Starpība	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Pārvērtēšana	27 871	35 482	12 314	38 545	-15 557	3 063
Pašu kapitāla instrumenti	17 233	–	1 676	3 063	-15 557	3 063
Uzkrātā pārvērtēšanas rezultāta realizēšana	-30 493	-14 993	-30 493	-14 993	–	–
Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta norakstīšana	16 556	12 995	16 556	12 995	–	–
Pārskata gada peļņa	32 028	23 754	32 028	23 754	–	–
Kopējā atzītā peļņa un zaudējumi	45 962	57 238	30 405	60 301	-15 557	3 063

12. PĀRĒJIE ĀRZEMJU AKTĪVI

Pārējo ārzemju aktīvu sadalījums 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi	13 143	2 825
Nākamo periodu izdevumi	461	459
Uzkrātie procenti par noguldījumiem	59	79
Citi pārējie ārzemju aktīvi	77	33
Kopā	13 740	3 396

13. PAMATLĪDZEKĻI

Pamatlīdzekļu pārmaiņas 2011. un 2010. gadā bija šādas.

	(tūkst. latu)					
	Ēkas, teritorijas labiekārtošana un zeme	Mēbeles un biroja iekārtas	Naudas apstrādes iekārtas	Transportlīdzekļi	Pārējie pamatlīdzekļi	Kopā
2009. gada 31. decembrī						
Izmaksas	37 157	6 345	4 629	1 285	5 183	54 599
Uzkrātais nolietojums	-9 319	-4 900	-2 294	-688	-4 166	-21 367
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	27 838	1 445	2 335	597	1 017	33 232
2010. gadā						
Pieaugums	206	430	–	–	152	788
Pārklasifikācija	-66	-29	–	–	95	–
Atsavinātie un norakstītie pamatlīdzekļi	-297	-378	-49	-50	-297	-1 071
Izmaksu tīrās pārmaiņas	-157	23	-49	-50	-50	-283
Nolietojums	-1 800	-365	-243	-104	-250	-2 762
Pārklasifikācija	23	12	–	–	-35	–
Atsavināto un norakstīto pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums	55	375	49	49	288	816
Uzkrātā nolietojuma tīrās pārmaiņas	-1 722	22	-194	-55	3	-1 946

(turpinājums)

(tūkst. latu)

	Ēkas, teritorijas labiekārtošana un zeme	Mēbeles un biroja iekārtas	Naudas apstrādes iekārtas	Transport- līdzekļi	Pārējie pamat- līdzekļi	Kopā
2010. gada 31. decembrī						
Izmaksas	37 000	6 368	4 580	1 235	5 133	54 316
Uzkrātais nolietojums	-11 041	-4 878	-2 488	-743	-4 163	-23 313
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	25 959	1 490	2 092	492	970	31 003
2011. gadā						
Pieaugums	1 566	306	30	-	443	2 345
Pārklasifikācija	-	88	-37	-	-51	-
Atsavinātie un norakstītie pamatlīdzekļi	-	-64	-3	-24	-169	-260
Izmaksu tīrās pārmaiņas	1 566	330	-10	-24	223	2 085
Nolietojums	-1 694	-372	-238	-102	-265	-2 671
Pārklasifikācija	-	-39	36	-	3	-
Atsavināto un norakstīto pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums	-	63	3	24	168	258
Uzkrātā nolietojuma tīrās pārmaiņas	-1 694	-348	-199	-78	-94	-2 413
2011. gada 31. decembrī						
Izmaksas	38 566	6 698	4 570	1 211	5 356	56 401
Uzkrātais nolietojums	-12 735	-5 226	-2 687	-821	-4 257	-25 726
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	25 831	1 472	1 883	390	1 099	30 675

Latvijas Bankas īpašumā un valdījumā esošās zemes kopējā kadastrālā vērtība 2011. gada beigās bija 1 811 tūkst. latu (2010. gada beigās – 1 999 tūkst. latu; pārmaiņas saistītas ar zemes kadastrālās vērtības maiņu). Latvijas Bankas bilancē zeme uzrādīta sākotnējo izmaksu vērtībā (2011. gada un 2010. gada beigās – 1 669 tūkst. latu).

Latvijas Bankas līgumsaistības par pamatlīdzekļu iegādi 2011. gada beigās bija 3 338 tūkst. latu (2010. gada beigās – 4 456 tūkst. latu), un tās galvenokārt saistītas ar ēkas K. Valdemāra ielā 1B, Rīgā, rekonstrukciju.

14. NOMA

Latvijas Bankas iznomātie aktīvi ietver telpas, zemi un iekārtas, kas Latvijas Bankas bilancē uzrādītas pamatlīdzekļu sastāvā. Aktīvu nomas līgumi, kuros Latvijas Banka ir iznomātājs, ir operatīvās nomas līgumi. Nomās maksājumus, izņemot tos, kuri tieši pārskaitīti valsts budžetā, atzīst par peļņas un zaudējumu aprēķinā proporcionāli attiecīgā līguma darbības laikam. Iznomāto aktīvu nolietojums aprēķināts saskaņā ar 3.18. skaidrojumā aprakstītajiem principiem un atzīts par peļņas un zaudējumu aprēķinā.

Iznomāto aktīvu uzskaites vērtība 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāda.

(tūkst. latu)

2010. gada 31. decembrī	
Izmaksas	1 059
Uzkrātais nolietojums	-422
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	637
2011. gada 31. decembrī	
Izmaksas	1 146
Uzkrātais nolietojums	-538
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	608

15. PĀRĒJIE VIETĒJIE AKTĪVI

Pārējo vietējo aktīvu sadalījums 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Nemateriālie aktīvi	440	625
Ar iekšzemes institūcijām noslēgtie valūtas maiņas tagadnes līgumi	–	532
Nākamo periodu izdevumi	108	124
Citi pārējie vietējie aktīvi	460	438
Kopā	1 008	1 719

16. NEMATERIĀLIE AKTĪVI

Nemateriālo aktīvu pārmaiņas 2011. un 2010. gadā bija šādas.

	(tūkst. latu)
2009. gada 31. decembrī	
Izmaksas	3 769
Uzkrātā amortizācija	–3 008
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	761
2010. gadā	
Pieaugums	146
Izslēgtie nemateriālie aktīvi	–37
Izmaksu tīrās pārmaiņas	109
Amortizācija	–282
Izslēgto nemateriālo aktīvu uzkrātā amortizācija	37
Uzkrātās amortizācijas tīrās pārmaiņas	–245
2010. gada 31. decembrī	
Izmaksas	3 878
Uzkrātā amortizācija	–3 253
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	625
2011. gadā	
Pieaugums	92
Izmaksu tīrās pārmaiņas	92
Amortizācija	–277
Uzkrātās amortizācijas tīrās pārmaiņas	–277
2011. gada 31. decembrī	
Izmaksas	3 970
Uzkrātā amortizācija	–3 530
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	440

17. ĀRVALSTU KONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

2011. gada beigās saistības ārvalstu konvertējamās valūtās galvenokārt veidoja līdzekļi EK kontā norēķiniem eiro, kā arī Latvijas Bankas darījumu ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem nodrošināšanai saņemtās naudas līdzekļu ķīlas. EK konts tiek izmantots ES valstu budžeta līdzekļu pārdalei (sk. arī 18. skaidrojumu).

Ārvalstu konvertējamo valūtu sadalījums 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
EK pieprasījuma noguldījumi	5 681	13 121
Naudas līdzekļu ķīlas	3 580	503
Pārējās saistības	299	58
Kopā	9 560	13 682

18. CITU STARPTAUTISKO INSTITŪCIJU NOGULDĪJUMI LATOS

Citu starptautisko institūciju noguldījumus latos galvenokārt veido līdzekļi EK kontā norēķiniem latos, kas tiek izmantots Latvijas valdības maksājumu veikšanai ES budžetā (sk. arī 17. skaidrojumu).

Citu starptautisko institūciju noguldījumu latos sadalījums 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
EK pieprasījuma noguldījumi	18 024	8 258
Pārējie noguldījumi	247	247
Kopā	18 271	8 505

19. PĀRĒJĀS ĀRZEMJU SAISTĪBAS

Pārējo ārzemju saistību sadalījums 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi	43 210	19 074
Uzkrātie izdevumi	272	245
Citas pārējās ārzemju saistības	34	50
Kopā	43 516	19 369

20. LATI APGROZĪBĀ

2011. gada un 2010. gada beigās apgrozībā bija šādas latu (Ls) un santīmu (s) naudas zīmes.

Nominālvērtība	Summa (tūkst. latu)		Skaitis (tūkst.)		Īpatsvars (%)	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Banknotes						
Ls 500	94 815	72 549	190	145	8.1	7.8
Ls 100	171 438	118 390	1 714	1 184	14.8	12.6
Ls 50	94 227	79 637	1 885	1 593	8.1	8.5
Ls 20	584 562	471 147	29 228	23 557	50.4	50.2
Ls 10	76 695	68 574	7 669	6 857	6.6	7.3
Ls 5	71 576	66 273	14 315	13 255	6.2	7.1
Pavisam banknotes	1 093 313	876 570	x	x	94.2	93.5
Monētas						
Ls 100	405	405	4	4	0	0
Ls 10	145	145	15	15	0	0
Ls 2	8 636	8 317	4 318	4 159	0.7	0.9
Ls 1	35 316	31 358	35 316	31 359	3.0	3.4
50 s	8 299	7 820	16 599	15 639	0.7	0.8
20 s	4 757	4 481	23 785	22 405	0.5	0.5
10 s	2 901	2 736	29 011	27 362	0.3	0.3
5 s	2 190	2 093	43 795	41 852	0.2	0.2
2 s	2 417	2 268	120 828	113 417	0.2	0.2
1 s	1 804	1 711	180 446	171 138	0.2	0.2
Pavisam monētas	66 870	61 334	x	x	5.8	6.5
Pavisam lati apgrozībā	1 160 183	937 904	x	x	100.0	100.0

Emitēto 999. raudzes 100 latu zelta apgrozības monētu kopējā nominālvērtība 2011. gada beigās bija 1 989 tūkst. latu (2010. gada beigās – 1 988 tūkst. latu). Šīs apgrozībā esošās monētas nav ietvertas bilances postenī "Lati apgrozībā", jo to nominālvērtību nodrošina monētās esošais zelts (sk. arī 3.22. skaidrojumā aprakstītos principus).

2011. gada beigās bija emitētas arī jubilejas un piemiņas monētas ar 1 556 tūkst. latu nominālvērtību (2010. gada beigās – 1 528 tūkst. latu). Šīs monētas nav ietvertas bilances postenī "Lati apgrozībā" (sk. arī 3.23. skaidrojumu).

21. KREDĪTIESTĀŽU NOGULDĪJUMI

Kredītiestāžu noguldījumi ietver iekšzemes kredītiestāžu Latvijas Bankā atvērto norēķinu kontu atlikumus, kā arī no tām pieņemtos noguldījumus uz nakti un uz septiņām dienām (noguldījumu iespēja). Minētās kredītiestādes nogulda līdzekļus Latvijas Bankā tās noteikto obligāto rezervju prasību izpildes nodrošināšanai, kā arī starpbanku un klientu maksājumu un ar Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanu saistīto norēķinu veikšanai. Latvijas Bankas noteiktā noguldījumu iespējas uz nakti un uz septiņām dienām procentu likme 2011. gada beigās bija attiecīgi 0.25% un 0.375% (noguldījumu iespējas uz nakti un uz septiņām dienām procentu likme 2010. gada beigās bija attiecīgi 0.25% un 0.375%).

Iekšzemes kredītiestāžu noguldījumu sadalījums 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Noguldījumu iespēja uz nakti	2 220	800
Noguldījumu iespēja uz septiņām dienām	227 000	873 000
Norēķinu kontu atlikumi latos	824 840	796 405
Norēķinu kontu atlikumi eiro	143 680	20 025
Kopā	1 197 740	1 690 230

22. VALDĪBAS NOGULDĪJUMI

Latvijas valdības noguldījumi ietver Latvijas Bankas pieņemtus Valsts kases pieprasījuma noguldījumus un termiņnoguldījumus latos un ārvalstu valūtās, Latvijas Bankai veicot Latvijas valdības finanšu aģenta funkcijas.

Latvijas valdības noguldījumu sadalījums 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Termiņnoguldījumi ārvalstu valūtās	259 124	789 809
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu valūtās	242 523	236 674
Pieprasījuma noguldījumi latos	235 441	54 527
Kopā	737 088	1 081 010

23. PĀRĒJĀS VIETĒJĀS SAISTĪBAS

Pārējo vietējo saistību sadalījums 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Uzkrātie izdevumi un tamlīdzīgas saistības	1 571	1 598
Nodokļu saistības	69	80
Uzkrātie procentu izdevumi	63	169
Citas pārējās vietējās saistības	262	408
Kopā	1 965	2 255

24. NODOKĻI

Latvijas Bankas 2011. un 2010. gadā aprēķinātie un samaksātie nodokļi bija šādi.

	IIN	VSAOI (darba devējs)	VSAOI (darba ņēmējs)	NĪN	PVN	Pārējie nodokļi un nodevas	Kopā
Prasības 2009. gada 31. decembrī	0	0	0	0	18	0	18
2010. gadā							
Aprēķināts	2 294	2 449	924	91	359	1	6 118
Atlikto saistību pieaugums	0	24	0	0	0	0	24
Samaksāts	-2 294	-2 473	-924	-91	-297	-1	-6 080
Saistības 2010. gada 31. decembrī	0	0	0	0	80	0	80
2011. gadā							
Aprēķināts	2 044	2 373	1 086	92	427	1	6 023
Atlikto saistību pieaugums	0	5	0	0	0	0	5
Samaksāts	-2 044	-2 378	-1 086	-92	-438	-1	-6 039
Saistības 2011. gada 31. decembrī	0	0	0	0	69	0	69

Papildus šajā skaidrojumā uzrādītajiem nodokļu maksājumiem Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaita pārskata gadā gūtās peļņas daļu 65% apmērā, t.sk. maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu (2011. gadā – 15 440 tūkst. latu; 2010. gadā – 48 355 tūkst. latu; sk. arī 25. un 35. skaidrojumu). Latvijas Banka nav uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātāja.

25. KAPITĀLS UN REZERVES

Latvijas Bankas kapitāla un rezervju pārmaiņas 2011. un 2010. gadā bija šādas.

	Pamat- kapitāls	Rezerves kapitāls	Pārvēr- tēšanas konts	Pārskata gada peļņa	Kapitāls un rezerves
2009. gada 31. decembrī	25 000	114 236	74 129	74 393	287 758
2010. gadā					
Tīrās pārmaiņas pārvērtēšanas, realizēšanas un norakstīšanas rezultātā	x	x	33 484	x	33 484
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	x	x	x	-48 355	-48 355
Rezerves kapitālā ieskaitītā peļņas daļa	x	26 037	x	-26 037	0
Pārskata perioda peļņa	x	x	x	23 754	23 754
2010. gada 31. decembrī	25 000	140 273	107 613	23 754	296 640
2011. gadā					
Tīrās pārmaiņas pārvērtēšanas, realizēšanas un norakstīšanas rezultātā	x	x	13 934	x	13 934
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	x	x	x	-15 440	-15 440
Rezerves kapitālā ieskaitītā peļņas daļa	x	8 314	x	-8 314	0
Pārskata perioda peļņa	x	x	x	32 028	32 028
2011. gada 31. decembrī	25 000	148 587	121 547	32 028	327 162

Latvijas Bankas kapitālu veido pamatkapitāls, rezerves kapitāls un bilances postenis "Pārvērtēšanas konts", kā arī nesadalītā peļņa. Latvijas Banka ar saviem lēmumiem neietekmē pamatkapitāla un rezerves kapitāla veidošanas, kā arī peļņas sadales kārtību,

jo tā noteikta likumā "Par Latvijas Banku". Bilances postenis "Pārvērtēšanas konts" ietver finanšu instrumentu un zelta pozitīvo pārvērtēšanas rezultātu. Grāmatvedības politika, kas saskaņota ar tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatu sniegšanu ECBS noteiktajiem grāmatvedības pamatprincipiem un aprakstīta 3. skaidrojumā, nosaka, ka tikai pēc finanšu instrumenta atsavināšanas vai norēķinu veikšanas realizētie guvumi tiek atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, bet nerealizētie guvumi – bilances postenī "Pārvērtēšanas konts", jo tas veicina kapitāla saglabāšanu finanšu instrumentu cenu, procentu likmju un valūtas kursu pārmaiņu apstākļos.

Latvijas Bankas kapitāla apjomam nav noteiktas ārējas kapitāla pietiekamības prasības, tomēr tam jābūt atbilstošam, lai veicinātu uzticēšanos Latvijas Bankas īstenotajai monetārajai politikai un nodrošinātu Latvijas Bankas darbību un finansiālo neatkarību, īstenojot likumā "Par Latvijas Banku" noteiktos uzdevumus. Latvijas Banka neierobežo ar vietējiem finanšu aktīviem saistīto procentu likmju risku, lai nenonāktu pretrunā ar tās īstenoto monetāro politiku. Monetārās politikas īstenošana, kā arī pakļautība citiem finanšu un darbības riskiem var negatīvi ietekmēt Latvijas Bankas ienākumus vai radīt zaudējumus, kas sedzami no Latvijas Bankas kapitāla.

Latvijas Bankas pamatkapitālu veido valsts piešķirtie līdzekļi un Latvijas Bankas peļņas atskaitījumi. Latvijas Bankas pamatkapitāls sasniedzis likumā "Par Latvijas Banku" noteikto apjomu (25 milj. latu).

Likums "Par Latvijas Banku" nosaka, ka Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaita pārskata gadā gūtās peļņas daļu, kas aprēķināta, piemērojot likumā "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" rezidentiem noteikto nodokļa likmi, un veic maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu 50% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas. 2011. gada un 2010. gada beigās spēkā esošā Latvijas rezidentiem noteiktā uzņēmumu ienākuma nodokļa likme bija 15%. Tādējādi valsts ieņēmumos 15 dienu laikā pēc tam, kad Latvijas Bankas padome apstiprinājusi 2011. gada pārskatu, ieskaitāmi 65% no Latvijas Bankas pārskata gadā gūtās peļņas. 2012. gadā Latvijas Banka no 2011. gadā gūtās peļņas valsts ieņēmumos ieskaitīs 20 818 tūkst. latu.

Pēc minēto atskaitījumu veikšanas saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas peļņas atlikums ieskaitāms rezerves kapitālā. Rezerves kapitāls izveidots iespējamo zaudējumu segšanai.

Bilances posteņa "Pārvērtēšanas konts" pārmaiņas 2011. un 2010. gadā bija šādas.

(tūkst. latu)

	2011	Norak- stīšana	Pārvēr- tēšana	Reali- zēšana	2010	Norak- stīšana	Pārvēr- tēšana	Reali- zēšana	2009
Sākotnējais pārvērtēšanas konts	24 018	x	x	-75	24 093	x	x	-190	24 283
Atliktais ārvalstu valūtas un zelta pārvērtēšanas rezultāts	24 018	x	x	-	24 018	x	x	-	24 018
Atliktais parāda vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts	-	x	x	-75	75	x	x	-190	265
Pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve	17 233	-	17 233	-	-	-	-	-	-
Ārvalstu valūtas un zelta pārvērtēšanas rezultāts	49 582	1 651	6 068	-13 761	55 624	1 356	36 680	-3 889	21 477
Biržā netirgoto procentu likmju mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts	25	-	25	-	-	-	-	-	-
Parāda vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts	30 689	14 905	4 545	-16 657	27 896	11 639	-1 198	-10 914	28 369
Kopā	121 547	16 556	27 871	-30 493	107 613	12 995	35 482	-14 993	74 129

Sākotnējais pārvērtēšanas konts izveidots, ieskaitot tajā pirms grāmatvedības politikas maiņas 2007. gada 1. janvārī uzkrāto pārvērtēšanas rezultātu. Sākotnējā pārvērtēšanas konta atlikuma pārmaiņas 2011. gadā saistītas ar 2006. gada beigās Latvijas Bankas

īpašumā esošo un pārskata gadā atsavināto parāda vērtspapīru neto peļņas atzīšanu 75 tūkst. latu apjomā (neto peļņa 2010. gadā – 190 tūkst. latu).

Pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve izveidota, lai uzskaitītu SNB akciju pārvērtēšanas rezultātu.

26. TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI

Latvijas Bankas tīrie procentu ienākumi 2011. gadā sasniedza 61 309 tūkst. latu (2010. gadā – 46 344 tūkst. latu). Šos ienākumus galvenokārt veidoja ienākumi no ārvalstu valūtas rezervju ieguldījumiem.

Ārzemju operāciju procentu ienākumi 2011. gadā bija par 16 210 tūkst. latu lielāki nekā 2010. gadā, savukārt ārzemju operāciju procentu izdevumi bija par 473 tūkst. latu mazāki. Procentu ienākumu pieaugumu galvenokārt noteica augstāks eiro zonas procentu likmju līmenis 2011. gada 1. pusgadā, kā arī 2010. gada beigās peļņas un zaudējumu aprēķinā atzītā parāda vērtspapīru negatīvā pārvērtēšanas rezultāta amortizēšana. Tīrie procentu ienākumi par atvasinātajiem finanšu instrumentiem, ko Latvijas Banka izmanto valūtas riska ierobežošanai, bija par 7.3 milj. latu lielāki, un to noteica eiro un ASV dolāra īstermiņa procentu likmju starpības pieaugums 2011. gada 1. pusgadā.

Vietējo operāciju procentu ienākumi saruka līdz 1 tūkst. latu un bija par 3 617 tūkst. latu mazāki nekā 2010. gadā, jo sakarā ar kredītiestāžu latu likviditātes pārpalikumu saruka iekšzemes kredītiestādēm izsniegto kredītu apjoms.

Vietējo operāciju procentu izdevumus (11 475 tūkst. latu; 2010. gadā – 13 362 tūkst. latu) galvenokārt veidoja procenti par iekšzemes kredītiestāžu un Latvijas valdības noguldījumiem. Procentu par kredītiestāžu noguldījumiem izdevumi samazinājās par 5 083 tūkst. latu. Sarūkot kredītiestāžu Latvijas Bankā latos veikto noguldījumu atlikumam un par šiem noguldījumiem maksātajām procentu likmēm 2010. gada beigās un sakarā ar zemāku procentu likmju līmeni 2011. gadā attiecīgi samazinājās izdevumi par kredītiestāžu noguldījumiem, t.sk. atlīdzība par obligāto rezervju turēšanu. 2011. gadā Latvijas valdības Latvijas Bankā noguldīto līdzekļu vidējais atlikums bija mazāks nekā 2010. gadā, taču pieauga par noguldījumiem ārvalstu valūtās maksātās procentu likmes. Tāpēc procentu izdevumi par valdības noguldījumiem palielinājās par 2 998 tūkst. latu.

27. REALIZĒTIE FINANŠU OPERĀCIJU GUVUMI VAI ZAUDĒJUMI

Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi ietver parāda vērtspapīru atsavināšanas guvumus un zaudējumus, kā arī realizētos atvasināto finanšu instrumentu un valūtas maiņas darījumu guvumus un zaudējumus.

Parāda vērtspapīru atsavināšanas guvumi bija 11 836 tūkst. latu – par 5 763 tūkst. latu mazāki nekā 2010. gadā. Lai gan iepriekšējos pārskata gados pārvērtēšanas kontā uzkrātais pozitīvais parāda vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts tika realizēts lielākā apjomā nekā 2010. gadā, zemākus parāda vērtspapīru atsavināšanas guvumus galvenokārt noteica eiro zonas procentu likmju kāpums 2011. gada 1. pusgadā.

Realizētos finanšu operāciju guvumus vai zaudējumus negatīvi ietekmēja atvasināto finanšu instrumentu negatīvais rezultāts, kas gan bija par 8 573 tūkst. latu mazāks nekā 2010. gadā. Tas galvenokārt saistīts ar biržā tīrgoto procentu likmju nākotnes līgumu rezultātu, kā arī valūtas riska ierobežošanas nolūkā slēgto biržā tīrgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu rezultātu. Valūtas riska ierobežošanas nolūkā slēgto biržā tīrgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu negatīvo rezultātu līdzvērtīgā apjomā kompensē pret valūtas risku ierobežoto bilances posteņu pozitīvais pārvērtēšanas rezultāts, kas uzrādīts bilances postenī "Pārvērtēšanas konts", un realizētie valūtas maiņas darījumu guvumi, kas atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā.

28. FINANŠU AKTĪVU UN POZĪCIJU PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA NORAKSTĪŠANA

Atsevišķu parāda vērtspapīru un valūtas pozīciju pārvērtēšanas rezultāts 2011. gada un 2010. gada beigās bija negatīvs, un tas atzīts peļņas un zaudējumu aprēķinā. Savukārt parāda vērtspapīru un valūtas pozīciju pozitīvais pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Pārvērtēšanas konts" (sk. arī 25. skaidrojumu).

29. IENĀKUMI NO LĪDZDALĪBAS KAPITĀLĀ

Ienākumus no līdzdalības kapitālā 245 tūkst. latu apjomā (2010. gadā – 611 tūkst. latu) veidoja saņemtās dividendes no līdzdalības SNB kapitālā (sk. arī 11. skaidrojumu). 2011. gadā tika izmaksātas parastās dividendes, savukārt lielāks 2010. gadā izmaksāto dividenžu apjoms saistīts ar SNB lēmumu papildus parastajām dividendēm izmaksāt arī papildu dividendes, ņemot vērā SNB darbības finanšu rezultātus.

30. CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI

Citu bankas darbības ienākumu sadalījums 2011. un 2010. gadā bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Jubilejas un piemiņas monētu pārdošanas ienākumi	581	702
Naudas un vērtspapīru norēķinu pakalpojumu ienākumi	379	310
Pārējie bankas darbības ienākumi	301	266
Kopā	1 261	1 278

31. BANKNOŠU DRUKĀŠANAS UN MONĒTU KALŠANAS IZDEVUMI

Banknošu drukāšanas un monētu kalšanas izdevumu sadalījums 2011. un 2010. gadā bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Apgrozības monētu kalšana	-101	-83
Jubilejas un piemiņas monētu kalšana	-481	-458
Kopā	-582	-541

32. DARBA SAMAKSA UN SOCIĀLĀS APDROŠINĀŠANAS IZDEVUMI

Darba samaksa un sociālās apdrošināšanas izdevumi 2011. un 2010. gadā bija šādi.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Darba samaksa		
Padomes un valdes locekļu darba samaksa	-895	-873
Pārējo darbinieku darba samaksa	-9 007	-9 405
Kopā darba samaksa	-9 902	-10 278
Sociālās apdrošināšanas izdevumi	-2 373	-2 449
Kopā darba samaksa un sociālās apdrošināšanas izdevumi	-12 275	-12 727

To Latvijas Bankas valdes locekļu, kuri vienlaikus ir Latvijas Bankas pārvalžu vadītāji, darba samaksā ietverta arī atlīdzība par šo pienākumu veikšanu.

Darbinieku skaits 2011. un 2010. gadā bija šāds.

	2011	2010
Darbinieku skaits gada beigās		
Padomes un valdes locekļi	13	13
Pārējie darbinieki	543	557
Kopā gada beigās	556	570
Vidējais darbinieku skaits gadā	563	605

33. PĀRĒJIE BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI

Pārējie bankas darbības izdevumi 2011. un 2010. gadā bija šādi.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Komunālie pakalpojumi	-553	-577
Ēku, teritorijas un inventāra uzturēšana	-398	-328
Risku apdrošināšana	-267	-294
Mazvērtīgā inventāra iegāde	-227	-113
Sabiedrības informēšana	-214	-180
Dienesta komandējumi	-209	-192
Telekomunikāciju pakalpojumi un sistēmu uzturēšana	-167	-189
Personāla profesionālā pilnveide	-139	-156
Transportlīdzekļu nodrošināšana	-109	-126
Nekustamā īpašuma nodoklis	-91	-89
Revīzijas, konsultāciju un juridiskie pakalpojumi	-27	-34
Materiālo vērtību atsavināšana	-3	-255
Citi pārējie bankas darbības izdevumi	-294	-232
Kopā	-2 698	-2 765

Mazvērtīgā inventāra izdevumu pieaugums galvenokārt saistīts ar skaidrās naudas aprites organizācijas pilnveides projekta īstenošanu. Izdevumi par revīzijas, konsultāciju un juridiskajiem pakalpojumiem ietver arī atlīdzību *Deloitte Audits Latvia SIA* par 2011. gada finanšu pārskatu revīziju 23 tūkst. latu apjomā (2010. gadā – 22 tūkst. latu).

34. NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

1) Peļņas pirms sadales saskaņošana ar tīro naudas un tās ekvivalentu ieplūdi pamatdarbības rezultātā

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Peļņa pirms sadales	32 028	23 754
Korekcijas nenaudas darījumu rezultātā		
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo aktīvu amortizācija	2 948	3 044
Zaudējumi no pamatlīdzekļu atsavināšanas	2	255
Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta norakstīšana	16 556	12 995
Tīrās korekcijas nenaudas darījumu rezultātā	19 506	16 294
Bilances posteņu pārmaiņas		
Zelta rezervju tīrais samazinājums	–	1
Speciālo aizņēmumu tiesību tīrais pieaugums (–)/samazinājums	22 589	–1 687
Ārvalstu parāda vērtspapīru un citu ārvalstu ieguldījumu tīrais pieaugums (–)/samazinājums	606 426	–1 056 008
Kredītu iekšzemes kredītiestādēm tīrais samazinājums	–	140 449
Pārējo aktīvu tīrais pieaugums (–)/samazinājums	–32	419
Saištību ārvalstu konvertējamās valūtās tīrais samazinājums	–4 122	–5 324
Ārvalstu banku un citu starptautisko institūciju noguldījumu latos tīrais pieaugums/samazinājums (–)	9 752	–23 770
Apgrozībā esošo latu apjoma tīrais pieaugums	222 279	149 749
Iekšzemes kredītiestāžu noguldījumu tīrais pieaugums/samazinājums (–)	–492 490	574 553
Latvijas valdības noguldījumu tīrais samazinājums	–343 922	–210 932
Citu iekšzemes finanšu institūciju noguldījumu tīrais pieaugums/samazinājums (–)	–14 023	54 790
Pārējo saistību tīrais samazinājums	–279	–1 185
Bilances posteņu tīrās pārmaiņas	6 178	–378 945
Tīrā naudas un tās ekvivalentu ieplūde/aizplūde (–) pamatdarbības rezultātā	57 712	–338 897

2) Naudas un tās ekvivalentu atlikumu un pārmaiņu analīze

	(gada beigās; tūkst. latu)				
	2011	Pārmaiņas	2010	Pārmaiņas	2009
Ārvalstu konvertējamā valūta kasē	13 611	–2 102	15 713	–3 630	19 343
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	519 867	–11 868	531 735	–273 668	805 403
Termiņnoguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās ar sākotnējo termiņu līdz 5 darbadienām	63 252	54 050	9 202	–110 277	119 479
Kopā nauda un tās ekvivalenti	596 730	40 080	556 650	–387 575	944 225

35. DARĪJUMI AR LATVIJAS VALDĪBU

Latvijas Banka, kuras kapitāls pilnībā pieder Latvijas valstij, veic darījumus ar Valsts kasi, darbojoties kā Latvijas valdības finanšu aģents. Šīs funkcijas ietvaros Latvijas Banka apkalpo Valsts kases kontus latos un ārvalstu valūtā, kā arī veic ārvalstu valūtas maiņas darījumus. Īstenojot monetāro politiku, Latvijas Banka veic darījumus vērtspapīru otrreizējā tirgū ar valdības vērtspapīriem (2011. un 2010. gadā Latvijas Banka neveica šādus darījumus). Veicot šos darījumus, Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā.

Darījumos ar Latvijas valdību izmantotās procentu likmes un valūtu kursi tiek noteikti pēc tirgus procentu likmēm un valūtu kursiem. Komisijas maksa par darījumiem ar Latvijas valdību netiek iekasēta.

Latvijas Bankas saistību pret Latvijas valdību sadalījums un attiecīgās procentu likmes 2011. gada un 2010. gada beigās bija šādas.

	Summa (tūkst. latu)		Procentu likme (%)	
	2011	2010	2011	2010
Saistības				
Termiņnoguldījumi ārvalstu valūtās	259 124	789 809	0.32–0.51	0.22–0.57
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu valūtās	242 523	236 674	0.00–0.22	0.01–0.34
Pieprasījuma noguldījumi latos	235 441	54 527	0.57	0.41
Uzkrātie procentu izdevumi	20	95	x	x
Nodokļu saistības	69	80	x	x
Kopā tīrās saistības	737 177	1 081 185	x	x

Latvijas Bankas ar Latvijas valdību saistītie izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitītā Latvijas Bankas iepriekšējā gada peļņas daļa 2011. un 2010. gadā bija šāda (sk. arī 24.–26. skaidrojumu).

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitītā Latvijas Bankas peļņas daļa		
Procenti par valdības noguldījumiem	7 125	4 127
Aprēķinātie nodokļi	6 023	6 118
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	15 440	48 355
Kopā izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitītā Latvijas Bankas peļņas daļa	28 588	58 600

36. APGRŪTINĀTIE AKTĪVI

2011. gada beigās Latvijas Banka bija apgrūtinājusi vērtspapīrus un citus finanšu instrumentus, kuru tirgus vērtība bija 23 720 tūkst. latu (2010. gada beigās – 18 968 tūkst. latu), lai nodrošinātu biržā tirgoto procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumu veikšanu. Šie finanšu instrumenti iekļauti bilances aktīvu postenī "Ārvalstu konvertējamās valūtas".

37. VĒRTSPAPĪRU AIZDOŠANAS DARĪJUMI

Latvijas Bankas uzdevumā tās aģenti vērtspapīru automatiskās aizdošanas programmas līgumu ietvaros veic vērtspapīru aizdošanas darījumus, aizdodot Latvijas Bankas īpašumā esošos vērtspapīrus pret naudas līdzekļu vai vērtspapīru ķīlu. Vērtspapīru aizdošanas darījumi nodrošina papildu ienākumus, būtiski neietekmējot ārvalstu valūtas rezervju

likviditāti, jo aizdotie vērtspapīri Latvijas Bankai ir ātri pieejami. Aģents administrē vērtspapīru aizdošanas darījumus un kontrolē šo darījumu un to nodrošinājuma atbilstību.

2011. gada beigās aizdoto vērtspapīru patiesā vērtība bija 278 577 tūkst. latu (2010. gada beigās – 474 421 tūkst. latu).

2011. gada un 2010. gada beigās vērtspapīru aizdošanas darījumu nodrošinājuma patiesā vērtība bija šāda.

	(tūkst. latu)	
	2011	2010
Naudas līdzekļi ārvalstu valūtās	241 602	323 344
Ārvalstu valdību, finanšu institūciju un nefinanšu sabiedrību parāda vērtspapīri	41 987	158 698
Kopā	283 589	482 042

Naudas līdzekļu vai vērtspapīru ķīla, kas saņemta kā vērtspapīru aizdošanas darījumu nodrošinājums, nav uzrādīta Latvijas Bankas bilancē (sk. arī 3.13. skaidrojumā aprakstītos principus).

38. ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI UN VALŪTAS MAIŅAS TAGADNES LĪGUMI

Lai pārvaldītu ar ārvalstu rezervēm saistīto procentu likmju risku un valūtas risku, Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes un tagadnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem un biržā tirgotajiem procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumiem. Īstenojot monetāro politiku, Latvijas Banka veic arī valūtas maiņas tagadnes un valūtas mijmaiņas darījumus.

Atvasināto finanšu instrumentu un valūtas maiņas tagadnes līgumu dalījums 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)					
	Līgumvērtība vai nosacītā vērtība		Uzskaites vērtība			
	2011	2010	Aktīvi	Saistības		
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas nākotnes līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi	1 775 002	1 803 979	12 211	1 292	43 026	18 542
Valūtas maiņas tagadnes līgumi	114 643	54 523	347	1 152	37	6
Vērtspapīru nākotnes darījumi	152 949	202 350	560	381	147	526
Procentu likmju mijmaiņas līgumi	870	–	25	–	–	–
Kopā	x	x	13 143	2 825	43 210	19 074
Ar iekšzemes institūcijām noslēgtie valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas tagadnes līgumi	–	53 448	–	532	–	–
Kopā	x	x	–	532	–	–
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie atvasinātie biržā tirgotie līgumi						
Procentu likmju nākotnes līgumi	1 189 194	2 336 784	x	x	x	x
Valūtas maiņas nākotnes līgumi	151 365	319 217	x	x	x	x

Atvasināto biržā netirgoto līgumu un valūtas maiņas tagadnes līgumu uzskaites vērtība bilancē uzrādīta attiecīgajos pārējo aktīvu vai pārējo saistību posteņos (sk. arī 12., 15. un 19. skaidrojumu). Tā kā par atvasināto biržā tirgto līgumu patiesās vērtības pārmaiņām veikts norēķins, tās uzrādītas kā pieprasījuma noguldījumi bilances aktīvu postenī "Ārvalstu konvertējamās valūtas".

2011. gada un 2010. gada beigās Latvijas Bankas noslēgto biržā netirgoto līgumu, kuri nav novērtēti patiesajā vērtībā, uzskaites vērtība būtiski neatšķīrās no šo līgumu patiesās vērtības. To uzskaites vērtības un tīrās patiesās vērtības salīdzinājums 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)					
	Tīrā patiesā vērtība		Tīrā uzskaites vērtība		Starpība	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas nākotnes līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi	-31 290	-17 388	-30 815	-17 250	-475	-138
Valūtas maiņas tagadnes līgumi	311	1 146	310	1 146	1	0
Kopā	-30 979	-16 242	-30 505	-16 104	-474	-138
Ar iekšzemes institūcijām noslēgtie valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas tagadnes līgumi	-	532	-	532	-	0
Kopā	-	532	-	532	-	0

39. IESPĒJAMĀS SAISTĪBAS UN APŅEMŠANĀS

Bankrotējušās AS "Banka Baltija" likvidators 2005. gadā kreditoru vārdā un interesēs Rīgas apgabaltiesā iesniedza prasības pieteikumu pret Latvijas Banku par zaudējumu piedziņu, kuras apjoms 2010. gada februārī tika palielināts no 185.6 milj. latu līdz 238.3 milj. latu. Prasītājs apgalvo, ka Latvijas Banka kā bijusī banku uzraudzības institūcija ir atbildīga par zaudējumiem, kas radušies saistībā ar AS "Banka Baltija" bankrotu 1995. gadā. 2010. gada 12. oktobrī Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija, skatot šo lietu pirmajā instancē, pasludināja spriedumu, ar kuru nolēma prasību pret Latvijas Banku daļēji apmierināt, piedzenot par labu likvidējamai AS "Banka Baltija" zaudējumus 60 milj. latu apjomā un par labu valstij – valsts nodevu 32 tūkst. latu apjomā. Latvijas Banka pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdzēja, tādējādi tas nestājās spēkā. Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta 2012. gada 21. februārī pasludināja saīsināto spriedumu, ar kuru šo prasību pret Latvijas Banku pilnībā noraidīja, kā arī nolēma piedzīt no likvidējamās AS "Banka Baltija" par labu Latvijas Bankai tiesas izdevumus 16 tūkst. latu apjomā un juridisko pakalpojumu izdevumus 150 tūkst. latu apjomā. Prasītājs šo spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Senātā 30 dienu laikā pēc pilna sprieduma sastādīšanas datuma. Latvijas Banka ir pārliecināta, ka prasība ir nepamatota, tāpēc finanšu pārskatos uzkrājumi nav atzīti. Pārsūdzības gadījumā galīgais tiesas nolēmums šajā lietā nav gaidāms agrāk kā 2014. gadā.

Latvijas Banka nav apmaksājusi 96.25% no tās kopējās daļas reģistrētajā ECB kapitālā, kas apmaksājama pēc attiecīga ECB Ģenerālpadomes lēmuma pieņemšanas. 2011. gada un 2010. gada beigās neapmaksātā daļa reģistrētajā ECB kapitālā bija 29 383 tūkst. euro (20 651 tūkst. latu; sk. arī 10. skaidrojumu).

Latvijas Bankai piederošo SNB akciju neapmaksātā daļa ir 75% no šo akciju nominālvērtības, kas apmaksājama pēc attiecīga SNB Valdes lēmuma pieņemšanas. 2011. gada beigās šo akciju neapmaksātā daļa bija 4 013 tūkst. SDR (3 367 tūkst. latu; 2010. gada beigās – 4 013 tūkst. SDR (3 291 tūkst. latu); sk. arī 11. skaidrojumu).

2011. gada beigās Latvijas Banka bija emitējusi jubilejas un piemiņas monētas ar 1 556 tūkst. latu nominālvērtību (2010. gada beigās – 1 528 tūkst. latu) un zelta aprogzības monētas ar 1 989 tūkst. latu nominālvērtību (2010. gada beigās – 1 988 tūkst. latu). Šīs monētas var apmainīt Latvijas Bankā to nominālvērtībā. Pēc Latvijas Bankas vadības vērtējuma iespējamība, ka Latvijas Bankai nāktos šīs monētas atpirkt no monētu turētājiem, ir neliela, un uzkrājumi nav izveidoti.

40. VALŪTU STRUKTŪRA

Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu valūtu struktūra 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāda.¹

	LVL	EUR	USD	JPY	Zelts	Pārējie	Kopā
2011. gada 31. decembrī							
Aktīvi							
Ārzemju aktīvi	13 312	1 851 498	1 176 038	238 913	210 066	17 715	3 507 542
Vietējie aktīvi	31 648	30	–	–	–	5	31 683
KOPĀ AKTĪVI	44 960	1 851 528	1 176 038	238 913	210 066	17 720	3 539 225
Saistības							
Ārzemju saistības	61 916	5 910	4 442	33	–	71	72 372
Lati aprogzībā	1 160 183	–	–	–	–	–	1 160 183
Vietējās saistības	1 334 073	590 939	35 143	8 131	–	11 222	1 979 508
KOPĀ SAISTĪBAS	2 556 172	596 849	39 585	8 164	–	11 293	3 212 063
Bilances tīrā pozīcija	–2 511 212	1 254 679	1 136 453	230 749	210 066	6 427	327 162
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija							
	–	1 542 642	–1 131 368	–227 796	–210 314	–3 231	–30 067
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–2 511 212	2 797 321	5 085	2 953	–248	3 196	297 095
Bilances un ārpusbilances tīrās pozīcijas struktūra (%)	x	99.6	0.2	0.1	0	0.1	100.0
Neitrālā valūtas struktūra (%)	x	100.0	0	0	0	0	100.0
2010. gada 31. decembrī							
KOPĀ AKTĪVI	35 406	2 236 908	1 355 399	272 023	187 179	20 418	4 107 333
KOPĀ SAISTĪBAS	2 749 097	848 059	173 601	20 357	–	19 579	3 810 693
Bilances tīrā pozīcija	–2 713 691	1 388 849	1 181 798	251 666	187 179	839	296 640
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija							
	53 980	1 552 017	–1 185 852	–252 006	–187 400	1 167	–18 094
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–2 659 711	2 940 866	–4 054	–340	–221	2 006	278 546
Bilances un ārpusbilances tīrās pozīcijas struktūra (%)	x	100.1	–0.2	0	0	0.1	100.0
Neitrālā valūtas struktūra (%)	x	100.0	0	0	0	0	100.0

41. PROCENTU LIKMJU MAIŅAS TERMIŅŠ UN SEKOŠANAS NOVIRZE

Tabulā atspoguļota Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu pakļautība procentu likmju pārmaiņām. Tajā iekļautie posteņi uzrādīti to uzskaites vērtībā, izņemot ārpusbilances posteņos iekļautos biržā tirgotos procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumus un vērtspapīru nākotnes darījumus, kas uzrādīti to nosacītajā vērtībā. Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņi klasificēti pēc pārskata gada 31. decembrim tuvākā – procentu likmju maiņas vai atlikušā līguma termiņa – datuma.

¹ SDR denominētie aktīvi, saistības un ārpusbilances posteņi, kā arī saistības pret SVF (313 tūkst. latu), kas pakļautas ar SDR saistītam valūtas riskam, uzrādītas atbilstoši SDR valūtu groza struktūrai.

(tūkst. latu)

	Procentu likmju maiņai pakļauti					Bez procentiem	Kopā
	Līdz 3 mēn.	3–6 mēn.	6–12 mēn.	1–3 gadi	Ilgāk par 3 gadiem		
2011. gada 31. decembrī							
Ārzemju aktīvi							
Zelts	–	–	–	–	–	210 066	210 066
Speciālās aizņēmuma tiesības	79 069	–	–	–	–	–	79 069
Ārvalstu konvertējamās valūtas	1 272 248	12 221	84 090	1 089 024	710 297	17 040	3 184 920
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā	–	–	–	–	–	750	750
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	–	–	–	–	–	18 997	18 997
Pārējie ārzemju aktīvi	22	–	–	–	–	13 718	13 740
Vietējie aktīvi							
Pamatlīdzekļi	–	–	–	–	–	30 675	30 675
Pārējie vietējie aktīvi	–	–	–	–	–	1 008	1 008
KOPĀ AKTĪVI	1 351 339	12 221	84 090	1 089 024	710 297	292 254	3 539 225
Ārzemju saistības							
Ārvalstu konvertējamās valūtas	3 879	–	–	–	–	5 681	9 560
Starptautiskais Valūtas fonds	–	–	–	–	–	313	313
Citu starptautisko institūciju noguldījumi latos	–	–	–	–	–	18 271	18 271
Ārvalstu banku noguldījumi latos	–	–	–	–	–	712	712
Pārējās ārzemju saistības	–	–	–	–	–	43 516	43 516
Lati apgrozībā	–	–	–	–	–	1 160 183	1 160 183
Vietējās saistības							
Kredītiestāžu noguldījumi	1 029 688	–	–	–	–	168 052	1 197 740
Valdības noguldījumi	655 637	–	–	–	–	81 451	737 088
Citu finanšu institūciju noguldījumi	41 027	–	–	–	–	1 688	42 715
Pārējās vietējās saistības	27	–	–	–	–	1 938	1 965
KOPĀ SAISTĪBAS	1 730 258	–	–	–	–	1 481 805	3 212 063
Bilances tīrā pozīcija	–378 919	12 221	84 090	1 089 024	710 297	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu prasības	2 637 476	1 088	3 264	566 165	146 078	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	2 753 163	865	3 264	376 752	250 094	x	x
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–494 606	12 444	84 090	1 278 437	606 281	x	x
2010. gada 31. decembrī							
KOPĀ AKTĪVI	1 853 158	102 874	144 036	904 889	857 959	244 417	4 107 333
KOPĀ SAISTĪBAS	2 706 588	–	–	–	–	1 104 105	3 810 693
Bilances tīrā pozīcija	–853 430	102 874	144 036	904 889	857 959	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu prasības	3 548 301	–	–	913 397	293 321	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	3 414 636	–	–	1 072 461	283 494	x	x
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–719 765	102 874	144 036	745 825	867 786	x	x

Ārvalstu rezervju, kas iekļautas daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos, pakļautību kopējam tirgus riskam un kredītriskam raksturo sekošanas novirze, ko mēra kā ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa gaidāmās gada ienesīgumu starpības standartnovirzi (sk. arī 2.1. skaidrojumā aprakstītos risku pārvaldīšanas principus). 2011. un 2010. gadā daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajiem portfeļiem realizētā (*ex post*) sekošanas novirze bija attiecīgi 54 bāzes punkti un 65 bāzes punkti un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajiem portfeļiem – attiecīgi 84 bāzes punkti un 81 bāzes punkts.

Paredzamā (*ex ante*) sekošanas novirze gada laikā bija šādos bāzes punktu intervālos.

	Uzskaites vērtība (gada beigās; tūkst. latu)	Paredzamā sekošanas novirze (darbadienu skaits)			
		10–39	40–69	70–99	100–110
2011. gadā					
Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	2 388 804	–	253	–	–
Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	175 883	–	171	76	6
2010. gadā					
Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	2 602 693	–	219	30	–
Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	165 090	–	231	18	–

42. LIKVIDITĀTES STRUKTŪRA

Latvijas Bankas aktīvu un saistību likviditātes struktūra 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāda.

	(tūkst. latu)					
	2011			2010		
	Līdz 3 mēn.	Bez noteikta termiņa	Kopā	Līdz 3 mēn.	Bez noteikta termiņa	Kopā
Aktīvi						
Ārzemju aktīvi	3 487 257	20 285	3 507 542	4 071 606	3 005	4 074 611
Vietējie aktīvi	376	31 307	31 683	690	32 032	32 722
KOPĀ AKTĪVI	3 487 633	51 592	3 539 225	4 072 296	35 037	4 107 333
Saistības						
Ārzemju saistības	72 339	33	72 372	42 522	34	42 556
Lati apgrozībā	–	1 160 183	1 160 183	–	937 904	937 904
Vietējās saistības	1 979 508	–	1 979 508	2 830 233	–	2 830 233
KOPĀ SAISTĪBAS	2 051 847	1 160 216	3 212 063	2 872 755	937 938	3 810 693
Bilances tīrā pozīcija	1 435 786	–1 108 624	x	1 199 541	–902 901	x

Skaidrojumā aktīvu posteņi uzrādīti atkarībā no Latvijas Bankas spējas tos pārvērst naudā. Saistību posteņi uzrādīti pēc to gaidāmā dzēšanas termiņa.

43. AKTĪVI SEKTORU DALĪJUMĀ

Latvijas Bankas aktīvu sektoru dalījums 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
	2011	2010	2011	2010
Ārvalstu centrālās valdības un citas valsts institūcijas	1 104 267	1 234 527	31.2	30.1
Ārvalstu vietējās valdības	51 437	64 268	1.5	1.6
Ārvalstu centrālās bankas un kredītiestādes	1 493 624	1 809 206	42.2	44.0
Citas ārvalstu finanšu institūcijas	668 356	704 888	18.9	17.2
Ārvalstu nefinanšu sabiedrības	78 127	65 687	2.2	1.6
Starptautiskās institūcijas	110 837	196 395	3.1	4.8
Iekšzemes kredītiestādes	53	584	0	0
Neklasificēti aktīvi	32 524	31 778	0.9	0.7
Kopā	3 539 225	4 107 333	100.0	100.0

44. ĀRZEMJU AKTĪVU DALĪJUMS PĒC TO ATRAŠANĀS VAI DARĪJUMA PARTNERU REZIDENCES VIETAS

Latvijas Bankas ārzemju aktīvu dalījums pēc to atrašanās vai darījuma partneru rezidences vietas 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
	2011	2010	2011	2010
Eiro zonas valstis	1 526 724	1 910 391	43.5	46.9
Pārējās ES valstis	725 868	697 914	20.7	17.1
ASV	519 974	594 517	14.8	14.6
Japāna	231 590	256 361	6.6	6.3
Pārējās valstis un starptautiskās institūcijas	503 386	615 428	14.4	15.1
Kopā	3 507 542	4 074 611	100.0	100.0

45. AKTĪVI KREDĪTREITINGU DALĪJUMĀ

Latvijas Bankas aktīvu dalījums pēc darījuma partneru kredītreitingsiem 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	Kredītreitings	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
		2011	2010	2011	2010
ĀRZEMJU AKTĪVI					
Zelts	AAA	210 066	187 179	5.9	4.6
Speciālās aizņēmuma tiesības	AAA	79 069	99 356	2.2	2.4
Ārvalstu parāda vērtspapīri	AAA	838 391	1 814 171	23.8	44.1
	AA+	361 359	78 814	10.2	1.9
	AA	149 536	154 700	4.2	3.8
	AA-	475 843	483 514	13.5	11.8
	A+	238 576	129 596	6.8	3.2
	A	350 477	24 238	9.9	0.6
	A-	6 662	3 646	0.2	0.1
	BBB+	806	733	0	0
	BBB-	373	-	0	-
	BB+	20 686	-	0.6	-
	Noguldījumi ārvalstu finanšu institūcijās	AAA	438 969	518 452	12.4
AA+		31 985	2 454	0.9	0.1
AA		25 867	59 918	0.7	1.5
AA-		45 396	133 053	1.3	3.2
A+		129 163	190 607	3.7	4.6
A		57 220	144 444	1.6	3.5
A-		-	28 114	-	0.7
Ārvalstu valūta kasē	AAA	13 607	15 713	0.4	0.4
	AA+	4	-	0	-
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā	AAA	750	750	0	0
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	AAA	18 997	1 763	0.5	0
Atvasinātie finanšu instrumenti	AAA	560	385	0	0
	AA	-	115	-	0
	AA-	82	470	0	0
	A+	7 791	1 503	0.2	0
	A	4 609	315	0.1	0
	A-	101	37	0	0
Uzkrātie procentu ienākumi	Dažādi	59	79	0	0
Pārējie ārzemju aktīvi	Dažādi	538	492	0	0
VIETĒJIE AKTĪVI	Dažādi	31 683	32 722	0.9	0.8
KOPĀ		3 539 225	4 107 333	100.0	100.0

Latvijas Bankas ārzemju aktīvu dalījums pēc darījuma partneru kredītreitingu pamatkategorijām 2011. gada un 2010. gada beigās bija šāds.

	Kredītreitinga grupa	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
		2011	2010	2011	2010
Ārzemju aktīvi	AAA	1 600 409	2 637 769	45.6	64.8
	AA	1 090 072	913 038	31.1	22.4
	A	794 599	522 500	22.7	12.8
	BBB	1 179	733	0	0
	BB	20 686	–	0.6	–
	Dažādi	597	571	0	0
Kopā		3 507 542	4 074 611	100.0	100.0

Tabulās atspoguļots Latvijas Bankas aktīvu dalījums gada beigās pēc darījuma partneru kredītreitingiem, pamatojoties uz *Standard & Poor's* vai līdzvērtīgu citas starptautiskās kredītreitingu aģentūras piešķirtu novērtējumu. "AAA" ir visaugstākais iespējamais ilgtermiņa kredīspējas novērtējums, kas liecina, ka darījuma partnera finansiālais stāvoklis ir izcils un tas pārlicinoši spēj izpildīt savas finanšu saistības. Novērtējums "AA" raksturo darījuma partnera ilgtermiņa kredīspēju kā ļoti labu, "A" – kā labu, "BBB" – kā viduvēju un tiek uzskatīts par zemāko investīciju līmeņa novērtējumu. Savukārt novērtējums "BB" ir zem investīciju līmeņa un raksturo darījuma partnera ilgtermiņa kredīspēju kā riskantu. Ilgtermiņa kredīspējas novērtējumiem, kas zemāki par "AAA", pievienotās atzīmes "+" un "-" norāda attiecīgā novērtējuma vietu starptautiskās kredītreitingu aģentūras novērtējuma pamatkategorijā.

LATVIJAS BANKAS PADOMEI

Mēs esam veikuši pievienoto Latvijas Bankas (turpmāk "Banka") finanšu pārskatu, kas atspoguļoti no 72. lappuses līdz 114. lappusei, revīziju. Revidētie finanšu pārskati ietver 2011. gada 31. decembra bilanci un 2011. gada peļņas un zaudējumu aprēķinu, kopējās atzītās peļņas un zaudējumu pārskatu un naudas plūsmas pārskatu, kā arī nozīmīgāko grāmatvedības principu kopsavilkumu un citus finanšu pārskatu skaidrojumus.

Valdes atbildība par finanšu pārskatiem

Bankas valde ir atbildīga par šo finanšu pārskatu sagatavošanu, tajos sniegtās informācijas patiesu atspoguļošanu saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku" un likumu "Par Latvijas Banku" un tādu iekšējo kontroli, kādu Bankas valde uzskata par nepieciešamu, lai nodrošinātu finanšu pārskatu, kuri nesatur ne krāpšanas, ne kļūdu izraisītas būtiskas neatbilstības, sagatavošanu.

Revidentu atbildība

Mēs esam atbildīgi par atzinumu, ko sniedzam par šiem finanšu pārskatiem, pamatojoties uz mūsu veikto revīziju. Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskajiem revīzijas standartiem. Šie standarti nosaka, ka mums jāievēro ētikas prasības un revīzija jāplāno un jāveic tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību, ka finanšu pārskatos nav būtisku neatbilstību.

Revīzija ietver procedūras, kas tiek veiktas, lai gūtu revīzijas pierādījumus par finanšu pārskatos uzrādītajām summām un skaidrojumiem. Piemēroto procedūru izvēle ir atkarīga no revidenta profesionālā vērtējuma, ieskaitot risku novērtējumu attiecībā uz būtiskām neatbilstībām finanšu pārskatos, kas var pastāvēt krāpšanās vai kļūdu dēļ. Veicot šo riska novērtējumu, revidents ņem vērā iekšējo kontroli, kas izveidota, lai nodrošinātu finanšu pārskatu sagatavošanu un tajos sniegtās informācijas patiesu atspoguļošanu, ar mērķi noteikt apstākļiem piemērotas revīzijas procedūras, bet nevis lai sniegtu atzinumu par kontroles efektivitāti. Revīzija ietver arī pielietoto grāmatvedības principu un Bankas valdes veikto grāmatvedības aplēšu pamatotības, kā arī finanšu pārskatos sniegtās informācijas izvērtējumu.

Uzskatām, ka mūsu iegūtie revīzijas pierādījumi dod pietiekamu un atbilstošu pamatojumu mūsu revidentu atzinumam.

Atzinums

Mūsaprāt, Bankas finanšu pārskati sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par Bankas finansiālo stāvokli 2011. gada 31. decembrī un par tās darbības finanšu rezultātiem un naudas plūsmām 2011. gadā saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku" un likumu "Par Latvijas Banku".

Deloitte Audits Latvia SIA
Licence Nr. 43

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Inguna Staša
Valdes locekle

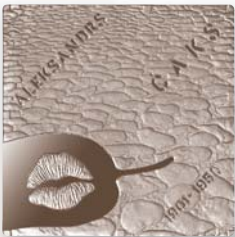
Inguna Sudraba
Valsts kontroliere

Rīgā, Latvijā
2012. gada 13. martā

Rīgā, Latvijā
2012. gada 15. martā

PIELIKUMI

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI 2011. GADĀ

(perioda beigās; milj. latu)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
LATVIJAS BANKA												
M0	1 740.6	1 796.6	1 665.9	1 775.6	1 884.2	1 824.2	1 891.2	1 851.4	1 860.5	1 832.1	2 340.4	2 168.9
Skaidrā nauda apgrozībā	905.7	910.7	909.3	935.2	935.6	955.0	990.2	993.0	1 012.3	1 010.6	1 070.2	1 160.2
Pieprasījuma noguldījumi Latvijas Bankā	834.9	885.9	756.6	840.3	948.7	869.2	900.9	858.4	848.2	821.5	1 270.2	1 008.8
Skaidrā nauda pret naudas bāzi (%)	52.0	50.7	54.6	52.7	49.7	52.4	52.4	53.6	54.4	55.2	45.7	53.5
Tīrie ārējie aktīvi	3 837.3	3 794.2	3 723.6	3 657.1	3 684.6	3 827.3	3 769.6	3 984.2	3 987.5	3 881.0	3 602.9	3 435.2
Tīrie iekšējie aktīvi	-2 096.7	-1 997.6	-2 057.7	-1 881.5	-1 800.4	-2 003.2	-1 878.4	-2 132.8	-2 126.9	-2 048.8	-1 262.5	-1 266.2
Kredīti	-1 108.0	-1 011.5	-930.9	-917.3	-895.6	-1 138.8	-1 207.4	-1 385.2	-1 388.0	-1 361.3	-950.3	-737.1
MFI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valdībai (neto)	-1 108.0	-1 011.5	-930.9	-917.3	-895.6	-1 138.8	-1 207.4	-1 385.2	-1 388.0	-1 361.3	-950.3	-737.1
Pārējie aktīvi (neto)	-988.7	-986.1	-1 126.8	-964.2	-904.8	-864.4	-671.0	-747.6	-738.9	-687.5	-312.2	-529.1
MFI												
M1	3 722.4	3 786.7	3 689.7	3 725.6	3 797.8	3 867.9	3 855.3	3 949.2	3 940.6	3 970.5	4 372.2	4 357.4
M2	6 388.3	6 436.7	6 407.4	6 351.1	6 443.6	6 383.7	6 347.9	6 413.9	6 395.6	6 333.3	6 384.0	6 462.4
M3	6 492.3	6 541.5	6 513.4	6 454.4	6 545.3	6 480.0	6 441.1	6 506.5	6 486.5	6 424.1	6 474.6	6 659.7
M2X	6 339.1	6 383.3	6 338.2	6 270.9	6 372.3	6 333.8	6 268.9	6 319.9	6 310.2	6 246.4	6 135.6	6 486.1
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	790.1	795.8	795.6	815.6	817.7	838.1	876.0	873.4	888.6	892.5	941.6	1 040.0
Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumi	5 549.0	5 587.5	5 542.6	5 455.3	5 554.6	5 495.7	5 393.0	5 446.5	5 421.6	5 354.0	5 194.0	5 446.1
Ārvalstu valūtās	2 831.7	2 884.0	2 893.1	2 851.1	2 893.9	2 906.8	2 874.1	2 927.7	2 915.0	2 829.3	2 777.2	2 818.3
Tīrie ārējie aktīvi	-1 180.2	-1 081.1	-1 075.4	-1 109.2	-1 010.5	-656.7	-771.9	-567.7	-466.9	-543.8	-435.6	-224.8
Tīrie iekšējie aktīvi	7 519.3	7 464.4	7 413.7	7 380.2	7 382.7	6 990.5	7 040.8	6 887.6	6 777.1	6 790.2	6 571.2	6 710.9
Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti	12 326.6	12 193.2	12 072.0	11 960.8	11 927.4	11 808.6	11 794.5	11 773.6	11 736.4	11 697.0	11 634.2	11 369.4
PROCENTU LIKMES												
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5
Latos veikto darījumu vidējās svērtās procentu likmes (%)												
Starpbanku tirgū izsniegtie kredīti	0.3	0.3	0.2	0.4	0.4	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4
Nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti ar mainīgo procentu likmi un ar procentu likmes darbības sākotnējo periodu līdz 1 gadam (jaunie darījumi)	9.9	5.6	9.1	7.4	6.6	5.6	6.0	5.5	5.8	5.7	4.1	5.4
Nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību termiņnoguldījumi (jaunie darījumi)	0.6	0.4	0.5	0.4	0.4	0.4	0.5	0.6	0.5	0.5	0.6	0.8

LATVIJAS BANKAS 2011. GADA MĒNEŠU BILANCES

(mēneša beigās; tūkst. latu)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
ĀRZEMJU AKTĪVI	3 874 998	3 804 178	3 742 555	3 687 502	3 710 995	3 853 996	3 820 650	4 027 599	4 036 849	3 924 270	3 642 204	3 507 542
Zelts	167 324	178 018	176 158	180 013	188 066	183 022	196 644	216 084	207 259	215 263	224 068	210 066
SDR	97 054	91 325	93 313	87 205	84 527	83 880	84 958	78 705	81 628	79 511	77 090	79 069
Ārvalstu konvertējamās valūtas	3 562 532	3 516 232	3 451 452	3 371 749	3 429 669	3 577 239	3 525 603	3 710 064	3 740 389	3 576 361	3 336 202	3 184 920
Līdzdalība ECB kapitālā	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750
Līdzdalība SNB kapitālā	1 763	1 763	1 763	1 763	1 763	1 763	1 763	1 763	1 763	1 763	1 763	18 997
Pārējie ārzemju aktīvi	45 575	16 090	19 119	46 022	6 220	7 342	10 932	20 233	5 060	50 622	2 331	13 740
VIETĒJIE AKTĪVI	31 877	32 080	32 264	32 104	32 032	31 663	31 699	31 684	31 747	31 672	31 541	31 683
Kredīti kredītiestādēm												–
Pamatlīdzekļi	30 785	30 581	30 464	30 382	30 190	30 026	30 057	30 110	30 108	30 236	30 321	30 675
Pārējie vietējie aktīvi	1 092	1 499	1 800	1 722	1 842	1 637	1 642	1 574	1 639	1 436	1 220	1 008
KOPĀ AKTĪVI	3 906 875	3 836 258	3 774 819	3 719 606	3 743 027	3 885 659	3 852 349	4 059 283	4 068 596	3 955 942	3 673 745	3 539 225
ĀRZEMJU SAISTĪBAS	37 688	9 958	18 951	30 430	26 359	26 683	51 074	43 449	49 381	43 312	39 343	72 372
Ārvalstu konvertējamās valūtas	16 551	4 452	7 768	14 691	1 534	7 142	14 707	7 685	2 185	12 770	2 135	9 560
SVF	268	267	294	284	292	290	294	291	302	294	305	313
Citu starptautisko institūciju noguldījumi latos	19 278	3 448	6 481	12 178	3 033	9 643	19 202	12 475	15 693	25 892	6 400	18 271
Ārvalstu banku noguldījumi latos	474	608	620	350	902	376	6 190	656	1 551	1 698	1 236	712
Pārējās ārzemju saistības	1 117	1 183	3 788	2 927	20 598	9 232	10 681	22 342	29 650	2 658	29 267	43 516
LATI APGROZĪBĀ	905 744	910 719	909 307	935 221	935 564	955 010	990 210	993 018	1 012 337	1 010 605	1 070 242	1 160 183
VIETĒJĀS SAISTĪBAS	2 680 708	2 631 587	2 559 984	2 479 062	2 494 552	2 616 382	2 521 328	2 716 924	2 700 917	2 595 395	2 277 424	1 979 508
Kredītiestāžu noguldījumi	1 506 228	1 549 259	1 531 867	1 467 969	1 516 688	1 394 798	1 226 064	1 243 618	1 225 616	1 140 380	1 060 951	1 197 740
Valdības noguldījumi	1 107 989	1 011 498	930 915	917 308	895 570	1 138 765	1 207 432	1 385 227	1 388 022	1 361 271	950 267	737 088
Citu finanšu institūciju noguldījumi	63 742	67 973	72 413	79 632	79 508	80 038	84 879	85 221	84 957	90 728	263 400	42 715
Pārējās vietējās saistības	2 749	2 857	24 789	14 153	2 786	2 781	2 953	2 858	2 322	3 016	2 806	1 965
KAPITĀLS UN REZERVES	282 735	283 994	286 577	274 893	286 552	287 584	289 737	305 892	305 961	306 630	286 736	327 162
KOPĀ PASĪVI	3 906 875	3 836 258	3 774 819	3 719 606	3 743 027	3 885 659	3 852 349	4 059 283	4 068 596	3 955 942	3 673 745	3 539 225

LATVIJAS BANKAS 2007.–2011. GADA BILANCES

(gada beigās; tūkst. latu)

	2007	2008	2009	2010	2011
ĀRZEMJU AKTĪVI	2 806 790	2 734 395	3 384 585	4 074 611	3 507 542
Zelts	99 130	108 998	134 365	187 179	210 066
SDR	83	187	91 237	99 356	79 069
Ārvalstu konvertējamās valūtas	2 687 707	2 488 693	3 150 992	3 782 167	3 184 920
Līdzdalība ECB kapitālā	743	743	750	750	750
Līdzdalība SNB kapitālā	1 763	1 763	1 763	1 763	18 997
Pārējie ārzemju aktīvi	17 364	134 011	5 478	3 396	13 740
VIETĒJIE AKTĪVI	41 211	679 200	175 719	32 722	31 683
Kredīti kredītiestādēm	6 850	639 263	140 449	–	–
Pamatlīdzekļi	32 646	34 626	33 232	31 003	30 675
Pārējie vietējie aktīvi ¹	1 715	5 311	2 038	1 719	1 008
KOPĀ AKTĪVI	2 848 001	3 413 595	3 560 304	4 107 333	3 539 225
ĀRZEMJU SAISTĪBAS	30 825	402 145	71 469	42 556	72 372
Ārvalstu konvertējamās valūtas	5 330	131 252	19 006	13 682	9 560
SVF ¹	254	256	256	274	313
Citu starptautisko institūciju noguldījumi latos	6 049	6 503	32 502	8 505	18 271
Ārvalstu banku noguldījumi latos	35	247 001	499	726	712
Pārējās ārzemju saistības	19 157	17 133	19 206	19 369	43 516
LATI APGROZĪBĀ	1 049 473	1 018 092	788 155	937 904	1 160 183
VIETĒJĀS SAISTĪBAS	1 597 218	1 751 384	2 412 922	2 830 233	1 979 508
Kredītiestāžu noguldījumi	1 416 802	1 094 295	1 115 677	1 690 230	1 197 740
Valdības noguldījumi	171 241	638 056	1 291 942	1 081 010	737 088
Citu finanšu institūciju noguldījumi	4 876	1 705	1 948	56 738	42 715
Pārējās vietējās saistības	4 299	17 328	3 355	2 255	1 965
KAPITĀLS UN REZERVES	170 485	241 974	287 758	296 640	327 162
Pamatkapitāls	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Rezerves kapitāls	59 508	95 533	114 236	140 273	148 587
Pārvērtēšanas kots	34 513	68 004	74 129	107 613	121 547
Nesadalītā peļņa	51 464	53 437	74 393	23 754	32 028
KOPĀ PASĪVI	2 848 001	3 413 595	3 560 304	4 107 333	3 539 225

¹ 2007. gada finanšu pārskatos Latvijas kvota SVF un tās nodrošināšanai izsniegtā Latvijas valdības parādzīme bilancē uzrādīta attiecīgi aktīvu un pasīvu postenī "Starptautiskais Valūtas fonds". Kopš 2008. gada Latvijas kvota SVF un tās nodrošināšanai izsniegtā Latvijas valdības parādzīme izslēgta attiecīgi no ārzemju aktīviem un saistībām un tiek uzrādīta Latvijas valdības finanšu pārskatos.

4. pielikums

LATVIJAS BANKAS 2007.–2011. GADA PEĻNAS UN ZAUDĒJUMU
APRĒĶINI

	2007 ¹	2008	2009	2010	2011
	(tūkst. latu)				
PROCENTU IENĀKUMI					
Ārzemju operācijas	125 829	143 646	59 245	57 055	73 265
Vietējās operācijas	3 278	7 264	26 925	3 618	13
PROCENTU IZDEVUMI					
Ārzemju operācijas	-24 255	-11 923	-1 662	-967	-494
Vietējās operācijas	-36 122	-54 461	-18 515	-13 362	-11 475
TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI	68 730	84 526	65 993	46 344	61 309
REALIZĒTIE FINANŠU OPERĀCIJU GUVUMI VAI ZAUDĒJUMI (-) ²	14 310 ³	34 886	36 959	9 147	5 942
IENĀKUMI NO LĪDZDALĪBAS KAPITĀLĀ ⁴	216	206	221	611	245
FINANŠU AKTĪVU UN POZĪCIJU PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA NORAKSTĪŠANA	-5 862	-38 087	-5 474	-12 995	-16 556
CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI	1 195	3 433	4 683	1 278	1 267
BANKNOŠU DRUKĀŠANAS UN MONĒTU KALŠANAS IZDEVUMI ⁵	-3 772	-4 046	-4 695	- 541	- 582
CITI BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI	-23 353	-27 481	-23 294	-20 090	-19 597
PĀRSKATA GADA PEĻŅA	51 464	53 437	74 393	23 754	32 028
Rezerves kapitālā ieskaitāmā peļņas daļa	36 025	18 703	26 038	8 314	11 210
Valsts ieņēmumos ieskaitāmā peļņas daļa	15 439	34 734	48 355	15 440	20 818

¹ 2007. gada dati sagatavoti saskaņā ar grāmatvedības principiem, kas piemēroti no 2007. gada 1. janvāra (sk. 2007. gada finanšu pārskatu 3. skaidrojumā aprakstīto grāmatvedības politikas maiņu).

² 2007. gada finanšu pārskatos realizētā peļņa vai zaudējumi no ieguldījumiem finanšu instrumentos uzrādīta peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Procentu un tamlīdzīgi ienākumi".

³ Papildus ietverti valūtas maiņas operāciju realizētie guvumi, kas 2007. gada finanšu pārskatos uzrādīti atsevišķi.

⁴ 2007. gada finanšu pārskatos ienākumi no līdzdalības kapitālā uzrādīti peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Procentu un tamlīdzīgi ienākumi".

⁵ 2007. gada finanšu pārskatos banknošu drukāšanas un monētu kalšanas izdevumi uzrādīti peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Citi bankas darbības izdevumi".

5. pielikums

LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE LIELBRITĀNIJAS STERLIŅU
MĀRCIŅAS, JAPĀNAS JENAS UN ASV DOLĀRA KURSI

(Ls pret ārvalstu valūtu)

2011	Lielbritānijas sterliņu mārciņa (GBP)				100 Japānas jenu (JPY)				ASV dolārs (USD)			
	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Perioda beigās	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Perioda beigās	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Perioda beigās
I	0.8460	0.8298	0.8120	0.8150	0.6550	0.6391	0.6200	0.6200	0.5450	0.5276	0.5120	0.5120
II	0.8400	0.8296	0.8190	0.8210	0.6310	0.6230	0.6180	0.6200	0.5200	0.5142	0.5080	0.5090
III	0.8290	0.8135	0.7990	0.7990	0.6370	0.6165	0.6020	0.6020	0.5110	0.5031	0.4940	0.4990
IV	0.8050	0.7967	0.7900	0.7910	0.6010	0.5854	0.5730	0.5790	0.4970	0.4881	0.4730	0.4730
V	0.8110	0.7996	0.7810	0.8110	0.6160	0.6016	0.5790	0.6090	0.5010	0.4885	0.4730	0.4920
VI	0.8080	0.7949	0.7820	0.7820	0.6170	0.6066	0.5980	0.6030	0.4970	0.4886	0.4790	0.4890
VII	0.8040	0.7920	0.7770	0.7990	0.6320	0.6181	0.5990	0.6290	0.5030	0.4912	0.4840	0.4900
VIII	0.8100	0.8024	0.7920	0.7940	0.6450	0.6350	0.6210	0.6300	0.4980	0.4904	0.4840	0.4840
IX	0.8220	0.8039	0.7940	0.8070	0.6870	0.6615	0.6360	0.6740	0.5240	0.5080	0.4870	0.5160
X	0.8220	0.8074	0.7970	0.7970	0.6940	0.6705	0.6530	0.6530	0.5320	0.5137	0.4960	0.4960
XI	0.8270	0.8191	0.8030	0.8170	0.6820	0.6679	0.6330	0.6740	0.5280	0.5180	0.5020	0.5260
XII	0.8440	0.8315	0.8170	0.8400	0.7000	0.6845	0.6710	0.7000	0.5440	0.5328	0.5220	0.5440

6. pielikums

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRVIENTĪBAS 2011. GADA BEIGĀS

1. AIZSARDZĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs Romualds Namnieks; vadītāja vietnieki Imants Kravals, Sandis Mackēvičs)

- 1.1. Analītiskā daļa (vadītājs Māris Dzelme)
- 1.2. Bruņojuma daļa (vadītājs Juris Kušķis)
- 1.3. Centrālā nodaļa (vadītājs Guntars Ezeriņš)
- 1.4. Rīgas nodaļa (vadītājs Igo Peičs)
- 1.5. Daugavpils nodaļa (vadītājs Ilmārs Suhockis)
- 1.6. Liepājas nodaļa (vadītājs Gints Liepiņš)

2. GRĀMATVEDĪBAS PĀRVALDE

(Latvijas Bankas galvenais grāmatvedis Jānis Caune; Latvijas Bankas galvenā grāmatveža vietiece Iveta Medne)

- 2.1. Finanšu pārskatu un uzskaites politikas daļa (vadītājs Gatis Gersons)
- 2.2. Bankas iekšējo operāciju daļa (vadītāja Anita Jakāne)

3. IEKŠĒJĀ AUDITA PĀRVALDE

(vadītājs Leo Ašmanis, vadītāja vietnieki Anita Hāznere¹, Juris Ziediņš)

4. INFORMĀCIJAS SISTĒMU PĀRVALDE

(vadītājs Harijs Ozols; vadītāja vietnieks²)

- 4.1. Projektēšanas un programmēšanas daļa (vadītājs Ilgvars Apinis)
- 4.2. Datortīklu un serveru sistēmu daļa (vadītājs Uldis Kristapsons)
- 4.3. Bankas informācijas sistēmas uzturēšanas un attīstības daļa (vadītājs³ Valdis Spūlis)
- 4.4. Informācijas sistēmu drošības daļa (vadītāja Ilona Etmāne)
- 4.5. Informācijas sistēmu kvalitātes kontroles daļa (vadītājs Askolds Kālis)
- 4.6. Sistēmu uzturēšanas daļa (vadītājs Valērijs Kondratjevs)

5. JURIDISKĀ PĀRVALDE

(vadītāja Ilze Posuma; vadītāja vietnieki Iveta Krastiņa, Edvards Kušners)

6. KASES UN NAUDAS APGROZĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs Jānis Blūms; vadītāja vietnieki Veneranda Kausa, Vilnis Kepe)

- 6.1. Kases operāciju daļa (vadītājs Oskars Zaltans)
- 6.2. Monētu daļa (vadītāja Maruta Brūkle)
- 6.3. Naudas tehnoloģiju daļa (vadītājs Andris Tauriņš)
- 6.4. Rīgas filiāle (vadītājs Jānis Strēlnieks)
- 6.5. Liepājas filiāle (vadītājs Gundars Lazdāns)
- 6.6. Daugavpils filiāle (vadītāja Ināra Brauna)

7. MAKSĀJUMU SISTĒMU PĀRVALDE

(vadītājs Egons Gailītis; vadītāja vietiece Agnija Jēkabsone)

- 7.1. Maksājumu sistēmu politikas daļa (vadītāja Anda Zalmāne)
- 7.2. Maksājumu sistēmu operāciju daļa (vadītāja Natālija Popova)
- 7.3. Kontu apkalpošanas un uzskaites daļa (vadītāja Andra Gailīte)
- 7.4. Kredītu reģistra daļa (vadītāja Laura Ausekle)

8. MONETĀRĀS POLITIKAS PĀRVALDE

(vadītājs Kārlis Bauze; vadītāja vietnieki Uldis Rutkaste, Elmārs Zakulis)

- 8.1. Makroekonomikas analīzes daļa (vadītāja Santa Bērziņa)

¹ Līdz 16.01.2012.

² Vakance.

³ Kopš 23.01.2012. – vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks.

6. pielikums (turpinājums)

- 8.2. Finanšu tirgus analīzes daļa (vadītāja p.i. Elmārs Zakulis)
- 8.3. Monetārās izpētes un prognozēšanas daļa (vadītājs Konstantīns Beņkovskis)
- 8.4. Finanšu stabilitātes daļa (vadītāja Jeļena Zubkova)

9. PERSONĀLA PĀRVALDE

(vadītājs¹; vadītāja vietniece Vineta Veikmane)

10. PREZIDENTA BIROJS

(vadītājs Guntis Valujevs)

11. STARPTAUTISKO ATTIECĪBU UN KOMUNIKĀCIJAS PĀRVALDE

(vadītājs Juris Kravalis)

- 11.1. Dokumentu pārvaldības un bibliotēkas daļa (vadītāja Ineta Strade)
- 11.2. Izdevniecības daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Aina Raņķe)
- 11.3. Sabiedrisko attiecību daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Kristaps Otersons)
- 11.4. Starptautisko attiecību un protokola daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Aleksandra Bambale)

12. STATISTIKAS PĀRVALDE

(vadītājs Agris Caune; vadītāja vietnieks Ilmārs Skarbnieks)

- 12.1. Finanšu tirgus un monetārās statistikas daļa (vadītāja Zigrīda Aušta)
- 12.2. Maksājumu bilances statistikas daļa (vadītāja Daiga Gaigala-Ližbovska)
- 12.3. Tautsaimniecības un finanšu statistikas daļa (vadītāja Iveta Salmiņa)

13. TEHNISKĀ PĀRVALDE

(vadītājs Andris Ņikitins)

- 13.1. Saimniecības daļa (vadītājs Einārs Cišs)
- 13.2. Ēku sistēmu daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Jānis Kreicbergs)
- 13.3. Drošības sistēmu daļa (vadītājs Viesturs Balodis)

14. TIRGUS OPERĀCIJU PĀRVALDE

(vadītājs Raivo Vanags)

- 14.1. Darījumu un investīciju daļa (vadītājs Vadims Zaicevs)
- 14.2. Riska vadības daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Daira Brunere)
- 14.3. Maksājumu daļa (vadītāja Una Ruka)

15. MĀCĪBU CENTRS

(vadītāja Zaiga Blūma)

¹ Vakance.

7. pielikums

LATVIJAS BANKAS PĀRSTĀVniecība STARPTAUTISKAJĀS ORGANIZĀCIJĀS

EIROPAS SAVIENĪBA

ESRK

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents (banku uzraudzības institūciju pārstāv FKTK priekšsēdētājs¹)

ESRK Konsultatīvā speciālistu komiteja

Zoja Razmusa, Latvijas Bankas padomes locekle (banku uzraudzības institūciju pārstāv FKTK padomes locekle Ludmila Vojevoda)

EFK

Kārlis Bauze, Monetārās politikas pārvaldes vadītājs
Juris Kravalis (pārstāvja vietnieks), Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītājs

EFK apakškomiteja eiro monētu jautājumos

Maruta Brūkle, Kases un naudas apgrozības pārvaldes Monētu daļas vadītāja

EFK apakškomiteja SVF jautājumos

Aleksandra Bambale, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītāja vietiece, Starptautisko attiecību un protokola daļas vadītāja

EBI

Vīta Pilsuma, Latvijas Bankas padomes locekle (banku uzraudzības institūciju pārstāv FKTK priekšsēdētājs²)

Eurostat Maksājumu bilances komiteja

Agris Caune, Statistikas pārvaldes vadītājs
Ilmārs Skarbnieks, Statistikas pārvaldes vadītāja vietnieks

Latvijas Republikas Pastāvīgā pārstāvniecība Eiropas Savienībā

Inese Allika, nozares padomniece

Monetārās, finanšu un maksājumu bilances statistikas komiteja

Agris Caune, Statistikas pārvaldes vadītājs
Ilmārs Skarbnieks, Statistikas pārvaldes vadītāja vietnieks

Valsts administrācijas grupa

Antra Trenko, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes Starptautisko attiecību un protokola daļas vecākā ekonomiste.

EIROPAS CENTRĀLO BANKU SISTĒMA

ECB Ģenerālpadome

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents

Banknošu komiteja

Jānis Blūms, Kases un naudas apgrozības pārvaldes vadītājs
Veneranda Kausa, Kases un naudas apgrozības pārvaldes vadītāja vietiece

Finanšu stabilitātes komiteja

Jeļena Zubkova, Monetārās politikas pārvaldes Finanšu stabilitātes daļas vadītāja
Elmārs Zakulis, Monetārās politikas pārvaldes vadītāja vietnieks

¹ Vakance. Kopš 31.01.2012. – FKTK priekšsēdētājs Kristaps Zakulis.

² Vakance. Kopš 25.01.2012. – FKTK priekšsēdētājs Kristaps Zakulis.

*7. pielikums (turpinājums)***Cilvēkresursu konference**

Vineta Veikmane, Personāla pārvaldes vadītāja vietniece

Eirosistēmas/ECBS komunikācijas komiteja

Kristaps Otersons, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītāja vietnieks,
Sabiedrisko attiecību daļas vadītājs

Mārtiņš Grāvītis, Latvijas Bankas preses sekretārs

Grāmatvedības un monetāro ienākumu komiteja

Jānis Caune, Grāmatvedības pārvaldes vadītājs, Latvijas Bankas galvenais grāmatvedis
Gatis Gersons, Grāmatvedības pārvaldes Finanšu pārskatu un uzskaites politikas daļas
vadītājs

Iekšējo auditoru komiteja

Leo Ašmanis, Iekšējā audita pārvaldes vadītājs

Anita Hāznere, Iekšējā audita pārvaldes vadītāja vietniece¹

Informācijas tehnoloģiju komiteja

Harijs Ozols, Latvijas Bankas valdes loceklis, Informācijas sistēmu pārvaldes vadītājs
Ivo Odītis, Informācijas sistēmu pārvaldes vadītāja vietnieks²

Juridiskā komiteja

Ilze Posuma, Latvijas Bankas valdes locekle, Juridiskās pārvaldes vadītāja

Iveta Krastiņa, Juridiskās pārvaldes vadītāja vietniece

Maksājumu un norēķinu sistēmu komiteja

Egons Gailītis, Maksājumu sistēmu pārvaldes vadītājs

Agnija Jēkabsons, Maksājumu sistēmu pārvaldes vadītāja vietniece

Monetārās politikas komiteja

Kārlis Bauze, Monetārās politikas pārvaldes vadītājs

Uldis Rutkaste, Monetārās politikas pārvaldes vadītāja vietnieks

Starptautisko attiecību komiteja

Andris Ruselis, Latvijas Bankas prezidenta vietnieks

Juris Kravalis, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītājs

Statistikas komiteja

Agris Caune, Statistikas pārvaldes vadītājs

Ilmārs Skarbnieks, Statistikas pārvaldes vadītāja vietnieks

Tirgus operāciju komiteja

Raivo Vānags, Latvijas Bankas valdes loceklis, Tirgus operāciju pārvaldes vadītājs

Harijs Zuļģis, Tirgus operāciju pārvaldes galvenais finanšu tirgus operāciju analītiķis

STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS

Pilnvaroto padome

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komiteja

Andris Ruselis, Latvijas Bankas prezidenta vietnieks

¹ Līdz 16.01.2012. Kopš 25.01.2012. – Juris Ziediņš, Iekšējā audita pārvaldes vadītāja vietnieks.

² Līdz 30.12.2011. Kopš 02.01.2012. – Valdis Spūlis, Informācijas sistēmu pārvaldes Bankas informācijas sistēmas uzturēšanas un attīstības daļas vadītājs (kopš 23.01.2012. – Informācijas sistēmu pārvaldes vadītāja vietnieks, Bankas informācijas sistēmas uzturēšanas un attīstības daļas vadītājs).

7. pielikums (turpinājums)

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejas vietnieku grupa

Juris Kravalis, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītājs

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu birojs Vašingtonā

Gundars Dāvidsons, Ziemeļvalstu un Baltijas valstu grupas izpilddirektora padomnieks,
Latvijas pārstāvis SVF

8. pielikums

2011. GADĀ PUBLICĒTIE LATVIJAS BANKAS IZDEVUMI UN NOZĪMĪGĀKĀS LATVIJAS BANKAS DARBINIEKU PUBLIKĀCIJAS

Šajā sarakstā iekļautie Latvijas Bankas izdevumi pieejami Latvijas Bankas interneta vietnē (www.bank.lv). Iespējamā veidā sagatavotos Latvijas Bankas izdevumus iespējams saņemt bez maksas gan Latvijas Bankā, gan arī pa pastu (ja nav norādīts citādi un pietiek krājumu), sūtot pieprasījumu uz adresi, kas norādīta šā izdevuma pēdējā lappusē, vai izmantojot e-pasta adresi info@bank.lv.

REGULĀRIE IZDEVUMI

"Finanšu Stabilitātes Pārskats" (2010)

"Latvijas Bankas 2010. gada pārskats"

"Latvijas Bankas 2010. gadā veiktā maksājumu sistēmu pārraudzība"

"Latvijas Maksājumu Bilance. Latvia's Balance of Payments" (2010. gads)

"Makroekonomisko Norišu Pārskats" (2011. gada janvāris, aprīlis, jūlijs un oktobris; Nr. 1–4)

PĒTĪJUMI

BENKOVSKIS, Konstantīns, FADEJEVA, Ludmila, KALNBĒRZIŅA, Krista. *Cenu veidošanas mehānisms Latvijā: PCI mikrodatu analīzes ekonomiskie rezultāti*. Rīga : Latvijas Banka, Nr. 1, 2011.

VĪTOLA, Kristīne, AJEVSKIS, Viktors. *Fiksēts valūtas kurss salīdzinājumā ar inflācijas mērķi: DSGE modeļa rezultāti*. Rīga : Latvijas Banka, Nr. 2, 2011.

VĪTOLA, Kristīne, AJEVSKIS, Viktors. *Nekustamā īpašuma sektors un bankas mazas valsts ar atvērtu tautsaimniecību DSGE modelī*. Rīga : Latvijas Banka, Nr. 3, 2011.

DISKUSIJAS MATERIĀLS

MEĻIHOVS, Aleksejs, KASJANOVS, Igors. *Konverģences procesi Eiropā un Latvijā*. Rīga : Latvijas Banka, Nr. 1, 2011.

PUBLIKĀCIJAS

AJEVSKIS, Viktors. A Target Zone Model with the Terminal Condition of Joining a Currency Area. *Applied Economics Letters*, vol. 18, No. 13, 2011, pp. 1273–1278. Pieejams: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13504851.2010.534053>.

BENKOVSKIS, Konstantīns, BESSONOV, Andrejs, FELDKIRCHER, Martin, WÖRZ, Julia. The Transmission of Euro Area Monetary Shocks to the Czech Republic, Poland and Hungary: Evidence from a FAVAR Model. *Focus on European Economic Integration*, No. 3, 2011, pp. 8–36. Pieejams: http://www.oenb.at/en/img/feei_2011_q3_studies_01_tcm16-237365.pdf.

BENKOVSKIS, Konstantīns, RIMGAILAITE, Ramune. The Quality and Variety of Exports from the New EU Member States. *Economics of Transition*, vol. 19, No. 4, 2011, pp. 723–747. Pieejams: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-0351.2011.00423.x/abstract>.

BENKOVSKIS, Konstantīns, CAIVANO, Michele, D'AGOSTINO, Antonello, DIEPPE, Alistair, HURTADO, Samuel, KARLSSON, Tohmas, ORTEGA, Eva, VÁRNAI, Tímea. *Assessing the Sensitivity of Inflation to Economic Activity*. ECB Working Paper, No. 1357, June 2011. Pieejams: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwp/cebwp1357.pdf>.

BENKOVSKIS, Konstantīns, WÖRZ, Julia. *How Does Quality Impact on Import Prices?* Oesterreichische Nationalbank Working Paper, No. 175, 2011. Pieejams: http://www.oenb.at/en/img/wp175_tcm16-242934.pdf.

**LATVIJAS BANKAS PAMATUZDEVUMU IZPILDES 2011. GADA
NORMATĪVĀS AKTUALITĀTES**

Normatīvais akts	Nr.	Pieņemšanas datums (spēkā stāšanās datums)	Latvijas Bankas padomes pieņemtā normatīvā akta nosaukums
Kārtība	189/5	13.01.2011. (01.02.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2009. gada 20. aprīļa noteikumos Nr. 166/1 "Noteikumi par dalību Latvijas Bankas vērtspapīru norēķinu sistēmā""
Rīkojums	189/6	13.01.2011.	"Par "Latvijas Bankas politiku maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu jomā""
Noteikumi	69.	13.01.2011. (24.01.2011.)	"Grozījums Latvijas Bankas 2009. gada 15. janvāra noteikumos Nr. 26 "Banku obligāto rezervju prasību aprēķināšanas un izpildes noteikumi""
Noteikumi	70.	13.01.2011. (01.02.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2007. gada 17. maija noteikumos Nr. 5 "Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanas noteikumi""
Noteikumi	71.	26.04.2011. (30.04.2011.)	"Par Latvijas Bankas padomes 2002. gada 14. novembra lēmuma Nr. 98/6 "Par "Elektroniskās naudas izlaišanas un apkalpošanas noteikumu" apstiprināšanu" atzīšanu par spēku zaudējušu"
Noteikumi	72.	12.05.2011. (14.05.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2009. gada 15. janvāra noteikumos Nr. 26 "Banku obligāto rezervju prasību aprēķināšanas un izpildes noteikumi""
Noteikumi	73.	12.05.2011. (13.05.2011.)	"Par Latvijas Bankas padomes 1998. gada 12. marta lēmuma Nr. 45/3 "Par "Bankas konta izrakstu sagatavošanas noteikumu" apstiprināšanu" atzīšanu par spēku zaudējušu"
Noteikumi	74.	12.05.2011. (20.05.2011.)	"Kredītiestāžu un elektroniskās naudas iestāžu maksājumu statistikas pārskata" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	75.	12.05.2011. (20.05.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2009. gada 16. jūlija noteikumos Nr. 40 "Monetāro finanšu iestāžu mēneša bilances pārskata sagatavošanas noteikumi""
Noteikumi	76.	12.05.2011. (15.06.2011.)	"Grozījums Latvijas Bankas 2009. gada 13. maija noteikumos Nr. 38 "Lata naudas zīmju apraksts""
Noteikumi	77.	12.05.2011. (01.09.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2009. gada 13. maija noteikumos Nr. 36 "Ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas noteikumi""
Kārtība	193/6	12.05.2011. (01.06.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2010. gada 9. septembra kārtībā Nr. 183/3 "Dalības kārtība Latvijas Bankas elektroniskajā klīringa sistēmā""
Kārtība	193/7	12.05.2011. (01.06.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2009. gada 5. novembra kārtībā Nr. 172/9 "Dalības kārtība Latvijas Bankas starpbanku automatizētajā maksājumu sistēmā""
Kārtība	193/8	12.05.2011. (01.06.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2010. gada 4. novembra kārtībā Nr. 186/4 "Dalības kārtība sistēmā TARGET2-Latvija""
Noteikumi	78.	13.07.2011. (25.07.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2010. gada 18. oktobra noteikumos Nr. 62 "Kredītu reģistra noteikumi""
Noteikumi	79.	13.07.2011. (25.07.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2010. gada 4. novembra noteikumos Nr. 66 "Maksas par Kredītu reģistra izmantošanu apmērs un maksāšanas kārtība""
Noteikumi	80.	13.07.2011. (25.07.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2010. gada 18. oktobra noteikumos Nr. 64 "Noteikumi elektroniskai informācijas apmaiņai ar Latvijas Banku""
Kārtība	195/10	13.07.2011. (01.09.2011.)	"Dalības kārtība latu skaidrās naudas darījumos Latvijas Bankā"
Kārtība	196/3	15.09.2011. (21.11.2011.)	"Grozījums Latvijas Bankas padomes 2010. gada 9. septembra kārtībā Nr. 183/3 "Dalības kārtība Latvijas Bankas elektroniskajā klīringa sistēmā""
Kārtība	197/4	15.11.2011. (21.11.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2010. gada 4. novembra kārtībā Nr. 186/4 "Dalības kārtība sistēmā TARGET2-Latvija""
Kārtība	197/5	15.11.2011. (21.11.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2009. gada 5. novembra kārtībā Nr. 172/9 "Dalības kārtība Latvijas Bankas starpbanku automatizētajā maksājumu sistēmā""
Noteikumi	81.	15.11.2011. (25.11.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2010. gada 18. oktobra noteikumos Nr. 62 "Kredītu reģistra noteikumi""

9. pielikums (turpinājums)

Normatīvais akts	Nr.	Pieņemšanas datums (spēkā stāšanās datums)	Latvijas Bankas padomes pieņemtā normatīvā akta nosaukums
Noteikumi	82.	15.11.2011. (01.01.2012.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2009. gada 16. jūlija noteikumos Nr. 40 "Monetāro finanšu iestāžu mēneša bilances pārskata sagatavošanas noteikumi""
Noteikumi	83.	15.11.2011. (09.12.2011.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2009. gada 13. maija noteikumos Nr. 38 "Lata naudas zīmju apraksts""

10. pielikums

TERMINI

Aizdevumu iespēja – pastāvīgā iespēja Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm Latvijas Bankā saņemt automātiskos un pieprasījuma aizdevumus pret ķīlu.

Atlikušais termiņš – līdz parāda instrumenta dzēšanas vai aizdevuma atmaksas datumam vai kādas citas finanšu operācijas beigu datumam atlikušais laiks.

Automātiskais aizdevums – aizdevums, ko Latvijas Republikā reģistrētai kredītiestādei, īstenojot aizdevumu iespēju, Latvijas Banka izsniedz pret ķīlu līdz nākamajai darbadienai šīs kredītiestādes naudas konta debeta atlikuma segšanai.

Bruto norēķinu sistēma – pārvedumu sistēma, kurā norēķins par katru naudas vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu tiek veikts, pamatojoties uz katru atsevišķu maksājuma rīkojumu atbilstoši to saņemšanas secībai.

Centrālā valdība – valsts institūcijas, t.sk. ministrijas, vēstniecības, pārstāvniecības, aģentūras, padomes, izglītības, veselības aizsardzības, tiesībsargājošās, kultūras un citas valsts iestādes, kuru kompetence attiecas uz visu valsts ekonomisko teritoriju. Latvijas centrālās valdības institucionālo vienību sarakstu saskaņā ar Eiropas kontu sistēmas prasībām sagatavo CSP.

Citi finanšu starpnieki – finanšu iestādes (izņemot apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus), kuras iesaistītas galvenokārt finanšu starpniecībā, uzņemoties tādas saistības, kas nav nauda, ne-MFI noguldījumi un noguldījumu aizstājēji vai apdrošināšanas tehniskās rezerves. Citi finanšu starpnieki ir kreditēšanā iesaistītās sabiedrības (piemēram, finanšu līzinga sabiedrības, faktūrkreditēšanas sabiedrības, eksporta vai importa finansēšanas sabiedrības), ieguldījumu fondi, ieguldījumu brokeru sabiedrības, finanšu instrumentsabiedrības, finanšu pārvaldītājsabiedrības, riska kapitāla sabiedrības, kā arī citas finanšu iestādes, ja to darbība atbilst minētajiem nosacījumiem.

Darbības risks – iespēja ciest finansiālus un nefinansiālus zaudējumus darbības neparedzētas pārtraukšanas, informācijas nesankcionētas izmantošanas vai darbinieku, informācijas, informācijas sistēmu un tehnisko resursu vai materiālo vērtību apdraudējumiem.

ECB Ģenerālpadome – viena no ECB lēmēj institūcijām, kuras sastāvā ietilpst ECB prezidents, viņa vietnieks un visu ES valstu centrālo banku prezidenti.

Eiropa zona – ES valstis, kuras saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību ievieš eiro kā to vienoto valūtu un kurās tiek īstenota vienotā monetārā politika, par ko atbild ECB Padome. 2011. gada beigās eiro zonu veidoja Austrija, Beļģija, Francija, Grieķija, Igaunija, Īrija, Itālija, Kipra, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija un Vācija.

Eiropas Banku iestāde (EBI) (*European Banking Authority (EBA)*) – ES iestāde ar juridiskās personas statusu, un tā ir daļa no EFUS. EBI mērķis ir aizsargāt sabiedrības intereses, veicinot finanšu sistēmas īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa stabilitāti un efektivitāti ES tautsaimniecībai, tās iedzīvotājiem un uzņēmējiem. EBI veido Uzraudzības padome, Valde, priekšsēdētājs, izpilddirektors un Apelācijas padome.

Eiropas Centrālā banka (ECB) – ECBS un Eirosistēmas centrālā institūcija, kam saskaņā ar ES normatīvajiem aktiem piešķirts juridiskās personas statuss. ECB, sadarbojoties ar ES valstu centrālajām bankām, īsteno Eirosistēmai un ECBS izvirzītos uzdevumus saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem. ECB pārvalda Padome un Valde. Kamēr visas ES valstis nav ievieš eiro, ECBS ietvaros darbojas arī trešā ECB lēmēj institūcija – Ģenerālpadome.

10. pielikums (turpinājums)

Eiropas Centrālo banku sistēma (ECBS) – ietver ECB un ES valstu centrālās bankas. Centrālās bankas tajās ES valstīs, kuras vēl nav ieviesušas eiro, īsteno neatkarīgu monetāro politiku saskaņā ar attiecīgās valsts normatīvajiem aktiem un tādējādi nav iesaistītas Eirosistēmas monetārās politikas īstenošanā.

Eiropas Finanšu uzraudzības sistēma (EFUS) – ietver ESRK, EBI, Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādi (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*), Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi (*European Securities and Markets Authority*), Eiropas Uzraudzības iestāžu apvienoto komiteju un ES valstu uzraudzības iestādes. EFUS galvenais uzdevums ir nodrošināt finanšu sektorā piemērojamo noteikumu pienācīgu īstenošanu, lai saglabātu finanšu stabilitāti un tādējādi nodrošinātu uzticību finanšu sistēmai kopumā un finanšu pakalpojumu lietotāju pietiekamu aizsardzību.

Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK) (*European Systemic Risk Board* (ESRB)) – neatkarīga ES struktūra, kas ir daļa no EFUS. ESRK atbild par ES finanšu sistēmas makrouzraudzību, lai palīdzētu novērst vai mazināt ES finanšu stabilitātes sistēmiskos riskus, kas rodas finanšu sistēmas attīstības gaitā, un ņemot vērā makroekonomisko attīstību, tādējādi izvairoties no plašu finansiālo grūtību posmiem. Tā veicina iekšējā tirgus netraucētu darbību un šādi nodrošina finanšu sektora ilgtspējīgu ieguldījumu tautsaimniecības izaugsmē. ESRK ir Valde, Koordinācijas komiteja, Sekretariāts, Konsultatīvā zinātniskā komiteja un Konsultatīvā speciālistu komiteja.

Eirosistēma – ietver ECB un eiro zonas valstu centrālās bankas. Eirosistēmas lēmēj-institūcijas ir ECB Padome un ECB Valde.

Ekonomikas un finanšu komiteja (EFK) – ES Padomes izveidota komiteja ekonomikas un finanšu jautājumos, kurā darbojas ES valstu valdību un centrālo banku pārstāvji, kā arī EK un ECB pārstāvji.

Ekonomikas un monetārā savienība (EMS) – Līgumā par Eiropas Savienības darbību aprakstītas EMS veidošanas procesa ES trīs pakāpes. EMS pirmo pakāpi, kas sākās 1990. gada 1. jūlijā un beidzās 1993. gada 31. decembrī, galvenokārt raksturo brīvas kapitāla plūsmas izveide ES. EMS otrā pakāpe sākās 1994. gada 1. janvārī un ietvēra Eiropas Monetārā institūta izveidi, aizliegumu centrālajām bankām finansēt sabiedrisko sektoru, aizliegumu sabiedriskajam sektoram privileģēti piekļūt finanšu institūcijām un izvairīšanos no pārmērīga valdības budžeta deficīta. EMS trešā pakāpe sākās 1999. gada 1. janvārī, nododot atbildību par monetārajiem jautājumiem ECB un ieviešot eiro. Ar eiro naudas zīmju ieviešanu 2002. gada 1. janvārī tika pabeigts EMS izveides process.

Elektroniskā klīringa sistēma (EKS) – Latvijas Bankas neto norēķinu sistēma, kas nodrošina klientu maksājuma rīkojumu apstrādi un klīringa (tīrvērtes) norēķinus.

Fiksētas procentu likmes instruments – finanšu instruments, kura kupona procentu likme nemainās visā instrumenta darbības laikā.

Finanšu iestādes, izņemot MFI – citi finanšu starpnieki, finanšu palīgsabiedrības, apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi.

Finanšu palīgsabiedrība – finanšu iestāde, kas iesaistīta galvenokārt finanšu palīgdarbībās, t.i., darbībās, kuras cieši saistītas ar finanšu starpniecību, bet nav finanšu starpniecība, piemēram, ieguldījumu brokeri, kas nesniedz finanšu starpniecības pakalpojumus savā vārdā, sabiedrība, kas nodrošina finanšu tirgu infrastruktūru, iestāde, kas uzrauga MFI, finanšu iestādes un finanšu tirgu. FKTK un *NASDAQ OMX Riga*, LCD, apdrošināšanas brokeru sabiedrības, kapitālsabiedrības ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai, kā arī ieguldījumu pārvaldes sabiedrības uzskatāmas par finanšu palīgsabiedrībām.

10. pielikums (turpinājums)

Galvenās refinansēšanas operācijas – tirgus operācijas, ko Latvijas Banka veic, organizējot reverso darījumu izsoles, kurās Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm piešķir aizdevumus pret ķīli. Izsoles minimālā aizdevuma procentu likme ir vienāda ar Latvijas Bankas refinansēšanas likmi. Latvijas Banka katrai izsolei nosaka izsoles kopējo apjomu. Aizdevuma termiņš ir 7 dienas.

Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas – tirgus operācijas, ko Latvijas Banka veic, organizējot reverso darījumu izsoles, kurās Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm piešķir aizdevumus pret ķīli. Izsoles minimālā aizdevuma procentu likme ir vienāda ar Latvijas Bankas refinansēšanas likmi. Latvijas Banka katrai izsolei nosaka izsoles kopējo apjomu. Aizdevuma termiņš ir 91 diena.

Kapitāla vērtspapīri – vērtspapīri, kas nodrošina līdzdalību komercsabiedrības kapitālā. Tie ietver biržās tirgotus un netirgotus kapitāla vērtspapīrus (piemēram, kotētas akcijas, nekotētas akcijas un citus kapitāla vērtspapīru veidus) un parasti nodrošina ienākumus dividendžu veidā.

Klīrings (tīrvērtē) – maksājuma dokumentu vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu nosūtīšanas, apstrādes un savstarpējās saskaņošanas process, kas notiek pirms norēķina un kā rezultātā, pamatojoties uz visiem norēķinu dalībnieku iesniegtajiem maksājuma dokumentiem, aprēķina katra norēķinu dalībnieka klīringa (tīrvērtē) neto pozīciju, t.i., kopējās naudas līdzekļu saistības vai prasības pret pārējiem norēķinu dalībniekiem.

Koncentrācijas rādītājs – piecu lielāko transakciju nosūtītāju tirgus daļa katras maksājumu sistēmas transakciju kopskaitā un kopapjomā. Pieci lielākie transakciju nosūtītāji maksājumu apjoma ziņā var būt atšķirīgi no pieciem lielākajiem transakciju nosūtītājiem maksājumu skaita ziņā. Latvijas Bankas maksājumu sistēmu koncentrācijas rādītāja aprēķinā iekļautas arī Latvijas Bankas transakcijas.

Kredītiestāde – sabiedrība, kas dibināta, lai pieņemtu noguldījumus un citus atmaksājamos līdzekļus no neierobežota klientu loka un savā vārdā izsniegtu kredītus, un sniegtu citus finanšu pakalpojumus. Latvijas kredītiestādes ietvertas "Latvijas Republikas monetāro finanšu iestāžu sarakstā" (sk. Latvijas Bankas interneta vietnes (www.bank.lv) izvēlnē "Statistika").

Kredītrisks – iespēja ciest zaudējumus darījuma partnera saistību neizpildes dēļ.

Likviditātes risks – iespēja, ka saistības netiks izpildītas laikus.

M0 – naudas bāze, kas aprēķināta saskaņā ar Latvijas Bankas metodoloģiju un ietver Latvijas Bankas emitētās latu banknotes un monētas un rezidentu MFI un finanšu iestāžu pieprasījuma noguldījumus (noguldījumus uz nakti) Latvijas Bankā.

M1 – šaurās naudas rādītājs, kas aprēķināts saskaņā ar ECB metodoloģiju un ietver Latvijas Bankas emitētās latu banknotes un monētas, neietverot to atlikumus MFI kasēs, un rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību, mājsaimniecību un mājsaimniecības apkalpojošo biedrību un nodibinājumu, un pašvaldību latos un ārvalstu valūtās MFI uz nakti veiktos noguldījumus.

M2 – vidējās naudas rādītājs, kas aprēķināts saskaņā ar ECB metodoloģiju un ietver M1 un rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību, mājsaimniecību un mājsaimniecības apkalpojošo biedrību un nodibinājumu, un pašvaldību latos un ārvalstu valūtās MFI veiktos noguldījumus ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem ieskaitot (īstermiņa krājnoguldījumus) un noguldījumus ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem ieskaitot (īstermiņa noguldījumus).

10. pielikums (turpinājums)

M2X – plašā nauda; šis naudas rādītājs tiek aprēķināts saskaņā ar Latvijas Bankas metodoloģiju un ietver Latvijas Bankas emitētās latu banknotes un monētas, neietverot to atlikumus MFI kasēs, un rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību, mājsaimniecību un mājsaimniecības apkalpojošo biedrību un nodibinājumu MFI veiktos noguldījumus uz nakti un termiņnoguldījumus (t.sk. noguldījumus ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu un *repo* darījumus) latos un ārvalstu valūtās. Pašvaldību noguldījumi tiek ietverti M2X kā neto rādītājs pieprasījuma pusē.

M3 – plašās naudas rādītājs, kas aprēķināts saskaņā ar ECB metodoloģiju un ietver M2, *repo* darījumus, MFI emitētos parāda vērtspapīrus ar termiņu līdz 2 gadiem ieskaitot un naudas tirgus fondu akcijas un daļas.

Mainīgas procentu likmes instruments – finanšu instruments, kura kupona procentu likmi periodiski pārskata attiecībā pret atsauces indeksu, lai atspoguļotu īstermiņa vai vidēja termiņa tirgus procentu likmju pārmaiņas. Mainīgas procentu likmes instrumentiem kupona procentu likme var būt noteikta, izmantojot vai nu atsauces indeksu kādā datumā pirms procentu uzkrāšanas perioda sākuma, vai arī procentu uzkrāšanas perioda laikā.

Mājsaimniecība – fiziskā persona vai fizisko personu grupa kā patērētājs un tikai pašu galapatēriņam domātu preču ražotājs un nefinanšu pakalpojumu sniedzējs. Latvijā par mājsaimniecību uzskatāma arī pašnodarbinātā persona, ja viņa nav reģistrējusi savu darbību Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra komercreģistrā.

Mājsaimniecības apkalpojošās biedrības un nodibinājumi – biedrības un nodibinājumi, kas nodrošina preces un pakalpojumus fiziskajām personām vai fizisko personu grupām un kas resursus gūst galvenokārt no brīvprātīgām iemaksām naudā vai natūrā, no valdības veiktajiem maksājumiem, kā arī no ienākumiem, kuri gūti no nekustamā īpašuma. Šādas biedrības un nodibinājumi ir, piemēram, arodbiedrības, profesionālās vai izglītības apvienības, patērētāju asociācijas, politiskās partijas, baznīcas, reliģiskās kopienas, kā arī kultūras, atpūtas un sporta klubi, žēlsirdības, atbalsta un palīdzības organizācijas.

Maksājumu bilance – statistikas pārskats, kas atspoguļo Latvijas saimnieciskos darījumus ar pārējām valstīm konkrētā periodā. Šajā pārskatā ietilpst darījumi, kuri saistīti ar precēm, pakalpojumiem, ienākumiem un pārvedumiem, un tie neto darījumi, kuri rada finanšu prasības ("Aktīvi") vai finanšu saistības ("Pasīvi") pret pārējām valstīm.

Monetrā finanšu iestāde (MFI) – centrālā banka, kredītiestāde, krājaizdevu sabiedrība, naudas tirgus fonds un cita finanšu iestāde, kas pieņem noguldījumus vai tuvus noguldījumu aizstājējus no klientiem, kuri nav MFI, uz sava rēķina piešķir kredītus un veic ieguldījumus vērtspapīros, kā arī elektroniskās naudas iestāde, kuras pamatdarbība ir elektroniskās naudas emisija. Latvijas Banka izveido, uztur un regulāri aktualizē "Latvijas Republikas monetāro finanšu iestāžu sarakstu" Latvijas Bankas interneta vietnes (www.bank.lv) izvēlnē "Statistika". Šo sarakstu iekļauj arī ECB savā interneta vietnē, kur tā regulāri publicē ES valstu MFI sarakstu (sk. Latvijas Bankas interneta vietnes (www.bank.lv) izvēlnē "Saites"). Latvijas MFI 2011. gada beigās bija Latvijas Banka, 31 kredītiestāde, divi naudas tirgus fondi un 38 pārējās MFI (t.sk. 33 krājaizdevu sabiedrības un piecas elektroniskās naudas iestādes).

Nefinanšu sabiedrība – saimnieciska vienība, kas veic preču ražošanu vai sniedz nefinanšu pakalpojumus nolūkā gūt peļņu vai citus augļus. Latvijā par nefinanšu sabiedrību uzskatāms arī individuālais komersants, ja viņš reģistrējis savu darbību Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra komercreģistrā.

Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu – naudas līdzekļi, kuri noguldīti MFI, nenosakot termiņu, un kurus iespējams izņemt, vai nu iepriekš brīdinot MFI

10. pielikums (turpinājums)

atbilstoši līgumā noteiktajam brīdinājuma termiņam, vai arī samaksājot tai ievērojamu soda naudu.

Noguldījumi ar noteiktu termiņu – naudas līdzekļi, kuri noguldīti MFI un kurus nevar izņemt pirms termiņa beigām vai var izņemt, tikai samaksājot nelielu soda naudu. Šādi noguldījumi aptver arī dažus netirgojamus parāda instrumentus, piemēram, netirgojamus noguldījumu sertifikātus.

Noguldījumu iespēja – pastāvīgā iespēja Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm pēc to pieprasījuma veikt Latvijas Bankā noguldījumus uz nakti un uz septiņām dienām.

Parāda vērtspapīri – vērtspapīri, kas apliecina emitenta saistības pret šo vērtspapīru turētāju un tā apņemšanos veikt vienu vai vairākus maksājumus vērtspapīru turētājam noteiktā datumā vai datumos (piemēram, obligācijas, parādzīmes). Šiem vērtspapīriem parasti ir noteikta procentu likme (kupons), vai arī tie tiek pārdoti ar diskontu summai, kas tiks atmaksāta noteiktajā dzēšanas termiņā. Īstermiņa parāda vērtspapīri ir parāda vērtspapīri, kuriem emisijas brīdī noteiktais dzēšanas termiņš ir līdz 1 gadam (ieskaitot). Ilgtermiņa parāda vērtspapīri ir parāda vērtspapīri, kuriem emisijas brīdī noteiktais dzēšanas termiņš ir ilgāks par 1 gadu.

Pastāvīgā iespēja – centrālās bankas nodrošināta iespēja, kas pieejama darījuma partneriem pēc to pieprasījuma. Latvijas Banka piedāvā Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm divas pastāvīgās iespējas: aizdevumu iespēju un noguldījumu iespēju.

Pieprasījuma aizdevums – aizdevums, ko Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm, īstenojot aizdevumu iespēju, Latvijas Banka izsniedz pēc to pieprasījuma pret ķīlu līdz nākamajai darbadienai.

Portfeļieguldījumi – Latvijas rezidentu ieguldījumi (neto darījumi un atlikumi) citu valstu rezidentu emitētajos vērtspapīros ("Aktīvi") un citu valstu rezidentu ieguldījumi Latvijas rezidentu emitētajos vērtspapīros ("Pasīvi"). Portfeļieguldījumos tiek ietverti kapitāla vērtspapīri (nodrošina īpašumtiesības, kas atbilst līdz 10% no parastajām akcijām vai balsstiesībām) un parāda vērtspapīri, izņemot tos vērtspapīrus, kuri atspoguļoti ārvalstu tiešajās investīcijās vai rezerves aktīvos.

Reālā laika bruto norēķinu (RTGS) sistēma – norēķinu sistēma, kurā naudas vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu apstrāde un norēķins notiek individuāli un secīgi (neizmantojot mijieskaitu) reālajā laikā.

Reversais darījums – darījums, kurā Latvijas Banka izsniedz Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm aizdevumu pret ķīlu.

Rezerves – Latvijas Republikā reģistrētu kredītiestāžu naudas turējumi Latvijas Bankā, lai izpildītu rezervju prasības.

Rezervju bāze – obligāto rezervju prasībām pakļautās Latvijas Republikā reģistrētu kredītiestāžu saistības.

Rezervju norma – Latvijas Bankas noteikta rezervju bāzes daļa procentos jeb obligāto rezervju procents. Centrālā banka var noteikt normu arī katrai rezervju bāzē iekļauto bilances posteņu kategorijai. Normas izmanto rezervju prasību aprēķināšanai.

Rezervju prasības – prasības Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm turēt Latvijas Bankā rezervju normai atbilstošas rezerves.

RIGIBID (Riga Interbank Bid Rate) – Latvijas starpbanku noguldījumu procentu likmju indekss, kas atspoguļo kotēšanas sarakstā iekļauto kredītiestāžu noteiktās latu naudas

10. pielikums (turpinājums)

tirgus procentu likmes, par kādām šīs kredītiestādes vēlas aizņemties naudas līdzekļus latos no citām kredītiestādēm. Latvijas Banka šo indeksu aprēķina darījumiem ar termiņu uz nakti, 1 diena (sākot ar nākamo darbadienu), 1 nedēļa, 1 mēnesis, 3 mēneši, 6 mēneši un 12 mēnešu.

RIGIBOR (*Riga Interbank Offered Rate*) – Latvijas starpbanku kredītu procentu likmju indekss, kas atspoguļo kotēšanas sarakstā iekļauto kredītiestāžu noteiktās latu naudas tirgus procentu likmes, par kādām šīs kredītiestādes vēlas aizdot naudas līdzekļus latos citām kredītiestādēm. Latvijas Banka šo indeksu aprēķina darījumiem ar termiņu uz nakti, 1 diena (sākot ar nākamo darbadienu), 1 nedēļa, 1 mēnesis, 3 mēneši, 6 mēneši un 12 mēnešu.

Sākotnējais termiņš – saskaņā ar finanšu operācijas sākumā nolīgtajiem noteikumiem un nosacījumiem laiks no parāda instrumenta emisijas datuma līdz dzēšanas datumam vai no aizdevuma izsniegšanas datuma līdz atmaksas datumam, vai no kādas citas finanšu operācijas sākuma datuma līdz beigu datumam.

SEPA (Vienotā eiro maksājumu telpa) (*Single Euro Payments Area (SEPA)*) – telpa, kurā patērētāji, uzņēmēj sabiedrības un citi tautsaimniecības dalībnieki neatkarīgi no to atrašanās vietas var veikt un saņemt maksājumus eiro gan starp valstīm, gan valstu robežās saskaņā ar vieniem un tiem pašiem galvenajiem nosacījumiem, tiesībām un pienākumiem. 2011. gada beigās SEPA telpu veidoja ES valstis, Islande, Lihtenšteina, Monako, Norvēģija un Šveice.

Starpbanku automatizētā maksājumu sistēma (SAMS) – Latvijas Bankas reālā laika bruto norēķinu sistēma, kas nodrošina Latvijas Bankas monetārās politikas operāciju, liela apjoma starpbanku pārvedumu, kā arī citu latos veikto maksājumu norēķinus.

Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) – starptautiska organizācija, kas dibināta 1944. gada jūlijā, lai veicinātu starptautisko monetāro sadarbību, valūtas kursu stabilitāti, valstu ekonomisko izaugsmi un nodarbinātības pieaugumu un nodrošinātu īslaicīgu finansiālu palīdzību SVF dalībvalstīm maksājumu plūsmu līdzsvarošanai.

Starptautisko investīciju bilance – statistikas pārskats, kas atspoguļo Latvijas finanšu prasību ("Aktīvi") un finanšu saistību ("Pasīvi") pret pārējām valstīm atlikumu vērtību un sastāvu.

Starptautisko norēķinu banka (SNB) (*Bank for International Settlements (BIS)*) – starptautiska finanšu organizācija, kas dibināta 1930. gada maijā, lai veicinātu starptautisko monetāro un finanšu sadarbību. SNB darbojas kā centrālo banku banka.

TARGET (Eiropas vienotā automatizētā reālā laika bruto norēķinu) sistēma (*TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer) system*) – reālā laika bruto norēķinu sistēma eiro, kas nodrošina centrālo banku monetārās politikas operāciju, liela apjoma starpbanku pārvedumu, kā arī citu eiro veikto maksājumu norēķinus.

TARGET2 – jauna TARGET sistēmas paaudze, kurā TARGET decentralizēto tehnisko struktūru aizstājusi vienota platforma, kas nodrošina saskaņotu pakalpojumu sniegšanu un vienotu cenu noteikšanas shēmu.

TARGET2-Latvija – TARGET2 komponentsistēma Latvijā, kuras darbību nodrošina Latvijas Banka kopīgi ar pārējām ECBS centrālajām bankām.

TARGET2 vērtspapīriem (*TARGET2-Securities*) – Eirosistēmas vienotā tehniskā platforma, kas ļauj centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un nacionālajām centrālajām

10. pielikums (turpinājums)

bankām nodrošināt neitrālus pārrobežu vērtspapīru norēķinu pamatpakalpojumus Eiropā, izmantojot naudas kontus centrālajā bankā.

Termiņnoguldījumi Latvijas Bankā – tādi noguldījumi latos ar fiksētu procentu likmi uz noteiktu termiņu, kurus Latvijas Bankā tās organizētas termiņnoguldījumu izsoles rezultātā veic Latvijas Republikā reģistrētas kredītiestādes. Izsoles maksimālā noguldījuma procentu likme ir vienāda ar Latvijas Bankas refinansēšanas likmi. Latvijas Banka katrai izsolei nosaka izsoles kopējo apjomu.

Tiešās investīcijas – investīcijas (neto darījumi un atlikumi), ko ārvalstu investors veic, lai iegūtu būtisku līdzdalību (īpašumtiesības, kas atbilst vismaz 10% no parastajām akcijām vai balsstiesībām) kādā Latvijas komercsabiedrībā ("Tiešās investīcijas Latvijā"), vai Latvijas investors – kādā ārvalstu kompānijā ("Tiešās investīcijas ārvalstīs"). Tās ietver tiešās investīcijas pašu kapitāla, reinvestētās peļņas un cita kapitāla veidā.

Tiešie darījumi – darījumi, kurus Latvijas Banka noslēdz ar Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm organizētas vērtspapīru tiešās pirkšanas vai pārdošanas izsoles vai ārvalstu valūtas bezskaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas rezultātā.

Tirgus operācijas – operācijas, ko finanšu tirgū veic pēc centrālās bankas iniciatīvas. Latvijas Bankas tirgus operācijas var iedalīt atbilstoši Eirosistēmā lietotajam dalījumam četrās kategorijās: galvenās refinansēšanas operācijas, ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas, strukturālās operācijas un precizējošās operācijas. Latvijas Bankas galvenie tirgus operāciju instrumenti ir reversie darījumi. Strukturālajām operācijām pieejami tiešie darījumi, savukārt precizējošo operāciju veikšanai pieejami tiešie darījumi, valūtas mijmaiņas darījumi un termiņnoguldījumu piesaiste.

Tirgus risks – iespēja ciest zaudējumus finanšu tirgus faktoru (piemēram, procentu likmju vai valūtas kursu) nelabvēlīgu pārmaiņu dēļ.

Valdība – valsts institūcijas, kuras ražo netirgojamas preces vai sniedz pakalpojumus, kas paredzēti individuālajam vai kolektīvajam patēriņam, vai valsts institūcijas, kuras iesaistītas nacionālā ienākuma vai nacionālās bagātības pārdalē. Latvijā valdība ietver centrālo valdību un vietējo valdību. Latvijas valdības institucionālo vienību sarakstu saskaņā ar Eiropas kontu sistēmas prasībām sagatavo CSP.

Valūtas kursa mehānisms II (VKM II) – valūtas kursa režīms, kas nodrošina pamatprincipus sadarbībai valūtas kursu politikas jomā starp eiro zonas valstīm un ES valstīm, kuras nepiedalās EMS trešajā pakāpē. 2011. gada beigās VKM II piedalījās Dānija, Latvija un Lietuva.

Valūtas mijmaiņas darījums – vienas valūtas maiņa pret otru, vienlaikus veicot pirkšanas un pārdošanas darījumu pēc darījuma sākumkursu un pārdošanas un pirkšanas darījumu pēc darījuma beigu kursu. Tirgus operāciju ietvaros Latvijas Banka par latiem pērk ārvalstu valūtu no Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm, vienlaikus noslēdzot ārvalstu valūtas nākotnes pārdošanas darījumu, vai arī pārdod ārvalstu valūtu Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm, vienlaikus noslēdzot ārvalstu valūtas nākotnes pirkšanas darījumu. Latvijas Banka valūtas mijmaiņas darījumu izsolēs kā ārvalstu valūtu izmanto tikai eiro. Valūtas mijmaiņas darījumu, pērkot ārvalstu valūtu no kredītiestādēm ar atpārdošanu, izsoles minimālā latu procentu likme ir vienāda ar Latvijas Bankas refinansēšanas likmi, bet, pārdodot ārvalstu valūtu kredītiestādēm ar atpirkšanu, izsoles maksimālā latu procentu likme ir vienāda ar Latvijas Bankas refinansēšanas likmi. Latvijas Banka katrai izsolei nosaka izsoles kopējo apjomu.

Vērtspapīru tiešā pirkšana un pārdošana – darījumi Latvijas Bankas organizētas vērtspapīru tiešās pirkšanas vai pārdošanas izsoles rezultātā. Latvijas Banka izsolēs

10. pielikums (turpinājums)

piedāvā Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm pirkt vai pārdot latos denominētus parāda vērtspapīrus. Vērtspapīru tiešās pirkšanas izsolēs maksimālā pirkšanas cena un tiešās pārdošanas izsolēs minimālā pārdošanas cena tiek noteikta atbilstoši attiecīgo vērtspapīru tirgus cenai. Latvijas Banka katrai izsolei nosaka pērkamo vai pārdodamo vērtspapīru apjomu.

Vietēja valdība – valsts institūcijas, kuru kompetence attiecas tikai uz vietējo ekonomisko teritoriju. Latvijas valdības institucionālo vienību sarakstu saskaņā ar Eiropas kontu sistēmas prasībām sagatavo CSP.

Latvijas Bankas 2011. gada pārskats

Latvijas Banka

K. Valdemāra iela 2A, Rīga, LV-1050

Tālrunis: 67022300 Fakss: 67022420

<http://www.bank.lv>

info@bank.lv

Iespiests